

محاسبه مالی

پوهنمل ذبیح الله مدثر

Ketabton.com

محاسبه مالی

نویسنده: پوهنمل ذبیح الله مدثر

محاسبه مالی

مؤلف: پوهنمل ذبیح الله مدثر

انتشارات جهان اسلام

0707070140

آدرس: چوکی کوته سنگی، کابل، افغانستان

نام کتاب:	محاسبه مالی
دوره چاپ:	چاپ سوم
سال چاپ:	بهار 1394
تیراژ:	1000 جلد
طراحی جلد:	انتشارات جهان اسلام
ناشر:	انتشارات جهان اسلام
ویراستار:	انتشارات جهان اسلام
قیمت:	220 افغانی

آدرس انتشارات: چوک کوته سنگی / کابل / افغانستان

حق چاپ برای مؤلف و ناشر محفوظ است

فهرست عناوین

عنوان.....	صفحه.....
تقریظ.....	الف.....
پیشگفتار.....	ب.....
مقدمه.....	ج.....

فصل اول

عمومیات

1.....	تشبث، کارو کسب (Business):.....
1.....	انواع تشبثات Type of Business:.....
1.....	1. تشبثات خدماتی Service Business:.....
1.....	2. کمپنی های تجارتی Merchandising Business.....
1.....	3. کمپنی ها یا شرکت های تولیدی Manufacturing Business.....
1.....	اشکال عمده حقوقی تشبثات خصوصی:.....
1.....	1. کمپنی انفرادی Sole Proprietorship:.....
1.....	2. شرکت Partnership.....
2.....	3. شرکت سهامی Corporation.....
2.....	دفتر داری Book Keeping:.....
2.....	1. دفتر داری دوجانبه Double Entry Book keeping.....
3.....	2. دفتر داری یک جانبه Single Entry Book Keeping.....
3.....	محاسبه (Accounting):.....
4.....	تفاوت میان دفتر داری و محاسبه:.....
5.....	وظایف محاسبه.....
5.....	هدف محاسبه.....
5.....	انواع محاسبه.....
5.....	1. محاسبه مالی Financial Accounting.....
6.....	2. محاسبه منجمت (مدیریتی) Managerial Accounting.....
6.....	3. محاسبه مصارف Cost Accounting.....
6.....	4. محاسبه مالیاتی Tax Accounting.....

6	.....: پرنسیپ های محاسبه مالی
7	..... 1. مفاهیم اساسی محاسبه
8	..... 2. قواعد محاسبه
8	..... (Financial Reporting) مالی راپور دهی
9	..... (Financial Statements) صورت حساب های مالی
9	..... 1. بیلانس شیت (Balance Sheet)
12	.....: دارایی ها Assets
13	.....: پرنسیپ ثبت دارایی ها به قیمت تهیه آن
14	.....: انواع دارایی ها
14	..... 1. دارایی های جاری Current Assets
14	..... 2. دارایی های ثابت Fixed Assets
14	..... 3. دارایی های غیر مادی Intangible Assets
14	..... 4. سایر دارایی ها Other Assets
15	.....: دیون Liabilities
15	.....: انواع دیون
15	..... 1. دیون جاری Current Liabilities
17	..... 2. دیون طولی المدت Long-Term Debt
17	..... سرمایه Equity
18	..... 2. صورت حساب درآمد (عاید) یا حساب مفاد و ضرر (Income Statement)
18	.....: اهداف ترتیب حساب مفاد و ضرر
19	.....: اشکال ترتیب حساب مفاد و ضرر
19	..... (1) شکل حسابی حساب مفاد و ضرر
20	..... (2) شکل راپور دهی حساب مفاد و ضرر
22	..... 3. صورت حساب سرمایه شخصی (Statement of Owner's equity)
24	..... 4. صورت حساب جریان نقده (Cash Flow Statement)
25	..... Basic Accounting Equation مساوات اساسی محاسبه
33	.....: تمرینات فصل اول

فصل دوم

پروسیس معلومات محاسبوی

- 36 ..... حساب Account
- 38 ..... قاعده دبت و کريدت
- 39 ..... a. دارایی ها، مصارف، برداشت، مفاد توزیع شده
- 39 ..... b. دیون، سرمایه (شخصی، شرکا)، مفاد توزیع نا شده و عواید:
- 43 ..... طرزسجش تفاوت یا باقیمانده حسابات (بیانسی نورمال حسابات)
- 45 ..... انواع حسابات Type of Accounts
- 45 ..... 1. حسابات دایمی یا حسابات بیانسی Permanent Accounts
- 45 ..... 2. حسابات موقتی Temporary Accounts
- 48 ..... دوران ثبت معاملات در محاسبه مالی Accounting Cycle
- 48 ..... 1. تحلیل معامله (Transaction Analysis)
- 53 ..... 2. ثبت معاملات در ژورنال (Journalizing)
- 56 ..... 3. انتقال معاملات (Posting)
- 58 ..... 4. بیانسی آزمایشی تعدیل ناشده (Unadjusted Trail Balance)
- 60 ..... 5. معاملات تعدیلی (Adjusting Entries)
- 60 ..... 6. بیانسی آزمایشی تعدیل شده (Adjusted Trail Balance)
- 60 ..... 7. معاملات بستن حسابات Closing Entries
- 61 ..... 8. ترتیب حساب مفاد و ضرر (Income Statement)
- 62 ..... 9. ترتیب بیانسی شیت (Balance Sheet)
- 64 ..... تمرینات فصل دوم

فصل سوم

معاملات تصفیوی یا تعدیلی Adjusting Entries

- 70 ..... اقسام معاملات تعدیلی یا تصفیوی Type of Adjusting Entries
- 71 ..... 1. پیش پرداخت ها (Deferrals (prepayments)
- 71 ..... a) مصارف پیش پرداخت شده (Deferred (Prepaid) Expenses

71	Revenues	(b) عواید تحصیل نشده (عواید معوق، عواید به تعویق افتیده) Deferred (Unearned)
71	2. معاملات تحقق یافته (Accruals)	
71	(a) مصارف تحقق یافته Accrued Expenses	
71	(b) عواید تحقق یافته یا فته Accrued Revenues	
73	1. معاملات تعدیلی برای پیش پرداختها: Adjusting Entries for Prepayments	
73	مصارف پیش پرداخت شده Prepaid Expenses	
75	وسایل (اثاثیه) Supplies	
77	بیمه Insurance	
78	فرسایشات Depreciation	
79	ضرورت تعدیل یا تصفیه فرسایشات	
80	1. طریقه خطی فرسایش Straight-Line Method	
	2. طریقه فرسایش به اساس واحدهای تولیدی (ظرفیت تولیدی) Units-of-Production	
81	Method	
82	3. طریقه بیلانس (باقیمانده) نزولی به نرخ دو چند Double-Declining-Balance Method	
84	الف: طریقه مستقیم ثبت فرسایشات:	
85	ب: طریقه ثبت غیر مستقیم فرسایشات:	
86	فرسایشات جمع شده Accumulated Depreciation:	
87	تعویض، و بهبود(تجهیز) دارایی های ثابت قابل فرسایش:	
87	1. تعویض دارایی ها:	
87	2. بهبود یا تجهیز دارایی ها	
88	کشیدن دارایی های قابل فرسایش از پروسه تولیدی:	
90	عواید تحصیل نشده Unearned Revenue	
108	پروسه بستن حساب عواید:	
108	پروسه بستن حسابات مصارف:	
111	2. معاملات تعدیلی برای تحقق یافته ها Adjusting Entries for Accruals	
112	عواید تحقق یافته (Accrued Revenue):	
114	مصارف تحقق یافته Accrued Expense	
114	ربح تحقق یافته یا Accrued Interest	

116	.....	Accrued Salaries	معاشات تحقق یافته
128	.....	.....	پروسه بستن حسابات موقتی:
133	.....	Doubtful Accounts	طلبات مشکوک
135	.....	.....	1. میتود مستقیم:
136	.....	.....	2. میتود غیر مستقیم :
140	.....	.....	تمرینات مربوط فصل سوم:

فصل چهارم

معاسبه اموال تجارتي (ذخایر) Merchandize Accounting

149	.....	.....	سیستم های ثبت ذخایر در محاسبه:
150	.....	Periodic Inventory	1. میتود دوره ای ثبت ذخایر
150	.....	Purchase Account	حساب خرید اشیا (خریداری)
152	.....	.....	مستردی و تخصیص کاهش قیمت - خرید اموال (مستردی خرید)
153	.....	.....	تنزیل نقده:
154	.....	.....	1) میتود غیر خالص ثبت تنزیل:
155	.....	.....	2) میتود خالص ثبت تنزیل:
156	.....	.....	مقایسه میتود های خالص و غیر خالص ثبت تنزیل
157	.....	Sales Account	حساب فروش اشیا
158	.....	.....	مستردی فروش و تخصیص کاهش قیمت - فروش اموال تجارت:
159	.....	Sales Discount	تنزیل فروش
160	.....	Freight Charges	مصارف انتقال اموال
165	.....	Calculation of Net Purchase	سنجش خریداری خالص
166	.....	Cost of Goods Sold	مصارف اجناس بفروش رسیده
167	.....	Detailed Income Statement	حساب مفاد و ضرر مفصل
169	.....	Closing Process	پروسه بستن معاملات
171	.....	Perpetual Inventory	2. سیستم ثبت ذخایر بشکل متما دی یا بدون وقفه
179	.....	.....	مصارف ورتنی یا تضمین (Warranty Cost)
181	.....	.....	تمرین فصل چهارم:

فصل پنجم

186	پول نقد
187	1. دفتر ساده پول نقد:
187	میتود ثبت داد و ستد پول در دفتر پول نقد
189	دفتر نقد دارای دو ستون Two Column Cash Book
191	دفتر نقده دارای سه ستون Three Column Cash Book
198	دفتر پول نقد برای تادیات کوچک Petty Cash Book
198	سیستم تخصیصه ثابت وجوه مبالغ کوچک:
190	بیالانس حساب بانکی:
201	الف - کاپی حساب بانکی کمپنی Pass Book
201	ب - صورت حساب بانکی (آویز)
201	صورت حساب تطبیق و تلفیق حساب کمپنی در بانک با حساب بانکی کمپنی در دفتر پول نقد:
202	علل تفاوت وعدم سازگاری هر دو حساب فوق:
202	ضرورت و اهمیت صورت حساب تطبیق و تلفیق حساب بانکی:
204	روند ترتیب صورت حساب تطبیقی بانکی:
205	بیالانس حساب بانکی در دفتر پول نقد:
209	تمرینات فصل پنجم
211	منابع و ماخذ:

ضمایم

213	طبقه بندی یا تصنیف حسابات Classification of Accounts
222	فهرست معانی Glossary

تقریظ

کتاب ممد درسی که تحت عنوان محاسبه مالی توسط محترم پوهنیار ذبیح الله مدثر استاد پوهنهی اقتصاد پوهنتون کابل تحریر گردیده است مطالعه گردید.

کتاب مذکور دارای مقدمه، فهرست مطالب، پنج فصل، لست ماخذ و منابع، و ضمایم به ارتباط طبقه بندی یا تصنیف حسابات و فهرست معانی می باشد.

در فصل اول این کتاب ممد درسی انواع تشبثات، اشکال عمده حقوقی تشبثات خصوصی و یک سلسل موضوعات دیگر به ارتباط دفترداری، وظایف محاسبه، هدف محاسبه، انواع محاسبه، پرنسیپ های محاسبه، صورت حسابات مالی و غیره مورد بحث قرار داده شده است.

فصل دوم آن شامل پروسس معاملات محاسبوی باتمام جزئیات آن بوده، و فصل سوم معاملات تعدیلی یا تصفیوی و انواع آن، سنجش فرسایشات، طریقه های ثبت فرسایشات در محاسبه، طلبات مشکوکو ثبت آن می باشد.

در فصل چهارم درمورد محاسبه اموال تجارتي (محاسبه ذخایر) با تمام جزئیات آن به صورت مفصل و جزوار معلومات داده شده است.

در فصل پنجم این کتاب ممد درسی در مورد پول نقد، دفاتر پول نقد، صورت تطبیقی بانکی، علل تفاوت و عدم سازگاری دفتر پول نقد و حساب بانکی و نیز طرز ترتیب صورت حساب تطبیقی بانکی معلومات مفصل ارایه گردیده است.

این کتاب به طور سلیس و روان تحریر گردیده و در تحریر آن از منابع معتبر علمی استفاده شده است که برای همه خواننده گان گرامی و خصوصاً محصلان پوهنهی های اقتصاد دولتی و خصوصی ارزشمند میباشد.

چون به ارتباط محاسبه به زبان های ملی و رسمی کتاب درسی یا ممد درسی وجود ندارد، با در نظر داشت همین اصل من چاپ این کتاب را جداً پیشنهاد نموده و موفقیت های هرچه بیشتر نویسنده محترم پوهنیار ذبیح الله مدثر عضو کادر علمی پوهنهی اقتصاد پوهنتون کابل را که شخص زحمتکش و فعال می باشد از خداوند بزرگ آرزو مندم.

با احترام

الحاج پوهاند محمد اشرف یادگاری

استاد پوهنهی اقتصاد پوهنتون کابل

پیشگفتار

مضمون محاسبه مالی یک مضمون اساسی و مهم رشته اقتصاد بوده که در صنف اول تمام پوهنچی‌های اقتصاد کشور در دو سمستر تدریس می‌گردد. از آنجائیکه در این بخش کدام کتاب و یا مواد درسی کافی به لسان‌های رسمی و ملی کشور موجود نیست، بناً اینجانب با امکانات قلیل خویش اقدام به طبع این کتاب نموده‌ام تا از یک طرف نیاز محصلین عزیز رشته اقتصاد برآورده شده و این کتاب ممد دروس شان واقع گردد و از جانب دیگر من حیث یک وسیله کمکی به سایر موسسات و دفاتر که از سیستم محاسبه مضاعف در امور حسابی خویش استفاده می‌نمایند قرار گیرد. در این کتاب تا حد امکان کوشش شده است که از الفاظ و جملات بسیار ساده، بسیط و مروج کشور استفاده گردد تا برای تمام علاقمندان، قابل فهم و درک بوده و از آن استفاده اعظمی نمایند.

امید وارم که نسل جوان کشور فرهنگ مطالعه را سرمشق خویش قرار داده و در هر رشته که مصروف تحصیل استند تلاش بیشتر نمایند تا بتوانند از طریق کسب علم و دانش، کشور خویش را از مصیبت‌های فعلی نجات داده و یک فضای مملو از رفاه و آسایش را برای مردم محروم و غمدیده این سرزمین ایجاد نمایند. از طرف دیگر کوشش نمایند که با استفاده از کسب علم و دانش زمینه را برای برچیدن گلیم پوسیده عداوت و بد بینی مساعد ساخته و فرهنگ والا همزیستی، اخوت و برابری را در جامعه گسترش بدهند.

پوهنمل ذبیح الله مدثر

استاد پوهنچی اقتصاد پوهتون کابل

مقدمه

محاسبه یک بخش مهم امورحسابی تمام فعالیت‌های اقتصادی بوده که در اتخاذ تصمیم و کنترل فعالیت‌ها یک وسیله حیاتی برای مدیریت به شمار می‌رود. اتخاذ تصمیم و پلانگذاری در یک کمپنی یا یک تجارت وابسته به اعداد، ارقام و معلومات دقیق از پروسه فعالیت کمپنی می‌باشد که عدم موجودیت چنین ارقام، کمپنی را به مشکلات عدیده روبه رو می‌سازد. بناً موجودیت یک سیستم دقیق محاسبه می‌تواند از بروز مشکلات در اتخاذ تصمیم و پلانگذاری در فعالیتهای اقتصادی جلوگیری نماید.

همچنان در یک فعالیت اقتصادی، اشخاص، افراد و موسسات متعدد ذیدخل می‌باشند که می‌خواهند از چگونگی فعالیت و نتایج بدست آمده آن معلومات کافی در اختیار داشته باشند. آرایه معلومات به این گروههای ذیدخل یک بخش از مکلفیتهای کمپنی بوده که وقتاً فوقتاً آنها را در جریان قرار بدهد. روی همین اصل محاسبه یک وسیله ارتباطی بسیار عمده میان مدیریت یک کمپنی و گروههای ذیدخل به شمار می‌رود که با استفاده از پرنسیپهای آن معلومات مورد علاقه آنها تهیه و ابلاغ می‌گردد.

باید متذکر شد که سیستم محاسبه جز لاینفک تمام تشبثات و فعالیتهای اقتصادی بوده و باعث افزایش قدرت رقابتی آنها می‌گردد. از یک طرف توسط محاسبه فعالیت داخلی یک کمپنی کنترل شده و روند فعالیتهای آن به شکل نورمال و موثر ادامه می‌یابد، و از جانب دیگر همین محاسبه روابط کمپنی را با محیط خارج آن تنظیم مینماید. بناً می‌توان خلاصه نمود که محاسبه یک تصویر از فعالیتهای یک تشبث بوده که اشخاص و موسسات ذیدخل و علاقمند به فعالیت تشبث را در روشنایی قرار می‌دهد.

این کتاب متشکل از پنج فصل بوده، در فصل اول آن اساسات محاسبه با تمرین مفصلاً مورد بحث قرار داده شده است. در فصل دوم دوران محاسبوی که ثبت یک معامله آنرا طی می‌کند با مثالها و تمرین اخیر فصل آرایه گردیده است. فصل سوم کتاب راجع به تعديلات و اصلاحات که از نگاه زمان در پروسه ثبت محاسبه لازمی است همراه با مثالهای آن بحث نموده است. فصل چهارم شامل موضوعات خرید و فروش امتعه و اجناس بوده که بیشتر به کمپنیهای تجارتي مربوط می‌گردد. در فصل پنجم به ارتباط پول نقد و ارتباط یک کمپنی با بانک بحث مفصل با آرایه مثالها صورت گرفته است. در بخش اخیر ضمایم

مفید به ارتباط طبقه بندی حسابات محاسبی و فهرست معانی معمول و موجه محاسبه گنجانیده شده است.

فصل اول

عمومیات

تشبث، کارو کسب (Business):- تشبث عبارت از هر نوع فعالیت قانونی برای کسب مفاد از طریق عرضه خدمات یا تولید امتعه و اجناس مورد ضرورت مستهلکین، می باشد. و یا به عباره دیگر هر سازمان که به هدف بدست آوردن مفاد ایجاد می گردد از جمله تشبث شمرده می شود.

انواع تشبثات Type of Business :

1. تشبثات خدماتی Service Business : - تشبثات است که خدمات مانند: خدمات صحی، حقوقی، رهنمای معاملات، خدمات تعلیم و تربیه، خدمات بانکی، بیمه و غیره را عرضه می نماید.
2. کمپنیهای تجارتی Merchandising Business :- عبارت از کمپنیها یا شرکت های اند که اجناس را به خاطر فروش دوباره خریداری نموده و آنرا بدون تغییر شکل به شکل عمده و پرچون بفروش می رسانند.
3. کمپنیهای تولیدی Manufacturing Business :- عبارت از کمپنیهای است که با استفاده از عوامل تولید، مواد خام را پروسس نموده و از آن اشیا و اجناس کار تمام را تولید می نماید و به عمده فروشان بفروش می رسانند.

اشکال عمده حقوقی تشبثات خصوصی:

1. کمپنی انفرادی Sole Proprietorship :- عبارت از کمپنیهای است که مالک آن یک شخص انفرادی می باشد. از نگاه حقوقی مالک این کمپنیها با تشبث خویش را بطه محکم داشته و مسولیت تمام قروض و مکلفیت های تشبث به دوش آن می باشد.
2. شرکت Partnership :- تشبث که مالک آن دو یا زیادت از دو شخص باشد و بصورت اختیاری با هم شریک شده باشند، شرکت گفته می شود. این شکل تشبث، مانند کمپنی انفرادی زیادت در تشبثات خورد فعال می باشد. در این تشبثات نیز مالکین (شرکا) اشخاص مسول در برابر تمام مکلفیت های کمپنی می باشند.

3. شرکت سهامی Corporation-: شرکت سهامی، نهاد تشبثاتی است که از نگاه حقوقی منحیث یک شخصیت حقوقی و جدا از مالکین (سهمداران) آن شناخته می‌شود. بنا برآن سهمداران این شرکت‌ها اشخاص مسول در برابر مکلفیت‌ها و قروض شرکت نمی‌باشند، بر عکس مسولیت آنها صرف محدود به سرمایه شان که در شرکت سرمایه گذاری کرده اند می‌باشند. روی این ملحوظ این شکل شرکت‌ها زیادتر مورد پسند سرمایه گذاران قرار دارند.

تمام تشبثات در مجموع ضرورت به اعداد، ارقام، ومعلومات دارند تا از یک طرف با استفاده از آن فعالیت‌های خویش را کنترل نموده و به اهداف که قبلاً تعیین گردیده است نایل آیند و از طرف دیگر تصامیم و پلان‌های آینده فعالیت خویش را با در نظر داشت شرایط بازار اتخاذ نمایند. روی این ملحوظ ضرورت به یک سیستم منظم و دقیق پروسس معلومات احساس می‌گردد، تا ذریعه آن اعداد، ارقام و معلومات دقیق جمع آوری، تحلیل، تصنیف، پروسس و به اشخاص ذی‌علاقه ابلاغ گردد. محاسبه یکی از سیستم‌های است که توسط اساسات، قواعد و اصول خویش این ضرورت تشبثات را به شکل موثر مرفوع می‌نماید.

دفتر داری Book Keeping :- یک بخش از محاسبه بوده و عبارت از درج ارزش‌های است که قابلیت تبدیل به واحدهای پولی را داشته باشد. و یا به عباره دیگر فعالیت‌های ثبت معاملات محاسبوی به شکل سیستماتیک در دفترها (کتاب‌ها) مانند: ژورنال، لیجر، دفتر نقده و غیره را دفتر داری می‌گویند. یا به عباره دیگر دفترداری عبارت از فعالیت روزمره در یک سیستم محاسبوی بوده که معاملات تجارتي را ثبت و طبقه بندی می‌نماید.

دفتر داری به دویخش عمده تقسیم گردیده است

(I) دفتر داری دوجانبه Double Entry Book keeping :- دفترداری دوجانبه عبارت از سیستم است که در آن یک معامله دارای دو جنبه ثبت که شامل دریافت (دبت) و سپردن یا دادن (کریدت) می‌باشد. در دفترداری مضاعف هر دو جنبه معامله ثبت حسابات می‌گردد، طوریکه حساب دریافتی دبت و حساب سپردنی کریدت می‌گردد. بلاخره مشخصه مهم سیستم دفترداری مضاعف عبارت از اینست که هر دبت باید در مقابل خود کریدت داشته باشد و یا برعکس هر کریدت در مقابل خود دبت داشته باشد. تمام معاملات که دریک وقت معین در دفترداری مضاعف در حسابات

مختلف به ثبت می‌رسند مجموع دبت‌های آن باید مساوی به مجموع کزیدت‌های آن باشد. این سیستم دارای مزایای ذیل می‌باشد:

- بیلانس آزمایشی از روی ثبت معاملات در این سیستم به طور بهتر امکان پذیر می‌گردد.

- جنبه اسمی معاملات تجارتنی ذریعه این سیستم ثبت می‌گردد.

- معلومات دقیق و معتبر را در اختیار منجمنت کمپنی قرار می‌دهد.

- از تقلب و فریب کاری جلوگیری می‌نماید.

- منجمنت کمپنی را قادر به مقایسه بخش‌های مختلف و موضوعات مختلف می‌نماید.

- بیلانس شیت کمپنی از ثبت مضاعف به صورت بهتر و دقیق ترتیب شده می‌تواند.

(2) دفترداری یک جانبه Single Entry Book Keeping :- عبارت از دفترداری است که در آن

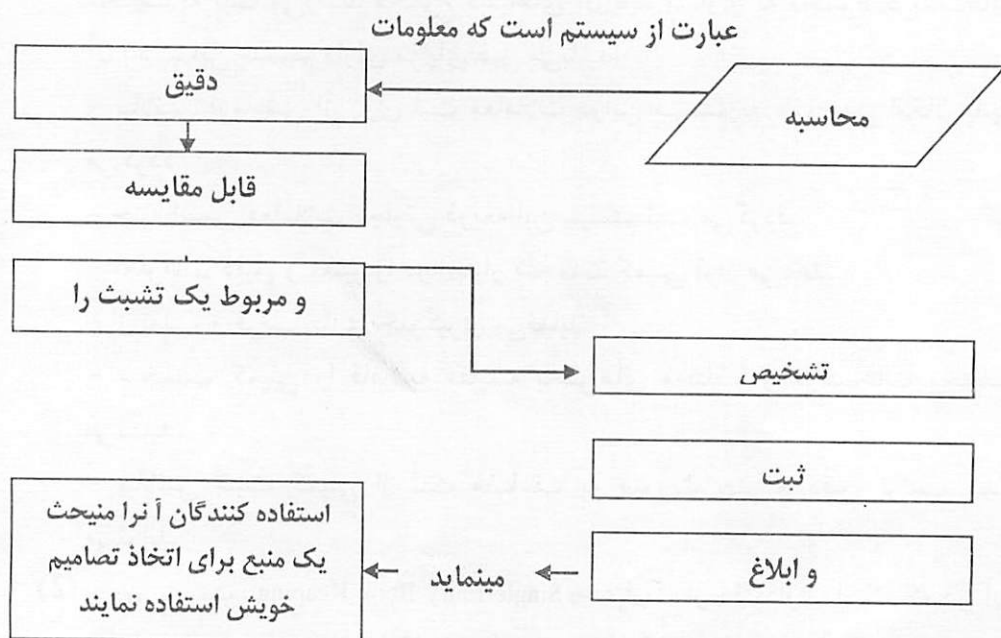
جنبه دریافت و سپردن معاملات تجارتنی در نظر گرفته نمی‌شود. در این دفترداری تنها دفترهای مانند دفتر پول نقد و یا دفتر حسابات شخصی ترتیب می‌گردد. این دفتر داری را نمی‌توان یک سیستم نامید، زیرا که بعضی معاملات در آن ثبت نمی‌گردد و از بعضی معاملات صرف یک بخش آن درج می‌گردد. در این نوع دفترداری امکانات تقلب و اشتباهات بیشتر بوده و نمی‌توان نتیجه دقیق یک فعالیت را از آن بدست آورد.

محاسبه (Accounting) :- عبارت از فن ثبت، تفسیر، طبقه بندی، خلاصه سازی و ابلاغ نتایج فعالیت‌های اقتصادی (معاملات) می‌باشد.

به ارتباط محاسبه تعریفات ذیل توسط اشخاص و مراجع مختلف ارایه گردیده است:

- محاسبه عبارت از عمل جمع آوری، پروسس، تحلیل، تفسیر و پیش‌بینی صورت حسابات مالی می‌باشد. (Dupree & Marder)....
- محاسبه عبارت از هنر ثبت سیستماتیک، تفسیر و ابلاغ معلومات مالی یک تشبث می‌باشد. (Mac Farlan, Ayares & Stove)
- محاسبه را می‌توان ذریعه شکل آتی نیز تعریف نمود:

در حقیقت تعریف محاسبه حاوی مشخصات است که در حقیقت دوران (Cycle)

محاسبه را توضیح می نماید.

تفاوت میان دفتر داری و محاسبه:

دفترداری عبارت فعالیت های روزمره سیستم محاسبه بوده که ذریعه آن معاملات تجارتي ثبت و طبقه بندی می گردد. دفترداری عبارت از تخنیک است که یک شخص می تواند آنرا در کوتاه مدت فرا گیرد و اکثراً این تخنیک امروز با استفاده از کمپیوتر صورت می گیرد. برعکس یک محاسب باید دانش بیشتر و بهتر را نظر به دفتر دار داشته باشد. زیرا که وظیفه آن عبارت از تهیه راپورهای مالی، دانستن قواعد مالیاتی و تاثیر قواعد مالیاتی بالای رشته های مختلف اقتصادی و غیره مسایل مربوط به بخش مالی کمپنی می باشد. محاسب ماهر باید قدرت طرح سیستم محاسبه، سیستم کنترل داخلی، تفسیر و درج معاملات مغلق

و پیچده را داشته باشد و با مدیران مسول در تفسیر و تحلیل تمام ارقام محاسبوی کمک نماید. از همه مهمتر اینکه یک محاسب ماهر باید دارای یک قدرت قضاوت مسلکی بوده که در حل قضایای بغرنج مالی با مدیریت کمپنی همکاری نماید. بنابراین محاسبه ایجاب تحصیل مسلکی، تجارب و مهارت بیشتر و یک تعهد برای فراگرفتن معلومات جدید را می نماید.

وظایف محاسبه:- وظایف محاسبه عبارتند از:

- ثبت:- اولین وظیفه محاسبه بوده و عبارت از ثبت معاملات در دفترها میباشد.
- طبقه بندی:- معاملات تجارتي را گروه بندی مینماید و معاملات دارای مشخصات مشابه را در یک گروه قرار میدهد.
- خلاصه سازی:- عبارت از ارایه ارقام طبقه بندی شده به شکل عام فهم و واضح بوده که برای تمام گروههای ذیعلاقه قابل فهم میباشد.
- تفسیر:- ارقام محاسبه برای تصامیم و پلانهای آینده تشبث مورد استفاده قرار میگیرد.

هدف محاسبه:- بصورت خلاصه هدف محاسبه عبارت از تهیه نمودن معلومات برای تصمیم گیرندگان جهت اتخاذ تصامیم اقتصادی میباشد. اتخاذ تصامیم در مورد تخصیص و استفاده از منابع اقتصادی مانند پول، زمین و کار بشری نیاز به معلومات بسیار دقیق دارد که با استفاده از محاسبه میتوان این معلومات را تهیه نمود.

انواع محاسبه:- از آنجاییکه تصامیم اقتصادی متعدد میباشد، بناً اقسام محاسبه هم گوناگون است، که در ذیل اقسام مهم آن توضیح میگردد:

1. محاسبه مالی Financial Accounting:- این نوع محاسبه عبارت از توضیح و

تشریح منابع مالی، مکلفیتها و فعالیتهای یک نهاد اقتصادی میباشد. این محاسبه برای سرمایه گذاران و قرَضه دهندگان یک منبع مهم کسب معلومات میباشد که با استفاده از آن سرمایه گذار تصمیم سرمایه گذاری خویش را اخذ نموده میتواند. این نوع محاسبه شکل رسمی را داشته و معلومات آن باید شفاف، واضح و عام فهم باشد، افراد و موسسات ذیعلاقه باید به معلومات آن دسترسی کامل داشته باشد.

2. محاسبه منجمنت (مدیریتی) Managerial Accounting: - محاسبه منجمنت عبارت از توسعه و تفسیر معلومات محاسبوی میباشد، که ذریعه آن منجمنت، فعالیت‌های اقتصادی خویش را بصورت موثر به پیش میبرد. مدیران با استفادۀ از معلومات این نوع محاسبه اهداف عمومی کمپنی یا شرکت خویش را تعیین نموده، اجراءات دیپارتمنت‌های (بخش‌های) کمپنی را مورد ارزیابی قرار میدهند و در مورد اینکه آیا تولیدات جدید را عرضه نمایند یا خیر؟ تصمیم میگیرند و بلاخره تمام تصمیم مدیریتی خویش را اتخاذ نموده میتوانند. یا به عباره دیگر محاسبه مدیریتی عبارت از محاسبه است که اعداد و ارقام دوره گذشته و دوره آینده را برای انجام فعالیت‌های روزمره، پلانهای آینده و انکشاف استراتژی عمومی کمپنی مورد استفاده قرار میدهد.

3. محاسبه مصارف Cost Accounting: - عبارت از یک پروسه داخلی کمپنی یا شرکت بوده که هدف آن عبارت از ثبت و تحلیل مصارف تولیدی در یک کمپنی یا یک شرکت میباشد. و یا به عبارت دیگر محاسبه مصارف عبارت از محاسبه داخلی کمپنی یا تصدی بوده که به ارتباط تمام انواع مصارف، مواضع مصارف و حامل مصارف معلومات کافی ارایه مینماید. سنجش مصارف به ارتباط مصارف که در یک دوره در یک تصدی بوجود میاید معلومات ارزشمند را بدسترس منجمنت تصدی قرار داده و منجمنت تصدی میتواند برای اتخاذ تصمیم در آینده از این معلومات استفاده نماید.

4. محاسبه مالیاتی Tax Accounting: - یک بخش مهم از محاسبه است که موضوعات مربوط مالیات را مورد بررسی قرار میدهد. مهمترین هدف این نوع محاسبه عبارت از پلان مالیاتی است. پلان مالیاتی عبارت از پیشبینی تاثیرات مالیاتی یک معامله تجارتي و انجام معامله تجارتي به نحوه که بار مالیاتی را کاهش دهد می‌باشد.

پرنسپ‌های محاسبه مالی

پرنسپ‌های محاسبه به دو بخش مهم تقسیم می‌گردد:

1) مفاهیم اساسی محاسبه

2) قواعد اساسی محاسبه

1. مفاهیم اساسی محاسبه

اصطلاح مفاهیم شامل فرضیات، شرایط و نظریات است که اساس محاسبه را تشکیل می‌دهد. ذیلاً مفاهیم مهم محاسبه توضیح گردیده است:

- مفهوم ماهیتی یا نهاد تجارتي Entity Concept: - یک مفهوم بسیار عمده محاسبوی بوده که به معنی موجودیت یا هستی یک نهاد یا یک ارگان جدا از مالک آن می‌باشد. بدین معنی که حسابات برای ارایه معلومات در باره تجارت تهیه می‌شود نه در باره مالک آن. به اساس این مفهوم میان معاملات شخصی و معاملات تجارتي تفاوت گذاشته می‌شود، در عدم موجودیت این تفاوت، امور تجارتي با امور شخصی مالک تجارت مخلوط می‌شود و در نتیجه تصویر واضح و روشن از شرکت یا کمپنی وجود نخواهد داشت.

- مفهوم تداوم کار Going Concern Concept: - این مفهوم به معنی تداوم فعالیت برای مدت طولانی در آینده می‌باشد. معاملات با در نظر داشت جنبه تداوم کار تجارت در دفاتر محاسبوی ثبت می‌گردد. یک شرکت و یا کمپنی زمانی در حالت تداوم کار و فعالیت قرار دارد که قصد پایان بخشیدن به فعالیت خویش را نداشته باشد.

- مفهوم پولی Monetary Concept: - در محاسبه تنها معاملات ثبت می‌گردد که به پول ارایه شده بتواند.

- مفهوم قیمت تهیه Cost Concept: - مطابق به این مفهوم تمام دارایی‌ها به قیمت تهیه آن درج می‌گردد، بدین معنی که دارایی‌ها به اساس قضاوت‌های انفسی ارزیابی نمی‌گردد. همچنان قیمت فعلی بازار نیز بالای دارایی‌های ثبت شده کدام تاثیر ندارد. قیمت تهیه را می‌توان توسط اسناد اثباتیه مشخص کرد.

- مفهوم مضاعف Dual aspect Concept: - این یک مفهوم اساسی سیستم مدرن محاسبه بوده و بدین معنی است که برای هر معامله «دبت» معامله «کریدت» نیز وجود دارد، یعنی هر معامله دارای تاثیر دوجانبه به اندازه مبلغ مساوی می‌باشد.

- مفهوم دوره یا مدت محاسبه Accounting Period Concept: - به اساس این مفهوم مدت دوام یک تجارت به دوره‌های مناسب و کوتاه تقسیم می‌گردد. هدف از این تقسیم سنجش نتیجه تجارت در دوره‌های کوتاه‌تر می‌باشد، تا از یکطرف مصارف و عواید

بصورت دقیق سنجش گردد. و از طرف دیگر معلومات موثر و دقیق بدسترس منجمنت تجارت قرار گرفته که طبق آن تصامیم و پلان‌های آینده بصورت درست و دقیق طرح گردیده و قدرت رقابتی کمپنی افزایش یابد.

2. قواعد محاسبه

قواعد محاسبه عبارت از راه و روش است که محاسب با استفاده از آن صورت حساب‌های مالی را ترتیب و تنظیم می‌نماید. ذیلاً قواعد مهم محاسبه توضیح گردیده است:

- **قاعده شفافیت یا افشاسازی** Convention of Transparenc: - به اساس این قاعده تمام معلومات اساسی محاسبوی باید به دسترس تمام افراد و موسسات علاقمند قرارگیرد و این معلومات طوری ترتیب و تنظیم گردد که برای هر شخص قابل فهم و واضح باشد تا شخص بتواند این معلومات را بصورت دقیق و آزادانه قضاوت نمایند.

- **قاعده مهم بودن** Convention of Materiality: - برطبق این مفهوم تنها آن معاملات و ارقام در محاسبه درج می‌گردد که مهم بوده و مربوط هدف تجارت باشد. معاملات که از نگاه منجمنت تجارت مهم نباشد نادیده گرفته شده و در حسابات محاسبوی ثبت نمی‌گردد. باید متذکر گردید که مهم بودن و عدم مهم بودن معاملات مربوط به تصامیم منجمنت یک نهاد می‌باشد.

- **قاعده ثبات و مداومت** Convention of Consistency: - به اساس این قاعده در تمام دوره‌های حسابی عین اصول و روش ثبت محاسبوی استفاده گردد. بطور مثال اگر ذخایر در یک دوره به قیمت مارکیت ارزیابی گردد، این روش باید در سایر دوره‌های آینده تعقیب شود. این قاعده در مقایسه معلومات رول مهم و حیاتی را بازی می‌کند.

- **قاعده محافظه کاری** Convention of Conservatism: - به اساس این قاعده برای یک خطر احتمالی مربوط تجارت، توجه خاص معطوف گردیده و تدابیر و وسایل مبارزه علیه آن آماده گردد.

رپوردهی مالی (Financial Reporting)

معلومات، اعداد و ارقام محاسبوی که در یک تشبث یا یک کمپنی تهیه و ترتیب می‌گردد کلاً در اختیار منجمنت همان تشبث می‌باشد که از آن بخاطر اتخاذ تصامیم و ترتیب پلان

آینده فعالیت‌های خویش استفاده می‌نماید. بعضی معلومات محاسبه مالی بدسترس تصمیم‌گیرندگان خارج از کمپنی یا شرکت (سرمایه‌گذاران، تحلیل‌گران مسایل مالی، مشاورین سرمایه‌گذاری، قرضه‌دهندگان، اتحادیه‌های کارگری، ارگان‌های دولتی و غیره) نیز قرار می‌گیرد. تهیه نمودن این نوع معلومات محاسبوی برای اشخاص و موسسات خارج از کمپنی جهت اتخاذ تصمیم عمومی بنام راپوردهی مالی یاد می‌شود. صورت حساب‌های مالی که برای راپوردهی مالی مورد استفاده قرار می‌گیرد ذیلاً مورد بحث قرار گرفته است:

صورت حساب‌های مالی (Financial Statements)

وسایل اساسی که بخاطر تهیه نمودن ارقام و معلومات محاسبوی برای منجمنت کمپنی، اشخاص و موسسات خارج از کمپنی یا شرکت مورد استفاده قرار می‌گیرند بنام صورت حسابات مالی یاد می‌گردد. مجموع مکمل این صورت حساب‌ها شامل:

1. بیلاتس شیت (Balance Sheet)

بیلاتس شیت که شامل اقلام مختلف دارایی، قروض و سرمایه شخصی کمپنی می‌باشد، در یک وقت و زمان معین موقف مالی کمپنی را نشان می‌دهد. هر شرکت یا کمپنی در اخیر هر سال یا هر ماه این حساب را ترتیب نموده و وضع موجوده مالی خویش را ذریعه آن به نمایش می‌گذارد. ذیلاً نمونه از بیلاتس شیت و اقلام مندرجه آن نشان داده شده است:

شرکت سهامی افغان

بیلا نس شیت

حمل 1390

داراییها Assets		دییون و سرمایه شخصی Liabilities & Owner's Equity	
دارایی‌های جاری Current Assets:	مبالغ	دییون جاری Current Liabilities:	مبالغ
Cash نقد	22,500	Notes payable پرداختی‌های دارای سند	40,000
Notes receivable طلبات دارای سند	10,000	Accounts payable حساب قابل تادیه	30,000
Accounts receivable طلبات	60,500	Salaries payable مزد و معاش قابل تادیه	3,000
Supplies لوازم	2,000		
Fixed Assets دارایی‌های ثابت:		Long-term liabilities: قروض طویل المدت	
Vehicle (عراده جات) موتر	20000	Long-term loan قرض طویل المدت	10000
Land زمین	100,000	Total liabilities	80,000
Building تعمیر	90,000	Owner's Equity: سرمایه شخصی	
Office equipment تجهیزات	15,000	Capital سرمایه	<u>57,000</u>
Total مجموع	320,000	Total مجموع	320,000

عنوان بیلانس شیت دارای سه مشخصه ذیل می‌باشد: (1) نام کمپنی یا شرکت، (2) نام صورت حساب مالی، (3) تاریخ که بیلانس شیت مربوط آن است. همچنان جدول بیلانس شیت نیز دارای سه بخش: دارایی‌ها، دیون و سرمایه شخصی (در شرکت‌های سهامی سرمایه شرکا) می‌باشد. و بلاخره در سطر اخیر جدول بیلانس شیت دیده می‌شود که مجموع دارایی‌ها مساوی به مجموع دیون و سرمایه شخصی است که این منجیث یک اصل و شرط عمده بیلانس شیت شمرده می‌شود و روی همین ملحوظ این صورت حساب مالی بنام «بیلانس شیت» یا ورقه توازن یاد می‌گردد. بیلانس شیت می‌تواند به شکل ذیل نیز ترتیب گردد که حاوی معلومات مفصل می‌باشد:

نام کمپنی .....

بیلاتنس شیت

تاریخ: روز / ماه / سال

داریهها Assets

<i>Current Assets:</i>	دارایی های جاری (سیار)		
Cash	پول نقد		\$0
Accounts Receivable	طلبات	\$0	
Less: Reserve for Bad Debts	تخصیصه طلبات مشکوک	0	0
Merchandise Inventory	ذخایر اموال تجاری		0
Prepaid Expenses	مصارف پیش پرداخت شده		0
Notes Receivable	طلبات دارای سند		0
Total Current Assets	مجموع دارایی های سیار		\$0
<i>Fixed Assets:</i>	دارایی های ثابت		
Vehicles	عراده جات (موتور)	0	
Less: Accumulated Depreciation	منفی: فرسایش جمع شونده موتور	0	0
Furniture and Fixtures	اثاثیه	0	
Less: Accumulated Depreciation	منفی: فرسایش جمع شونده اثاثیه	0	0
Equipment	تجهیزات	0	
Less: Accumulated Depreciation	منفی: فرسایش جمع شونده تجهیزات	0	0
Buildings	تعمیر	0	
Less: Accumulated Depreciation	منفی: فرسایش جمع شونده تعمیر	0	0
Land	زمین		0
Total Fixed Assets	مجموع دارایی های ثابت		0
<i>Other Assets:</i>	سایر داریهها		
Goodwill	سرقفلی		0
Total Other Assets	مجموع سایر دارایی ها		0
Total Assets	مجموع دارایی ها		\$0

Liabilities and Capital

	دیون و سرمایه		
<i>Current Liabilities:</i>	دیون (قروض) جاری		
Accounts Payable	حسابات قابل تادیه	\$0	
Sales Taxes Payable	مالیه بر فروش قابل تادیه	0	
Accrued Wages Payable	مزد های تحقق یافته قابل تادیه	0	
Unearned Revenues	عواید تحصیل نشده	0	
Short-Term Notes Payable	اوراق قرضه کوتاه مدت	0	
Short-Term Bank Loan Payable	قرضه بانکی کوتاه مدت قابل تادیه	0	
<i>Total Current Liabilities</i>	مجموع قروض جاری		\$0
<i>Long-Term Liabilities:</i>	قروض طویل المدت		
Long-Term Notes Payable	اوراق قرضه طویل المدت	0	
Mortgage Payable	اوراق قرضه رهنی	0	
<i>Total Long-Term Liabilities</i>	مجموع قروض طویل المدت		0
Total Liabilities	مجموع دیون (قروض)		0
<i>Capital:</i>	سرمایه		
Owner's Equity	سهام مالک (سرمایه شخصی)	0	
Net Profit	مفاد خالص	0	
Total Capital	مجموع سرمایه		0
Total Liabilities and Capital	مجموع دیون و سرمایه		\$0

تمام اقلام بیلا نس شیت به سه کتگوری عمده تقسیم گردیده است که عبارتند از :

دارایی ها Assets:

دارایی ها منابع اقتصادی اند که مربوط به کمپنی یا شرکت بوده و از آن در پیروسه تولید استفاده صورت می گیرد. و یا منظور از دارایی عبارت از مجموع اموال منقول و غیر منقول، کالاها و جوه نقدی و حقوقی است که در اختیار موسسه تجارتي قرار

دارد. دارایی‌ها ممکن دارای موجودیت فیزیکی بوده و قابل لمس باشد که تحت نام دارایی‌های مادی **Tangible Assets** ثبت می‌گردند، مانند: تعمیر، ماشین آلات، ذخایر و غیره. همچنان دارایی‌ها ممکن دارای موجودیت فیزیکی نبوده و نه هم قابل لمس باشد، ولی دارای حقوق و امتیاز می‌باشد که کمپنی از مزیت آن مستفید می‌گردد و تحت نام دارایی‌های غیر مادی **Intangible Assets** ثبت می‌گردند، مانند: داشتن مشتری زیاد، حق الاختراع **Patent right**، سرمایه گذاری در اوراق قرضه، سرقفلی و غیره. دارایی‌ها در بیلابنس شیت به اساس داشتن قدرت نقدینگی **Liquidity** (تبدیل شدن سریع به پول نقد بدون خلق مشکلات در پروسه تولید) لست گردیده است، یعنی آن اقلام دارایی که هر چه زود تر به پول نقد تبدیل شده می‌تواند اولتر از همه اقلام دیگر لست می‌گردد و بعداً به طرف پایین قدرت نقدینگی اقلام کمتر و کمتر می‌شود و در اخیر دارایی‌های ثابت (تعمیر، ماشین آلات، تجهیزات و زمین) که به هدف طویل‌المدت تهیه می‌گردیده و دارای نقدینگی کمتر باشد قرار می‌گیرد.

پرنسیپ ثبت داراییها به قیمت تهیه آن

دارایی‌های مانند زمین، تعمیر، ماشین آلات و تجهیزات منابع مهم اقتصادی یک کمپنی یا شرکت را تشکیل داده و منحیث یک عامل مهم در پروسه خلق عواید سهام می‌باشند. قاعده عمده محاسبه به ارتباط ثبت این نوع دارایی‌ها اینست که این اقلام در حسابات به قیمت تهیه (قیمت خرید + مصارف تهیه) درج می‌گردند. مثال: کمپنی یک قطعه زمین را جهت اعمار تعمیر به قیمت مجموعی 100000 (صد هزار) افغانی خریداری مینماید، ولی با گذشت زمان محدود، قیمت بازار همین قطعه زمین به 250000 (دو صد و پنجاه هزار) افغانی بلند می‌رود. به اساس قاعده ثبت دارایی‌های ثابت، این قطعه زمین به ارزش 100000 افغانی ثبت می‌گردد نه به ارزش 250000 افغانی. دلیل عمده این نوع ثبت اینست که دارایی‌های همچون زمین، تعمیر، ماشین آلات و غیره به خاطر استفاده و ضرورت در کمپنی تهیه می‌گردد نه بخاطر فروش دو باره.

انواع دارایی ها:

- 1- دارایی های جاری Current Assets: - عبارت از دارایی های اند که در صورت فعالیت نورمال شرکت یا کمپنی در ظرف یکسال به نقد تبدیل گردد، یا به مصرف برسد و یا با اجناس دیگر تبادله گردد. و یا عبارت از نوعی دارایی های است، که در جریان کمتر از یک دوره مالی تغییر نموده و حتی بعضی اوقات به صورت مکمل از بین می رود. این دارایی شامل ارقام مانند: وجوه نقد Cash، حساب بانکی کمپنی Bank account، طلبات یا مبالغ قابل دریافت (Accounts Receivable)، ذخایر Inventory، قرطاسیه Stationary و بعضی مصارف پیش پرداخت شده Prepaid Expenses که در دارایی های ثابت شامل نگردد می باشد.
- 2- دارایی های ثابت Fixed Assets: - عبارت از دارایی های اند که دارای یک ظرفیت بوده و یا دارای ارزش تجارتي است که در صورت فعالیت نورمال شرکت یا کمپنی بیشتر از یکسال مورد استفاده قرار گیرد. ظرفیت بعضی از این دارایی ها به مرور زمان کاهش یافته و به مصرف می رسد (سنجش فرسایشات). این دارایی شامل: زمین Land، تعمیر Building، اثاثیه و تجهیزات Equipment، موتر Vehicle، ماشین آلات Machinery و غیره می باشد.
- 3- دارایی های غیر مادی Intangible Assets: - عبارت از دارایی های است که موجودیت فیزیکی نداشته ولی دارای یک ارزش می باشد که در شرکت یا کمپنی باعث خلق عواید می گردد. این دارایی ها شامل ارقام مانند: حق الاختراع Patent right، علائم تجارتي Trade Marks، حق چاپ Copy Right، حق استفاده از نام تجارتي Franchises، سرقفلی Good will و غیره می باشد.
- 4- سایر دارایی ها Other Assets: - عبارت از ارقام اند که در سه کتگوری فوق شامل نباشد مانند سرمایه گذاری های طویل المدت و کوتاه مدت در اوراق قرضه و اسهام شرکت ها.

دیون Liabilities

دیون عبارت از سرمایه غیر (سرمایه اشخاص و موسسات دیگر) می باشد که کمپنی یا شرکت آنرا به قرض گرفته و منحصی یک منبع تمویل از آن استفاده می نماید. و یا عبارت از مکلفیت های کمپنی بوده که در یک وقت معین قابل تادیه می باشد.

انواع دیون

1- دیون جاری Current Liabilities: - بخش دیون جاری بیلانس شیت تعهدات را نشان می دهد که در مدت کوتاه باید اجراء گردد. یا به عباره دیگر عبارت از قروض است که در ظرف یکسال یا یک دوره عملیاتی باید پرداخت گردد. این کتگوری شامل مبالغ حسابات قابل تادیه Accounts Payable، مزد و معاش باقیمانده کارمندان، مالیات قابل تادیه، قرضه های کوتاه مدت و آن قسمت قروض طویل المدت که در دوره جاری واجب الاداع می باشد می شود. بعضی از انواع مهم قروض جاری ذیلاً بصورت مختصر توضیح گردیده است:

- حسابات قابل تادیه Accounts Payable: - مبالغ را نشان می دهد که یک کمپنی باید آن را به ارسال کنندگان از مدرک خرید اجناس و خدمات می پردازد.
- حسابات قابل تادیه دارای سند (سفته) Notes Payable: - عبارت از مبالغ است که ذریعه یک سند رسمی تثبیت می گردد مانند قرضه کوتاه مدت بانک، خریداری تجهیزات به قرض، بعضی موارد خریداری که در آن میان طرفین سند تبادل شود. حساب قابل تادیه دارای سند دارای ربح بوده و همچنان مدت پرداخت آن نیز مشخص می باشد. آن طرف معامله که قرار است پول را بپردازد سند قابل تادیه را ترتیب نموده و آن را به دریافت کننده پول انتقال می دهد. این سند قرضه قابلیت انتقال را به اشخاص ثالث نیز می داشته باشد، یعنی دارنده آن می تواند آنرا به اشخاص دیگر انتقال بدهد.

- بخش از قروض طویل‌المدت که در دوره فعلی قابل تادیه می‌باشد: - آن بخش دیون طویل‌المدت که در دوره عملیاتی فعلی قابل تادیه بوده شامل قروض جاری می‌گردد. مثال اگر یک قرض طویل‌المدت که بالغ به 100000 افغانی است به قسط‌های مساوی سالانه قابل پرداخت باشد، هر قسط یک ساله آن از جمله قروض جاری همان دوره که این قسط در آن تادیه می‌شود می‌باشد. همچنان ربح سالانه تحقق یافته آن که اگر تادیه نشده باشد شامل قروض جاری کمپنی می‌گردد.
- قروض تحقق یافته Accruals: این بخش که بعضاً به نام مصارف تحقق یافته نیز یاد می‌گردد شامل اقلام چون معاشات تحقق یافته کارمندان کمپنی، مالیات تحقق یافته، ربح تحقق یافته و غیره که از دوره‌های قبلی باقی مانده و قرار است که بصورت مجموعی تادیه گردد.
- پیشپرداخت‌های مشتریان (عواید تحصیل نشده) Unearned Revenues: - این قروض از معاملات به وجود می‌آید که ذریعه آن مشتریان به صورت پیشکی به کمپنی پرداخت می‌نماید، مثلاً حق‌الاشتراک در مجلات و روزنامه‌ها، فروش تکت‌های طیاره قبل از پرواز، پرداخت پیشکی مشتریان به خاطر فرمایش و غیره. این قروض مکلفیت‌های کمپنی را نشان می‌دهد که یا آنرا باید در دوره آینده انجام دهد و یا هم پول مشتریان را دوباره مسترد نماید. این قروض معمولاً در بیلانس شیت تحت نام «عواید تحصیل نشده» ثبت می‌گردد.
- جمع آوری برای اشخاص ثالث: - هرگاه جمع‌کننده بعضی پرداختها مالک همین پرداختها نباشد بلکه آنرا باید به اشخاص دیگر که مالک اصلی این پرداختها است انتقال دهد این نوع مکلفیتها به وجود می‌آید. مثلاً فروشنده اموال تجارتهی مالیات بر فروش را جمع آوری نموده و لیکن مالک این مالیات فروشنده نبوده، بلکه باید این مالیات را به اداره مربوطه انتقال دهد. تازمانی که این مبالغ به مالک آن انتقال داده نشده منحصیث قروض جاری جمع‌کننده آن به حساب می‌رود.

2- دیون طویل المدت Long-Term Debt: - دیون یا قروض است که برای مدت طولانی به قرضه گرفته می‌شود. این قروض معمولاً برای اهداف تمویلی بوده و دارای ربح یا سود نیز می‌باشد، یعنی کمپنی که این نوع قرضه را اخذ می‌نماید از یکطرف مکلف به پرداخت مبلغ قرضه در موعد پرداخت بوده و از طرف دیگر مصارف جاری قرضه (ربح قرضه) را که معمولاً سالانه سنجش می‌گردد نیز باید تادیه نماید. این قروض نظر به مبلغ قرضه، موعد پرداخت، شرایط تضمین و مبلغ ربح انواع و اقسام گوناگون دارد که در مضمون تمویل از آن بصورت مفصل بحث گردیده است.

سرمایه Equity

سرمایه عبارت از مبالغ است که در اقلام مختلف دارایی‌های یک شرکت یا کمپنی سرمایه گذاری گردیده است. و یا عبارت از آورده‌های است که توسط مالکین کمپنی به فعالیت معین تخصیص داده شده است. همچنان سرمایه عبارت از تفاوت میان دارایی‌ها و دیون کمپنی می‌باشد. در کمپنی‌های انفرادی تمام سرمایه مربوط یک شخص که مالک کمپنی نیز است می‌باشد، ولی سرمایه شرکت‌های سهامی متشکل از سهام (Stocks) می‌باشد که از طرف شرکت نشر می‌گردد. سهام شرکت‌ها در بازارهای سهام (Stock Exchange) بصورت آزادانه از طرف اشخاص و افراد انفرادی و همچنان از طرف ارگان‌ها و موسسات خریداری می‌گردند. این اشخاص و موسسات که سهام شرکت را می‌خرند می‌توانند آنرا بالای اشخاص دیگر بدون کدام ممانعت بفروش برسانند. در پهلوی حساب سرمایه در شرکت‌های سهامی بخش دیگر سرمایه نیز وجود می‌داشته باشد که متشکل از مفاد است که در چندین دوره از طرف شرکت بدست آمده و با لای شرکت توزیع نگردیده است. این مفاد بنام مفاد توزیع نشده یا (ذخایر مفاد) Retained Earning یاد می‌گردد. شرکت می‌تواند توسط ذخایر مفاد نیازمندی‌های مالی خویش را رفع نماید و یا آنرا در بخش‌های موثر سرمایه گذاری نماید.

بعضی از حسابات دیگر نیز موجود اند که نتیجه آنها به صورت مستقیم و غیر مستقیم به سرمایه کمپنی انتقال داده می‌شود و سرمایه کمپنی را افزایش و یا کاهش می‌دهد. این حسابات که به نام حسابات تحتانی سرمایه یاد می‌شوند عبارت از عواید، مصارف و برداشت شخصی می‌باشند. این حسابات از جمله حسابات موقتی یا نتیجوی بوده و مربوط

یک دوره مالی کمپنی می شوند. حسابات موقتی یا نتیجوی که در دروس آینده مفصلاً مورد بحث قرار می گیرد حسابات اند که در اخیر دوره مالی بسته گردیده نتیجه عواید و مصارف به صورت غیر مستقیم از طریق صورت حساب مفاد و ضرر به سرمایه شخصی در کمپنی های انفرادی و به مفاد توزیع نا شده (ذخایر مفاد) در شرکت های سهامی انتقال می گردد و نتیجه برداشت شخصی مستقیماً به حساب سرمایه کمپنی انتقال داده می شود.

2. صورت حساب درآمد (عاید) یا حساب مفاد و ضرر (Income Statement)

این صورت حساب، سودمندی یک کمپنی یا شرکت را در یک زمان معین نشان می دهد. این حساب راجع به نتیجه فعالیت کمپنی معلومات ارزشمند را بدسترس منجمنت کمپنی قرار می دهد و معمولاً در اخیر دوره مالی ترتیب می گردد. نتیجه کمپنی از مقایسه عواید و مصارف یک دوره بدست می آید.

• مصارف Expenses: عبارت از ارزش منابع است که در یک دوره در یک

کمپنی بخاطر تولید امتعه و اجناس کاهش یافته و یا از بین رفته است. و یا عبارت از ارزش امتعه، اجناس و خدمات است که برای خلق عواید لازم می باشد.

• عواید Revenues: - عبارت از مبالغ است که از طریق فروش تولیدات و

عرضه خدمات بدست می آید، این مبالغ توسط متقبل شدن بعضی از مصارف (استفاده از منابع) بوجود می آید. بناً عواید از یک طرف باید مصارف دوره را پوشش نموده و از طرف دیگر یک اندازه مفاد را نیز باید به بار بی آورد.

تفاوت حساب مفاد و ضرر عبارت از نتیجه (مفاد و یا ضرر) یک دوره کمپنی بوده و به حساب سرمایه شخصی انتقال می گردد، طوریکه مفاد به طرف کزیدت حساب سرمایه شخصی و ضرر به طرف دبت حساب سرمایه شخصی. مفاد حساب سرمایه شخصی را افزایش داده، در حالیکه ضرر باعث کاهش حساب سرمایه شخصی می شود.

اهداف ترتیب حساب مفاد و ضرر

هدف اساسی از ترتیب حساب مفاد و ضرر عبارت از مشخص نمودن مفاد که از فعالیت کمپنی بدست آمده و یا ضرر که ناشی از فعالیت کمپنی بوده می باشد. در پهلوی این هدف اساسی، اهداف فرعی ذیل نیز ذریعه حساب مفاد و ضرر بر آورده می شوند:

- تشخیص مفاد غیرخالص که از فروشات کمپنی بدست می‌آید، و توسط آن منجمت کمپنی نسبت مالی میان فروشات و مصارف خرید اموال تجارتي را سنجش می‌نماید.
  - تثبیت مصارف عملیاتی کمپنی و روند آن به ارتباط حجم فروشات و در نتیجه کنترل مصارف عملیاتی.
  - تثبیت مصارف اداری، وسعت و دوام آن به ارتباط کمپنی و کنترل آن توسط منجمت برای توسعه فعالیت کمپنی.
  - تثبیت مصارف فروش و رابطه آن با حجم فروشات.
- بنأ ترتیب حساب مفاد و ضرر نه تنها باعث سنجش نتیجه کمپنی می‌گردد، بلکه یک وسیله مفید معلوماتی برای پلانگذاری آینده فعالیت کمپنی نیز می‌باشد.
- اشکال ترتیب حساب مفاد و ضرر:
- حساب مفاد و ضرر معمولاً به دوشکل نظر به هدف شرکت یا کمپنی ترتیب می‌گردد که عبارتند از:

شکل حسابی حساب مفاد و ضرر:- این شکل حساب مفاد و ضرر مانند حساب T بوده که به طرف راست آن عواید و به طرف چپ آن مصارف ثبت می‌گردد. تفاوت (بیانس) حساب نشان دهنده مفاد و یا ضرر دوره می‌باشد. شکل ذیل شکل حسابی یا محاسبوی حساب مفاد و ضرر را نشان می‌دهد:

Income Statement حساب مفاد و ضرر

مصارف		عواید
مصارف ترمیم	200	1500 عواید فروش
مصارف کرایه	240	600 عواید کمیشن
مصارف مزد و معاشات	1500	850 عواید فیس
فرسایشات	220	
مصارف برق	140	
مصارف اشتهاارات	300	<u>350</u> با قیمانده (مفاد دوره)
مجموعه	2600	2950 مجموعه

شکل راپور دهی حساب مفاد و ضرر:- در این شکل حساب مفاد و ضرر، ابتدا عواید فروش ثبت گردیده و بعداً مصارف از آن تفریق می گردد. عواید به گروههای مختلف مانند عواید فروش، عواید از منابع دیگر (سایر عواید) تقسیم میشود. همچنان مصارف نیز به کتگوریهای مختلف طبقه بندی میگردد، مانند: مصارف اجناس به فروش رسیده، مصارف عملیاتی، مصارف اداری و فروش و یا مصارف عمومی. مفاد در این شکل حساب مفاد و ضرر به مفاد غیرخالص، مفاد عملیاتی، مفاد قبل از وضع مالیه و مفاد خالص تقسیم میگردد. مانند شکل ذیل:

Income Statement	
Particulars	Amount
Revenue	1000
Cost of Sales	(200)
Gross Profit	800
Operating Expenses	(300)
Operating Profit	500
Other Income	100
Other Expenses	(100)
Net Profit	500

شرکت سهامی افغان

حساب مفاد و ضرر

حمل 1390

Revenue:	عواید	
Gross Sales	فروشات غیر خالص	\$0.00
Less: Sales Returns and Allowances	منفی: مستردی ها	\$0.00
Net Sales	فروشات خالص	\$0.00
Cost of Goods Sold:	مصارف تولیدات بفروش رسیده	
Beginning Inventory	ذخایر در شروع دوره	\$0.00
Add: Purchases	خریداریها	\$0.00
Freight-in	مصارف ترانسپورت (بارچالانی)	\$0.00
Direct Labor	مصارف کار مستقیم	\$0.00
		\$0.00
Less: Ending Inventory	منفی: ذخایر در اخیر دوره	\$0.00
Cost of Goods Sold	مصارف تولیدات بفروش رسیده	\$0.00
Gross Profit (Loss)	مفاد غیر خالص	\$0.00
Expenses:	مصارف	
Advertising	اشتهارات	\$0.00
Bad Debts	قروض غیر قابل حصول	\$0.00
Commissions	کمیشن ها	\$0.00
Depreciation	فرسایشات	\$0.00
Insurance	بیمه	\$0.00
Maintenance	حفظ و مراقبت	\$0.00
Rent	کرایه	\$0.00
Repairs	ترمیمات	\$0.00
Telephone	تلفون	\$0.00
Utilities	برق گاز آب و غیره	\$0.00
Wages	مزد	\$0.00
Total Expenses	مجموع مصارف	\$0.00
Net Operating Income	مفاد خالص عملیاتی	\$0.00
Other Income & Losses:	سایر مفاد و خساره ها	
Gain (Loss) on Sale of Assets	حاصل (خساره) اذدرک فروش داراییها	\$0.00
Interest Income	حاصل ربح	\$0.00
Total Other Income	مجموع سایر مفاد	\$0.00
Net Income (Loss)	مفاد یا ضرر خالص	\$0.00

3. صورت حساب سرمایه شخصی (Statement of Owner's equity):

این صورت حساب تغییرات مشخص را در سرمایه سرمایه گذاری شده مالک یک کمپنی یا مالکین یک شرکت در طول یک زمان مشخص نشان می‌دهد. شکل ذیل صورت حساب سرمایه شخصی یک کمپنی فرضی را نشان می‌دهد.

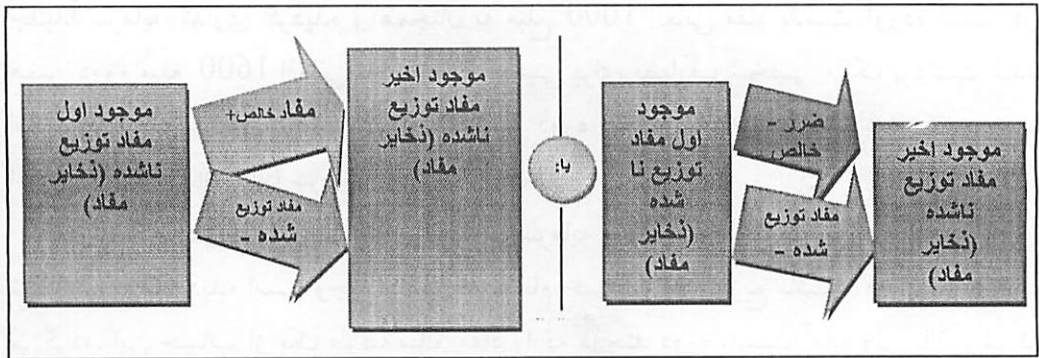
نام کمپنی		
صورت حساب سرمایه شخصی		
تاریخ		
سرمایه در آغاز دوره		28,000
جمع:		
سرمایه افزود شده	5,000	
مفاد دوره	1,000	6,000
		<u>34,000</u>
منفی:		
ضرر دوره	0	
برداشت شخصی	1,600	1,600
سرمایه در ختم دوره		<u>32,400</u>

در صورت حساب سرمایه شخصی فوق مبلغ 28000 افغانی در شروع دوره توسط مالک کمپنی سرمایه گذاری شده است. در جریان دوره 5000 افغانی اضافی توسط مالک کمپنی جدیداً سرمایه گذاری گردیده و همچنان به مبلغ 1000 افغانی مفاد بدست آورده است. در همین دوره مبلغ 1600 افغانی توسط مالک کمپنی برای مصارف شخصی مالک برداشت شده است. بناً مبلغ سرمایه شخصی کمپنی در اخیر دوره بالغ به 32400 افغانی بوده که موجود اخیر یا Ending Balance سرمایه را نشان می‌دهد.

در شرکت‌های سهامی در پهلوی حساب سرمایه یک حساب علیحده برای مفاد که بالای شرکا توزیع نگردیده است وجود دارد که به نام حساب مفاد توزیع نشده (ذخایر مفاد) یاد می‌گردد. این حساب از یک طرف مبالغ مفاد را که در چند دوره بدست آمده ولی بالای شرکا توزیع نگردیده است نشان میدهد و از جانب دیگر مفاد دوره جاری نیز به آن انتقال می‌شود. ذیلأ نمونه از صورت حساب ذخایر مفاد (مفاد توزیع نشده) نمایش داده شده است:

نام کمپنی.....		
صورت حساب مفاد توزیع نشده (ذخایر مفاد)		
31 حمل 1390		
موجود اول مفاد توزیع نشده در ماه حمل که از دوره های قبل باقی مانده است		24000
مفاد را که کمپنی در ماه حمل بدست آورده است	23195	
(منفی) مفاد که برای شرکا توزیع گردیده است	5200	
افزایش ذخایر مفاد در دوره فعلی (ماه حمل)		17995
مفاد توزیع نشده (ذخایر مفاد) در اخیر ماه حمل		41995

در صورت حساب فوق مفاد دوره جاری کمپنی باعث افزایش حساب مفاد توزیع نشده (ذخایر مفاد) گردیده است. اگر ضرر وجود می‌داشت در آن صورت موجود اول مفاد توزیع نشده را کاهش می‌داد. از طرف دیگر توزیع مفاد بالای شرکا که تحت عنوان مفاد توزیع شده (Dividends) ثبت می‌گردد نیز باعث کاهش حساب مفاد توزیع نشده می‌گردد. شکل ذیل تغییر (افزایش، کاهش) حساب مفاد توزیع نشده را ارایه می‌کند:

4. صورت حساب جریان نقدی (Cash Flow Statement):

این صورت حساب نشان دهنده خروج پول نقد به خارج کمپنی و دخول پول نقد به داخل کمپنی در یک زمان مشخص می‌باشد. این حساب چگونگی جریان پول نقد را در کمپنی در یک دوره توضیح می‌نماید و منبع مهم جهت تثبیت سیالیت کمپنی می‌باشد. در این حساب سه منبع مهم جریان نقده توضیح می‌گردد که عبارتند از: (1) فعالیت‌های عملیاتی، (2) فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و (3) فعالیت‌های تمویلی. ذیلاً نمونه از صورت حساب جریان نقده یک شرکت داده شده است:

شرکت سهامی افغان		
صورت حساب جریان نقده		
31 حوت سال 1390		
فعالیت‌های عملیاتی :		
دریافت نقده از مشتریان	720000	
دریافت نقده از مدرک ربح	15000	
منفی: پرداخت نقده بخاطر معاشات	(240000)	
منفی: پرداخت نقده بخاطر کرایه	(115000)	
منفی: پرداخت نقده در سایر موارد	(300000)	
جریان نقده از فعالیت‌های عملیاتی:		60000
فعالیت‌های سرمایه‌گذاری :		

خرید یک قطعه زمین	(250000)
فعالیت‌های تمویلی :	
توزیع مفاد	(35000)
کاهش در نقده	(215000)
نقده در شروع ما حمل سال 1390	400000
نقده در اخیر ماه حوت سال 1390	185000

نقد که در اخیر ماه حوت بدست آمده مساوی به مفاد که در حساب مفاد و ضرر همین ماه سنجش می‌گردد نیست، زیرا که در بسیاری موارد ارقام که بالای مفاد دوره تاثیر دارد ممکن نقداً بدست نیآمده باشد. مثلاً فروش کمپنی به قرض، در این صورت عواید کمپنی که بالای مفاد دوره تاثیر مثبت دارد بصورت تحقق یافته افزایش می‌نماید، از طرف دیگر پول فروشات در دوره کنونی نقداً بدست نیآمده بناً این معامله کدام تاثير نقدي نداشته و باعث افزایش جریان نقده کمپنی نمی‌گردد. به همین ترتیب مصارف که در دوره کنونی بوجود آمده ولی از طرف کمپنی نقداً تادیه نمی‌گردد باعث تفاوت مفاد دوره و صورت حساب جریان نقده می‌گردد. این موضوع مفصلاً در مضمون تمویل بحث می‌گردد.

مساوات اساسی محاسبه Basic Accounting Equation

هسته مرکزی سیستم محاسبه را مساوات اساسی محاسبه تشکیل میدهد، که ذریعه آن مجموع دارایی‌های یک کمپنی در مقابل منابع که این دارایی‌ها را تمویل نموده است قرار می‌گیرد. معادله ذیل مساوات اساسی محاسبه را ارایه می‌کند:

$$\text{سهم (سرمایه) مالک کمپنی} + \text{دیون (ادعاقرضه دهندگان)} = \text{دارایی‌ها}$$

دارایی‌ها در این مساوات طوریکه قبلاً بحث گردید، عبارت از منابع مالی، فزیکتی و غیرمادی است که در دسترس یک کمپنی قرار دارد و در آینده باعث خلق مفاد می‌گردد. دارایی‌ها شامل ارقام چون: پول نقد، طلبات (قرض کمپنی بالای مشتریان)، ذخایر، زمین، تعمیر، تجهیزات، حق الاختراع و سایر امتیازات یا حقوق قانونی کمپنی می‌باشد.

دیون یا قروض عبارت مبالغ پولی است که از طرف اشخاص، افراد، موسسات و ارگان‌های دیگر طبق یک قرار داد به اختیار کمپنی قرار گرفته و کمپنی در پرداخت دوباره آن مکلفست قانونی

دارد. یا به عباره دیگر دیون یا قروض عبارت از ادعا اشخاص و موسسات بیرونی بالای منابع کمپنی می باشد.

سرمایه شخصی بیان کننده ادعا مالک کمپنی بالای منابع کمپنی می باشد، که در بسیاری موارد بنام دارایی خالص نیز یاد می شود، زیرا که اگر از دارایی مجموعی کمپنی دیون یا قروض کمپنی تفریق گردد سرمایه شخصی مالک کمپنی بدست می آید. سهم مالک یا سرمایه شخصی نظر به شکل حقوقی تشبثات از هم متفاوت می باشد.

مساوات اساسی محاسبه یک قاعده اساسی برای صورت حساب مالی بیلانس شیت که توازن را در اقلام دارایی ها، دیون و سرمایه شخصی یک کمپنی (وضع مالی کمپنی) نشان می دهد، شناخته شده است. بنابر آن تاثیر مالی معاملات یک کمپنی را بالای این مساوات می توان ذریعه بیلانس شیت بصورت خوبتر واضح نمود. برای واضح ساختن بهتر موضوع مثال را از شرکت سهامی افغان در شروع یک دوره مالی معین در نظر می گیریم و می بینیم که معاملات را که شرکت انجام می دهد، چگونه بالای مساوات اساسی محاسبه تاثیر وارد می کند و چه تغییرات در بیلانس شیت که درحقیقت مساوات اساسی محاسبه را منعکس می سازد رخ می دهد: بطور مثال دارایی های شرکت سهامی افغان در آغاز یک دوره مجموعاً بالغ به 895000 افغانی است، که از این جمله 175000 افغانی توسط دائنین (قرضه دهندگان) تهیه شده و متباقی که بالغ به 720000 افغانی می شود سرمایه سهامداران شرکت می باشد که تحت نام (سهام عادی) ثبت می گردد. سرمایه ابتدایی سهامداران یا ارزش سهام عادی 120000 دالر بوده و طی چند دوره بصورت موفقانه فعالیت نموده و مفاد به مبلغ 600000 دالر را جمع آوری و ذخیره نموده که سرمایه مجموعی آنها به 720000 افغانی بالغ می گردد. ذیلاً بیلانس شیت شرکت مذکور داده شده است:

شرکت سهامی افغان

بیلاس شیت

01./01/139....

مبالغ	دیون و سرمایه شرکا	مبالغ	دارایی ها
	دیون:		
50000	حساب قابل تا دیه	25000	نقده
125000	قرضه بانکی	50000	طلبات
<u>175000</u>	مجموع دیون	35000	ذخایر
	سرمایه شرکا:	125000	زمین
120000	اسهام عادی	400000	تعمیر
600000	مفاد توزیع ناشده	250000	تجهیزات
<u>720000</u>	مجموع سرمایه شرکا	10000	سایر دارایی ها
895000	مجموع دیون و سرمایه شرکا	895000	مجموع دارایی ها

به اساس بیلاس شیت فوق مساوات اساسی محاسبه را می توان چنین تحریر نمود:

$$(720000) \text{ سرمایه شرکا} + (175000) \text{ دیون} = (895000) \text{ دارایی ها}$$

در بیلاس و همچنان در مساوات فوق چنین بیان شده است که شرکت مذکور مبلغ 895000 افغانی را که متشکل از سرمایه سهامداران و دیون می باشد در اقلام مختلف دارایی سرمایه گذاری نموده است. شرکت در جریان دوره بعضی معاملات را انجام نموده است که باعث تغییرات در اقلام مختلف دارایی ها، دیون، و سرمایه شرکا می شود، یعنی وضع مالی شرکت را تغییر می دهد. ذیلاً تاثیر هر معامله را بالای بیلاس شیت بصورت انفرادی مورد مطالعه قرار می دهیم:

معامله اول: - شرکت به مبلغ 10000 افغانی طلبات خویش را از یک مشتری خویش نقداً بدست می آورد. در اثر این معامله پول نقد شرکت از 25000 افغانی به 35000 افغانی افزایش می نماید (افزایش دارایی) و طلبات شرکت از 50000 افغانی به 40000 افغانی کاهش می نماید (کاهش دارایی). در نتیجه، مبلغ مجموعی دارایی که 895000 افغانی بود بعد از این معامله هم بدون تغییر باقی می ماند. شکل ذیل ملاحظه گردد:

شرکت سهامی افغان
بیانسن شیت قبل از معامله

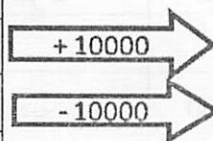
01/...../.....

دارایی ها	مبالغ
نقده	25000
طلبات	50000
ذخایر	35000
زمین	125000
تعمیر	400000
تجهیزات	250000
سایر دارایی ها	10000
مجموع دارایی ها	895000
دیون و سرمایه شرکا	
دیون:	
حساب قابل تادیه	50000
قرض طویل المدت	125000
مجموع دیون	175000
سرمایه شرکا:	
اسهام عادی	120000
مفاد توزیع ناشده	600000
مجموع سرمایه شرکا	720000
مجموع دیون و سرمایه شرکا	895000

شرکت سهامی افغان
بیانسن شیت بعد از معامله

01/...../.....

دارایی ها	مبالغ
نقده	35000
طلبات	40000
ذخایر	35000
زمین	125000
تعمیر	400000
تجهیزات	250000
سایر دارایی ها	10000
مجموع دارایی ها	895000
دیون و سرمایه شرکا	
دیون:	
حساب قابل تادیه	50000
قرض طویل المدت	125000
مجموع دیون	175000
سرمایه شرکا:	
اسهام عادی	120000
مفاد توزیع ناشده	600000
مجموع سرمایه شرکا	720000
مجموع دیون و سرمایه شرکا	895000

معامله دوم: - یک مشتری شرکت که مبلغ 8000 افغانی قرض کوتاه مدت بالای شرکت داشت، قرارداد قرض خویش را تمدید مینماید، یعنی قرض مشتری مذکور که شکل قابل تادیه را داشت فعلاً به قرض طویل المدت تبدیل می‌گردد. در این معامله صرف شکل قرضه تغییر می‌کند، یعنی حساب قابل تادیه شرکت از 50000 افغانی به 42000 افغانی کاهش می‌نماید (کاهش دیون)، برعکس قرض طویل المدت از 125000 افغانی به

133000 افغانی افزایش می‌نماید (افزایش دیون). بنا برآن دیون مجموعی شرکت بدون کدام تغییر باقی می‌ماند. شکل ذیل ملاحظه گردد:

شرکت سهامی افغان

بیلا نس شیت قبل از معامله

01/...../.....

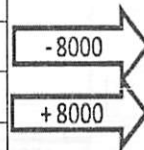
دارایی‌ها	مبالغ
نقده	35000
طلبیات	40000
ذخایر	35000
زمین	125000
تعمیر	400000
تجهیزات	250000
سایر دارایی‌ها	10000
مجموع دارایی‌ها	895000
دیون و سرمایه شرکا	
دیون:	
حساب قابل تادیه	50000
قرض طویل‌المدت	125000
مجموع دیون	175000
سرمایه شرکا:	
اسهام عادی	120000
مفاد توزیع نشده	600000
مجموع سرمایه شرکا	720000
مجموع دیون و سرمایه شرکا	895000

شرکت سهامی افغان

بیلا نس شیت بعد از معامله

01/...../.....

دارایی‌ها	مبالغ
نقده	35000
طلبیات	40000
ذخایر	35000
زمین	125000
تعمیر	400000
تجهیزات	250000
سایر دارایی‌ها	10000
مجموع دارایی‌ها	895000
دیون و سرمایه شرکا	
دیون:	
حساب قابل تادیه	42000
قرض طویل‌المدت	133000
مجموع دیون	175000
سرمایه شرکا:	
اسهام عادی	120000
مفاد توزیع نشده	600000
مجموع سرمایه شرکا	720000
مجموع دیون و سرمایه شرکا	895000

معامله سوم: - شرکت به ارزش 15000 افغانی تجهیزات دفتر به قرض خریداری می‌نماید. در این معامله ارزش تجهیزات از 250000 افغانی به 265000 افغانی افزایش می‌نماید (افزایش دارایی) و همچنان حساب قابل تادیه از 42000 افغانی به 53000 افغانی افزایش می‌نماید (افزایش دیون). خرید تجهیزات به قرض از جمله قروض کوتاه مدت یا قروض جاری بوده، زیرا که شرکت در کوتاه مدت مکلف به پرداخت آن است. در اثر این معامله

مجموع دارایی ها و همچنان مجموع دیون و سرمایه به عین ارزش افزایش می نماید که در نتیجه باعث افزایش هر دو طرف مساوات اساسی محاسبه می گردد. شکل ذیل ملاحظه گردد:

شرکت سهامی افغان
بیلائنس شیت قبل از معامله

01/ ...../.....

مبالغ	دارایی ها
35000	نقده
40000	طلبات
35000	ذخایر
125000	زمین
400000	تعمیر
250000	تجهیزات
10000	سایر دارایی ها
895000	مجموع دارایی ها
	دیون و سرمایه شرکا
	دیون :
42000	حساب قابل تادیه
133000	قرض طویل المدت
175000	مجموع دیون
	سرمایه شرکا :
120000	اسهام عادی
600000	مفاد توزیع ناشده
720000	مجموع سرمایه شرکا
895000	مجموع دیون و رمایه شرکا

+15000

+15000

شرکت سهامی افغان
بیلائنس شیت بعداز معامله

01/ ...../.....

مبالغ	دارایی ها
35000	نقده
40000	طلبات
35000	ذخایر
125000	زمین
400000	تعمیر
265000	تجهیزات
10000	سایر دارایی ها
910000	مجموع دارایی ها
	دیون و سرمایه شرکا
	دیون :
57000	حساب قابل تادیه
133000	قرض طویل المدت
190000	مجموع دیون
	سرمایه شرکا :
120000	اسهام عادی
600000	مفاد توزیع ناشده
720000	مجموع سرمایه شرکا
910000	مجموع دیون و رمایه شرکا

معامله چهارم:- شرکت به مبلغ 33000 افغانی قرض طویل المدت خویش را نقداً می پردازد. در اثر این معامله پول نقد شرکت از 35000 افغانی به 2000 افغانی کاهش

می‌نماید (کاهش دارایی) و همچنان قرض طویل‌المدت از 133000 افغانی به 100000 افغانی کاهش می‌نماید (کاهش دیون). هر دو طرف مساوات اساسی محاسبه به ارزش 33000 افغانی کم می‌شود. شکل ذیل ملاحظه گردد:

شرکت سهامی افغان

بیانسن شیت قبل از معامله

01/ ...../.....

دارایی‌ها	مبالغ
نقده	35000
طلبات	40000
ذخایر	35000
زمین	125000
تعمیر	400000
تجهیزات	265000
سایر دارایی‌ها	10000
مجموع دارایی‌ها	910000
دیون و سرمایه شرکا	
دیون:	
حساب قابل تا دیه	57000
قرض طویل‌المدت	133000
مجموع دیون	190000
سرمایه شرکا:	
اسهام عادی	120000
مفاد توزیع نشده	600000
مجموع سرمایه شرکا	720000
مجموع دیون و سرمایه شرکا	910000

شرکت سهامی افغان

بیانسن شیت بعد از معامله

01/ ...../.....

دارایی‌ها	مبالغ
نقده	2000
طلبات	40000
ذخایر	35000
زمین	125000
تعمیر	400000
تجهیزات	265000
سایر دارایی‌ها	10000
مجموع دارایی‌ها	877000
دیون و سرمایه شرکا	
دیون:	
حساب قابل تا دیه	57000
قرض طویل‌المدت	100000
مجموع دیون	157000
سرمایه شرکا:	
اسهام عادی	120000
مفاد توزیع نشده	600000
مجموع سرمایه شرکا	720000
مجموع دیون و سرمایه شرکا	877000

-33000

-33000

چهار معامله که فوقاً تاثیر آن بالای بیانسن شیت و همچنان مساوات اساسی محاسبه تذکر یافت این حقیقت را واضح می‌سازد که: تمام معاملات که در یک کمپنی در یک دوره

صورت می‌گیرد از لحاظ تاثیر آن بالای مساوات اساسی محاسبه به چهار کتگوری ذیل تقسیم می‌گردد:

1. تعویض در اقلام دارایی:- معاملات که شامل این کتگوری می‌شوند صرف باعث تعویض یک قلم دارایی توسط یک قلم دیگر دارای می‌شود، ولی در مجموع بیلانس کدام تغییر رخ نمی‌دهد. در چهار معامله فوق معامله اول شامل این کتگوری می‌گردد.

2. تعویض در اقلام دیون و سرمایه:- معاملات که شامل این کتگوری می‌شوند صرف باعث تعویض در اقلام سرمایه و یا دیون می‌شود، ولی در مجموع بیلانس کدام تغییر رخ نمی‌دهد. معامله دوم شامل این کتگوری می‌گردد.

3. افزایش بیلانس (افزایش هر دو طرف مساوات):- معاملات که شامل این کتگوری می‌شوند باعث افزایش مجموع بیلانس می‌گردد، یعنی هر دو طرف مساوات اساسی محاسبه را به ارزش مساوی افزایش می‌دهد. معامله سوم شامل این کتگوری می‌گردد.

4. کاهش یا تنقیص بیلانس (کاهش هر دو طرف مساوات):- معاملات که شامل این کتگوری می‌شوند باعث کاهش مجموع بیلانس می‌گردد، یعنی هر دو طرف مساوات اساسی محاسبه را به ارزش مساوی کاهش می‌دهد. معامله چهارم شامل این کتگوری می‌گردد.

تمرینات فصل اول:

- سوال اول:- پرنسیپ‌های محاسبه مالی کدام‌ها اند.
- سوال دوم:- اشکال عمده تشبثات خصوصی را نام گرفته و هر کدام آنرا مختصراً توضیح نمائید.
- سوال سوم:- مفهوم ماهیتی یا نهاد تجارتمی را مختصراً توضیح دهید.
- سوال چهارم:- مفهوم مضاعف محاسبه را توضیح نمائید.
- سوال پنجم:- محاسبه را تعریف نموده و انواع آنرا نام ببرید.
- سوال ششم:- قواعد محاسبه را تعریف نمائید.
- سوال هفتم:- قاعده مهم بودن از چه بحث می‌کند مختصراً تحریر دارید.
- سوال هشتم:- عمده ترین صورت حسابات مالی را صرف نام بگیرید.
- سوال نهم:- شکل مکمل بیلانس شیت یک کمپنی را با در نظر گرفتن اعداد و ارقام فرضی ترتیب نمائید.
- سوال دهم:- عنوان بیلانس شیت دارای کدام مشخصات می‌باشد نام بگیرید.
- سوال یازدهم:- کتگوریهای مهم و اساسی یک بیلانس شیت کدامها اند نام بگیرید.
- سوال دوازدهم:- فرق عمده بین دارایی جاری و دارایی ثابت در چه است مختصراً بیان نمائید.
- سوال سیزدهم:- راجع به دارایی های غیرمادی یا Intangible Assets معلومات مختصر تحریر دارید.
- سوال چهاردهم:- تفاوت میان دیون جاری یا کوتاه مدت و دیون طویل‌المدت را طی چند سطر بنویسید.
- سوال پانزدهم:- سرمایه را تعریف نمائید.
- سوال شانزدهم:- راجع به مفاد توزیع ناشده (ذخایر مفاد) مختصراً معلومات دهید.
- سوال هفدهم:- نتیجه یک کمپنی ذریعه مقایسه کدام حسابات سنجش شده می‌تواند.
- سوال هژدهم:- هدف اساسی از ترتیب صورت حساب مفاد و ضرر عبارت از چه است تحریر دارید.
- سوال نوزدهم:- عواید و مصارف را تعریف نمائید.

سوال بیستم: - صورت حساب مفاد و ضرر به کدام اشکال می‌تواند وجود داشته باشد مختصراً شرح نمائید.

سوال بیست و یکم: - اگر مصارف برق یک کمپنی در یک دوره 300 افغانی، مصارف تلفون 340 افغانی، مصارف معاشات 1300 افغانی و عواید فروش آن بالغ به 1040 افغانی، عواید از مدرک انجام خدمات بالغ به 500 افغانی و عواید کمیشن بالغ به 550 افغانی باشد با استفاده از شکل حسابداری صورت حساب مفاد و ضرر نتیجه کمپنی را سنجش نمائید.

سوال بیست و دوم: - ذخایر مفاد در یک کمپنی در اول ماه حمل 600 افغانی می‌باشد، مفاد که کمپنی مذکور از جریان فعالیت‌های خویش در اخیر ماه حمل بدست آورده است بالغ به 900 افغانی، توزیع مفاد برای سهم داران یا شرکا در اخیر ماه حمل 400 افغانی می‌باشد. صورت حساب مفاد توزیع نشده را ترتیب نموده و موجود اخیر آنرا سنجش نمائید.

سوال بیست و سوم: - صورت حساب جریان نقده راجع به کدام مسایل مهم معلومات ارزشمند را به دسترس منجمنت یک کمپنی قرار می‌دهد.

سوال بیست و چهارم: - مساوات اساسی محاسبه از کدام کتگوری حسابات تشکیل یافته است نام بگیرید.

سوال بیست و پنجم: - اگر دیون جاری یک کمپنی بالغ به 1000 افغانی، دیون طویل‌المدت آن 4000 افغانی، دارایی جاری بالغ به 3400 افغانی و دارایی ثابت آن 5200 افغانی باشد، سرمایه کمپنی چند خواهد بود سنجش نمائید.

سوال بیست و ششم: - تاثیر معاملات محاسبوی بالای مساوات اساسی محاسبه در چند کتگوری گنجانیده شده است، هر کدام آنرا نام بگیرید.

سوال بیست و هفتم: - اگر پول نقد در یک شرکت در شروع دوره بالغ به 12000 افغانی، دیون مجموعی آن 4000 افغانی و سرمایه شرکاء آن 8000 افغانی باشد، تاثیر معاملات ذیل را بالای هردو طرف مساوات (بیلانس شیت) سنجش نموده و هم بگوئید که هر معامله از نگاه تاثیر آن بالای مساوات اساسی محاسبه مربوط کدام کتگوری می‌باشد.

- اخذ قرض بانکی توسط کمپنی نقداً به مبلغ 500 افغانی.

- خرید یک پایه ماشین نقداً به ارزش 2000 افغانی.

-تادیه یک دین (قرض) نقداً به مبلغ 1200 افغانی.

-خرید تجهیزات به مبلغ 650 افغانی به قرض.

-افتتاح یک حساب بانکی و انتقال پول نقداً به آن به مبلغ 1000 افغانی.

-تبدیل یک سند قرضه به سرمایه شخصی شرکت به مبلغ 300 افغانی.

سوال بیست و هشتم: - دارایی را تعریف و با مثال واضح سازید.

سوال بیست و نهم: - صورت حسابات مالی را تعریف نمائید.

سوال سی ام: - اگر موجود اول حساب مفاد توزیع نشده (ذخایر مفاد) بالغ به 40000

افغانی و مفاد را که شرکت در دوره جاری به دست می آورد بالغ به 12000 افغانی باشد.

موجود اخیر حساب مفاد توزیع نشده را دریافت نمائید، در صورتیکه در همین دوره مبلغ

28000 افغانی بالای شرکا نقداً توزیع شده باشد.

فصل دوم

پروسس معلومات محاسبوی

در فصل اول در پهلوی موضوعات مقدماتی محاسبه، تاثیر معاملات بالای صورت حساب مالی «بیانسی شیت» با مثال واضح گردید. در عمل معاملات مستقیماً در بیانسی شیت ثبت نمی‌گردد، بلکه پروسس معاملات، تحلیل و تفسیر آن و همچنان راپور دهی آن برای اشخاص و موسسات ذیعلاقه مستلزم یک سیستم منظم و معیاری می‌باشد. این سیستم باید توانایی تهیه معلومات مورد ضرورت تمام صورت حساب‌های مالی را داشته باشد و از طرف دیگر برای تمام معاملات که در ظرف یک دوره معین صورت می‌گیرد اسناد لازمه تهیه نماید. سیستم که محاسبه مالی برآن استوار است، یک سیستم موثر و مناسب جهت پروسس ارقام معاملاتی، خلاصه سازی ارقام ذریعه صورت حسابهای مالی مربوطه و بلاخره راپوردهی آن به اشخاص و موسسات ذیعلاقه می‌باشد. وسایل و مفاهیم که برای این سیستم لازم و ضروری است عبارت از: حسابات، دبت، کریدت، ژورنال، لیجر و صورت حساب‌های مالی می‌باشد که در این فصل بصورت مفصل از آنها بحث صورت گرفته است.

حساب Account

حساب عبارت از خلاصه ثبت معاملات است که به یک شخص و یا یک جنس ارتباط دارد. و یا عبارت از محل است که در آن تغییر که در حسابات دارایی، دیون، سرمایه، مصارف، و عواید بوجود می‌آید ثبت می‌گردد. تغییر این اقلام عبارت از افزایش و یا کاهش آنها می‌باشد. برای ثبت هر یک از اجزای دارایی ها، دیون، سرمایه شخصی، عواید، مصارف، برداشت و مفاد توزیع نشده یک حساب ضرورت است. مثال در یک کمپنی در یک دوره معین برای پول نقد یک حساب، برای ذخایر یک حساب علیحده و به همین ترتیب برای تمام کتگوری‌های دیگر، حسابات جداگانه موجود می‌باشد. تمام معاملات مربوطه یک حساب در یک دوره معین بصورت مجموعی لیجر مربوطه همان حساب را تشکیل می‌دهد. شکل ساده حساب می‌تواند طور ذیل باشد:

پول نقد : حساب				
تاریخ	توضیحات	افزایش	کاهش	بیالانس جاری
اول حمل 1390	موجود اول			50000
دوم حمل 1390	جمع آوری طلبات	10000		60000
سوم حمل 1390	فروشات به نقد	5000		65000
ششم حمل 1390	پرداخت کرایه		7000	58000
نهم حمل 1390	پرداخت معاشات		3000	55000
دهم حمل 1390	فروشات به نقد	4000		59000
بیستم حمل 1390	پرداخت بل برق		500	58500 موجود اخیر

در حساب فوق پول نقد که در اول حمل در کمپنی موجود است منحصیث «موجود اول» Opening Balance ثبت می گردد که بالغ به 50000 افغانی می باشد، بعداً معاملات مختلف تاثیرات متفاوت را بالای مبلغ پول نقد وارد می نماید، که در اثر آن حجم پول نقد افزایش و یا کاهش می نماید. در سطر اخیر حساب «موجود اخیر» یا بیالانس حساب پول نقد تحریر گردیده است و باقیمانده پول نقد را که بالغ به 58500 افغانی می باشد در بیستم حمل نشان می دهد. باید یاد آور گردید که در عمل در سیستم محاسبه به عوض افزایش و کاهش اصطلاحات «دبت» و «کریدت» استعمال می گردد. و همچنان بخاطر وضاحت بیشتر ثبت معاملات، شکل حسابات که مورد استفاده قرار می گیرد به شکل حرف تی (T) انگلیسی می باشد، از این رو بنام حسابات تی (T-Accounts) یاد می شوند. حسابات (T) به مثابه یک کتابچه یادداشت فوری و کوچک مورد استفاده قرار می گیرد که برای تحلیل یک حساب مفید می باشند. از جانب دیگر این حسابات بخاطر آگاه سازی، تبادل معلومات، نشان دادن، درک تاثیر معاملات محاسبوی بالای حسابات یک وسیله خوب شناخته می شوند. حسابات تی دارای سه مشخصه ذیل می باشند:

- 1) عنوان حساب Account Name
- 2) طرف دبت Debit یا چپ حساب
- 3) طرف کریدت Credit یا راست حساب

عنوان حساب نشاندهنده نام حساب است مثلاً نقده، طلبات، ماشین و غیره. دبت بطرف چپ حساب و کریدت به طرف راست حساب گفته می‌شود. شکل حساب T که مربوط نقده می‌باشد ذیلاً نمایش داده شده است:

	نقده	
دبت		کریدت
	600	500
	800	500
	1400	1000
<div style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 5px; margin: 5px;">400</div> بیلانس حساب	↓ مجموع دبت	↓ مجموع کریدت

مجموع دبت منفی مجموع کریدت

حساب T فوق مربوط پول نقد که از جمله دارایی است می‌باشد، لذا بیلانس نورمال آن به طرف دبت حساب می‌باشد (400 افغانی در حساب نقده فوق). در حساب سرمایه و دیون برعکس از مجموع کریدت مجموع دبت تفریق شده و باقیمانده (بیلانس نورمال) به طرف کریدت حسابات مربوطه قرار می‌داشته باشد. قابل یاد آوری است که برای دبت از سمبول Dr و برای کریدت از سمبول Cr استفاده می‌شود، این سمبولها تقریباً شکل ستندرد بین‌المللی را دارا می‌باشد.

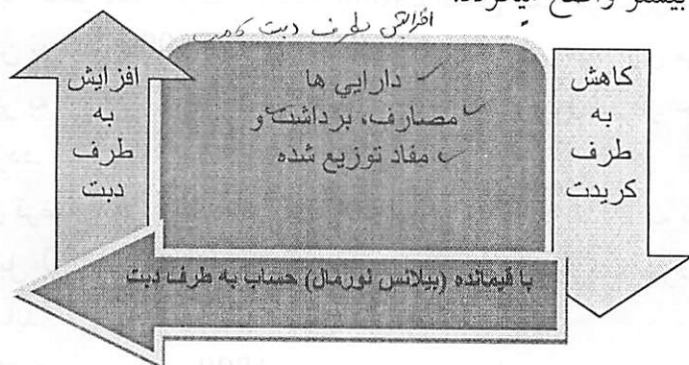
قاعده دبت و کریدت

اصطلاحات دبت و کریدت در سیستم محاسبه وسایل است که تغییرات یک حساب مشخص را که در اثر یک معامله بوجود می‌آید نشان می‌دهد. هر معامله دارای دبت و کریدت بوده که افزایش و یا کاهش را در حسابات مربوط یک معامله نشان می‌دهد. در ثبت معامله باید دو نقطه اساسی ذیل در نظر گرفته شود:

- هر معامله باید توسط دبت و کریدت توضیح گردد.
  - در یک معامله مبلغ دبت باید مساوی به مبلغ کریدت باشد.
- باید متوجه بود که دبت همیشه به معنی افزایش و کریدت همیشه به معنی کاهش نیست، بلکه مربوط به کتگوری حسابات می‌باشد. حسابات نظر به قاعده دبت و کریدت به دو کتگوری عمده تقسیم می‌گردد که ذیلاً بحث خواهد شد:

(a) دارایی ها، مصارف، برداشت، مفاد توزیع شده:

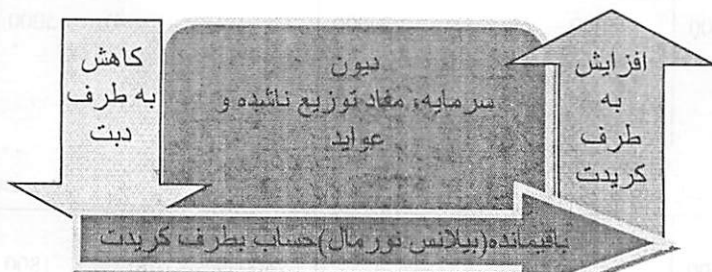
قاعده دبت و کریدت برای حسابات دارایی ها، مصارف و مفاد توزیع شده یکسان بوده، که به اساس آن دبت به معنی افزایش حساب و کریدت به معنی کاهش حساب می باشد. همچنان باقیمانده (بیلانس) این حسابات معمولاً بطرف دبت می باشد. این قاعده در شکل ذیل بیشتر واضح می گردد:

قابل تذکر است که موجود اول (رقم که از دوره گذشته در حساب باقی مانده و به دوره کنونی انتقال داده شده) این کتگوری که صرف در حسابات دارایی ها موجود می باشد قبل از ثبت معامله به سمت دبت تحت نام موجود اول (Opening Balance) ثبت می گردد.

(b) دیون، سرمایه (شخصی، شرکا)، مفاد توزیع نشده و عواید:

قاعده دبت و کریدت برای دیون، سرمایه، مفاد توزیع نشده و عواید یکسان بوده، که به اساس آن کریدت به معنی افزایش حساب و دبت به معنی کاهش حساب می باشد. همچنان بیلانس نورمال (باقیمانده) حساب معمولاً بطرف کریدت حساب قرار می داشته باشد. این قاعده ذریعه شکل ذیل نمایش داده شده است:

موجود اول این کتگوری که صرف در حسابات دیون، سرمایه و مفاد توزیع نشده موجود می باشد به سمت کریدت حسابات مربوطه آن منحصیث موجود اول (Opening Balance) درج می گردد.

مثال: معاملات ذیل را در حساب T ثبت نمائید.

- 1- یک کمپنی با سرمایه مجموعی 120000 افغانی که متشکل از 90000 افغانی سرمایه شخصی و 30000 افغانی سرمایه غیر(قرضه بانک) می باشد شروع به فعالیت می نماید.
- 2- کمپنی در یک بانک حساب افتتاح می کند و مبلغ 40000 افغانی را نقداً به آن انتقال می دهد.
- 3- یک تعمیر را به خاطر دفتر خویش به مبلغ 24000 افغانی نقداً خریداری می کند.
- 4- یک قطعه زمین به مبلغ 5000 افغانی از حساب بانکی خویش خریداری می نماید.
- 5- تجهیزات دفتر به ارزش 3400 افغانی خریداری می کند و پول آن از حساب بانکی کمپنی تادیه می گردد.
- 6- یک قسمت از قرضه بانکی را که بالغ به 4000 افغانی می گردد نقداً تادیه می گردد.
- 7- کمپنی در مقابل 2400 افغانی خدمات را به مشتریان خویش عرضه نموده و پول آنرا نقداً دریافت می نماید.
- 8- معاش کارمندان کمپنی به مبلغ 1800 افغانی از حساب بانکی کمپنی تادیه می گردد.

حل مثال:

Dr	پول نقد	Cr	Dr	سرمایه شخصی	Cr	Dr	قرضه بانک	Cr
				90000 (1)			4000	30000 (1)
1)	120000	40000	2)			6)		
7)	2400	24000	3)					
		4000	6)					
Dr	حساب بانکی	Cr	Dr	تعمیر	Cr	Dr	زمین	Cr
2)	40000	5000	4) 3)	24000		4)	5000	
		3400	5)					
		1800	8)					
Dr	تجهیزات	Cr	Dr	عواید خدمات	Cr	Dr	مصارف معاشات	Cr
5)	3400			2400 (7)		8)	1800	

مثال دوم: معاملات ذیل را در حسابات (T) ثبت نمائید:

(1) آغاز یک فعالیت تجارتي توسط سرمايه شخصي به مبلغ 500000 افغانی.

Dr	پول نقد	Cr	Dr	سرمايه شخصي	Cr
1)	500000			500000	(1)

(2) خريد یک تعمير به خاطر دفتر نقداً به مبلغ 200000 افغانی.

Dr	پول نقد	Cr	Dr	تعمير	Cr
1)	500000	200000 (2)	2)	200000	

(3) یک حساب بانکی افتتاح نموده ومبلغ 60000 افغانی را نقداً به آن انتقال

می دهد.

Dr	پول نقد	Cr	Dr	حساب بانکی	Cr
1)	500000	200000 (2)	3)	60000	
		60000 (3)			

(4) دوپایه ماشین به مبلغ 20000 افغانی نقداً خریداری می گردد.

Dr	پول نقد	Cr	Dr	ماشین آلات	Cr
1)	500000	200000 (2)	4)	20000	
		60000 (3)			
		20000 (4)			

(5) اخذ قرضه از بانک به مبلغ 100000 افغانی نقداً.

Dr	پول نقد	Cr	Dr	قرضه بانکی	Cr
1)	500000	200000 (2)		100000	(5)
4)	100000	60000 (3)			
5)	100000	20000 (4)			

(6) فروشات کمپنی به نقد به مبلغ 30000 افغانی.

Dr	پول نقد		Cr	Dr	عواید فروش		Cr
1)	500000	200000	(2)		30000	(6)	
4)	100000	60000	(3)				
5)	100000	20000	(4)				
6)	30000						

(7) مصارف مزدومعاشات به مبلغ 18000 افغانی از حساب بانکی کمپنی تادیه میگردد.

Dr	حساب بانکی		Cr	Dr	مصارف معاشات		Cr
3)	60000	18000	(7)	7)	18000		

(8) مصارف برق دوره بالغ به 1400 افغانی بوده که نقداً تادیه می گردد.

Dr	پول نقد		Cr	Dr	مصارف برق		Cr
1)	500000	200000	(2)	8)	1400		
4)	100000	60000	(3)				
5)	100000	20000	(4)				
6)	30000	1400	(8)				

(9) به مبلغ 1200 افغانی قرطاسیه به نقد خریداری می گردد.

Dr	پول نقد		Cr	Dr	قرطاسیه		Cr
1)	500000	200000	(2)	9)	1200		
4)	100000	60000	(3)				
5)	100000	20000	(4)				
6)	30000	1400	(8)				
		1200	(9)				

(10) مالک کمپنی به مبلغ 25000 افغانی اضافی را در همین فعالیت خویش سرمایه گذاری نموده و آنرا به حساب بانکی کمپنی انتقال می دهد.

Dr	حساب بانکی		Cr	Dr	سرمایه شخصی		Cr
3)	60000	18000	(7)		500000	(1)	
10)	25000				25000	(10)	

طرزسنجش تفاوت یا باقیمانده حسابات (بیالانس نورمال حسابات)

باقیمانده حسابات که بنام بیالانس نورمال (Normal Balance) حسابات نیز یاد می‌گردد عبارت از تفاوت میان طرف دبت و کریدت حسابات می‌باشد. بخاطر اینکه کمپنی در اواخر دوره مالی خویش نتیجه فعالیت خویش را بداند و حسابات را به دوره آینده آماده بسازد ضرورت به سنجش تفاوت یا باقیمانده (Balance) حسابات همین دوره دارد. اگر مجموع دبت نظربه مجموع کریدت بیشتر باشد بیالانس به طرف دبت، برعکس اگر مجموع کریدت حساب نظربه مجموع دبت آن بیشتر باشد بیالانس به طرف کریدت قرار می‌گیرد. ولی معمولاً طوریکه در درس گذشته یادآوری گردید بیالانس نورمال در کتگوری‌های دارایی، مصارف، برداشت و مفاد توزیع شده به طرف دبت حسابات مربوطه آن می‌باشد زیرا که معمولاً طرف دبت این کتگوری‌ها نسبت به طرف کریدت شان بیشتر است. در این کتگوری‌ها بیالانس نورمال طوری سنجش می‌گردد که ابتدا ارقام مندرجه سمت دبت باهم جمع گردیده و مجموع شان در پائین حساب تحریر می‌گردد، بعداً ارقام مندرجه سمت کریدت باهم جمع شده و مجموع در پائین حساب به طرف کریدت تحریر می‌گردد. در اواخر برای سنجش بیالانس نورمال مجموع سمت کریدت از مجموع طرف دبت تفریق می‌گردد و باقیمانده آن به نام تفاوت یا (Balance) حساب یاد می‌گردد. مثلاً در حساب پول نقد (دارایی) ذیل بیالانس دبت وجود دارد:

نقده		کریدت
دبت		
1) 10000	12000	(10)
2) 13000	<u>4000</u>	(18)
بیالانس حساب (Bal) <u>7000</u>	16000	
23000		

برعکس بیالانس نورمال در کتگوری‌های دیون، سرمایه، مفاد توزیع نشده و عواید به سمت کریدت حسابات مربوطه شان قرار دارد، زیرا که معمولاً طرف کریدت این کتگوری‌ها نسبت به طرف دبت آن بیشتر می‌باشد. در این کتگوری‌ها بیالانس نورمال طوری سنجش می‌گردد که ابتدا ارقام مندرجه سمت کریدت با هم جمع گردیده و مجموع آن در پائین به سمت کریدت تحریر می‌گردد. در قدم دوم ارقام مندرجه سمت دبت باهم جمع شده و مجموع آن در پائین به سمت دبت تحریر می‌گردد. در قدم سوم مجموع سمت دبت

از مجموع سمت کریدت منفی گردیده و تفاوت آن که عبارت از بیلانس نورمال حساب است سنجش می‌گردد. روش دیگری که بیشتر معمول است و در پروگرام (CAT Certified Accounting Technician) نیز از آن استفاده شده طوری است که هر دو طرف حساب متوازن ساخته. اگر مجموع دبت حساب نظریه مجموع کریدت آن بیشتر می‌باشد، در اینصورت در قدم اول مبلغ کمبود که توسط حروف C/d که مخفف اصطلاح (Carried down) است به طرف کریدت حساب مذکور ثبت گردیده و حساب متوازن ساخته می‌شود. در قدم دوم بیلانس حساب که معادل مبلغ کمبود است و به طرف دبت حساب قرار دارد توسط حروف C/f که مخفف اصطلاح (Carried forward) می‌باشد ثبت می‌گردد. در قدم سوم، همین مبلغ (بیلانس حساب) به دوره آینده در حساب مربوطه آن منجیث موجود اول انتقال می‌گردد و به حروف b/d که مخفف اصطلاح (Brought down) می‌باشد و یا b/f که مخفف اصطلاح (Brought forward) است نشان داده می‌شود. و در صورتیکه مجموع کریدت نظریه مجموع دبت حساب بیشتر باشد عکس عملیه فوق قابل اجرا می‌باشد. مثلاً اگر حساب پول نقد گذشته در نظر گرفته شود طور ذیل متوازن ساخته شده و بیلانس آن سنجش می‌گردد:

پول نقد			
دبت Dr.		کریدت Cr.	
1) 10000		12000	(10)
2) 13000		4000	(18)
		C/d: 7000	
C/f: 7000		16000	
23000			

باید متذکر شد که روش فوق در فصل چهارم در بخش پول نقد و حساب تطبیقی بانکی مورد استفاده قرار گرفته و مثال‌های زیادی در این مورد ارایه شده است.

انواع حسابات Type of Accounts

هدف یک تشبث یا کمپنی از سیستم محاسبه در مجموع و از ترتیب صورت حساب‌های مالی به صورت مشخص از یک طرف تهیه معلومات به ارتباط وضع مالی کمپنی بوده و از طرف دیگر سنجش نتیجه یک دوره می‌باشد. این دو هدف کمپنی از ترتیب صورت حساب‌های مالی چون بیلانس شیت و مفاد ضرر برآورده می‌گردد. چون این دو صورت حساب‌های مالی از ترتیب و سنجش حسابات بدست می‌آید بناً حسابات نیز به دو کتگوری عمده تقسیم می‌گردد:

(1) حسابات دائمی یا حسابات بیلانسی Permanent Accounts

حسابات دائمی مربوط صورت حساب بیلانس شیت بوده و از همین لحاظ به نام حسابات بیلانسی نیز یاد می‌گردد. این حسابات مربوط یک دوره نبوده بلکه چندین دوره را دربر می‌گیرد و معلومات را به ارتباط ترتیب سنجش بیلانس شیت بدسترس کمپنی قرار می‌دهد. حسابات دائمی شامل کتگوری‌های دارایی، دیون و سرمایه می‌شود که بیلانس یا باقیمانده آنها در اخیر هر دوره مالی به بیلانس شیت انتقال می‌گردد. اگر کمپنی ضرورت به ترتیب بیلانس شیت نداشته باشد در این صورت بیلانس یا باقیمانده حسابات دائمی به دوره بعدی منجیث موجود اول (Opening Balance) حسابات انتقال می‌گردد. مشخصه دیگر این حسابات در این است که این حسابات چون مربوط یک دوره نمی‌باشد بناً بسته نگردیده، بلکه بیلانس آن از یک دوره به دوره دیگر انتقال می‌یابد.

(2) حسابات موقتی Temporary Accounts

این حسابات طوریکه از نام آنها فهمیده می‌شود موقتی بوده، یعنی مربوط یک دوره مالی می‌شوند. حسابات موقتی باعث سنجش نتیجه (مفاد و یا ضرر) کمپنی در یک دوره معین می‌گردند، از این لحاظ به نام حسابات نتیجوی کمپنی نیز یاد می‌شوند. بیلانس این حسابات در اخیر دوره مالی سنجش شده و بعداً بسته می‌گردند و به حساب مفاد و ضرر انتقال داده می‌شوند. نتیجه این نوع حسابات بعداً از حساب مفاد و ضرر به حساب سرمایه انتقال می‌گردد. معلومات مزید در این مورد در دوران ثبت معاملات محاسبه ارایه می‌گردد.

مثال: ارقام ذیل از سال قبلی انتقال داده شده و در حسابات یک کمپنی در شروع ماه حمل موجود است:

نقده (9000) افغانی، حساب بانکی (12000) افغانی، سرمایه شخصی (15000) افغانی و قرض بانکی (6000) افغانی. کمپنی در جریان ماه حمل معاملات ذیل را انجام داده است:

- اول حمل:- کمپنی به ارزش 200 افغانی قرطاسیه نقداً خریداری می کند.
- پنجم حمل:- کمپنی مواد خام را به ارزش 1400 افغانی به قرض خریداری می کند.
- نهم حمل:- تجهیزات دفتر به ارزش 4000 افغانی از طریق حساب بانکی کمپنی خریداری می گردد.

• پانزدهم حمل:- یک جریب زمین به قیمت 5000 افغانی بخاطر اعمار تعمیر خریداری می نماید و پول آنرا از طریق حساب بانکی خویش می پردازد.

- بیستم حمل:- تولیدات کمپنی به قیمت 3000 افغانی نقداً به فروش می رسد.
- بیست و پنجم حمل:- مزد و معاش کارمندان کمپنی به مبلغ 4500 افغانی نقداً تادیه می گردد.

• بیست هشتم حمل:- بل برق ماه حمل به مبلغ 800 افغانی نقداً تادیه می گردد. در ثبت معاملات فوق در حسابات T با در نظر داشت موجودات اول حسابات نقاط ذیل باید در نظر گرفته شود:

- موجودات اول حسابات منحیث Opening Balance که مخفف آن OB است ثبت حسابات T می گردد.
- معاملات به اساس تاریخ ثبت می گردد، معامله دبت به طرف دبت حساب مربوطه و معامله کریدت به طرف کریدت حساب مربوطه ثبت می گردد.
- مجموع هر دو طرف حسابات سنجش گردد.
- بیلانس نورمال یا باقیمانده هر حساب برطبق کتگوری مربوطه آن سنجش گردد.

ثبت معاملات در حسابات T و سنجش بیلانس نورمال حسابات:

Dr	نقد	Cr	Dr	حساب بانکی	Cr
	OB: 9000	200 (1)		OB: 12000	4000 (9)
20)	3000	4500 (25)			5000 (15)
		800 (28)	(باقیمانده)	EB: 3000	
(باقیمانده)	EB: 6600				
	12000	5400		12000	9000
	سرمایه شخصی	Cr	Dr	قرض بانکی	Cr
		OB: 15000			OB: 6000
		EB: 15000 (باقیمانده)			EB: 6000 (باقیمانده)
	0	15000		0	6000
Dr	قرطاسیه	Cr	Dr	مواد خام	Cr
1)	200		5)	1400	
(باقیمانده)	EB: 200		(باقیمانده)	EB: 1400	
	200	0		1400	0
Dr	حساب قابل تادیه	Cr	Dr	تجهیزات دفتر	Cr
		1400 (5)	9)	4000	
		EB: 1400 (باقیمانده)	(باقیمانده)	EB: 4000	
	0	1400		4000	0
Dr	زمین	Cr	Dr	عواید فروش	Cr
15)	5000			3000	(20)
(باقیمانده)	EB: 5000			EB: 3000 (باقیمانده)	
	5000	0		0	3000
Dr	مصارف مزد و معاش	Cr	Dr	مصارف برق	Cr
25)	4500		28)	800	
(باقیمانده)	EB: 4500		(باقیمانده)	EB: 800	
	4500	0		800	0

در حسابات فوق صرف سه حساب که عبارتند از: حساب عواید فروش، مصارف برق و مصارف مزد و معاش از جمله حسابات موقتی بوده که باید بسته شده و باهم در حساب مفاد و ضرر مقایسه گردند. بعد از مقایسه عواید با مصارف در حساب مفاد و ضرر، نتیجه فعالیت کمپنی (مفاد و یا ضرر) در اخیر دوره سنجش شده و به حساب سرمایه شخصی انتقال می‌گردد. باقیمانده‌ها (بیلانس) حسابات دائمی که مربوط به کتگوری‌های دارایی، سرمایه و دیون می‌باشند به ماه ثور من حیث موجودات اول حسابات مربوطه شان انتقال می‌شود. و یا اگر کمپنی بخواهد که در اخیر ماه حمل بیلانس شیت خویش را ترتیب نماید، در اینصورت باقیمانده (بیلانس) حسابات دائمی به بیلانس شیت اختتامیه دوره انتقال می‌گردد. با در نظر داشت حسابات فوق صورت حساب مفاد و ضرر کمپنی شکل ذیل را دارا می‌باشد

صورت حساب مفاد		عواید
مصارف		
مصارف	800	عواید فروش 3000
مصارف مزد و معاش	4500	
تفاوت (ضرر دوره)	2300	
	530	3000

Accounting Cycle دوران ثبت معاملات در محاسبه مالی

1. تحلیل معامله (Transaction Analysis):- پروسه معلومات محاسبوی ذریعه معامله اقتصادی آغاز می‌گردد و آن عبارت از موافقه بین فروشنده و خریدار به ارتباط تبادل یک شی، خدمت و یا یک جنس مشخص می‌باشد. و یا هر واقعه که در دفترهای محاسبوی ثبت می‌گردد عبارت از یک معامله است. معمولاً طبق قاعده محاسبه ثبت معاملات به اساس موجودیت منابع و ماخذ صورت می‌گیرد، یعنی هر معامله که در حسابات ثبت می‌شود باید توسط اسناد قابل اعتبار ثبوت گردد. اثبات معامله توسط بعضی اسناد مشخص صورت می‌گیرد که بنام اسناد اثباتیه یا اسناد ماخذ و منابع Source Documents

یاد می‌شوند. مثلاً پرداخت پول از حساب بانکی ذریعه چک، فروش تولیدات ذریعه بل فروش (بیجک)، تادیه مالیه ذریعه فورمه تادیه مالیه، خرید اموال ذریعه بل خرید (بیجک) تثبیت می‌گردد. به همین ترتیب تمام معاملات دارای اسناد اثباتیه یا اسناد منابع و ماخذ می‌باشند. توسط همین اسناد مشخصه یک معامله در مورد اینکه کدام حساب را تحت تاثیر قرار می‌دهد مورد تحلیل قرار داده می‌شود. اسناد ماخذ و منابع که عنصر اساسی حمایه ثبت معاملات می‌باشند باید توسط محاسب به شکل جنسی یا الکترونیکی نگهداری گردد. مثلاً شرکت سهامی افغان که یک شرکت فرضی می‌باشد یک مقدار تولیدات خویش را بالای یک مشتری خویش به قیمت 2500 افغانی به قرض بفروش می‌رساند، شرکت بل فروش را که حاوی مشخصات فروش می‌باشد به مشتری خویش می‌دهد. این بل فروش یک سند منبع و ماخذ معامله مذکور می‌باشد که به اساس آن حساب طلبات شرکت دبت و حساب عواید فروش کزیدت می‌گردد. همچنان زمانیکه مشتری پول شرکت را به حساب بانکی شرکت می‌پردازد، سند سپرده بانکی Bank Deposit یک سند منبع و ماخذ معامله پرداخت پول توسط مشتری بوده که به اساس آن حساب بانکی شرکت دبت و حساب طلبات شرکت کزیدت می‌گردد.

عمده‌ترین اسناد اثباتیه عبارتند از:

- بیجک یا بل خرید: عبارت از سند است که خریدار در موقع خرید اشیا و اجناس آنرا بدست می‌آورد. و یا عبارت از سند است که به اساس آن معاملات تثبیت گردیده و در حسابات مربوطه ثبت می‌گردد.
- یادداشت کتبی دبت (Debit Memorandum) / کزیدت (Credet Memorandum): در بعضی معاملات که اسناد اثباتیه وجود نداشته باشد، از طرف دفتر ترتیب می‌گردد.
- قرار داد: که برای انجام یک خدمت یا تولید یک جنس بین دو طرف صورت می‌گیرد.
- اسناد تادیه، حواله: عبارت از اسناد است که مبلغ پول را که بین دو و یا چند شخص تبادل می‌گردد نشان می‌دهد.

بلاخره زمانیکه یک معامله صورت می گیرد باید قبل از ثبت آن در ژورنال به سه نقطه ذیل توجه صورت گیرد:

- (1) کدام حسابات توسط معامله متاثر می گردد.
  - (2) چطور متاثر می گردد (افزایش یا کاهش می نماید).
  - (3) قاعده دبت و کریدت به اساس کتگوری های حسابات تفکیک و اجراء گردد.
- مثال: شرکت سهامی افغان در جریان ماه حمل 1391 معاملات تجارتي ذیل را انجام داده است:
اول حمل - شرکت به مبلغ 1000000 افغانی اسهام شرکت را نقداً به قیمت فی سهم یک افغانی به فروش می رساند.

تفسیر معامله:

مبالغ	دبت یا کریدت	افزایش یا کاهش	کتگوری مربوطه حسابات	حسابات شامل معامله
1000000	دبت	افزایش	دارایی Asset	پول نقد Cash
1000000	کریدت	افزایش	سرمایه Equity	سرمایه شرکاء Shareholders' Equity

اول حمل - شرکت یک حساب بانکی افتتاح می نماید و مبلغ پنجصد هزار افغانی را نقداً به آن انتقال می دهد.

تفسیر معامله:

مبالغ	دبت یا کریدت	افزایش یا کاهش	کتگوری مربوطه حسابات	حسابات شامل معامله
500000	دبت	افزایش	دارایی Asset	حساب بانکی Bank Account
500000	کریدت	کاهش	دارایی Asset	پول نقد Cash

دوم حمل - قرطاسیه نقداً به مبلغ دوازده صد افغانی خریداری می گردد.

تفسیر معامله:

مبالغ	دبت یا کریدت	افزایش یا کاهش	کتگوری مربوطه حسابات	حسابات شامل معامله
1200	دبت	افزایش	دارایی Asset	قرطاسیه Stationary
1200	کریدت	کاهش	دارایی Asset	پول نقد Cash

سوم حمل - شرکت یک قرض طویل المدت به مبلغ یکصد هزار افغانی نقداً اخذ می نماید.
تفسیر معامله:

مبالغ	دبت یا کریدت	افزایش یا کاهش	کتگوری مربوطه حسابات	حسابات شامل معامله
100000	دبت	افزایش	دارایی Asset	پول نقد Cash
100000	کریدت	افزایش	دیون Liabilities	قرض طویل المدت Long term Loan

چهارم حمل - شرکت نقداً به ارزش هشتاد هزار افغانی تجهیزات دفتر خریداری می نماید.
تفسیر معامله:

مبالغ	دبت یا کریدت	افزایش یا کاهش	کتگوری مربوطه حسابات	حسابات شامل معامله
80000	دبت	افزایش	دارایی Asset	تجهیزات Equipment
80000	کریدت	کاهش	دارایی Asset	پول نقد Cash

پنجم حمل - شرکت نقداً به مبلغ سیصد افغانی را برای مصارف ترمیم می پردازد.
تفسیر معامله:

مبالغ	دبت یا کریدت	افزایش یا کاهش	کتگوری مربوطه حسابات	حسابات شامل معامله
300	دبت	افزایش	مصارف Expense	مصارف ترمیم کمیوتر
300	کریدت	کاهش	دارایی Asset	پول نقد Cash

ششم حمل - فروشات شرکت به نقد به مبلغ یک هزار و پنجمصد افغانی صورت می گیرد.
تفسیر معامله:

مبالغ	دبت یا کریدت	افزایش یا کاهش	کتگوری مربوطه حسابات	حسابات شامل معامله
1500	کریدت	افزایش	عواید Revenue	عواید فروش Sales Revenue
1500	دبت	افزایش	دارایی Assets	پول نقد Cash

معامله تجارتي که بیشتر از دو حساب را تحت تاثیر قرار می دهد به نام معامله ترکیبی (Compound Entry) یاد می شود. در معامله ترکیبی امکان دارد یک دبت و بیشتر از یک کريدت و یا برعکس یک کريدت و بیشتر از یک دبت وجود داشته باشد. در معامله ترکیبی مانند سایر معاملات دبت باید مساوی به مجموع کريدت ها و یا کريدت مساوی به مجموع دبت ها باشد. مثلاً معامله هفتم حمل که دارای یک دبت و دو کريدت است:

هفتم حمل - شرکت مزد و معاش کارمندان خویش را به مبلغ 11000 افغانی می پردازد، 7000 افغانی به نقد و 4000 افغانی از طریق حساب بانکی.

تفسیر معامله:

مبالغ	دبت یا کريدت	افزایش یا کاهش	کتگوری مربوطه حسابات	حسابات شامل معامله
11000	دبت	افزایش	مصارف Expense	مصارف معاشات Salaries Expense
7000	کريدت	کاهش	دارایی Assets	پول نقد Cash
4000	کريدت	کاهش	دارایی Assets	حساب بانکی Bank Account

هشتم حمل: عواید خدمات شرکت مجموعاً بالغ به 5000 افغانی بوده که 2500 افغانی آن نقداً و 1500 افغانی آن از طریق حساب بانکی شرکت دریافت می گردد و متباقی 1000 افغانی بالای مشتری قرض می باشد. این معامله دارای سه دبت و یک کريدت می باشد.

تفسیر معامله:

مبالغ	دبت یا کريدت	افزایش یا کاهش	کتگوری مربوطه حسابات	حسابات شامل معامله
2500	دبت	افزایش	دارایی Assets	پول نقد Cash
1500	دبت	افزایش	دارایی Assets	حساب بانکی Bank Account
1000	دبت	افزایش	دارایی Assets	طلبات Acc. Receivables
5000	کريدت	افزایش	عواید Revenues	عواید خدمات Service Revenues

2. ثبت معاملات در ژورنال (Journalizing):- اولین مرجع ثبت معاملات در سیستم

معلوماتی کمپنی بوده که معاملات بعد از تحلیل و طبقه بندی بصورت رسمی در این حساب (ژورنال) درج می‌گردد. ژورنال عبارت از دفتر ثبت ابتدایی بوده که در آن تمام معاملات روزمره و تاریخوار ثبت می‌گردد. معمولاً در بالای ژورنال نام کمپنی، نام خود ژورنال و تاریخ تحریر می‌گردد و به طرف راست جدول ژورنال شماره صفحه ژورنال ثبت می‌شود. تعداد صفحات ژورنال بستگی به تعداد معاملات کمپنی در یک دوره دارد، یعنی ممکن ژورنال دارای چندین صفحه باشد. همچنان ژورنال معمولاً دارای پنج ستون می‌باشد که از طرف چپ به راست پهلوی هم قرار می‌گیرند. از چپ به راست ستون اول تاریخ معامله را نشان می‌دهد، ستون دوم شامل توضیح مختصر معامله بوده که سه نقاط ذیل را بیان می‌نماید: (1) نام حساب که در اثر معامله دبت گردیده است، (2) نام حساب که در اثر معامله کریدت گردیده است، (3) یک توضیح مختصر از چگونگی وقوع معامله (جمله حسابی). ستون سوم که عبارت از مرجع Reference می‌باشد، مربوط کد حساب (نمبر لیجر) بوده و همچنان انتقال معامله را به لیجر نشان می‌دهد و معمولاً الی انتقال معامله به لیجر، خالی می‌باشد. هر حساب دارای یک کد مشخص می‌باشد که بصورت اختیاری از طرف کمپنی تعیین می‌گردد. کد بندی حسابات (Chart of Accounts) که یک پروسه اختیاری و داخلی یک کمپنی بوده برای سهولت هرچه بیشتر سیستم محاسبه استفاده می‌گردد. کد بندی‌ها می‌تواند به اشکال مختلف و با استفاده از اعداد و علامات متفاوت صورت گیرد که مربوط به تصمیم کمپنی می‌باشد، یعنی یک سیستم ستندرد بین المللی برای آن وجود ندارد. مثلاً نمونه از کد بندی حسابات که بیشتر معمول بوده و نسبتاً ساده تر است ذیلاً ارایه می‌گردد:

برطبق این سیستم کد بندی، در ابتدا حسابات به پنج کتگوری (a) کتگوری دارایی، (b) کتگوری دیون، (c) کتگوری سرمایه، (d) کتگوری عواید و (e) کتگوری مصارف تقسیم بندی می‌گردد. و بعداً هر کتگوری به اساس یک کلاس مشخص از اعداد شماره گذاری می‌گردد و همین شماره منحص کد حسابات استفاده می‌گردد.

(a) اقلام کتگوری دارایی ها از 100 الی 199 کود بندی می گردد، یعنی این کودبندی گنجایش 99 قلم دارایی را دارد. مثلاً کودبندی اقلام مختلف دارایی می تواند طور ذیل صورت گیرد: نقده (100)، حساب بانکی (103)، طلبات (107) و غیره به همین ترتیب ادامه پیدا می کند.

(b) اقلام کتگوری دیون از 200 الی 299 کود بندی می گردد در این کتگوری هم 99 قلم دیون یا قروض کودبندی شده میتواند. مثلاً کودبندی اقلام مختلف دیون به طور ذیل می تواند صورت گیرد: حساب قابل تادیه (200)، قرضه بانکی (210)، قرض طویل المدت (240) و غیره به همین ترتیب ادامه می یابد.

(c) اقلام کتگوری سرمایه از 300 الی 399 کود بندی می گردد. مثلاً کود بندی اقلام مختلف سرمایه می تواند به شکل ذیل صورت گیرد: سرمایه شخصی (300)، مفاد توزیع نشده (303) و غیره.

(d) اقلام کتگوری عواید از 400 الی 499 کود بندی می گردد. مثلاً نمونه کود بندی اقلام مختلف عواید به شکل ذیل می تواند باشد: عواید خدمات (400)، عواید فیس (404)، عواید فروش (411) و غیره.

(e) اقلام کتگوری مصارف از 500 الی 599 کود بندی می گردد. مثلاً اقلام مختلف مصارف طور ذیل می تواند کودبندی گردد: مصارف مزد و معاش (500)، مصارف برق (510)، مصارف کرایه (512) و غیره.

زمانیکه معامله از ژورنال به لیجر مربوطه حساب انتقال گردید، کود لیجر یا حساب مربوطه در ستون «مرجع» ژورنال ثبت می گردد. این کود از یک طرف نمایانگر این است که معامله از ژورنال به لیجر مربوطه حساب انتقال داده شده است و از طرف دیگر آدرس انتقال معامله را مشخص می سازد. ستون چهارم ژورنال نشان دهنده مبلغ است که در اثر معامله دبت گردیده است. و بلاخره ستون پنجم ژورنال مبلغ را که در اثر معامله کزیدت گردیده است نشان می دهد. ذیلاً نمونه از ژورنال عمومی با چند معامله فرضی ارایه گردیده است:

نام کمپنی Name of the Company				
ژورنال General Journal				
تاریخ (حمل 1391)				
(1) صفحه				
Date تاریخ	Description توضیحات	Post Ref. مرجع	Dr دبت	Cr کریبت
حمل 1390	Cash نقده		2000000	
1	Owner's equity سرمایه شخصی			2000000
مبلغ 2000000 افعالی توسط مالک کمپنی سرمایه گذاری کردید.				
	Bank Account حساب بانکی		500000	
1	Cash نقده			500000
حساب بانکی افتتاح نموده و نقده به آن انتقال میدهد.				
	Stationary قرطاسیه		1200	
2	Cash نقده			1200
قرطاسیه نقده خریداری کردید.				
	Cash پول نقد		80000	
3	Long term Loan قرض طولی المدت			80000
قرض برای شش سال اخذ کردید.				
	Equipment تجهیزات		80000	
4	Cash نقده			80000
تجهیزات برای دفتر نقده خریداری نمود.				
	Computer repair expense مصارف ترمیم		300	
5	Cash نقده			300
مصارف سه پایه کمپیوتر نقده نادیده کردید.				
	Cash پول نقد		1500	
6	Sales' Revenues عواید فروش			1500
عواید فروش نقده بدست می آید.				

در ژورنال فوق تمام معاملات که در جریان ماه حمل سال 1391 در یک کمپنی صورت گرفته تاریخوار ثبت گردیده است. تعداد صفحات ژورنال مربوط به تعداد معاملات در یک دوره می باشد، که به ترتیب شماره گذاری می گردد. مثلاً ژورنال فوق صرف دارای یک صفحه می باشد که شماره صفحه آن بالای جدول ژورنال به طرف راست تحریر گردیده است.

3. انتقال معاملات (Posting):- انتقال معاملات عبارت از پروسه است که در آن

تمام معاملات از ژورنال به لیجرهای مربوطه (دفتر مشخص هر حساب) انتقال می‌یابد. مثلاً ذریعه مرحله انتقال تمام معاملات که مربوط حساب نقده است به ترتیب تاریخ به لیجر نقده انتقال می‌یابد، معامله دبت به ستون دبت لیجر نقده و معامله کریدت به ستون کریدت لیجر نقده انتقال می‌گردد و به همین ترتیب تمام معاملات به لیجرهای مربوطه آن انتقال داده می‌شود. لیجر مانند ژورنال دارای پنج ستون بوده لیکن در بسیاری موارد خصوصاً در صورت استفاده از کمپیوتر یک ستون اضافی تحت نام بیلانس جاری (Current Balance) که متشکل از دو ستون فرعی دبت و کریدت می‌باشد، به آن علاوه می‌گردد و مجموع ستون‌های لیجر را به هفت ستون افزایش می‌دهد. از چپ به راست ستون اول تاریخ وقوع معامله را نشان می‌دهد که با تاریخ ژورنال همین معامله؛ مطابقت دارد یعنی همان تاریخ ژورنال معامله درحقیقت به ستون تاریخ لیجر انتقال می‌یابد. ستون دوم لیجر نمایانگر توضیحات به ارتباط معامله مربوطه بوده که معمولاً خالی می‌باشد، استثنأ در بعضی موارد مثلاً کلمه «موجود اول» یا (Opening Balance) مبلغ که از دوره قبلی انتقال یافته است، و یا باقیمانده حساب (Ending Balance) مبلغ که در اخیر دوره حسابی منحصث موجود اخیر باقی می‌ماند، در این ستون تحریر می‌گردد. همچنان زمانیکه به ارتباط معاملات مشخص تعدیلات یا تصفیه صورت بگیرد نیز درستون توضیحات (Description) لیجر تحریر می‌گردد. ستون سوم تحت نام مرجع (Post Reference) بوده که در آن شماره صفحه ژورنال (آن صفحه ژورنال که معامله از آن انتقال گردیده است) ثبت می‌گردد. مثلاً درستون «مرجع» تمام لیجرهای ذیل شماره یک ثبت می‌گردد، زیراکه تمام معاملات صرف از یک صفحه ژورنال انتقال گردیده است.

مثال: ذیلاً معاملات را که در جریان ماه حمل 1391 فوقاً در ژورنال ثبت گردیده است به لیجرهای مربوطه آن انتقال می‌دهیم:

Account name (نقدہ) نام حساب		Ledger			Account No:		Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R مرجع	Dr	Cr	Dr	Cr	
حمل	1		1	200000		200000		
	1		1		50000	150000		
	2		1		1200	148800		
	3		1	80000		228800		
	4		1		8800	220000		
	5		1		300	219700		
	6		1	1500				
		Balance باقیماندہ				221200		

Account name (سرمایہ شخصی) نام حساب		Ledger			Account No:		Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R مرجع	Dr	Cr	Dr	Cr	
حمل	1		1		200000		200000	
							200000	
		Balance باقیماندہ					200000	

Account name (حساب بانکی) نام حساب		Ledger			Account No:		Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R مرجع	Dr	Cr	Dr	Cr	
حمل	1		1	50000		50000		
						50000		
		Balance باقیماندہ				50000		

Account name (قرطاسیہ) نام حساب		Ledger			Account No:		Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R مرجع	Dr	Cr	Dr	Cr	
حمل	2		1	1200		1200		
						1200		
		Balance باقیماندہ				1200		

Account name (قرض طويل المدة) نام حساب		Ledger		Account No:		Current Balance	
Date	تاریخ	Description	توضیحات	Post.R	مرجع	Dr	Cr
حمل	1391	3		1			80000
							80000
			Balance				80000

Account name (تجهيزات) نام حساب		Ledger		Account No:		Current Balance	
Date	تاریخ	Description	توضیحات	Post.R	مرجع	Dr	Cr
حمل	1391	4		1		8800	
							8800
			Balance				8800

Account name (مصارف ترميم) نام حساب		Ledger		Account No:		Current Balance	
Date	تاریخ	Description	توضیحات	Post.R	مرجع	Dr	Cr
حمل	1391	5		1		300	
							300
			Balance				300

Account name (عوايد فروش) نام حساب		Ledger		Account No:		Current Balance	
Date	تاریخ	Description	توضیحات	Post.R	مرجع	Dr	Cr
حمل	1391	6		1			1500
							1500
			Balance				1500

در عمل در پروسه تدریس به جای لیجر از حسابات T (T-Accounts) استفاده می‌گردد، در حل تمرینات همین فصل نیز از حسابات T استفاده صورت می‌گیرد.

4. بیلانس آزمایشی تعدیل نشده (Unadjusted Trial Balance): - بیلانس آزمایشی عبارت از لست مکمل حسابات یک دوره که در لیجرهای مربوطه ثبت گردیده است می‌باشد. ترتیب بیلانس آزمایشی یک پروسه داخلی و اختیاری بخش

مالی کمپنی بوده که بخاطر اطمینان از ثبت درست و دقیق معاملات صورت می گیرد. بیلانس آزمایشی دارای سه ستون (1 نام حسابات، 2 بیلانس های دبت (3 بیلانس های کزیدت، می باشد. در بیلانس آزمایشی «موجود اخیر (Balance)» هر حساب که در اخیر دوره سنجش شده طوری ثبت می گردد که موجود اخیر دبتی در ستون «بیلانس های دبت» و موجود اخیر کزیدتی در ستون «بیلانس های کزیدت» آن انتقال داده می شود. در صورتیکه در ثبت معاملات در ژورنال و یا انتقال آن از ژورنال به لیجر کدام اشتباه وجود نداشته باشد مجموع هر دو ستون، ستون بیلانس دبت و ستون بیلانس کزیدت بیلانس آزمایشی با هم مساوی می باشد. برعکس اگر در ثبت معاملات در ژورنال و یا انتقال آن از ژورنال به لیجر اشتباه شده باشد، مجموع هر دو ستون متذکره باهم مساوی نمی باشد. در ذیل معاملات مثال فوق که در لیجرهای مربوطه ثبت گردیده است و همچنان باقیمانده (Balance) آنها در سطر اخیر لیجرها سنجش گردیده است در بیلانس آزمایشی مورد آزمایش قرار گرفته است:

نام کمپنی			
بیلانس آزمایشی Trail Balance			
حمل 1391			
شماره	نام حسابات	بیلانس دبت	بیلانس کزیدت
1	نقده	221200	
2	حساب بانکی	50000	
3	قرطاسیه	1200	
4	تجهیزات	8800	
5	قرض طویل المدت		80000
6	سرمایه شخصی		200000
7	مصارف ترمیم	300	
8	عواید فروش		1500
	مجموع	281500	281500

در بیلانس آزمایشی فوق دیده می‌شود که مجموع هردو ستون (ستون بیلانس دبت و ستون بیلانس کریدیت) باهم مساوی می‌باشد. این بدین معنی است که اشتباهات که تصحیح آنها مربوط بیلانس آزمایشی می‌باشد در ثبت معاملات فوق رخ نداده است، بناً پروسه ثبت و انتقال معاملات درست می‌باشد.

5. معاملات تعدیلی (Adjusting Entries): - عبارت از پروسه است که ذریعه آن حسابات مصارف و عواید و حسابات دارایی و دیون مربوط به آن از نگاه زمان متناسب می‌گردد. نتیجه دقیق یک کمپنی در یک دوره مربوط به سنجش دقیق و مفصل عواید و مصارف همان دوره می‌باشد، که معاملات تعدیلی یک وسیله برای برآورده شدن این هدف شناخته می‌شود. بحث مفصل در این مورد در فصل سوم همین کتاب صورت گرفته است.

6. بیلانس آزمایشی تعدیل شده (Adjusted Trail Balance): - پروسه بعد از معاملات تعدیلی بوده که در آن موجود اخیر (Balance) تمام حسابات به شمول حسابات که توسط معاملات تعدیلی تعدیل و تصفیه گردیده و یا حسابات جدید که در اثر پروسه تعدیل به میان آمده است ثبت می‌گردد. صورت حساب‌های مالی (حساب مفاد و ضرر و بیلانس شیت) معمولاً با استفاده از ارقام همین بیلانس آزمایشی ترتیب می‌گردد. بیلانس آزمایشی تعدیل شده مانند بیلانس آزمایشی تعدیل نشده دارای سه ستون اصلی: (1) ستون که در آن نام حسابات درج می‌گردد، (2) ستون بیلانس‌های دبت و (3) ستون بیلانس‌های کریدیت.

ترتیب بیلانس آزمایشی تعدیل شده مشابه به ترتیب بیلانس آزمایشی تعدیل نشده بوده، صرف در بیلانس آزمایشی تعدیل شده، تمام حسابات تصفیه گردیده و آماده انتقال به صورت حساب‌های مالی می‌باشند.

7. معاملات بستن حسابات Closing Entries

بعد از اینکه بیلانس آزمایشی تعدیل شده ترتیب گردیده حسابات دائمی و حسابات موقتی از هم تفکیک میشوند. بیلانس نورمال یا باقیمانده حسابات دائمی به بیلانس شیت اخیر دوره و یا منحیث موجود اول همین حسابات در دوره آینده انتقال می‌گردد. حسابات موقتی یا نتیجوی ذریعه پروسه بستن حساب بسته شده و به مفاد و ضرر انتقال داده می‌شوند. کتگوری مصارف معمولاً به طرف کریدیت و کتگوری عواید به طرف دبت بسته می‌شود. یا به عبارت دیگر به هرطرف که بیلانس نورمال

حسابات موقتی قرارداد به جانب مقابل آن معامله بستن حسابات صورت می‌گیرد. مثلاً در مثال گذشته صرف دو حساب نتیجویی یا موقتی وجود دارد که عبارت از مصارف ترمیم و عواید فروش می‌باشد که قرار ذیل بسته می‌گردد:

عواید فروش		مصارف ترمیم	
Dr	C	Dr	Cr
	1500 (6)	5) 300	
Closing: 1500	Bal: 1500	Bal: 300	Closing: 300

بعد از پروسه بستن، معامله Closing به حساب مفاد و ضرر انتقال داده می‌شود که توسط آن نتیجه کمپنی (مفاد و یا ضرر) سنجش می‌گردد.

8. ترتیب حساب مفاد و ضرر (Income Statement): یک راپور یا صورت حساب مالی

بوده که نشان دهنده نتیجه یک کمپنی در یک دوره معین می‌باشد. در این صورت حساب عواید مجموعی با مصارف مجموعی یکدوره مقایسه شده و باعث سنجش نتیجه دوره می‌گردد. شکل حسابی حساب مفاد و ضرر برای معاملات مثال قبلی قرارذیل ترتیب گردیده است:

حساب مفاد و ضرر		عواید	
مصارف			عواید فروش
مصارف ترمیم	300	1500	
		(1200)	Balance باقیمانده
	300	1500	

شکل فوق مفاد و ضرر، یک شکل ساده بوده که در آن به طرف راست عواید کمپنی و به طرف چپ مصارف کمپنی ثبت می‌گردد. در مثال گذشته چون یک قلم عواید (عواید فروش) و یک قلم مصارف (مصارف ترمیم) وجود داشت، بناً این هر دو با هم مقایسه شده و تفاوت آن که به طرف عواید است عبارت از مفاد دوره کمپنی می‌باشد. ناگفته نباید

گذاشت که با قیمانده (Balance) حساب مفاد و ضرر به آن طرف حساب درج می‌گردد که نظر به طرف دیگر آن رقم زیادت را داشته باشد. بدین معنی که اگر عواید نظر به مصارف بیشتر باشد، باقیمانده (Balance) حساب به طرف عواید (راست) می‌باشد و به معنی مفاد دوره است، برعکس اگر مصارف نسبت به عواید بیشتر باشد در این صورت باقیمانده (Balance) حساب به طرف مصارف (چپ) حساب بوده و به معنی ضرر دوره می‌باشد. در حساب مفاد و ضرر فوق باقیمانده (بیلانس) به طرف عواید سنجش شده است، یعنی عواید نظریه مصارف بیشتر می‌باشد، فلذا باقیمانده به معنی مفاد است. باقیمانده یا بیلانس حساب مفاد و ضرر به حساب سرمایه شخصی کمپنی انتقال می‌گردد، طوریکه مفاد به طرف کزیدت و ضرر به طرف دبت حساب سرمایه شخصی. نا گفته نباید گذاشت که مفاد و یا ضرر در شرکت‌های سهامی به حساب مفاد توزیع ناشده (ذخایر مفاد) که یک قلم سرمایوی است انتقال می‌یابد. بیلانس حساب مفاد و ضرر فوق به طرف عواید بوده که بالغ به 1200 افغانی می‌باشد و به معنی مفاد است، لذا به طرف کزیدت سرمایه شخصی انتقال داده شده و باعث افزایش سرمایه کمپنی می‌گردد. حساب T سرمایه شخصی شکل ذیل را بعد از ثبت مفاد به خود می‌گیرد:

سرمایه شخصی		Cr
	OB: 200000	
	(1200	مفاد دوره:
	EB: 201200	(باقیمانده)
0	201200	

9. ترتیب بیلانس شیت (Balance Sheet):- بیلانس شیت عبارت از راپور یا صورت حساب مالی است که وضع مالی کمپنی را در یک دوره نشان می‌دهد. بیلانس نورمال یا باقیمانده تمام حسابات دائمی به این صورت حساب انتقال داده می‌شود. حسابات دائمی که به نام حسابات بیلانسی نیز یاد می‌گردد عبارتند از درایی‌ها،

ديون (قروض) و سرمايه. در صورت صحت بودن بيلانس شيت مجموع دارايي ها بايد مساوي به مجموع ديون و سرمايه باشد. در مثال گذشته بيلانس نورمال حسابات دايمي طور ذيل باعث ترتيب بيلانس شيت مي شوند:

نام کمپنی (شرکت سهامی افغان)		
بيلانس شيت		
تاريخ		
1. دارايي ها		2. ديون (قروض)
<u>دارايي جاري :</u>		قروض جاري:
نقده	221200	0
حساب بانكي	50000	80000
قرطاسيه	1200	
<u>دارايي ثابت :</u>		3. سرمايه شخصي
تجهيزات	8800	201200
<u>مجموع دارايي ها</u>	<u>281200</u>	<u>281200</u>
		مجموع قروض و سرمايه:

تمرینات فصل دوم:

سوال اول: سایکل یا دوران محاسبوی شامل کدام بخش‌ها می‌باشد به ترتیب نام ببرید.
سوال دوم: در یک کمپنی در جریان ماه حمل سال 1391 معاملات ذیل صورت گرفته است:

1. مالک کمپنی در اول حمل مبلغ 200000 افغانی را نقداً سرمایه گذاری می‌نماید.
  2. مبلغ 30000 افغانی را از بانک ملی به مدت دو سال نقداً قرضه می‌گیرد.
  3. یک تعمیر که دارای 15 اطاق است به مبلغ 80000 افغانی نقداً خریداری می‌کند.
  4. در بانک ملی یک حساب افتتاح می‌نماید و مبلغ 40000 افغانی را نقداً به آن انتقال می‌دهد.
  5. به مبلغ 5000 افغانی مواد خام خریداری می‌کند و پول آنرا از طریق حساب بانکی خویش تادیه می‌کند.
  6. به مبلغ 900 افغانی قرطاسیه به نقد خریداری می‌کند.
  7. دو پایه ماشین به مبلغ 14000 افغانی تهیه می‌نماید.
  8. مبلغ 20000 افغانی را از پشتنی تجارتي بانک نقداً برای یکسال قرضه می‌گیرد.
  9. به مبلغ 12000 افغانی تجهیزات دفتر خریداری می‌نماید.
  10. مالک کمپنی به مبلغ 2000 افغانی را جهت مصارف شخصی خویش از حساب بانکی کمپنی برداشت می‌کند.
  11. مزد و معاشات کارمندان کمپنی به مبلغ 3200 افغانی از حساب بانکی کمپنی تادیه می‌گردد.
  12. مصارف برق، انترنت و تلفون ماه حمل بالترتیب به مبلغ 1000 افغانی، 400 افغانی و 600 افغانی نقداً تادیه می‌گردد.
  13. عواید فروش کمپنی به مبلغ 4000 افغانی نقداً و 3200 افغانی از طریق حساب بانکی به دست می‌آید.
- معاملات فوق را درج ژورنال نموده و سپس به لیجرهای مربوطه آن (حسابات T) انتقال داده و بیلانس آزمایشی قبل از تعدیل را ترتیب نمائید. همچنان نتیجه کمپنی را سنجش نموده و بیلانس شیت اختتامیه ماه حمل را ترتیب نمائید.
- سوال سوم: قا عده دبت و کريدت را در کتگوريهای مختلف حسابات توضیح نماييد.

سوال چهارم: بیلانس نورمال حسابات درایهها، سرمایه، دیون، عواید و مصارف به کدام طرف حسابات مربوطه شان قرار دارد، دبت یا کريدت.

سوال پنجم: موجودات اول حسابات در یک کمپنی در ماه حمل قرار ذیل داده شده

است:

نقد (20000) افغانی، حساب بانکی (12000) افغانی، قرطاسیه (500) افغانی، تجهیزات (7000) افغانی، ماشین آلات (10000) افغانی، زمین (7000) افغانی، قرض بانکی (6500) افغانی، قرض طویل المدت (18000) افغانی و سرمایه شخصی (32000) افغانی.

در جریان ماه حمل معاملات ذیل در کمپنی صورت گرفته است:

1. خرید یک پایه ماشین به نقد به مبلغ 2000 افغانی.
2. فروش یک قطعه زمین به مبلغ 3000 افغانی، 2000 افغانی به نقد و 1000 افغانی به حساب بانکی کمپنی.
3. تادیه 2500 افغانی قرضه بانکی به نقد.
4. انتقال پول نقد به حساب بانکی کمپنی به مبلغ 6000 افغانی.
5. فروش تولیدات کمپنی به نقد به مبلغ 13400 افغانی.
6. تادیه معاشات کمپنی جمعاً به مبلغ 8000 افغانی، 3000 افغانی به نقد و 5000 افغانی از طریق حساب بانکی.
7. پرداخت کرایه ماه حمل به تعمیر گدام به مبلغ 380 افغانی نقداً.

الف) معاملات فوق را با در نظر گرفتن موجودات اول حسابات در T- Accounts درج نموده و تفاوت (Balance) حسابات را سنجش کنید.

ب) بیلانس آزمایشی قبل از تعدیل (اصلاح) را ترتیب نمایند.

سوال ششم: حساب را تعریف نموده و انواع آنرا توضیح نمایند. همچنان مشخصات عمده حسابات تی (T) را بیان کنید.

سوال هفتم: ارقام ذیل را در نظر گرفته بیلانس آزمایشی را ترتیب نمایند:

پول نقد (40000) افغانی، طلبات (10000) افغانی، حساب بانکی (5000) افغانی، تجهیزات دفتر (8000) افغانی، ماشین آلات (12000) افغانی، زمین (15000) افغانی، مصارف برق (500) افغانی، مصارف کرایه (800) افغانی، مصارف انترنت (400) افغانی، مصارف مزد و معاش (1300) افغانی، قرضه بانک (9000) افغانی، دیون طویل

المدت (12000) افغانی، حساب قابل تادیه (11000) افغانی، سرمایه شخصی (50000) افغانی، عواید خدمات (6000) افغانی، عواید فروش (5000) افغانی.

سوال هشتم: اگر طرف کریدت سرمایه شخصی بالغ به 18000 افغانی، و بیلانس (باقیمانده) آن 12000 افغانی باشد، طرف دبت آن چند خواهد بود سنجش کنید.

سوال نهم: موجودات اول یا Opening Balance (OB) حسابات در یک کمپنی در یک دوره قرار ذیل داده شده است، بادر نظر داشت آن معاملات ماه جوزا سال 1391 را درج حسابات (T) نمائید.

پول نقد (25000) افغانی، حساب بانکی (20000) افغانی، تعمیر (40000) افغانی، ماشین آلات (10000) افغانی، سرمایه شخصی (55000) افغانی، قروض طویل‌المدت (20000) افغانی، حساب قابل تادیه (5000) افغانی، قرض احمد (4000) افغانی، قرض بانک (11000) افغانی.

معاملات ماه جوزا سال 1391:

- 1- کمپنی به مبلغ 3000 افغانی را نقداً به حساب بانکی خویش انتقال می‌دهد.
- 2- قرض احمد به مبلغ 2600 افغانی نقداً تادیه می‌گردد.
- 3- مالک کمپنی به مبلغ 2000 افغانی را به خاطر مصارف شخصی خویش نقداً برداشت می‌نماید.
- 4- یک موتر به مبلغ 10000 افغانی خریداری می‌گردد، 7000 افغانی آن نقداً تادیه شده و متباقی از حساب بانکی کمپنی تادیه می‌شود.
- 5- کمپنی برای مشتری خویش خدمت به ارزش 12000 افغانی را انجام داده که پول آنرا تا فعلاً دریافت ننموده است.
- 6- کمپنی یک قسمت از قرض بانک را که بالغ به 5000 افغانی می‌شود از حساب بانکی خویش می‌پردازد.
- 7- کمپنی به مبلغ 11000 افغانی مواد خام خریداری می‌نماید، مبلغ 5000 افغانی را از حساب بانکی خویش و متباقی را نقداً می‌پردازد.
- 8- مالک کمپنی به مبلغ 8000 افغانی را نقداً سرمایه گذاری می‌نماید.
- 9- به ارزش 20000 افغانی قرطاسیه نقداً خریداری می‌گردد.
- 10- مزد و معاش کارمندان کمپنی به مبلغ 12000 افغانی نقداً تادیه می‌گردد.
- 11- بل برق ماه جوزا که بالغ به 1000 افغانی می‌باشد نقداً تادیه می‌گردد.

- 12- مصارف انترنت و تيلفون كه بالترتيب بالغ به 400 افغانی و 320 افغانی می شود از حساب بانکی کمپنی تادیه می گردد.
- سوال دهم: معاملات ذیل را تفسیر و تحلیل نمائید:
- 1- یک سرمایه گذار با سرمایه شخصی خویش به مبلغ 80000 افغانی نقداً سرمایه گذاری می نماید.
  - 2- یک پایه ماشین به مبلغ 10000 افغانی نقداً خریداری می نماید.
  - 3- یک حساب بانکی افتتاح نموده و مبلغ 28000 افغانی را نقداً به آن انتقال می دهد.
  - 4- از بانک به مبلغ 12000 افغانی قرضه نقداً اخذ می نماید.
  - 5- مصارف معاشات کارمندان به مبلغ 9000 افغانی تادیه می گردد، 6000 افغانی به نقد و 3000 افغانی از حساب بانکی.
  - 6- عواید فروش به مبلغ 11000 افغانی از طریق حساب بانکی کمپنی به دست می آید.
  - 7- قرض بانک به مبلغ 3000 افغانی از حساب بانکی شرکت تادیه می گردد.
  - 8- قرطاسیه به مبلغ 1000 افغانی نقداً خریداری می گردد.
  - 9- به مبلغ 2200 افغانی را مالک کمپنی برای مصارف شخصی خویش از حساب بانکی کمپنی برداشت می نماید.
- سوال یازدهم: اگر طرف دبت حساب پول نقد بالغ به 4500 افغانی و بیلانس (باقیمانده) آن 1100 افغانی باشد کریدت حساب مذکور را سنجش کنید.
- سوال دوازدهم: معلومات ذیل را در یک کمپنی در یک دوره در نظر گرفته صورت حساب مفاد و ضرر و به اساس آن بیلانس شیت اختتامیه همین دوره کمپنی را سنجش و ترتیب نمائید.
- سرمایه شخصی (30000) افغانی، قرض بانک (15000) افغانی، حساب قابل تادیه (6000) افغانی، پول نقد (10000) افغانی، طلبات (2000) افغانی، حساب بانکی (17750) افغانی، قرطاسیه (1200) افغانی، موتر (3800) افغانی، ماشین آلات (9000) افغانی، تجهیزات دفتر (4000) افغانی، زمین (6000) افغانی، عواید خدمات (3200) افغانی، عواید فروش (5000) افغانی، مصارف معاشات (3000) افغانی مصارف برق (1100) افغانی، مصارف انترنت (900) افغانی، مصارف کرایه (450) افغانی.

سوال سیزدهم: بیلانس ها ی نورمال یا باقیمانده حسابات ذیل به کدام سمت حساب (دبت یا کريدت) وجود دارند:

a- حسابات قابل تاديه Accounts Payable

b- طلبات Accounts Receivable

c- پول نقد Cash

d- سرمايه Equity

e- مفاد توزيع شده Dividend

f- تجهيزات Equipment

g- عوايد فيس Fee Revenues

h- مصارف كرايه Rent Expense

i- مصارف معاشات Salaries Expense

j- مواد خام Raw Materials

سوال چهاردهم:

الف- در اول حمل سال 1391 حساب «سرمايه شخصي» بيلانس كريدت به مبلغ 75000 افغانی را نشان می دهد. در اخير ماه حمل مفاد كه از طريق فعاليت كمپنی به دست آمده بالغ به 9000 افغانی می باشد، بيلانس اخير (موجود اخير) سرمايه شخصي را دريابيد.
ب- اگر پرداختهای پول نقد در يك كمپنی در جريان يك دوره مجموعاً بالغ به 295000 افغانی، و پول را كه در جريان همين دوره دريافت نموده مجموعاً بالغ به 312800 افغانی باشد. در صورتیكه بيلانس «باقیمانده» پول نقد در اخير دوره بالغ به 26300 افغانی باشد، موجود اول (Opening Balance) حساب چند خواهد بود.

ج- دريك فابريكه توليد منسوجات، موجود اول (Opening Balance) حساب طلبات دريك دوره بالغ به 18500 افغانی می باشد، و در جريان همين دوره به مبلغ 21000 افغانی طلبات آن از مشتريان جمع آوری می گردد. اگر بيلانس اخير (Ending Balance) دوره حساب طلبات فابريكه مذکور بالغ به 27500 افغانی باشد، فروشات منسوجات فابريكه را كه در جريان همين دوره به قرض صورت گرفته است؛ دريافت نماييد.

سوال پانزدهم:- تفاوت میان بيلانس آزمایشی تعديل شده وبيلانس آزمایشی تعديل نشده را بيان نماييد.

سوال شانزده هم:- اگر موجود اول (OB) حساب طلبات یک کمپنی در یک دوره بالغ به 4600 افغانی، فروشات کمپنی به قرض بالغ به 3400 افغانی، دریافت طلبات کمپنی در همین دوره بالغ به 2500 افغانی باشد، موجود اخیر یا بیلانس (Bal) حساب طلبات کمپنی مذکور در اخیر دوره را سنجش کنید.

سوال هفده هم:- اگر 40 فیصد سرمایه مجموعی یک کمپنی را سرمایه غیر (دیون) تشکیل داده باشد، دارایی جاری (سیار) این کمپنی 30000 افغانی، و دارایی ثابت آن 50000 افغانی باشد. مبلغ سرمایه غیر و سرمایه شخصی کمپنی مذکور را با استفاده از مساوات اساسی محاسبه سنجش کنید.

سوال هژده هم:- دبت و کریدت حسابات را که در اثر معاملات ذیل به وجود می آید تشخیص نمائید:

الف- کمپنی قرض بانکی خویش را نقداً می پردازد.

ب- مالک کمپنی از حساب بانکی کمپنی خویش پول برداشت می نماید.

ج- مالک کمپنی نقداً سرمایه گذاری مجدد می نماید.

ح- فرسایش ماشین در اخیر ماه سنجش می گردد و به صورت غیر مستقیم ثبت می شود.

د- تجهیزات دفتر به نقد و به قرض خریداری می گردد.

ی- فروشات کمپنی به قرض صورت می گیرد.

سوال نژده هم:- اگر موجود اول (OB) حساب سرمایه شخصی یک کمپنی در یک دوره مالی بالغ به 80000 افغانی باشد، برداشت مالک کمپنی در همین دوره بالغ به 5000 افغانی، مفاد کمپنی در اخیر دوره بالغ به 15000 افغانی، و سرمایه گذاری مجدد مالک کمپنی بالغ به 10000 افغانی باشد. موجود اخیر یا باقیمانده (Bal) حساب سرمایه شخصی کمپنی متذکره را دریافت نمائید.

سوال بیستم:- با استفاده از اصطلاحات b/d ، b/f ، c/d و c/f حسابات (T) ذیل را متوازن ساخته و مبلغ که باید به دوره آینده انتقال یابد دریافت نمائید:

الف- b/f پول نقد در شروع دوره 12000 افغانی، دریافت پول نقد در همین دوره مجموعاً بالغ به 8000 افغانی، پرداخت های پول نقد 4000 افغانی می باشد.

ب- b/f قرض بانکی یک کمپنی در یک دوره بالغ به 8000 افغانی، تادیه قرض در همین دوره به مبلغ 3400 افغانی می باشد.

فصل سوم

معاملات تصفیوی یا تعدیلی Adjusting Entries

بخاطر اینکه عواید در زمان به ثبت برسند که بدست آمده اند و همچنان مصارف در زمانی محاسبه گردند که واقع شده باشند، همچنان از جانب دیگر به خاطر اینکه از یکطرف در حصه عواید اطمینان حاصل گردد و از طرف دیگر پرنسیپ‌های توازن تطبیق شده بتواند ضرورت به تعدیل بعضی حسابات در اخیر دوره می‌باشد..

اجرای معاملات تعدیلی راپور و ثبت درست و مناسب دارایی‌ها، دیون، سرمایه شخصی را در بیلانس شیت در زمان معین، و همچنان تشخیص مناسب مفاد یا ضرر را در حساب مفاد و ضرر ممکن می‌سازد. با وجودیکه بیلانس آزمایشی که اولین مرحله به مقابل قرار دادن ارقام محاسبوی است، ممکن دارای ارقام مکمل نباشد. طور مثال در معاملات ذیل:

- 1- بعضی از معاملات روزانه ثبت ژورنال نمی‌گردد، بخاطریکه درست نیست. مثلاً مصرف وسایل و یا تحصیل مزد و معاش توسط مامورین.
- 2- بعضی از مصارف در یک دوره مالی در ژورنال به ثبت نمی‌رسند، بخاطریکه این مصارف در اثر استفاده عوامل تولید ویا با گذشت زمان بوجود می‌آیند نه در نتیجه یک روز. مثال این نوع مصارف فرسایش تعمیرات و تجهیزات، کرایه و بیمه است.
- 3- بعضی معاملات از طرف کمپنی ممکن به قرض صورت گیرد، مثلاً عواید فروشات و یا خدمات که تا دوره آینده تحصیل نمی‌گردد.

از معاملات تعدیلی در زمان ساختن حسابات مالی تصدی استفاده بعمل می‌آید. نقطه قابل تذکر اینست که هر معامله باید تحلیل گردد و دیده شود که برای ساختن حسابات مالی آماده است، یعنی مکمل و تصفیه شده است یا خیر؟ این تحلیل ایجاب می‌کند که سیستم عملیاتی و رابطه بینی میان حسابات بطور کامل فهمیده شود. انجام دادن معاملات تعدیلی اکثراً یک وظیفه پیچیده و مغلق است که ایجاب مهارت خاص را می‌نماید. بناً مطلوب خواهد بود که تصدی یک پروگرام منظم و حمایتوی پالیسی بیمه، توافقات کرایه و دیگر تعهدات قرار دادی داشته باشد.

اقسام معاملات تعدیلی یا تصفیوی Type of Adjusting Entries

معاملات تعدیلی بدو گروه تقسیم می‌گردد.

1. پیش پرداخت‌ها (Deferrals (prepayments)

2. معاملات تحقق یافته (Accruals)

پیش پرداخت‌ها به کلاس‌های فرعی ذیل تقسیم می‌گردد:

a. مصارف پیش پرداخت شده (Deferred (Prepaid) Expenses: عبارت از

اقلام است که در ابتدا به حیث دارایی ثبت می‌گردد و بعداً به گذشت زمان در اثر فعالیت نورمال کمپنی به مصرف تبدیل می‌گردد. و یا عبارت از مصارف است که نقداً پرداخت شده و قبل از اینکه به مصرف برسد یا استفاده شوند منحیث دارایی ثبت می‌گردد. مانند: کرایه پیش پرداخت شده، بیمه پیشکی، لوازم، قیمت تهیه ماشین و تجهیزات و غیره. این اقلام در اخیر دوره ضرورت به معامله تعدیلی یا تصفیوی دارند.

b. عواید تحصیل نشده (عواید معوق، عواید به تعویق افتیده) Deferred

(Unearned) Revenues: عبارت از اقلام است که در ابتدا به حیث دیون یا قروض ثبت می‌گردد، بعداً با گذشت زمان در اثر فعالیت نورمال کمپنی به عواید تبدیل می‌شوند. عبارت از عواید است که نقداً به دست آمده، اما قبل از اینکه تحصیل گردد (مربوط کمپنی گردد) به حیث دیون یا قروض ثبت می‌گردد. مانند: دریافت پول برای خدمت در آینده، دریافت پیشکی پول توسط مطبعه برای حق الاشتراک در مجلات و غیره.

2- تحقق یافته‌ها به کلاس‌های فرعی ذیل تقسیم می‌گردد:

a. مصارف تحقق یافته (Accrued Expenses: عبارت از مصارف است که

صورت گرفته (به وجود آمده است) لیکن تا هنوز نقداً از طرف کمپنی تادیه نگردیده است. مانند مزد و معاشات کارگران که کمپنی آنرا نقداً تادیه نکرده است و یا مالیات که باید تادیه می‌شد نقداً از طرف کمپنی پرداخت نگردیده است. این نوع مصارف در حقیقت قروض کمپنی را نشان می‌دهد که در کوتاه مدت قابل تادیه می‌باشد.

b. عواید تحقق یافته (Accrued Revenues: عبارت از عواید است که

تحصیل شده (مربوط کمپنی می‌باشد) ولی تا هنوز نقداً به دست نیامده است. مثلاً کمپنی خدمت را انجام می‌دهد ولی پول آنرا در دوره کنونی دریافت نمی‌نماید و یا زمانیکه فروشات کمپنی به قرض صورت گیرد.

این نوع عواید در حقیقت جز از دارایی کمپنی شمرده می‌شود که در زمان کوتاه آنرا به شکل نقد بدست خواهد آورد.

مثال‌های مشخص و توضیحات در باره هر کلاس معاملات تعدیلی به اساس بیلانس آزمایشی تعدیل نشده ذیل که حاوی معاملات یک ماهه است استوار می‌باشد.

بیلانس تعدیل نشده			
شرکت برا دران		31 حمل 1391	
No	Accounts	Debt Balance	Credit Balance
1	نقده	147340	
2	طلبات	11900	
3	پیش پرداخت کرایه	6000	
4	حساب بانکی شرکت	42000	
5	پیش پرداخت بیمه	12000	
6	لوازم یا وسایل اشتهراتی	25000	
7	موتور	10000	
8	تجهیزات	9000	
9	تعمیر	140000	
10	زمین	25000	
11	دیون قابل پرداخت		400
12	عواید تحصیل نشده		13000
13	مزد و معاش قابل پرداخت		10000
14	قرضه بانکی		12000
15	قرضه کوتاه مدت دارای سند		2000
16	قروض طولیل المدت		20000
17	سرمایه شرکت		180000
18	مفاد توزیع نشده		13500
19	عواید کمیشن		58000
20	مفاد توزیع شده	10000	
21	مصارف برق	2500	
22	مصارف مزد و معاش	10000	
23	مصارف اشتهرات	2000	
24	مصارف ربح	160	
	مجموع	326900	326900

1. معاملات تعدیلی برای پیش پرداخت‌ها: Adjusting Entries for Prepayments

طوری‌که قبلاً تذکر یافت، پیش پرداخت‌ها یا مصارف پیش پرداخت هستند و یا عواید تحصیل نشده. معاملات تعدیلی برای این نوع اقلام در یک زمان معین ایجاب می‌نماید که یک قسمت از این پیش پرداخت‌ها که مصارف واقع شده و یا عواید تحصیل شده را در دوره محاسبوی جاری نشان می‌دهد ثبت حسابات گردند.

تعدیل برای هر دو قسم از پیش پرداخت‌ها ضرورت است، چرا که دارایی‌ها و دیون زیادتر از ارزش شان در بیلانس آزمایشی نشان داده شده اند و مصارف و عواید مربوط شان کمتر نشان داده شده است. بنا بر آن در مجموع زمانیکه معاملات تعدیلی برای پیش پرداخت‌ها صورت گیرد حساب بیلانس شیت (دارایی‌های مربوطه) را کاهش داده و حساب مفاد و ضرر (حساب مصارف مربوطه) را افزایش می‌دهد. و زمانیکه معاملات تعدیلی برای عواید تحصیل نشده صورت گیرد، حساب بیلانس شیت (دیون مربوطه) را کاهش داده و حساب مفاد و ضرر (عواید مربوطه) را افزایش می‌دهد. تاثیر معاملات تعدیلی پیش پرداخت‌ها قرار ذیل در جدول توضیح گردیده است.

معاملات تعدیلی											
مصارف پیش پرداخت شده											
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: right;">Dr</td> <td style="width: 50%; text-align: left;">Cr</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">بیلانس تعدیل نشده</td> <td style="text-align: left;">معاملات تعدیلی (-)</td> </tr> </table>	Dr	Cr	بیلانس تعدیل نشده	معاملات تعدیلی (-)	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">مصارف</td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">معاملات تعدیلی (+)</td> <td style="width: 50%;"></td> </tr> </table>	مصارف		معاملات تعدیلی (+)			
Dr	Cr										
بیلانس تعدیل نشده	معاملات تعدیلی (-)										
مصارف											
معاملات تعدیلی (+)											
عواید تحصیل نشده											
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">دیون</td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">معاملات تعدیلی (-)</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">بیلانس تعدیل نشده</td> </tr> </table>	دیون		معاملات تعدیلی (-)	بیلانس تعدیل نشده	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">عواید</td> </tr> <tr> <td style="width: 50%;"></td> <td style="width: 50%; text-align: center;">معاملات تعدیلی (+)</td> </tr> </table>	عواید			معاملات تعدیلی (+)		
دیون											
معاملات تعدیلی (-)	بیلانس تعدیل نشده										
عواید											
	معاملات تعدیلی (+)										

مصارف پیش پرداخت شده Prepaid Expenses

مصارف که نقداً پرداخته می‌شوند و قبل از اینکه استفاده شوند و به مصرف برسند به حیث دارایی ثبت می‌گردند و بنام مصارف پیش پرداخت شده مسمی می‌گردد. زمانیکه مصارف

پیش پرداخت صورت می‌گیرد حساب دارایی دبت می‌گردد بخاطریکه مفاد یا خدمت را که اکثراً در دوره آینده بدست خواهد آمد نشان بدهد. پیش پرداخت‌ها عموماً در بیمه، لوازم و اسباب مصارف اشتهاارات و کرایه واقع می‌شوند و بر علاوه زمانیکه تعمیر یا تجهیزات خریداری می‌گردند نیز پیش پرداخت صورت گرفته می‌تواند.

مصارف پیش پرداخت شده یا با گذشت زمان از بین می‌روند یا تصفیه می‌شوند (مانند بیمه و کرایه) یا توسط استفاده (مانند قرطاسیه، ماشین آلات وغیره). برای ثبت چنین مصارف ثبت روزانه لازم نیست بلکه تا زمان ساختن حساب مالی به تعویق انداخته می‌شود. معاملات تعدیلی برای مصارف پیش پرداخت شده در یک زمان معین صورت گرفته و مبلغ مصارف را در دوره جاری نشان می‌دهد، همچنان بخش استفاده ناشده مصارف پیش پرداخت شده منحیث حسابات دارایی در بیلانس شیت نشان داده می‌شود. قبل از تعدیل، دارایی‌ها زیادتز از ارزش شان و مصارف کمتر از ارزش آن نشان داده می‌شود. بنابر آن معامله تعدیلی برای مصارف پیش پرداخت شده در ستون دبت حساب مصارف مربوطه (افزایش مصارف) و به ستون کزیدت حساب دارایی (کاهش دارایی مربوطه) ثبت می‌گردد.

بطور مثال: در بیلانس آزمایشی گذشته حساب دارایی (پیش پرداخت کرایه) کرایه یکساله (6000 افغانی)، را نشان داده که ارزش زیادتز را نسبت به موجود باقیمانده نشان می‌دهد، زیرا که ماه حمل گذشته است و باید کرایه آن که بالغ به 500 افغانی می‌شود وضع می‌شد و باقیمانده آن که بالغ به 5500 افغانی می‌شود در حساب کرایه پیشکی (دارایی جاری) نشان داده می‌شد. همچنان حساب مصرف مربوط آن (مصرف کرایه) که 500 افغانی می‌گردد در بیلانس آزمایشی اصلاً درج نشده، یعنی حساب مصارف کرایه در اخیر ماه حمل وجود نداشته که بخش استفاده شده کرایه منحیث یک قلم مصرف در آن ثبت و تشخیص می‌گردید. به همین ترتیب پیش پرداخت بیمه، لوازم یا وسایل اشتهااراتی و تمام دارایی های ثابت قابل فرسایش بیشتر از ارزش شان در بیلانس آزمایشی ثبت شده است، زیراکه کاهش ارزش (فرسایش) آن در اخیر ماه حمل سنجش نشده و منحیث ارقام مصرف ثبت نگردیده است. برای این حسابات نیز لازم است تا کاهش ارزش یک ماهه شان سنجش شده و ثبت حسابات مربوطه گردد.

وسایل (اثاثیه) Supplies:

در یک تشبث یا Business وسایل و لوازم مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرند از قبیل قرطاسیه، پاکت‌ها و اوراق خاص که از آن در حسابات استفاده صورت می‌گیرد وجود می‌داشته باشد. همچنان یک کمپنی که خدمات اشتهاراتی را عرضه می‌نماید ممکن دارای وسایل و لوازم اشتهاراتی از قبیل کاغذهای گراف، فلم‌های ویدیویی و پوسته‌های کلان و غیره باشد. زمانیکه وسایل و لوازم در تصدی تهیه می‌گردد به حیث یک قلم دارایی (لوازم دفتر) ثبت می‌گردد و در زمان اجرای عملیات یک قسمت آن و یا کاملاً به مصرف می‌رسند.

با وجودیکه وسایل و لوازم استفاده شده الی موجودی اخیر بصورت درست مشخص نمی‌باشد، ولی در اخیر ماه زمانیکه موجودی صورت گرفت تفاوت میان موجود اول حساب وسایل یا Supplies account و وسایل و لوازم باقیمانده (موجود اخیر وسایل و لوازم)، مصارف وسایل و لوازم را در یک دوره مالی نشان می‌دهد.

مثلاً شرکت برادران به مبلغ 25000 افغانی وسایل اشتهاراتی را در اول حمل خریداری نموده و این معامله را به سمت دبت یک حساب دارایی بنام حساب وسایل اشتهاراتی یا Advertising Supplies ثبت می‌نماید. همچنان در بیلانس آزمایشی تعدیل ناشده شرکت مذکور در 31 حمل حساب وسایل اشتهاراتی بیلانس دبت به مبلغ 25000 افغانی را نشان می‌دهد. ولی حساب موجودی در تاریخ 31 حمل نشان می‌دهد که وسایل اشتهاراتی صرف به ارزش 10000 افغانی باقی مانده است و در موجودی وجود دارد. بنابر آن بخش دیگر آن که بالغ به 15000 افغانی می‌شود در جریان ماه حمل به مصرف رسیده است ($25000 - 10000 = 15000$). بنا بر آن برای ثبت مصرف لوازم اشتهاراتی در اخیر ماه حمل و تعدیل حساب لوازم دفتر ضرورت به معامله تعدیلی و تصفیوی می‌باشد. معامله تعدیلی برای مصارف لوازم دفتر و حساب لوازم دفترطور ذیل ابتدا در ژورنال معاملات تعدیلی ثبت شده و بعداً به حساب مربوطه آن انتقال داده می‌شود:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
31 حمل	مصارف وسایل اشتهاراتی		15000	
	وسایل اشتهاراتی			15000
	به مبلغ 15000 افغانی لوازم اشتهاراتی در جریان ماه حمل به مصرف رسیده است			

بعداز ثبت معامله تعدیلی در ژورنال، معاملات تعدیلی به حسابات مربوطه آن طور

ذیل انتقال داده می‌شود:

وسایل اشتهاراتی		مصارف وسایل اشتهاراتی	
دبت	کریدت	دبت	کریدت
25000: اول حمل	31 حمل تعدیل: 15000	15000: تعدیل 31 حمل	
باقیمانده : 10000		باقیمانده : 15000	
25000	15000	15000	

در حسابات T فوق حساب دارایی (وسایل اشتهاراتی) بیلانس یا باقیمانده را به مبلغ 10000 افغانی نشان می‌دهد که مساوی به ارزش وسایل اشتهاراتی است که در شرکت برادران در اواخر ماه حمل باقی مانده است. همچنان حساب (مصرف وسایل اشتهاراتی) که بیلانس به مبلغ 15000 افغانی را نشان می‌دهد مساوی به مصرف وسایل اشتهاراتی است که در ماه حمل صورت گرفته است.

فرض مثال اگر این معامله تعدیلی صورت نمی‌گرفت، مصارف ماه حمل در حساب مفاد و ضرر کمتر از مصارف واقعی دوره ثبت می‌شد و مفاد خالص دوره به ارزش 15000 افغانی افزایش می‌نمود. و همچنان حساب دارایی و سرمایه شخصی شرکت نیز به اندازه 15000 افغانی در بیلانس شیت 31 حمل بلندتر نشان داده می‌شد، زیرا که بیلانس حساب وسایل اشتهاراتی که یک قلم دارایی است بزرگتر از ارزش واقعی (ارزش باقیمانده بعد از وضع مصارف آن) نشان داده می‌شد. بلاخره صورت حساب‌های مالی و نتیجه

شرکت معلومات غیر دقیق را بدسترس منجمت قرار می‌داد که باعث تصامیم غیر دقیق می‌گردید.

بیمه Insurance

بسیاری از کمپنی‌ها دارای بیمه‌های از قبیل بیمه آتش سوزی، بیمه سرقت مال‌التجاره و تجهیزات، بیمه حوادث ترافیکی و بیمه موتر می‌باشند. مصارف حفاظت بیمه توسط پیش پرداخت حق البیمه Premium تشخیص و تعیین می‌گردد. مدت و مقدار پوشش یا جبران بیمه در پالیسی بیمه معین می‌باشد. معمولاً مدت حق البیمه یک سال می‌باشد، لیکن مدت یا دوره برای سه سال و پنج سال هم ممکن بوده که دارای حق البیمه سالانه کمتر می‌باشد. زمانیکه یک کمپنی حق البیمه Premium را برای یک سال می‌پردازد به حیث یک دارایی (پیش پرداخت بیمه) Prepaid Insurance آنرا ثبت می‌نماید و در زمان بستن حسابات در اخیر دوره لازم است تا برای تشخیص مصارف بیمه، حساب مصرف بیمه Insurance Expense دبت گردیده و حساب (پیش پرداخت بیمه) Prepaid Insurance کریدت گردد.

مثلاً به تاریخ 4 حمل شرکت برادران به مبلغ 12000 افغانی را به حیث بیمه مال‌التجاره برای یک سال به طور پیشکی می‌پردازد و مدت جبران خساره از اول حمل آغاز می‌گردد. زمانیکه پرداخت صورت می‌گیرد حساب (پیش پرداخت بیمه) که یک حساب دارایی است دبت گردیده و بعداً بیلانس یا باقیمانده آن ارزش به مبلغ 12000 افغانی را نشان داده که به بیلانس آزمایشی تعدیل نشده تاریخ 31 حمل که قبلاً ارایه شده انتقال گردیده است.

ولی بعداً زمانیکه دقت شود مبلغ 1000 افغانی مصرف ماهانه بیمه می‌باشد (12000:12) که مصرف یک ماهه آن باید در اخیر ماه حمل از بیمه پیشکی تفریق و به حیث مصرف بیمه ثبت حساب گردد. بناً برای ثبت چنین معامله پروسه تعدیلی ضرورت بوده که به اساس آن مصرف بیمه ماه حمل و بخش باقیمانده بیمه پیشکی تشخیص و ثبت ژورنال معاملات تعدیلی گردد:

کریدت	دبت	مرجع	توضیحات	تاریخ
	1000		مصارف بیمه	
1000			بیمه پیش پرداخت شده یکساله	31 حمل
به مبلغ 1000 افغانی مصرف بیمه ماه حمل ثبت گردید				

بعداً زمانیکه معامله از ژورنال معاملات تعدیلی به لیجر انتقال داده می شود طور آتی

نشان داده می شود.

بیمه پیش پرداخت شده		مصرف بیمه	
دبت	کریدیت	دبت	کریدیت
12000: اول حمل	31 حمل تعدیل: 1000	1000: تعدیل 31 حمل	
باقیمانده : 11000		باقیمانده : 1000	
12000	1000	1000	

حساب دارایی (پیش پرداخت بیمه) بیلانس یا باقیمانده به مبلغ 11000 افغانی را نشان می دهد، که نشان دهنده ارزش باقیمانده حق بیمه بوده که به 11 ماه بعدی تعلق می گیرد و منحصت دارایی باقی می ماند. بیلانس یا باقیمانده حساب مصارف بیمه نشان دهنده مصرف بیمه ماه حمل به مبلغ 1000 افغانی می باشد که به حساب مفاد و ضرر منحصت یک قلم مصرف انتقال داده می شود. اگر معامله تعدیلی برای ثبت مصرف بیمه صورت نمی گرفت مصارف ماه حمل شرکت به ارزش 1000 افغانی کمتر و مفاد خالص به اندازه 1000 افغانی زیادتر نشان داده می شد. همچنان در بیلانس شیت 31 حمل شرکت مذکور هر دو حساب (دارایی و سرمایه شخصی) به ارزش 1000 افغانی زیادتر نشان داده می شد که در نتیجه باعث معلومات غیر دقیق می گردد.

فرسایشات Depreciation

تصدی ها قاعدتاً دارای عوامل تولیدی مختلف می باشند که دارای یک ظرفیت معین می باشد و این ارزش شان به مرور زمان در اثر استفاده و یا در اثر گذشت زمان کاهش می نماید. مثال این نوع دارایی ها عبارت از تعمیرات، تجهیزات، وسایل ترانسپورتی، ماشین آلات و غیره می باشد. این وسایل (دارایی های ثابت) در دوره های متعدد مورد استفاده قرار می گیرند و مدت مجموعی فعالیت آنها بنام عمر اقتصادی یاد می گردد. بنخاطریکه این نوع دارایی ها مثلاً تعمیر در چندین دوره استفاده گردیده، بنأ زمانیکه آنها خریداری می گردند تحت عنوان دارایی ثابت ثبت محاسبه می گردند. دارایی ها معمولاً به اساس مصارف تهیه آن در بیلانس شیت طوریکه پرنسیپ های مصرف ایجاب می کند ثبت می گردد. در اثر استفاده و یا با گذشت زمان یک قسمت این دارایی ها در هر دوره به شکل مصرف در می آیند (فرسایش

می‌شوند). فرسایش یک پروسه تخصیص مصرف به شکل منطقی و سیستماتیک به عمر اقتصادی دارایی‌های ثابت می‌باشد. درسنجش فرسایشات سه عامل نقش عمده را بازی می‌نماید:

- مبلغ تهیه Cost
- ارزش باقیمانده (داغمه) Residual Value معمولاً تخمین می‌گردد.
- عمر موثر Useful Life معمولاً تخمین می‌گردد.

ضرورت تعدیل یا تصفیه فرسایشات:

از نقطه نظر محاسبه تحصیل وسایل تولید یک پرداخت طولی‌المدت برای اجرای خدمات است، بناً ضرورت سنجش مصرف اینوع وسایل (دارایی‌ها) به شکل دوره‌یی مبرم است. زیرا که بخش استفاده شده آنها مصرف دوره را که برای خلق عواید صورت گرفته است نشان می‌دهد. ظرفیت استفاده شده و از بین رفته دارایی‌ها دوره به دوره تشخیص گردیده و منجیث مصرف معامله می‌گردد و ظرفیت باقیمانده آن که بنام ارزش دفتری (Book Value) یاد می‌گردد در اخیر دوره مالی به شکل دارایی باقی می‌ماند. اگر به بیلانس آزمایشی قبل از تعدیل 31 حمل شرکت برادران توجه شود، دیده می‌شود که اقلام دارایی‌های ثابت مانند: موتر، تجهیزات و تعمیرات با قیمت تهیه آن ارایه گردیده است و بخش استفاده شده آنها (کاهش ارزش آنها) که در جریان ماه حمل استفاده گردیده است و باید منجیث مصرف ثبت حسابات می‌شد ثبت نگردیده است. بناً این نادیده گرفتن مصارف باعث افزایش مفاد غیرواقعی گردیده و معلومات که از این طریق بدسترس منجمنت شرکت قرار می‌گیرد معلومات غیر دقیق می‌باشد. از جانب دیگر ارزش دارایی‌های شرکت اضافتر از ارزش واقعیشان نشان داده شده است که در نتیجه باعث ترتیب غیر دقیق بیلانس شیت و سایر صورت حسابات مالی می‌گردد.

در تشخیص عمر اقتصادی وسایل تولیدی، اولین عوامل فرسوده شدن آن، استفاده حقیقی وسایل، خراب شدن یا تخریب آنها توسط عناصر مختلف و آهسته آهسته کهنه شدن آنها است. در زمان خریداری وسایل تاثیر این عوامل دقیقاً قابل شناخت و سنجش نیست و باید تخمین گردد. بنابر آن ما باید فرسایش را یک تخمین فکر کرد نه اندازه یا حجم حقیقی مصرف وسایل که در یک دوره بوجود آمده است. پروسه عمومی برای سنجش فرسایش یک دستگاه تقسیم نمودن مصرف دستگاه بالای عمر اقتصادی است. ولی

در عمل طریقه‌های دیگر سنجش فرسایش نیز قابل استفاده می‌باشد که ذیلاً به صورت مختصر مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

1- طریقه خطی فرسایش Straight-Line Method: آسانترین طریقه سنجش فرسایش

می‌باشد که در عمل زیاده‌تر مورد استفاده قرار می‌گیرد. با استفاده از این طریقه در ابتدا عمر یک دستگاه تعیین و تخمین می‌گردد و بعداً مبلغ تهیه دستگاه بالای آن تقسیم می‌شود. نتیجه که از خارج قسمت مبلغ تهیه و عمر اقتصادی دستگاه بدست می‌آید مبلغ فرسایش یک دوره را نشان می‌دهد، که برای تمام دوره‌ها ثابت می‌باشد. اگر کمپنی یک قیمت را برای دستگاه خویش در اخیر عمر استفادوی تخمین نماید (قیمت داغمه)، در این صورت این قیمت از مبلغ تهیه تفریق شده و بعداً باقیمانده آن بالای عمر اقتصادی دستگاه تقسیم می‌گردد.

بطور مثال عمر اقتصادی یک دستگاه 10 سال تخمین گردیده و مصرف خرید آن 10000 افغانی است. بناً فرسایش سالانه آن طور ذیل سنجش می‌گردد:

$$\text{افغانی } 1000 = 10000 / 10 = \text{فرسایش سالانه دستگاه}$$

و اگر برای یک وسیله در سال اخیر استفاده از طرف کمپنی قیمت داغمه (تصفیه)

تخمین گردیده باشد، سنجش فرسایش به طریقه خطی طور ذیل صورت می‌گیرد.

مثال اول: قیمت خرید تجهیزات یک کمپنی اشتهاراتی 50000 افغانی و ارزش

باقیمانده آن 2000 افغانی می‌باشد. عمر آن 10 سال تخمین گردیده است. فرسایش سالانه آن قرار ذیل سنجش می‌گردد.

$$\text{فرسایش سالانه تجهیزات} = \frac{50000 - 2000}{10} = \frac{48000}{10} = 4800$$

مبلغ فرسایش ماهانه این تجهیزات بالغ به 400 افغانی می‌گردد (4800 / 12) که در

اخیر هر ماه باید ثبت حسابات مربوطه گردد.

مثال دوم: فرسایش یک د

ستگاه تولیدی را در 5 سال به طریقه خطی سنجش نمائید در صورتیکه قیمت تهیه

دستگاه 50000 افغانی باشد. ارزش باقیمانده آن 5000 افغانی تخمین گردیده و عمر

موثر و مفید آن 5 سال می‌باشد.

سالها	مبلغ فرسایش	فرسایش جمع شده	ارزش دفتری دستگاه
			50000
1391	9000	9000	41000
1392	9000	18000	32000
1393	9000	27000	23000
1394	9000	36000	14000
1395	9000	45000	5000
مجموع	45000 افغانی		

مبلغ فرسایش در این میتود برای تمام سالها مساوی بوده که در مثال فوق بالغ به 9000 افغانی می باشد. مجموع مبلغ فرسایش در 5 سال بالغ به 45000 افغانی می شود و ارزش دفتری دستگاه در اخیر سال پنجم بالغ به 5000 افغانی است که معادل ارزش باقیمانده (داغمه) دستگاه می باشد.

2- طریقه فرسایش به اساس واحدهای تولیدی (ظرفیت تولیدی) Units- of-

Production Method

در این طریقه که معمولاً برای دستگاههای تولیدی مورد استفاده قرار می گیرد، فرسایش به اساس ظرفیت استفاده شده سنجش می شود. سنجش فرسایش در این میتود شامل دو مرحله ذیل می باشد:

مرحله اول: فرسایش فی واحد تولید طور ذیل سنجش می گردد:

تولید مجموعی تخمین شده / ارزش باقیمانده - مبلغ تهیه = فرسایش فی واحد تولیدی

مرحله دوم: فرسایش ظرفیت استفاده شده دستگاه طور ذیل سنجش می گردد:

مقدار تولید حقیقی دوره * فرسایش فی واحد تولیدی = مبلغ فرسایش

مثال: یک دستگاه تولیدی به مبلغ 50000 افغانی تهیه می گردد، ارزش باقیمانده 5000 افغانی تخمین شده و ظرفیت مجموعی تولیدی دستگاه 100000 واحد یک جنس می باشد. اگر در سال 1391 مقدار تولید این دستگاه 22000 واحد تولید باشد فرسایش آن در همین سال بالغ به چند می گردد.

حل: $100000 / 5000 - 50000 =$ فرسایش فی واحد تولیدی

افغانی 0.45 = فرسایش فی واحد تولیدی

افغانی 9900 = $22000 * 0.45$ = مبلغ فرسایش برای تولید سال 1391

فرسایش دستگاه مذکور برای تولید پنج ساله آن قرار ذیل سنجش می گردد:

سالها	واحد‌های تولیدی	مبلغ فرسایش	فرسایش جمع شده	ارزش دفتری دستگاه
				50000
1391	22000	9900	9900	40100
1392	28000	12600	22500	27500
1393	0	0	22500	27500
1394	32000	14400	36900	13100
1395	18000	8100	45000	5000
مجموع	100000 واحد	45000 افغانی		ارزش باقیمانده (داغمه)

در سال 1393 از دستگاه مذکور استفاده نشده است، بناً مبلغ فرسایش آن هم صفر می‌باشد. در اخیر سال 1395 مبلغ 5000 افغانی عبارت از ارزش باقیمانده (داغمه) دستگاه مذکور می‌باشد.

3- طریقه بیلانس (باقیمانده) نزولی به نرخ دو چند Double-Declining-Balance Method

در این طریقه مبلغ فرسایش از ارزش دفتری شروع دوره سنجش می‌گردد. در ابتدا نرخ نزولی بیلانس به اساس عمر موثر و مفید دستگاه سنجش گردیده و بعداً همین نرخ دوچند شده و ضرب ارزش دفتری دستگاه در شروع هر دوره می‌گردد. خلاصه اینکه در سنجش مبلغ فرسایش به اساس این طریقه سه مرحله ذیل شامل می‌باشد:

مرحله اول: نرخ خطی فرسایش طور ذیل تعیین می‌گردد:

عمر موثر یا مفید / 100% = نرخ خطی فرسایش

مرحله دوم: نرخ خطی فرسایش دوچند می‌شود:

نرخ خطی فرسایش $\times 2 =$ نرخ دوچند فرسایش

مرحله سوم: نرخ دوچند ضرب در ارزش دفتری دستگاه در شروع هر دوره

می‌گردد:

ارزش دفتری دستگاه در شروع دوره $\times$ نرخ دوچند فرسایش = مبلغ فرسایش دوره

مثال: ارقام مثال گذشته را در نظر می‌گیریم، قیمت تهیه دستگاه 50000 افغانی، ارزش باقیمانده 5000 افغانی، عمر موثر دستگاه 5 سال. مبلغ فرسایش را برای 5 سال سنجش می‌نمائیم.

مرحله اول: نرخ خطی فرسایش را قرار ذیل سنجش می‌نمائیم:

$$\text{نرخ خطی فرسایش} = 20\% = \text{سال } 5 / 100\%$$

مرحله دوم: نرخ دوچند را قرار ذیل سنجش می‌نمائیم:

$$\text{نرخ دوچند فرسایش} = 2 \times 20\% = 40\%$$

مرحله سوم: نرخ دو چند را ضرب در ارزش دفتری دستگاه در شروع هر دوره می‌نمائیم. مثلاً برای دوره (سال) اول داریم که:

$$\text{افغانی } 20000 = 50000 \times 40\% = \text{مبلغ فرسایش برای سال اول}$$

مبالغ فرسایش 5 ساله دستگاه مذکور در جدول ذیل قرار فوق سنجش گردیده است:

سالها	مبلغ فرسایش	فرسایش جمع شده	ارزش دفتری دستگاه
			50000
1391	20000	20000	30000
1392	12000	32000	18000
1393	7200	39200	10800
1394	4320	43520	6480
1395	2592	46112	3888
مجموع	46112 افغانی		

در جدول فوق ارزش دفتری سال اخیر (سال 1395) بالغ به 3888 افغانی می‌باشد که معادل ارزش باقیمانده (داغمه) که از طرف کمپنی تخمین گردیده است نمی‌باشد، لذا توسط کاهش مبلغ فرسایش همین سال ارزش دفتری همین سال را معادل به ارزش باقیمانده (داغمه) می‌نمائیم زیرا که ارزش دفتری دستگاه در سال اخیر نباید از ارزش باقیمانده تخمین شده بیشتر و یا کمتر باشد. یعنی مبلغ 1112 افغانی را از مبلغ فرسایش سال 1395 تفریق نموده و آنرا به 3888 که ارزش دفتری دستگاه است جمع می‌نمائیم و نتیجه آن که بالغ به 5000 افغانی می‌شود منجیح ارزش دفتری همین سال درج می‌گردد. جدول فوق را طور ذیل تصحیح می‌نمائیم:

سالها	مبلغ فرسایش	فرسایش جمع شده	ارزش دفتری دستگاه
			50000
1391	20000	20000	30000
1392	12000	32000	18000
1393	72000	39200	10800
1394	4320	43520	6480
1395	1480	45000	5000
مجموع	45000 افغانی		

مبلغ فرسایش سال 1395 که بالغ به 2592 افغانی بود بعد از تفریق مبلغ 1112 افغانی مساوی به 1480 افغانی شده که در نتیجه آن ارزش دفتری دستگاه در همین سال افزایش یافته و معادل ارزش باقیمانده (داغمه) تخمین شده (5000) افغانی گردد.

زمانیکه مبالغ فرسایش دوره سنجش گردید درج حسابات محاسبوی می‌گردد. برای ثبت محاسبوی این مبالغ دوطریقه ذیل مورد استفاده قرار داده می‌شود:

الف) طریقه مستقیم ثبت فرسایشات: در طریقه مستقیم ثبت فرسایشات مبلغ فرسایش که سنجش گردیده در حساب فرسایش دارایی مربوطه که یک حساب مصارف است دبت شده و در حساب دارایی مربوطه کزیدت می‌گردد. یعنی در این طریقه مبلغ فرسایش مستقیماً از دارایی مربوطه کزیدت می‌شود و ارزش باقیمانده دارایی بدست می‌آید. حساب فرسایش بسته شده و به حساب مفاد و ضرر در ستون مصارف انتقال داده می‌شود، و حساب دارایی مربوطه بیلانس کمتر را نظربه موجود اول نشان داده و به دوره بعدی منجیث موجود اول انتقال داده می‌شود. به طورمثال مبلغ فرسایش ماه حمل تجهیزات کمپنی اشتهراتی که در مثال اول طریقه خطی سنجش فرسایشات سنجش شده است ذیلاً در ژورنال ثبت می‌گردد:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کزیدت
/01/31	فرسایش تجهیزات		400	
1390	تجهیزات			400
به مبلغ 400 افغانی فرسایش ماه حمل تجهیزات سنجش و ثبت گردید				

بعداً زمانیکه به حسابات مربوطه آن انتقال گردید طور ذیل به اساس طریقه مستقیم درج می‌گردد:

فرسایش تجهیزات دفتر		تجهیزات دفتر	
Dr	Cr	Dr	Cr
31 حمل. Adj: 400		Ob: 50000	400: Adj. حمل 31
		بیلانس: 49600	

ب) طریقه ثبت غیر مستقیم فرسایشات: در طریقه غیر مستقیم ثبت فرسایشات مبلغ فرسایش که با استفاده از طریقه‌های سنجش فرسایشات سنجش شده در حساب فرسایش دارایی مربوطه دبت گردیده لیکن کریدت آن در حساب دارایی مربوطه ثبت نشده بلکه در یک حساب دیگر که به نام (فرسایش جمع شده) یاد می‌شود ثبت می‌گردد. برای تمام دارایی‌های قابل فرسایش یک حساب فرسایش جمع شده جداگانه در نظر گرفته می‌شود. به طور مثال مبلغ فرسایش تجهیزات که قبلاً سنجش گردیده طور ذیل در ژورنال ثبت می‌گردد:

مبلغ فرسایش تجهیزات سالانه بالغ به 4800 افغانی بوده که اگر برای فی ماه سنجش گردد بالغ به 400 افغانی می‌شود (12 / 4800).

تا ریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
/01/31 1390	فرسایش تجهیزات		400	
	فرسایش جمع شده تجهیزات			400
	به مبلغ 400 افغانی فرسایش ماه حمل سنجش و ثبت گردید			

معامله ثبت فرسایش تجهیزات در حسابات (تی) بعد از تعدیل قرار ذیل می‌باشد:

تجهیزات		فرسایش تجهیزات		فرسایشات جمع شونده تجهیزات	
Dr	Cr	Dr	Cr	Dr	Cr
1)50000		31.Adj: 400			400 :Adj.31

حساب فرسایشات جمع شده تجهیزات در هر ماه به اندازه 400 افغانی افزایش می‌نماید که در این صورت بیلانس یا باقیمانده حساب فرسایش جمع شده در اخیر ماه ثور 800 افغانی خواهد بود و به همین ترتیب با استفاده از طریقه خطی سنجش فرسایش، بیلانس حساب فرسایش جمع شده با گذشت هر ماه به مبلغ 400 افغانی افزایش می‌نماید. حساب فرسایش تجهیزات، کاهش ارزش تجهیزات را در ماه حمل نشان می‌دهد که عبارت از یکنوع مصرف است و به حساب مفاد و ضرر اخیر ماه حمل انتقال داده می‌شود. حساب تجهیزات که یک دارایی است الی اخیر عمر موثر یا مفید آن به همین قیمت تهیه باقی می‌ماند.

فرسایشات جمع شده Accumulated Depreciation:

فرسایش جمع شده یک حساب مخالف دارایی در بیلانس شیت بوده که ثبت آن بطرف کریدت می‌باشد. بیلانس نورمال این حساب به طرف کریدت است (مانند حسابات سرمایه و دیون) و این حساب بخاطر استفاده می‌شود تا از یک طرف قیمت تهیه یا قیمت اولی دارایی آشکار شود و از طرف دیگر همان قسمت دارایی که در طول یک دوره استهلاک گردیده معلوم گردد. این حساب (فرسایشات جمع شده) در بیلانس شیت از دارایی مربوط آن منفی می‌گردد و ارزش خالص یا ارزش دفتری دارایی به دست می‌آید.

مثلاً در معامله قبلی:

مبلغ تهیه تجهیزات	50000		
فرسایش جمع شده تجهیزات	منفی: (400)	⇨	49600
			ارزش دفتری

تفاوت میان قیمت تهیه دارایی‌های قابل فرسایش و حساب فرسایش جمع شده مربوطه آن عبارت از ارزش دفتری Book Value دارایی‌های مذکور که ظرفیت باقیمانده دارایی‌ها را نشان می‌دهد می‌باشد. در معامله فوق ارزش دفتری تجهیزات مساوی به 49600 است. باید متذکر شد که ارزش دفتری دارایی‌ها از ارزش مارکیت آنها متفاوت می‌باشد. دلیل متفاوت بودن آنها اینست که فرسایشات یک موضوع ارزیابی و ارزش گذاری نیست بلکه یک تخصیص مصرف است، یعنی نمی‌توان توسط فرسایشات ارزش بازار یک دارایی را سنجش نمود. همچنان فرسایش یک قسمت از مصارف دارایی را که در یک دوره استهلاک گردیده آشکار می‌سازد و مانند معاملات تعدیلی قبلی اگر فرسایش سنجش نگردد باعث می‌شود که دارایی‌ها و سرمایه شخصی در بیلانس شیت و مفاد خالص در حساب مفاد و ضرر بیشتر از ارزش آن نمایان گردد و حساب فرسایشات که یک قلم مصرف است در صورت حساب مفاد و ضرر کم نشان داده شود.

اگر تجهیزات دیگر در تصدی موجود باشد و یا تصدی تعمیر و ماشین آلات داشته باشد برای تمام آن فرسایشات سنجش می‌گردد و هم حساب (فرسایشات جمع شده) برایشان در نظر گرفته می‌شود. بناً این حساب (فرسایشات جمع شده) در لیجر یا حسابات T به اشکال ذیل وجود دارد.

- فرسایشات جمع شده - تجهیزات دفتر
- فرسایشات جمع شده - تجهیزات مغازه
- فرسایشات جمع شده - تعمیر

فرسایشات جمع شده - ماشین آلات و دستگاه ها

تعویض و بهبود (تجهیز) دارایی های ثابت قابل فرسایش

1- تعویض دارایی ها:- در بعضی موارد ممکن بعضی پرزه جات یا بخش های ماشین آلات و یا دستگاه های تولیدی تعویض شود که باعث طولانی شدن عمر استفادوی ماشین آلات و دستگاه های تولیدی گردیده و ارزش دفتری آنرا افزایش می دهد. مصارف که به ارتباط تعویض پرزه جات صورت می گیرد جز از مصارف سرمایوی بوده و من حیث دارایی ثبت محاسبه می شود. به طور مثال یک موتور لاری را در نظر می گیریم که دارای بادی و فریم قوی و مناسب می باشد، لیکن انجن آن در اثر استفاده زیاد ضرورت به تبدیل و تعویض دارد. تعویض انجن موتور لاری عمر استفادی موتور را بیشتر ساخته بناً مصارف آن که بالغ به 16000 افغانی می باشد از جمله دارایی محسوب می شود. معامله ژورنال این تعویض در 15 حمل قرار ذیل ثبت می گردد:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
1390/01/15	فرسایش جمع شده موتور لاری		1600 0	
	پول نقد			16000
	به مبلغ 16000 افغانی انجن موتور لاری تعویض گردید			

در اثر ثبت معامله فوق به طرف دبت فرسایش جمع شده موتور لاری، ارزش دفتری آن به مبلغ 16000 افغانی افزایش می نماید.

2- بهبود یا تجهیز دارایی ها:- در صورتیکه دارایی های قابل فرسایش بهتر ساخته شود یا به عباره دیگر با وسایل جدید تجهیز گردد، مصارف آن مستقیم در حساب دارایی مربوطه دبت می گردد. بدین معنی که ارزش دارایی مربوطه معادل ارزش وسیله جدید که در دارایی نصب گردیده افزایش می نماید. طور مثال نسب کولر به ارزش 16000 افغانی در موتور لاری که قبلاً موتور فاقد آن بود. معامله آن به تاریخ 15 حمل طور ذیل در ژورنال ثبت می گردد:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
/01/15 1390	موتور لاری		16000	
	پول نقد			16000
به مبلغ 16000 افغانی سیستم کولر در موتور لاری نسیب گردید				

در اثر ثبت معامله فوق ارزش دفتری موتور لاری به مبلغ 16000 افغانی افزایش یافته است.

کشیدن دارایی های قابل فرسایش از پروسه تولیدی

دارایی ها ثابت قابل فرسایش ممکن بنا بر دلایل مختلف متروک گردیده و قابلیت استفاده را از دست بدهد، یا به فروش برسد و یا با یک دارایی دیگر تعویض گردد. در هر صورت لازم است تا ابتدا حساب فرسایش جمع شده مربوطه آنها الی تاریخ کشیدن آن از حسابات آماده گردیده و بعداً از حسابات کشیده شود. به طور مثال اگر یک ماشین که قیمت تهیه آن 100,000 افغانی است و 75٪ استهلاک گردیده باشد (ارزش دفتری آن 25000 افغانی باقی مانده است، 75,000 - 100,000) بنا بر بعضی دلایل متروک می گردد (از استفاده باز می ایستد). معامله آن به تاریخ 20 حمل طور ذیل در ژورنال ثبت می گردد:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
/01/20 1390	فرسایش جمع شده ماشین		75,000	
	خساره (زیان)		25,000	
	ماشین			100,000
ماشین که قیمت تهیه آن صد هزار افغانی بود متروک می گردد، این ماشین الی تاریخ که متروک می گردد 75٪ فرسایش گردیده است				

اگر همین ماشین از جریان پروسه تولیدی کمپنی خارج شده و به فروش برسد، در این صورت ثبت معامله در ژورنال و حسابات مربوط آن متفاوت از ثبت قبلی می باشد. مثلاً ماشین قبلی را در نظر گرفته و فرض مینمائیم که بعد از 75٪ فرسایش به قیمت 10,000 افغانی به فروش می رسد. بدین معنی که ارزش دفتری ماشین 25,000 افغانی بوده ولی به قیمت 10,000 افغانی به فروش میرسد. در اینصورت زیان کمپنی ناشی از کشیدن ماشین از پروسه تولیدی به اندازه 10,000 افغانی کاهش می نماید. ولی باز هم به مبلغ 15,000 افغانی زیان یا ضرر به کمپنی وارد می گردد. معامله طور ذیل در ژورنال ثبت می شود:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
/01/20 1390	فرسایش جمع شده ماشین Accumulated Dep. Machine		7500 0	
	Loss خساره (زیان)		1500 0	
	Cash پول نقد		1000 0	
	Machine ماشین			100000
	ماشین که قیمت تهیه آن صد هزار افغانی بود به قیمت 10 هزار افغانی به فروش میرسد، این ماشین الی تاریخ فروش 75٪ فرسایش گردیده است			

اگر ماشین مذکور بعد از 75٪ فرسایش به قیمت 30,000 افغانی به فروش برسد، در این صورت معامله آن در ژورنال طور ذیل ثبت می گردد:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
/01/20 1390	فرسایش جمع شده ماشین Accumulated Dep. Machine		7500 0	
	Cash پول نقد		3000 0	
	Gain نفع (سود)			5000
	ماشین			100000
	ماشین که قیمت تهیه آن صد هزار افغانی بود به قیمت 30 هزار افغانی به فروش میرسد، این ماشین الی تاریخ فروش 75٪ فرسایش گردیده است			

ضرر و یا نفع که از مدرک فروش ماشین مستعمل و یا استفاده شده بوجود می آید در بخش اخیر «سایر مفاد و زیان» صورت حساب مفاد و ضرر مفصل یا چند مرحله‌یی (Detailed Income Statement) که بعضاً آنرا «شکل راپوردهی حساب مفاد و ضرر» مینامند، انتقال یافته و در نتیجه کلی کمپنی تاثیر وارد می کند.

مثال: یک عرادۀ موتری که قیمت تهیه آن 120,000 افغانی و عمر موثر استفادوی آن 12 سال باشد، به صورت خطی فرسایش می گردد. موتری مذکور بعد از 9 سال استفاده به مبلغ

35,000 افغانی به نقد به فروش می‌رسد. نفع و یا نقص که کمپنی از فروش موتر در کمپنی به وجود می‌آید طور ذیل سنجش و درج ژورنال می‌نمائیم.

حل: 1) در قدم اول باید فرسایش سالانه موتر سنجش گردد:

$$\text{افغانی } 10000 = 12 \text{ سال} / 120000 = \text{مبلغ فرسایش سالانه موتر}$$

2) در قدم دوم فرسایش جمع شده موتر در اخیر سال نهم باید سنجش گردد:

$$\text{افغانی } 90000 = 9 \times 10000 = \text{فرسایش جمع شده در سال نهم}$$

چون طریقه سنجش فرسایش طریقه خطی است، بناً مبلغ فرسایش جمع شده موتر مذکور در اخیر سال نهم استفاده بالغ به 90,000 افغانی می‌گردد. معامله در ژورنال طور ذیل به ثبت می‌رسد:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
1390 / 01 / 20	فرسایش جمع شده ماشین Accumulated Dep. Machine		9000	
			0	
	Cash پول نقد		3500	
			0	
	Gain نفع (سود)			5000
	ماشین			120000
ماشین که قیمت تهیه آن صد هزار افغانی بود به قیمت 30 هزار افغانی به فروش میرسد، این ماشین الی تاریخ فروش 75٪ فرسایش گردیده است				

عواید تحصیل ناشده Unearned Revenue

طوریکه قبلاً تذکر داده شد عوایدیکه نقداً بدست آمده پیش از اینکه تحصیل شوند (مربوط کمپنی گردد، یعنی درمقابل آن خدمت یا کار صورت گیرد) به شکل دیون (Liabilities) ثبت می‌گردد. مانند عواید کرایه، وجه اشتراکی مجلات و یا پرداخت پیشکی مشتریان تحت عنوان عواید تحصیل ناشده می‌آیند.

بطور مثال: شرکت‌های هوایی پول پیشکی از فروش تکت پرواز بدست می‌آورند، این پول به شکل عواید تحصیل ناشده باقی می‌ماند تا اینکه پرواز صورت گیرد. و یا مثلاً فیس تدریس خصوصی پیش از شروع سمستر دریافت می‌گردد. در حقیقت عواید تحصیل ناشده

بر عکس مصارف پیش پرداخت شده است و همچنان می‌توان گفت که عواید تحصیل نشده یک کمپنی مصارف پیش پرداخت شده کمپنی دیگر است.

زمانیکه تادیه پیشکی برای انجام خدمات آینده صورت می‌گیرد حساب عواید تحصیل نشده که از جمله (Liabilities) یا دیون می‌باشد باید کریدت گردد تا تصدی یا کمپنی تعهدات خود را بفهمد که در آینده آنرا انجام خواهد داد. بلاخره این عواید زمانی تحصیل خواهد شد که خدمات صورت گیرد. در جریان دوره مالی یا محاسبوی ممکن عملی نباشد که ثبت روزانه برای تحصیل اینوع عواید تکرار شود. در چنین حالات تشخیص عواید الی پروسه تعدیل معطل قرار داده میشود. بعداً در اخیر دوره زمانیکه معاملات تعدیلی صورت گرفت نشان میدهد که کدام بخش از عواید تحصیل گردیده و کدام بخش آن به حیث دیون باقی مانده است. البته قبل از معاملات تعدیلی دیون زیاد تر است و عواید کمتر. بنابر آن معامله تعدیلی برای عواید تحصیل نشده منتج به این میشود که حساب دیون (عواید تحصیل نشده) دبت (کم) گردد و حساب عواید کریدت (زیاد) گردد.

مثلاً بیلانس آزمایشی تعدیل نشده شرکت برادران بیلانس یا باقیمانده عواید تحصیل نشده را به مبلغ 13000 افغانی که به تاریخ 2 حمل به شکل پیشکی از یک شرکت دیگر برای انجام خدمات اشتهاراتی که در 31 ماه جوزا مکمل میشود دریافت نموده بود نشان میدهد. به تاریخ دوم ماه حمل این پول پیشکی در حساب عواید تحصیل نشده خدمات، کریدت و در حساب پول نقد دبت شده است. در اخیر ماه حمل بیلانس یا باقیمانده حساب عواید تحصیل نشده که مبلغ 13000 افغانی را نشان میدهد به بیلانس آزمایشی اخیر ماه حمل انتقال یافته است. مگر زمانیکه تعدیل و تصفیه صورت می‌گیرد معلوم می‌گردد که در مقابل 3000 افغانی این پول پیشکی، شرکت برادران خدمات را در ماه حمل انجام داده است بناً این مبلغ (3000 افغانی) مربوط عواید ماه حمل شرکت برادران می‌گردد، از این جهت به معامله تعدیلی ذیل ضرورت احساس می‌گردد:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
/01/31 1390	عواید تحصیل نشده خدمات اشتهاراتی		3000	
	عواید خدمات			3000
انجام خدمات اشتهاراتی برای مشتری				

بعد از اینکه معامله تعدیلی صورت گرفت و به شکل فوق درج ژورنال معاملات تعدیلی گردید، به لیجر (حساب T) مربوطه آن انتقال داده می شود. حسابات مربوطه معاملات تعدیلی به شکل ذیل در می آیند.

عواید تحصیل ناشده خدمات		عواید خدمات اشتهاراتی	
D	Cr	Dr	Cr
3000 : تعدیل 31 حمل	2. حمل:		تعدیل 31
	بیانسی 31 حمل: 10000		بیانسی 31 حمل: 3000
3000	13000		

در حسابات فوق بعد از تعدیل حساب عواید تحصیل ناشده (دیون) بیانسی یا باقیمانده 10000 افغانی را نشان می دهد که به بیانسی شیت اختتامیه ماه حمل انتقال می گردد و نمایانگر قسمت باقیمانده خدمات اشتهاراتی بوده که شرکت برادران مکلف به انجام آن در دوره های آینده می باشد. حساب عواید خدمات از جمله عواید ماه حمل بوده که بالغ به 3000 افغانی است و به حساب مفاد و ضرر انتقال می گردد.

اگر این معامله صورت نمی گرفت، عواید و مفاد خالص در حساب مفاد و ضرر اخیر ماه حمل کمتر و همچنان دیون و سرمایه شخصی به اندازه 3000 افغانی در بیانسی شیت اخیر ماه حمل زیادتر نشان داده می شد.

مثال: در صورتیکه دارایی مجموعی کمپنی متشکل از شش قلم چون پول نقد (18000) افغانی، حساب بانکی (12000) افغانی، تعمیر (20000) افغانی، ماشین آلات (10000) افغانی، موتر (9000) افغانی، تجهیزات (11000) افغانی بوده و ذریعه 60٪ سرمایه شخصی و 40٪ سرمایه غیر (دیون) تمویل گردیده باشد. کمپنی مذکور جدیداً به فعالیت آغاز نموده و در دوره اول (ماه حمل سال 1391) فعالیت خویش معاملات ذیل را انجام داده است:

تاریخ اول حمل - کمپنی با یک مشتری خویش قرار داد حفر یک چاه را به عمق 80 متر، فی متر به مبلغ 120 افغانی عقد مینماید. برطبق این قرار داد مشتری به کمپنی 30٪ پول مجموع قرار داد را به طور پیشکی نقداً تادیه می کند.

تاریخ اول حمل - کمپنی به هدف گدام یک تعمیر را در شهر به کرایه گرفته و کرایه شش ماهه آنرا از قرار فی ماه 1200 افغانی از حساب بانکی خویش به طور پیشکی می پردازد.

تاریخ پنجم حمل - کمپنی به مبلغ 2000 افغانی قرطاسیه خریداری نموده و پول آن را از حساب بانکی خویش تادیه می کند.

تاریخ نهم حمل - مالک کمپنی به خاطر مصارف شخصی خویش مبلغ 1000 افغانی را نقداً از کمپنی برداشت می کند.

تاریخ پانزدهم حمل - با یک شرکت بیمه قرار داد بیمه تعمیر خویش را امضا نموده که برطبق آن کمپنی مکلف به تادیه حق بیمه ماهانه 150 افغانی می باشد. همچنان کمپنی حق بیمه ده ماهه را نقداً به طور پیشکی تادیه می نماید.

تاریخ نوزدهم حمل - کمپنی از انجام خدمات برای مشتریان خویش مبلغ 5000 افغانی را بدست می آورد، 3000 افغانی به نقد و 2000 افغانی از طریق حساب بانکی خویش.

تاریخ بیست و پنجم حمل - معاشات کارمندان و مستخدمین مجموعاً به مبلغ 4600 افغانی نقداً از طرف کمپنی پرداخت می شود.

تاریخ بیست و هشتم حمل - بل برق کمپنی در همین ماه بالغ به 1100 افغانی بوده که از طریق حساب بانکی کمپنی تادیه می گردد.

الف) معاملات فوق را درج ژورنال نموده و بعداً بادر نظرداشت موجودات اول حسابات آنها را به لیجرهای مربوطه شان انتقال دهید. همچنان بیلانس آزمایشی قبل از معاملات تعدیلی (بیلانس آزمایشی تعدیل ناشده) را ترتیب نمائید.

ب) حسابات قابل تعدیل را تعدیل نموده و حساب مفاد و ضرر کمپنی را سنجش و ترتیب نمائید.

نام شرکت یا کمپنی .....

نام حساب (ژورنال)

تاریخ: حمل 1391

Date تاریخ		Description توضیحات	Post Ref	Dr دبت	Cr کریدت
حمل 1391	1	Cash نقده		2880	
		Unearned Revenue عواید تحصیل نشده			2880
30 پول قرارداد خضر بجا آمدن است میباید (80 متر فی متر از قرار 120) اعتباری					
	1	Prepaid Rent کرایه پیش پرداخت شده گدام		7200	
		Cash پول نقد			7200
کرایه پیشگنی شش ماه برای گدام نقداً داده گردید از قرار فی ماه 1200 اعتباری					
	5	stationary قرطاسیه		2000	
		Bank Account حساب بانکی			2000
برداشت شخصی					
	9	Withdrawal برداشت شخصی		1000	
		Cash کسه			1000
مالک کمپنی به خاطر مصارف شخصی نقداً برداشت میباید					
	15	Prepaid Insurance بیمه پیش پرداخت شده		1500	
		Cash نقده			1500
حق بیمه ده ماهه نقداً به طور پیشگنی باقی می ماند					
	19	Cash نقده		3000	
		Bank Account حساب بانکی		2000	
		Service Revenues عواید خدمات			5000
عواید خدمات نقداً از طریق حساب بانکی دریافت گردید					
	25	Salaries معاشات		4600	
		Cash نقده			4600
پرداخت گردید "معاشات ماه حمل نقداً"					
	28	Electrecity Exp. مصارف برق		1100	
		Bank Account حساب بانکی			1100
مصارف برق ماه حمل از طریق حساب بانکی کمپنی باقی مانده گردید					

بعد از ثبت معاملات در ژورنال فوق، مرحله دوم عبارت از انتقال معاملات به لیجرهای مربوطه هر حساب بوده که طور ذیل صورت می‌گیرد:

Account name(Cash) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریبت	Dr	Cr
	1	b/d		18000		18000	
	1			2880		20880	
	1				7200	13680	
	9				1000	12680	
	15				1500	11180	
	19			3000		14180	
	25				4600	9580	
	31	Bal (بیاننس)				9580	

Account name:(حساب بانکی) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریبت	Dr	Cr
حمل 1391	1	b/d		12000		12000	
	5				2000	10000	
	19			2000		12000	
	28				1100	10900	
	31	Bal (بیاننس)				10900	

Account name:(تجهیزات) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریبت	Dr	Cr
حمل 1391	1	b/d		11000		11000	
						11000	
						11000	
	31	Bal (بیاننس)				11000	

Account name:(تعمیر) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریبت	Dr	Cr
حمل 1391	1	b/d		20000		20000	
						20000	
	31	Bal (بیاننس)				20000	

Account name(موتر) Ledger Account No:						Current Balance	
Date		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
1391 حمل	1	b/d		9000		9000	
						9000	
						9000	
	31	Bal (بیاننس)				9000	

Account name:(ماشین آلات) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
1391 حمل	1	b/d		10000		10000	
						10000	
						10000	
	31	Bal (بیاننس)				10000	

Account name:(سرمایه شخصی) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
1391 حمل	1	b/d			48000		48000
							48000
							48000
	31	Bal (بیاننس)					48000

Account name:(دیون) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
1391 حمل	1	b/d			32000		32000
							32000
							32000
	31	Bal (بیاننس)					32000

Account name: (عواید تحصیل ناشده) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کريدت	Dr	Cr
حمل 1391	1				2880		2880
							2880
							2880
	31	Bal (بیانس)					2880

Account name: (قرطاسیه) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کريدت	Dr	Cr
حمل 1391	5			2000		2000	
						2000	
						2000	
	31	Bal (بیانس)				2000	

Account name: (برداشت شخصی) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کريدت	Dr	Cr
حمل 1391	9			1000		1000	
						1000	
						1000	
	31	Bal (بیانس)				1000	

Account name: (پیش پرداخت کرایه گدام) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کريدت	Dr	Cr
حمل 1391	15			7200		7200	
						7200	
						7200	
	31	Bal (بیانس)				7200	

Account name: (پیش پرداخت بیمه) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr
1391 حمل	15			1500		1500	
						1500	
						1500	
	31	Bal (بیانسن)				1500	

Account name: (عواید خدمات) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr
1391 حمل	19				5000		5000
							5000
							5000
	31	Bal (بیانسن)					5000

Account name: (معاشات) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr
1391 حمل	25			4600		4600	
						4600	
						4600	
	31	Bal (بیانسن)				4600	

Account name: (مصارف برق) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr
1391 حمل	28			1100		1100	
						1100	
						1100	
	31	Bal (بیانسن)				1100	

بیانسن آزمایشی کمپنی مذکور قبل از تعدیلات طور ذیل سنجنش و ترتیب گردیده است:

Name of the Company نام کمپنی			
Un Adjusted Trail Balance بیلانس آزمایشی تعدیل نشده			
تاریخ: اخیر حمل 1391			
شماره	نام حسابات	بیلانس دبت	بیلانس کریدت
1	نقده	9580	
2	حساب بانکی	10900	
3	قرطاسیه	2000	
4	پیش پرداخت کرایه گدام برای شش ماه	7200	
5	پیش پرداخت بیمه برای ده ماه	1500	
6	تجهیزات	11000	
7	موتور	9000	
8	تعمیر	20000	
9	ماشین آلات	10000	
10	سرمایه شخصی		48000
11	دیون		32000
12	عواید تحصیل نشده		2880
13	مصارف معاشات	4600	
14	مصارف برق	1100	
15	برداشت شخصی	1000	
16	عواید خدمات		5000
	مجموع	87880	87880

معاملات تعدیلی در مثال فوق عبارتند از:

- قرارداد که به تاریخ اول حمل عقد شده بود الی اخیر ماه حمل 25 فیصد کار آن تکمیل گردیده است. بنأ از جمله 2880 افغانی تادیه پیشکی قرارداد مبلغ 2400 افغانی که 25٪ پول مجموع قرارداد می باشد به کمپنی تعلق گرفته و از جمله عواید خدمات ماه حمل می گردد.
- از جمله پیش پرداخت کرایه گدام مبلغ 1200 (7200/6) افغانی آن به حساب مصارف ماه حمل تعلق میگیرد، بنأ باید ثبت حسابات مربوطه گردد.

- چون ماه حمل سپری شده بناً حق البیمه ماه حمل منحیث یک قلم مصارف ماه حمل ثبت گردد، بالغ به 150 افغانی می‌باشد.
- موجود اخیر قرطاسیه توسط میتود انونتور سنجش شده معادل 1300 افغانی می‌باشد، بناً قرطاسیه که در ماه حمل به مصرف رسیده به ارزش 700 افغانی (1300 - 2000) می‌باشد که باید در حسابات مربوطه درج گردد.
- فرسایش تجهیزات به طریقه خطی سنجش و به صورت غیر مستقیم ثبت حسابات مربوطه گردد. عمر استفادوی تجهیزات هشت سال و ارزش داغمه آن 1400 افغانی تخمین گردیده است.

سنجش: عمر استفادوی / ارزش داغمه - قیمت تهیه = مبلغ فرسایش سالانه تجهیزات
سال 8 / 1400 - 11000 = مبلغ فرسایش سالانه

تجهیزات

1200 = مبلغ فرسایش سالانه

تجهیزات

چون حسابات ماهانه تصفیه می‌گردد، بناً مبلغ فرسایش ماه حمل را سنجش و ثبت حسابات می‌نمائیم:

$100 = 1200 / 12 =$ مبلغ فرسایش تجهیزات در ماه

حمل

• فرسایش موتر به اساس طریقه استفاوی (استفاده از ظرفیت) سنجش و به صورت غیرمستقیم درج حسابات مربوطه آن گردد. در صورتیکه پوتنشیل مجموعی (ظرفیت مجموعی) موتر 90000 کیلومتر بوده و استفاده از موتر در سال‌های متعدد طورذیل پلان شده باشد: استفاده در سال اول 9000 کیلومتر، در سال دوم 20000 کیلومتر، در سال سوم 11000 کیلومتر، در سال چهارم 18000 کیلومتر، در سال پنجم 12000 کیلومتر، در سال ششم 20000 کیلومتر.

فی کیلومتر / افغانی $0.1 = 9000 / 90000 =$ فرسایش موتر در فی کیلومتر

افغانی $900 = 9000 * 0.1 =$ فرسایش موتر در سال اول

اگر کمپنی از موتر مذکور در ماه حمل معادل 140 کیلومتر استفاده نموده باشد، میتوان مبلغ فرسایش موتر را در ماه حمل چنین سنجش نمود:

افغانی $14 = 0.1 * 140 =$ مبلغ فرسایش موتور در ماه حمل
 بناً مبلغ 14 افغانی فرسایش موتور در ماه حمل بوده که باید منجیث یک قلم مصرف در
 همین ماه به ثبت برسد.

❖ فرسایش موتور برای تمام سالهای استفاده سنجش گردد!

• مبلغ فرسایش تعمیر با استفاده از طریقه خطی سنجش و منجیث مصارف
 ماه حمل به صورت غیر مستقیم ثبت حسابات گردد، مدت استفاده تعمیر
 30 سال و ارزش داغمه آن 2000 افغانی تخمین گردیده است.

$$30 / 2000 - 2000 = \text{مبلغ فرسایش سالانه تعمیر}$$

$$600 = 18000 / 30 = \text{مبلغ فرسایش سالانه تعمیر}$$

چون حسابات کمپنی به طور ماهانه تصفیه می گردد، بناً مبلغ فرسایش را صرف
 برای ماه حمل سنجش نموده و منجیث یک قلم مصرف ماه حمل ثبت حسابات
 مینمائیم:

$$\text{افغانی } 50 = 600 / 12 = \text{مبلغ فرسایش تعمیر در ماه حمل}$$

• فرسایش ماشین آلات به طریقه استفادوی سنجش و به صورت غیر مستقیم
 ثبت حسابات مربوطه گردد، در صورتیکه ظرفیت مجموعی ماشین آلات
 80000 واحد بوده و استفاده در سالهای متعدد قرار ذیل تخمین شده
 باشد: سال اول 12000 واحد، سال دوم 8000 واحد، سال پنجم 16000 واحد،
 سال ششم 8000 واحد و سال هفتم 12000 واحد.

$$\text{فی واحد / افغانی } 0.125 = 80000 / 10000 = \text{فرسایش ماشین آلات برای فی واحد}$$

$$\text{افغانی } 1500 = 0.125 * 12000 = \text{مبلغ فرسایش ماشین آلات در سال اول}$$

اگر کمپنی در ماه حمل توسط ماشین آلات 800 واحد تولید نموده باشد،
 فرسایش آن در همین ماه بالغ میگردد به:

$$\text{افغانی } 100 = 0.125 * 800 = \text{مبلغ فرسایش ماشین آلات در ماه حمل}$$

❖ تمرین: فرسایش ماشین آلات برای تمام سالهای استفاده سنجش گردد!

معاملات تعدیلی فوق را نخست طور ذیل درج ژورنال که برای همین معاملات تعدیلی
 ترتیب می شود ثبت نموده و بعداً به لیجرهای مربوطه آنها انتقال می دهیم:

Date تاریخ		Description توضیحات	Post Ref	Dr دبت	Cr کریبت
نام شرکت یا کمپنی					
زورنال معاملات تعدیلی					
تاریخ: حمل 1391					
Date تاریخ		Description توضیحات	Post Ref	Dr دبت	Cr کریبت
حمل 1391	31	Unearned Revenue عواید تحصیل ناشده		2400	
		Service Revenues عواید خدمات			2400
25 کار تکمیل شده که بولگ این منجبت عواید ماه حمل ثبت گردید					
	31	مصارف کرایه گدام		1200	
		Prepaid Rent کرایه پیش پرداخت شده گدام			1200
کرایه گدام برای ماه حمل تصفیه شد					
	5	Insurance Expense مصارف بیمه		150	
		Prepaid Insurance بیمه پیشکی			150
حق بیمه ماه حمل تصفیه گردید					
	9	Stationary Expense مصرف قرطاسیه		700	
		Stationary قرطاسیه			700
مصرف قرطاسیه در ماه حمل ثبت گردید					
	15	Depreciation. Equipment فرسایش تجهیزات		100	
		Accumulated Dep. Equip فرسایش جمع شده تجهیزات			100
فرسایش تجهیزات در ماه حمل ثبت گردید					
	19	Depreciation. Car فرسایش موتر		14	
		Accumulated Dep. Car فرسایش جمع شده موتر			14
فرسایش موتر در ماه حمل ثبت گردید					
	25	Depreciation. Building فرسایش تعمیر		50	
		Accumulated Dep. Building فرسایش جمع شده تعمیر			50
فرسایش تعمیر در ماه حمل ثبت گردید					
	28	Depreciation Machinery فرسایش ماشین آلات		100	
		Accumulated Dep. Machinery فرسایش جمع شده ماشین آلات			100
فرسایش ماشین آلات در ماه حمل ثبت گردید					

معاملات فوق را طور ذیل به لیجر های مربوطه هر حساب انتقال میدهیم:

Account name: (عواید تحصیل ناشده)		Ledger Account No:				Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل	1				2880		2880
	31	Adjusted تعدیل		2400			480
							480
		Bal (بیانسن)					480

Account name: (عواید خدمات)		Ledger Account No:				Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل	19				5000		5000
1391	31	Adjusted تعدیل			2400		7400
							7400
		Bal (بیانسن)					7400

Account name: (پیش پرداخت کرایه گدام)		Ledger Account No:				Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل	15			7200		7200	
1391	31	Adjusted تعدیل			1200	6000	
						6000	
	31	Bal (بیانسن)				6000	

Account name: (مصرف کرایه گدام)		Ledger Account No:				Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
	31	Adjusted تعدیل		1200		1200	
	31	Bal (بیانسن)				1200	

Account name: (پیش پرداخت بیمه) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	15			1500		1500	
	31	Adjusted تعدیل			150	1350	
						1350	
	31	Bal (بیاننس)				1350	

Account name: (مصرف بیمه) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
	31	Adjusted تعدیل		150		150	
	31	Bal (بیاننس)				150	

Account name: (قرطاسیه) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	5			2000		2000	
	31	Adjusted تعدیل			700	1300	
						1300	
	31	Bal (بیاننس)				1300	

Account name: (مصرف قرطاسیه) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل		700		700	
	31	Bal (بیاننس)				700	

Account name: (فرسایش تجهیزات) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل		100		100	
	31	Bal (بیاننس)				100	

Account name: (فرسایش جمع شده تجهیزات)		Ledger Account No:				Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل			700		700
	31	Bal (بیانسی)					700

Account name: (فرسایش موتر)		Ledger Account No:				Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل		14		14	
	31	Bal (بیانسی)				14	

Account name: (فرسایش جمع شده موتر)		Ledger Account No:				Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل			14		14
	31	Bal (بیانسی)					14

Account name: (فرسایش تعمیر)		Ledger Account No:				Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل		50		50	
	31	Bal (بیانسی)				50	

Account name: (فرسایش جمع شده تعمیر)		Ledger Account No:				Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل			50		50
	31	Bal (بیانسی)					50

Account name: (فرسایش ماشین آلات)		Ledger Account No:				Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل		100		100	
	31	Bal (بیانسی)				100	

Account name: (فرسایش جمع شده ماشین آلات)		Ledger Account No:				Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل			100		100
	31	Bal (بیانسی)					100

بیانسی آزمایشی بعد از تعدیل قرار ذیل ترتیب گردیده است:

نام کمپنی Name of the Company			
بیلاتس آزمایشی تعدیل شده Adjusted Trail Balance			
تاریخ : اخیر حمل 1391			
شماره	نام حسابات	بیلاتس دبت	بیلاتس کریدت
1	تقده	9580	
2	حساب با نکی	10900	
3	قرطاسیه	1300	
4	پیش پرداخت کرایه گدام برای شش ماه	6000	
5	پیش پرداخت بیمه برای ده ماه	1350	
6	تجهیزات	11000	
7	موتر	9000	
8	تعمیر	20000	
9	ماشین آلات	10000	
10	سرمایه شخصی		48000
11	دیون		32000
12	عواید تحصیل نشده		480
13	مصارف معاشات	4600	
14	مصارف برق	1100	
15	مصارف قرطاسیه	700	
16	مصارف کرایه گدام	1200	
17	مصارف بیمه (حق بیمه ماه حمل)	150	
18	فرسایش تجهیزات	100	
19	فرسایش جمع شده تجهیزات		100
20	فرسایش موتور	14	
21	فرسایش جمع شده موتور		14
22	فرسایش تعمیر	50	
23	فرسایش جمع شده تعمیر		50
24	فرسایش ماشین آلات	100	
25	فرسایش جمع شده ماشین آلات		100
26	برداشت شخصی	1000	
27	عواید خدمات		7400
	مجموع	88144	88144

بعد از اینکه بیلانس آزمایشی تعدیل شده ترتیب گردید، حسابات موقتی که نتیجه آن مربوط ماه حمل می باشد بسته گردیده به «صورت حساب مفاد و ضرر» انتقال داده شده و باهم مقایسه می شود. نتیجه عواید و مصارف بعد از مقایسه به حساب سرمایه شخصی کمپنی انتقال می یابد. حساب برداشت شخصی که نیز یک حساب موقتی است بسته گردیده و به صورت مستقیم به سمت دبت حساب سرمایه شخصی انتقال می گردد. یعنی برداشت سرمایه شخصی را کاهش می دهد.

پروسه بستن حساب عواید:

تمام حسابات عواید به طرف دبت (چپ) حساب مربوطه آن بسته گردیده و به سمت راست حساب مفاد و ضرر انتقال می گردد:

Account name: (عواید خدمات) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	دبت Dr	کریدت Cr	Dr	Cr
حمل 1391	19				5000		5000
	31	تعدیل Adjusted			2400		7400
		Bal (بیلانس)					7400
		Closing:				7400	

پروسه بستن حسابات مصارف:

تمام حسابات مصارف به طرف کریدت (راست) حسابات مربوطه آن بسته گردیده و به سمت چپ حساب مفاد و ضرر انتقال می گردد:

Account name: (معاشات) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	دبت Dr	کریدت Cr	Dr	Cr
حمل 1391	25			4600		4600	
	31	Bal (بیلانس)				4600	
	31	Closing:					4600

Account name: (مصارف برق) Ledger Account No:						Current Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	دبت Dr	کریدت Cr	Dr	Cr
حمل 1391	28			1100		1100	
	31	Bal (بیلانس)				1100	
	31	Closing:					1100

Account name: (مصرف کرایه گدام) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
	31	Adjusted تعدیل		1200		1200	
	31	Bal (بیانسی)				1200	
	31	Closing:					1200

Account name: (مصرف بیمه) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
	31	Adjusted تعدیل		150		150	
	31	Bal (بیانسی)				150	
	31	Closing:					150

Account name: (مصرف قرطاسیه) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل		700		700	
	31	Bal (بیانسی)				700	
	31	Closing:					700

Account name: (فرسایش تجهیزات) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل		100		100	
	31	Bal (بیانسی)				100	
	31	Closing:					100

Account name: (فرسایش موتور) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کریدت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل		14		14	
	31	Bal (بیانسی)				14	
	31	Closing:					14

Account name: (فرسایش تعمیر) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل		50		50	
	31	Bal (بیانس)				50	
	31	Closing:					50

Account name: (فرسایش ماشین آلات) Ledger Account No:						Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr
حمل 1391	31	Adjusted تعدیل		100		100	
	31	Bal (بیانس)				100	
	31	Closing:					100

حساب عواید و مصارف بعد از پروسه بستن به صورت حساب مفاد و ضرر قرار آتی

انتقال می گردد:

حساب مفاد و ضرر		عواید
مصارف		
مصارف معاشات	4600	
مصارف برق	1100	
مصارف قرطاسیه	700	
مصارف کرایه گدام	1200	
مصارف بیمه	150	
فرسایش تجهیزات	100	
فرسایش موتر	14	
فرسایش تعمیر	50	
فرسایش ماشین آلات	100	
Balance باقیمانده (ضرر)	(614)	
	<u>8014</u>	
		عواید خدمات 7400
		<u>7400</u>

تفاوت صورت حساب مفاد و ضرر به سمت مصارف قرار دارد، بدین معنی که مجموع مصارف نسبت به مجموع عواید دوره بیشتر است. افزایش مصارف نسبت به عواید به معنی ضرر بوده، یعنی کمپنی به مبلغ 614 افغانی ضرر نموده است. چون ضرر باعث کاهش سرمایه شخصی شده بناً این تفاوت صورت حساب مفاد و ضرر به سمت دبت حساب سرمایه شخصی کمپنی انتقال گردیده و سرمایه شخصی را به اندازه 614 افغانی کاهش میدهد. همچنان حساب برداشت شخصی به سمت کرایت بسته گردیده و مستقیماً به سمت دبت حساب سرمایه شخصی انتقال شده که باعث کاهش سرمایه شخصی می‌شود.

Account name: (برداشت شخصی)		Ledger Account No:			Current Balance		
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کرایت	Dr	Cr
حمل 1391	9			1000		1000	
						1000	
	31	Bal (بیلانس)				1000	
	31	Closing:					1000

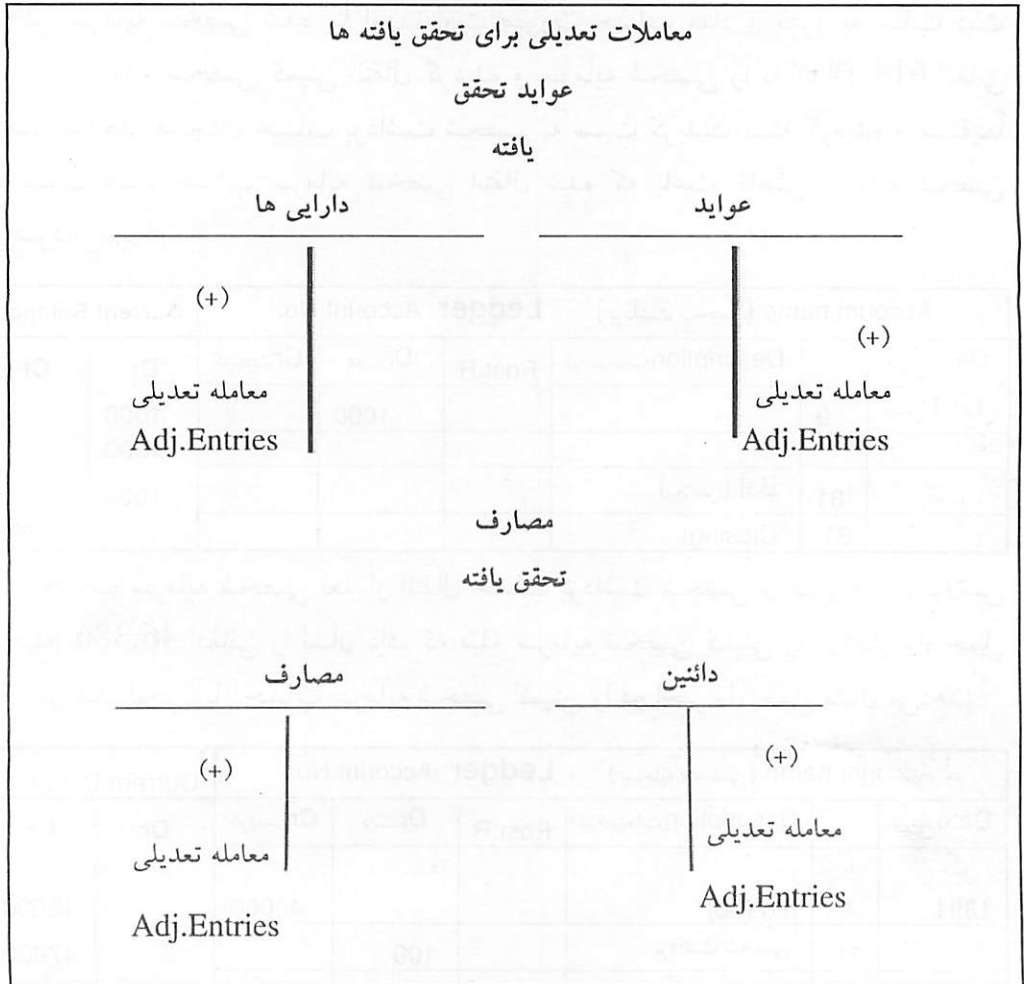
حساب سرمایه شخصی بعد از انتقال حساب برداشت شخصی و ضرر دوره، بیلانس به مبلغ 46,386 افغانی را نشان داده که مبلغ سرمایه شخصی کمپنی را در آخر ماه حمل ارایه می‌کند. لیجر ذیل حساب سرمایه شخصی کمپنی را در آخر ماه حمل نشان می‌دهد:

Account name: (سرمایه شخصی)		Ledger Account No:			Current Balance		
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کرایت	Dr	Cr
حمل 1391	1	b/d (ob)			48000		48000
	31	برداشت شخصی		100			47000
	31	ضرر دوره		614			46386
	31	Bal (بیلانس)					46386

2. معاملات تعدیلی برای تحقق یافته‌ها Adjusting Entries for Accruals

کتگوری دوم معاملات تعدیلی مصارف تحقق یافته و عواید تحقق یافته می‌باشند که نشان دهنده عواید و مصارف اند که در دوره حاضر بوجود آمده ولی از طریق معاملات روزانه درج و تصفیه نگردیده است. اگر این معاملات صورت نگیرد حساب عواید (و حساب دارایی مربوط آن) و همچنان حساب مصارف (حساب دائین مربوط آن) کمتر از ارزش

واقعی آنها نشان داده می‌شوند. بناً معاملات تعدیلی برای عواید و مصارف تحقق یافته باعث افزایش بیلانس شیت و حساب مفاد و ضرر می‌گردد. معاملات تعدیلی برای عواید و مصارف تحقق یافته در شکل ذیل نشان داده شده‌اند.

عواید تحقق یافته (Accrued Revenue)

طوری‌که قبلاً تذکر داده شد عوایدی که تحقق یافته یعنی در دوره حاضر در اثر انجام خدمات تصدی بوجود آمده اما به شکل نقد دریافت نگردیده است در محاسبه به نام عواید تحقق یافته درج می‌گردد. عواید تحقق یافته ممکن در اثر گذشت زمان افزایش یابد مانند عواید ربح، عواید کرایه و غیره یا ممکن در اثر انجام دادن خدمات بوجود بیاید که تا هنوز بدست نیآمده و جمع‌آوری نشده است مانند فیس، کمیشن و غیره. حالت اولی یعنی عواید

از طریق کرایه و ربح بخاطریکه شامل معاملات روزمره نیستند الی اخیر ماه ثبت نمی گردند و حالت دوم بخاطریکه یک قسمت از خدمات انجام داده شده به شکل روزمره ثبت حسابات نمی گردد، بناً در اخیر دوره ضرورت به تعدیل و تصفیه دارند.

معاملات تعدیلی مستلزم نشان دادن طلبات است که در بیلانس شیت روز وجود دارد و همچنان نمایانگر ثبت همان بخش از عواید است که در دوره حاضر دریافت گردیده است. بناً معاملات تعدیلی برای عواید تحقق یافته منتج به افزایش (دبت) حساب دارایی و افزایش (کریدت) در حساب عواید می گردد.

مثلاً یک کمپنی به ارزش 2000 افغانی خدمات را برای یک مشتری خویش در جریان ماه حمل انجام داده است، لیکن مشتری پول کمپنی را در مقابل خدمت مذکور پرداخت نه نموده است و فرض می نمایم که الی اخیر ماه حمل کمپنی این عواید را نقداً بدست نمی آورد. چون این عواید نقداً بدست نیآمده بناً منحصت طلب کمپنی بالای مشتری در حساب طلبات دبت می گردد. از طرف دیگر چون کمپنی خدمت را انجام داده است و مستحق دریافت عواید آن است بناً مبلغ 2000 افغانی را منحصت عواید ماه حمل در حساب عواید خدمات کریدت می نماید. این معامله در ژورنال قرار ذیل به ثبت می رسد.

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
1390 /01/31	طلبات		2000	
	عواید خدمات			2000
	انجام خدمات برای مشتری به قرض			

و بعداً معامله مذکور از ژورنال به حساب مربوطه آن قرار آتی انتقال می گردد:

طلبات
72000 (5 2000:31 Adj
Bal: 74000

عواید خدمات
5)100000 31Adj: 2000
31 Bal. 106000

بیلانس حساب طلبات، طلبات مجموعی دوره را که بالغ به 74000 افغانی می شود نشان می دهد و یک حساب دارایی بوده که مربوط بیلانس شیت دوره می باشد. بیلانس 106000 افغانی در حساب (عواید خدمات) عواید مجموعی را که در جریان ماه حمل

تحقق یافته است نشان می‌دهد که یک حساب موقتی بوده و به حساب مفاد و ضرر انتقال می‌یابد. اگر فرض مثال این معامله صورت نمی‌گرفت، حسابات دارایی و سرمایه شخصی در بیلانس شیت اختتامیه دوره و عواید و مفاد خالص در حساب مفاد و ضرر دوره کمتر از واقعیت نشان داده می‌شدند.

مصارف تحقق یافته **Accrued Expense**

طوری‌که قبلاً تذکر داده شد مصارف که در جریان دوره در یک کمپنی بوجود آمده ولی از طرف کمپنی پرداخت نگردیده اند تحت عنوان مصارف تحقق یافته شناخته می‌شوند. مانند مصارف ربح، مصارف کرایه، مصارف مالیات و مصارف مزد و معاشات کارگران و غیره که از طرف کمپنی در یک دوره تادیه نشده باشد. مصارف تحقق یافته مانند عواید تحقق یافته بوجود می‌آیند ولی در دوره حاضر پرداخت نمی‌شوند، یعنی در حقیقت مصارف تحقق یافته در حساب یک کمپنی؛ عواید تحقق یافته کمپنی دیگر می‌باشد.

مثلاً عواید تحقق یافته از مدرک خدمات نمایندگی اشتهاراتی به مبلغ 2000 افغانی، مصارف تحقق یافته در حساب مشتریان که این خدمات را دریافت نموده اند می‌باشد. معامله تعدیلی به خاطری برای چنین مصارف صورت می‌گیرد که تعهدات یک تصدی یا کمپنی را که موجود است نشان بدهد و همچنان برای شناخت مصارف که در جریان دوره حاضر بوجود آمده اند مهم می‌باشد. البته قبل از معامله تعدیلی حساب داینین و حساب مصارف کمتر از ارزش واقعی آنها نشان داده می‌شود. بنا بر آن معامله تعدیلی برای مصارف تحقق یافته منتج به افزایش (دبت) حساب مصارف و افزایش (کریدت) در حساب داینین می‌گردد.

ربح تحقق یافته یا **Accrued Interest**

یک کمپنی یک سند قرضه نسبتاً طویل‌المدت (اضافه تر از یکماه الی یک سال یا اضافه از آن) را برای مدت سه ماه به مبلغ 50000 افغانی در اول حمل امضا می‌کند. این قرضه دارای نرخ ربح سالانه 12٪ می‌باشد. مبلغ ربح که به این سند تادیه می‌شود وابسته به سه عامل ذیل می‌باشد.

a. ارزش اسمی پول که پرداخت گردیده است.

b. نرخ ربح که سالانه دریافت می‌گردد.

c. مدت قرضه

بنأ مبلغ ربح در این مثال 1500 افغانی میباشد که طور ذیل سنجش میگردد.
 $1500 = 50000 * 3/12 * 12\%$ = مبلغ ربح برای سه ماه
 و یا ماهانه 500 افغانی (3/1500) که فورمول سنجش این ربح در شکل ذیل واضحاً
 تشریح گردیده است.

ارزش اسمی پول	*	نرخ سالانه ربح	*	مدت سرمایه تفویض شده	=	مبلغ ربح
50000\$	*	12%	*	1/12	=	500\$

نوت: مدت سرمایه تفویض شده نسبت به یک سال در نظر گرفته شده است. معامله تعدیلی مصارف تحقق یافته تاریخ 31 حمل قرار ذیل در ژورنال معاملات تعدیلی ثبت می شود:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
1390/01/31	مصارف ربح		500	
	ربح قابل تادیه (دائین)			500
	ربح برای سرمایه تفویض شده سنجش گردیده است			

انتقال این معامله از ژورنال به حسابات تی قرار ذیل صورت می گیرد:

D <u> </u> Cr مصارف ربح 31.Adj: 500	Dr <u> </u> C ربح قابل پرداخت 500: Adj.31
--	--

حساب مصارف ربح در فوق مصرف ربح را که در ماه حمل صورت گرفته است نشان می دهد. و مبلغ ربح که باید پرداخته شود یک دین می باشد و در حساب ربح قابل پرداخت ثبت شده است و تا زمانیکه وقت تادیه آن فرا نرسد پرداخته نمی شود (وقت تادیه در مثال بالا سه ماه است). حساب ربح قابل پرداخت به عوض حساب قرضه استفاده می گردد تا از یکطرف مقدار ربح را نشان بدهد و از طرف دیگر نوع قرضه را تشخیص می نماید. اگر معامله تعدیلی برای ربح تحقق یافته صورت نگیرد، دیون (ربح قابل تادیه) و مصارف ربح

کمتر از ارزش واقعی آنها نشان داده می‌شود، و در نتیجه آن مفاد خالص و سرمایه شخصی زیادتر از ارزش واقعی آنها نشان داده می‌شود.

معاشات تحقق یافته **Accrued Salaries**

بعضی از انواع مصارف از قبیل مزد و معاشات مامورین و کمیشن‌ها بعد از اجرای خدمات تادیه می‌گردد. بطور مثال

در نمایندگی اشتهاراتی مثال‌های قبلی مزد و معاش کارگران و مامورین در 26 حمل که روز چهارشنبه است پرداخته می‌شود، معاش آینده بتاریخ 9 ماه ثور پرداخته خواهد شد. به اساس جتتری سه روز کاری 29، 30، و 31 در ماه حمل باقی می‌ماند زیرا که تاریخ 27 و 28 حمل پنجشنبه و جمعه بوده که در آن برای کارگران مزد وجود ندارد. مزد و معاش این سه روز که مربوط ماه حمل می‌شود به حیث مصارف تحقق یافته شناخته می‌شود که از جمله دیون (مزد و معاش قابل تادیه) نمایندگی اشتهاراتی است. مامورین برای پنج روز یک هفته 10000 افغانی دریافت می‌نمایند و یا معاش روزانه آنها بالغ به 2000 افغانی می‌شود. بنابر آن معاش سه روز باقی مانده آنها در 31 حمل بالغ به 6000 افغانی (3*2000) میشود که معامله تعدیلی آن طور ذیل است.

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
1390 / 01 / 31	مصارف مزد و معاش		6000	
	مزد و معاش قابل تادیه (دائین)			6000
	ریج برای سرمایه تفویض شده سنجش گردیده است			

بعد از انتقال معامه به لیجر چنین نمایش داده می‌شود.

Dr	مصارف مزد و معاش	C	مزد و معاش قابل پرداخت	Cr
	26) 40000 31 Adj: 6000		Dr	31 Adj: 6000 Cr
	31 Bal. 46000			

بعد از تعدیل حساب مصرف مزد و معاش مصارف حقیقی ماه حمل را که بالغ به 46000 افغانی (2000*23 روز) می‌شود نشان میدهد و از جمله حسابات موقتی بوده که در اخیر دوره بسته می‌گردد و به حساب مفاد و ضرر دوره انتقال می‌یابد. حساب مزد و

معاش قابل پرداخت مکلفیت نمایندگی اشتهاراتی را نشان می‌دهد که باید پرداخته شود و از جمله دیون نمایندگی اشتهاراتی به شمار می‌رود. تا زمانیکه این مزد و معاش از طرف نمایندگی اشتهاراتی تادیه نگردیده است، این حساب (حساب مزد و معاش قابل پرداخت) در بیلبانس شیت منحیث دیون موجود می‌باشد.

اگر معامله تعدیلی برای معاشات تحقق یافته صورت نگیرد حساب مصارف مزد و معاش نمایندگی اشتهاراتی به مبلغ 6000 افغانی کمتر و حساب دیون هم به مبلغ 6000 افغانی کمتر از ارزش آنها نشان داده می‌شوند.

چون مزد و معاش نمایندگی اشتهاراتی بعد از هر دو هفته تادیه می‌گردد در این صورت معاش بعدی بتاريخ 9 ماه ثور پرداخته خواهد شد که متشکل از 6000 افغانی دین (مزد و معاش باقیمانده سه روز ماه حمل) و 14000 افغانی معاش هفت روز کاری ماه ثور می‌باشد. بنا بر آن بتاريخ 9 ثور معامله چنین صورت می‌گیرد.

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
/02/09 1390	مصارف مزد و معاش		14000	
	مزد و معاش قابل تادیه (دائنین)		6000	
	نقد			20000
	معاشات هفته اول ماه ثور همراه با مزد باقیمانده سه روز ماه حمل تادیه می‌شود			

در این معامله دیون که در ماه حمل از طریق مزد و معاش سه روز 29-30-31 ماه حمل وجود داشت تادیه می‌گردد.

مثال: مالک یک کمپنی به تاریخ اول یک دوره نقداً مبلغ یک میلیون افغانی از سرمایه شخصی خویش را در یک فعالیت تجارتي سرمایه گذاری می‌نماید. در جریان یک دوره مالی معاملات ذیل را انجام می‌دهد:

تاریخ اول: یک حساب بانکی افتتاح نموده و مبلغ 200000 افغانی را نقداً به آن انتقال می‌دهد.

تاریخ چهارم: تجهیزات دفتر را از طریق حساب بانکی خویش به مبلغ 50000 افغانی خریداری می‌نماید.

تاریخ پنجم: یک موتر باربری به نقد به مبلغ 160000 افغانی خریداری می‌گردد.

تاریخ دهم: مزد و معاش ده روزه دو نفر کارمند از قرار فی روز برای هر کارمند مبلغ 300 افغانی نقداً تادیه می‌گردد.

تاریخ شانزدهم: - فروشات کمپنی به نقد مبلغ 10800 افغانی، و به قرض 6000 افغانی صورت می‌گیرد.

تاریخ بیستم: - معاش ده روز دوم دو نفر کارمند از قرار فی روز برای هر کارمند مبلغ 300 افغانی از حساب بانکی کمپنی تادیه می‌گردد.

تاریخ بیست و پنجم: - کمپنی برای گدام خویش یک تعمیر را با کرایه ماهانه 3000 افغانی در داخل شهر قرارداد می‌نماید، قرارداد از همین تاریخ 25 ماه جاری قابل اجرا می‌باشد.

تاریخ بیست و دوم: - قرطاسیه به نقد به مبلغ 2400 افغانی خریداری می‌گردد.

تاریخ بیست هشتم: - مصارف انترنت و تیلفون بالترتیب به مبلغ 800 افغانی و 1000 افغانی از حساب بانکی کمپنی تادیه می‌گردد.

تاریخ سی ام: - مالک کمپنی نقداً مبلغ 5000 افغانی را برای استفاده شخصی خویش برداشت می‌نماید.

معلومات اضافی:

• کمپنی برای یک مشتری خویش یک خدمت را در مقابل 7600 افغانی

انجام داده است، لیکن تا هنوز پول خویش نقداً به دست نیآورده است.

• مصرف ربح بانکی کمپنی در همین دوره که بالغ به 120 افغانی می‌شود تا هنوز تادیه نشده است.

• کمپنی از یک مشتری خویش به تاریخ 30 همین دوره خدمت را دریافت

نموده، لیکن پول آنرا که بالغ به 1500 افغانی می‌شود تادیه نه نموده است.

معاملات فوق را ابتدا درج ژورنال نموده و به لیجرهای مربوطه آنها انتقال می‌دهیم.

بعدها حسابات که ضرورت به تعدیل و تصفیه دارند، تعدیل و تصفیه نموده بیلانس آزمایشی تعدیل شده را ترتیب می‌نمائیم. و در اخیر حساب مفاد و ضرر و همچنان بیلانس شیت اختتامیه دوره را سنجش و ترتیب می‌نمائیم:

نام شرکت یا کمپنی .....

ژورنال

صفحه (1):

تاریخ: .....

تاریخ Date	توضیحات Description	Post Ref	دبت Dr	کریدت Cr
.....	پول نقد		1000,000	
1	سرمایه شخصی			1000,000
مالک کمپنی مبلغ یک میلیون افغانی را نقداً سرمایه گذاری می نماید				
1	حساب بانکی		200,000	
	پول نقد			200,000
کمپنی حساب بانکی افتتاح نموده و نقداً مبلغ دوصدهزار افغانی را به آن انتقال میدهد				
4	تجهیزات دفتر		50,000	
	حساب بانکی			50,000
تجهیزات دفتر از طریق حساب بانک کمپنی خریداری می گردد				
5	موتور باربری		160,000	
	پول نقد			160,000
یک عراده موتور باربری نقداً خریداری می گردد				
10	معاشات		6,000	
	پول نقد			6,000
معاش ده روزه دو نفر کارمند نقداً تادیه می گردد				
16	پول نقد		10,800	
	طلبات		6,000	
	عوا ید فروش			16,800
فروشات به نقد و به قرض صورت می گیرد				

ردیف	شرح	تاریخ	مبلغ	بدهکار	بستانکار
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					
41					
42					
43					
44					
45					
46					
47					
48					
49					
50					
51					
52					
53					
54					
55					
56					
57					
58					
59					
60					
61					
62					
63					
64					
65					
66					
67					
68					
69					
70					
71					
72					
73					
74					
75					
76					
77					
78					
79					
80					
81					
82					
83					
84					
85					
86					
87					
88					
89					
90					
91					
92					
93					
94					
95					
96					
97					
98					
99					
100					

نام شرکت یا کمپنی .....

ژورنال

صفحه (2):

تاریخ: .....

Date تاریخ	Description توضیحات	Post Ref	دبت Dr	کریبت Cr
.....	معاشات		6,000	
20	حساب بانکی			6,000
معاش ده روز دوم دوره از حساب بانکی تادیه شد				
22	قرطاسیه		2,400	
	پول نقد			2,400
قرطاسیه نقداً خرید شد				
28	مصارف انترنت		800	
	مصارف تلفون		1,000	
	حساب بانکی			1,800
مصارف انترنت و تلفون از حساب بانکی تادیه گردید				
30	برداشت شخصی		5,000	
	پول نقد			5,000
مالک کمپنی نقداً برداشت مینماید				

حال معاملات را از ژورنال به لیجرهای مربوطه آنها طور ذیل انتقال مینمائیم:

Account name (پول نقد): نام حساب		Ledger Account			Balance	
Date تاریخ	Description توضیحات	Post.R	دبت Dr	کریبت Cr	Dr	Cr
.....	1		1,000,000		1,000,000	
	1			200,000	800,000	
	5			160,000	640,000	
	10			6,000	634,000	
	16		10,800		644,800	
	22			2,400	642,400	
	30			5,000	637,400	

نام کمپنی .....Name of the Company			
بیانسی آزمایشی تعدیل نا شده Unadjusted Trail Balance			
تاریخ :			
شماره	نام حسابات	بیانسی دبت	بیانسی کردت
1	نقده	637,400	
2	حساب بانکی	142,200	
3	طلبات	6,000	
4	قرطاسیه	2,400	
5	تجهیزات	50,000	
6	موتور باربری	160,000	
7	سرمایه شخصی		1,000,000
8	عواید فروش		16,800
9	مصارف انترنت	800	
10	مصارف تیلیفون	1,000	
11	مصارف معاشات	12,000	
12	برداشت شخصی	5,000	
	مجموع	1,016,800	1,016,800

تعدیلات لازم:

- معاش ده روز اخیر دوره برای دو نفر کارمند تادیه نشده است، بناً باید سنجش گردد.
- کمپنی برای یک مشتری خویش یک خدمت را در مقابل 7600 افغانی انجام داده است، لیکن تا هنوز پول خویش نقداً به دست نیآورده است.
- مصرف ریح بانکی کمپنی در همین دوره که بالغ به 120 افغانی می شود تا هنوز تادیه نشده است.
- کمپنی از یک مشتری خویش به تاریخ 30 همین دوره خدمت را دریافت نموده، لیکن پول آنرا که بالغ به 1500 افغانی میشود تادیه نه نموده است.
- موجود اخیر قرطاسیه مساوی به 1600 افغانی می باشد.
- فرسایش تجهیزات دفتر 1٪ از قیمت تهیه آن سنجش و درج حسابات مربوطه گردد.

• فرسایش موتر باربری در همین دوره 300 افغانی تخمین گردیده است.

نام کمپنی .....

ژورنال معاملات تعدیلی

تاریخ: .....

تاریخ Date	توضیحات Description	Post Ref	دبت Dr	کریدت Cr
.....	معاشات		6,000	
30	معاشات تحقق یافته			6,000
معاش ده روز اخیر دوره سنجش شده ولی از طرف کمپنی تادیه نشده است				
	عواید خدمات		7,600	
30	طلبات (عواید تحقق یافته)			7,600
خدمات انجام یافته لیکن پول آن بدست نیآمده است				
	مصارف ربح		120	
30	ربح تحقق یافته (مصارف تحقق یافته)			120
مصرف ربح همین دوره تادیه نه گردیده است				
	مصارف خدمات (مصارف تحقق یافته)		1,500	
30	حساب قابل تادیه به از مدرک دریافت خدمت			1,500
مشتری به کمپنی یک خدمت را انجام داده، لیکن پول آنرا از کمپنی بدست نیآورده است				
	مصرف قرطاسیه		800	
30	قرطاسیه			800
مصرف قرطاسیه استفاده شده سنجش گردیده است (1600 - 2400)				
	فرسایش تجهیزات		500	
30	فرسایش جمع شده تجهیزات			500
فرسایش تجهیزات 1٪ از قیمت تهیه آن سنجش شده است (1٪ * 50000)				
	فرسایش موتر باربری		300	
30	فرسایش جمع شده موتر باربری			300
فرسایش موتر باربری تخمین و ثبت گردیده است				

معاملات تعدیلی از ژورنال به لیجرهای مربوطه آن انتقال می گردد:

Account name		Ledger			Account No:		Balance	
Date		Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	10			6,000		6,000		
	20			6,000		12,000		
	30	Adjustment		6,000		1,8000		

Account name		Ledger			Account		Balance	
Date		Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	30	Adjustment			6,000		6,000	

Account name		Ledger			Account No:		Balance	
Date		Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	30	Adjustment			7,600		7,600	

Account name		Ledger			Account No:		Balance	
Date		Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
1391	16			6,000		6,000		
	30	Adjustment		7,600		13,600		

Account name		Ledger			Account No:		Balance	
Date		Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	30	Adjustment		120		120		

Account name		Ledger			Account No:		Balance	
Date		Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	30	Adjustment			120		120	

Account name (فرسایش موثر باربری): نام حساب						Ledger Account No:		Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr		
.....	30	Adjustment تعدیل		300		300			

Account name (فرسایش جمع شده موثر): نام حساب						Ledger Account No:		Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr		
.....	30	Adjustment تعدیل			300		300		

زمانیکه تعدیلات لازم و ضروری صورت گرفت، بیلانس آزمایشی تعدیل شده را طور

ذیل ترتیب می نمائیم:

نام کمپنی .....Name of the Company			
بیانسی آزمایشی تعدیل شده Adjusted Trail Balance			
تاریخ :			
شماره	نام حسابات	بیانسی دبت	بیانسی کریدیت
1	نقده	637,400	
2	حساب بانکی	142,200	
3	طلبات	13,600	
4	قرطاسیه	1,600	
5	تجهیزات	50,000	
6	موتور باربری	160,000	
7	ریج قابل تادیه		120
8	حساب قابل تادیه دریافت خدمات		1,500
9	معاشات قابل تادیه		6,000
10	سرمایه شخصی		1,000,000
11	عواید فروش		16,800
12	عواید خدمات		7,600
13	مصارف انترنت	800	
14	مصارف تلفون	1,000	
15	مصارف معاشات	18,000	
16	برداشت شخصی	5,000	
17	مصارف ریح	120	
18	مصارف خدمات	1,500	
19	مصارف قرطاسیه	800	
20	فرسایش تجهیزات	500	
21	فرسایش جمع شده تجهیزات		500
22	فرسایش موتور باربری	300	
23	فرسایش جمع شده موتور باربری		300
	مجموع	1,032,820	1,032,820

پروسه بستن حسابات موقتی:

تمام حسابات مصارف به طرف کریدیت (راست) حساب مربوطه خویش طور ذیل بسته می گردد و به سمت چپ حساب مفاد و ضرر انتقال می گردد:

Account name		Ledger		Account No:		Balance	
Date	Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	10		6,000		6,000		
	20		6,000		2,000		
	30	Adjustment	6,000		1,8000		
	30	Closing :				1,8000	

Account name		Ledger		Account No:		Balance	
Date	Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	30	Adjustment	120		120		
	30	Closing:				120	

Account name		Ledger		Account No:		Balance	
Date	Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	30	Adjustment	1,500		1,500		
	30	Closing:				1,500	

Account name		Ledger		Account No:		Balance	
Date	Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	30	Adjustment	800		800		
	30	Closing:				800	

Account name		Ledger		Account No:		Balance	
Date	Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	30	Adjustment	500		500		
	30	Closing:				500	

Account name		Ledger		Account No:		Balance	
Date	Description	Post.R	Dr	Cr	Dr	Cr	
.....	30	Adjustment	300		300		
	30	Closing:				300	

Account name (مصارف انترنت): نام حساب						Ledger Account No:		Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr		
.....	28			800		800			
	30	Closing:					800		

Account name (مصارف تلفون): نام حساب						Ledger Account No:		Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr		
.....	28			1,000		1,000			
	30	Closing:					1,000		

تمام حسابات عواید به طرف دبت (چپ) حساب مربوطه خویش طور ذیل بسته میشود، و به سمت راست حساب مفاد و ضرر انتقال می گردد:

Account name: (عواید فروش): نام حساب						Ledger Account No:		Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr		
.....	16				16,800		16,800		
	30	Closing:				16,800			

Account name (عواید خدمات): نام حساب						Ledger Account No:		Balance	
Date تاریخ		Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کزیت	Dr	Cr		
.....	30	Adjustment تعدیل			7,600		7,600		
	30	Closing:				7,600			

حسابات مصارف و عواید بعد از پروسه بستن به صورت حساب مفاد و ضرر انتقال

میگردد:

صورت حساب مفاد و ضرر			
مصار		عواید	
مصارف	18000	عواید فروش	16800
مصارف ربح	120	عواید خدمات	7600
مصارف خدمات	1500		
مصارف قرطاسیه	800		
فرسایش تجهیزات	500		
فرسایش موتر باربری	300		
مصارف انترنت	800		
مصارف تیلیفون	1000		
		تفاوت (بیلانس)	1380
Close:	1380		
	23020		24400

در حساب مفاد و ضرر فوق به مبلغ 1380 افغانی مفاد وجود دارد، زیرا که مجموع عواید نسبت به مجموع مصارف بیشتر است. چون بیلانس یا باقیمانده حساب مفاد و ضرر به طرف عواید (راست) قرار دارد، بناً به طرف مصارف (چپ) بسته شده و نتیجه آن به حساب سرمایه شخصی انتقال می گردد.

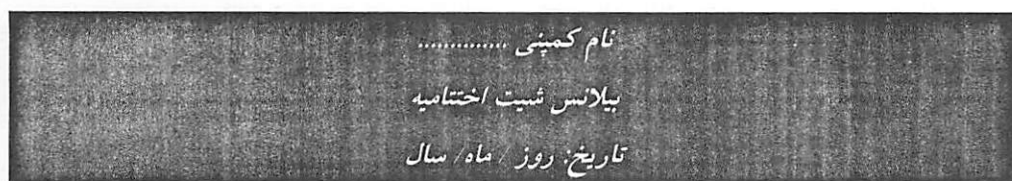
قبل از اینکه نتیجه حساب مفاد و ضرر را به حساب سرمایه شخصی انتقال بدهیم، حساب برداشت شخصی را که یک حساب موقتی است نیز بسته نموده و نتیجه آنرا مستقیماً به حساب سرمایه شخصی (دبت سرمایه شخصی) انتقال می دهیم:

Account name (برداشت شخصی): نام حساب		Ledger		Account No:		Balance	
Date تاریخ	Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کريدت	Dr	Cr	
.....	30		5,000		5,000		
	30	Closing:				5,000	

حساب سرمایه شخصی بعد از انتقال نتایج حساب مفاد ضرر و حساب برداشت شخصی ذیلاً سنجش و ترتیب گردیده است:

Account name (سرمایه شخصی): نام حساب		Ledger		Account No:		Balance	
Date تاریخ	Description توضیحات	Post.R	Dr دبت	Cr کريدت	Dr	Cr	
.....	1			1,000,000			1,000,000
	30	مفاد دوره		1,380			
	30	برداشت شخصی			5,000		996,380

در اخیر با استفاده از حسابات دائمی صورت حساب بیلانس شیت اختتامیه را طور ذیل سنجش و ترتیب می‌نمائیم:

داریها Assets

Current Assets:	دارایی های جاری (سیار)			
Cash	پول نقد			\$637,400
Accounts Receivable	طلبات	\$13,600		
Less: Reserve for Bad Debt	تخصیصه طلبات مشکوک		0	13,600
Bank Account	حساب بانکی			142,200
Stationary	قرطاسیه			1,600
Total Current Assets	مجموع دارایی های سیار			\$794,800
Fixed Assets:	دارایی های ثابت			
Vehicles	عراده جات (موتور)	160,000		
Less: Accumulated Dep. Vehicles	منفی: فرسایش جمع شونده موتور		300	159,700
Equipment	تجهیزات	50,000		
Less: Accumulated Dep. Equipment	منفی: فرسایش جمع شونده تجهیزات		500	49,500

<i>Total Fixed Assets</i>	مجموع دارایی های ثابت	209,200
Total Assets	مجموع دارایی ها	\$1,004,000
Liabilities and Capital		
دیون و سرمایه		
<i>Current Liabilities:</i>	دیون (فروض) جاری	
Interest Payable	ریج قابل تادیه	\$120
Accrued Salary Payable	مزدهای تحقق یافته قابل تادیه	6,000
Account payable for Service	حساب قابل تادیه خدمات	1,500
Total Current Liabilities	مجموع قروض جاری	\$7,620
<i>Long-Term Liabilities:</i>	قروض طویل المدت	
Long-Term Notes Payable	اوراق قرضه طویل المدت	0
Total Long-Term Liabilities	مجموع قروض طویل المدت	0
Total Liabilities	مجموع دیون (فروض)	7,620
<i>Capital:</i>	سرمایه	
Owner's Equity	سهام مالک (سرمایه شخصی)	996,380
Total Capital	مجموع سرمایه	996,380
Total Liabilities and Capital	مجموع دیون و سرمایه	\$1,004,000

طلبات مشکوک Doubtful Accounts

هرگاه یک کمپنی اجناس و تولیدات خویش را به قرض بفروش برساند و خریدار پرداخت پول خرید را در آینده تعهد نماید حساب طلبات بوجود می‌آید. در صورتیکه پرداخت پول فروشات در کوتاه مدت باشد و یا مبلغ پول فروشات کمتر باشد کمپنی فروشنده آنرا منحیث طلبات یا Account Receivable ثبت می‌نماید. ولی اگر زمان پرداخت پول فروشات طولانی بوده و یا مبلغ پول فروشات بیشتر باشد در اینصورت کمپنی فروشنده آنرا منحیث حساب

«طلبات مستند» یا Notes Receivable ثبت نموده و از کمپنی مقروض خواهان ربح طلبات خویش می‌گردد. هر دو این حسابات (حساب طلبات و حساب طلبات مستند) از جمله دارایی کمپنی می‌باشد.

در بعضی موارد جمع آوری تمام طلبات کمپنی ممکن نمی‌باشد، مثلاً در موقع ورشکست و یا افلاس کمپنی مقروض، در این حالت کمپنی مقروض مشکلات مالی داشته و نمی‌تواند تمام قروض خویش را پرداخت نماید. کمپنی فروشنده در این صورت مبالغ طلبات خویش را بالای کمپنی رو به ورشکست، من حیث طلبات مشکوک می‌پندارد.

طلبات مشکوک می‌تواند ذریعه دو میتود (1) میتود مستقیم و (2) میتود غیر مستقیم در محاسبه ثبت گردد.

1) میتود مستقیم:

میتود مستقیم زمانی بخاطر ثبت طلبات مشکوک مورد استفاده قرار می‌گیرد که مبالغ طلبات کمتر بوده و یا مبالغ مشخص طلبات غیرقابل حصول شمرده شود. در این میتود ضرورت به تعدیل و یا تخمین طلبات مشکوک وجود ندارد، هر زمان که مبلغ طلب غیر قابل حصول گردید، کمپنی آنرا در حساب «مصارف طلبات مشکوک» دبت، و از حساب «طلبات» کزیدت می‌نماید. بطور مثال یک شرکت (شرکت افغان) به ارزش 100000 افغانی خدمت را برای یک مشتری خویش بقرض انجام می‌دهد. این معامله را شرکت افغان طور ذیل در حسابات خویش ثبت می‌نماید:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کزیدت
1390 / 01 / 10	طلبات		100000	
	عوا ید خدمات			100000
	انجام خدمت برای یک مشتری به قرض انجام مییابد			

اگر شرکت افغان در ماه ثور دریا فت نماید که مشتری مبلغ 500 افغانی را نمی‌تواند پرداخت کند، چون مبلغ طلب یک مبلغ کوچک است، بناً شرکت آنرا مستقیماً از حساب کشیده و من حیث مصارف طلبات مشکوک طور ذیل در حسابات مربوطه ثبت می‌نماید:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دیت	کریدت
10 / 02 / 1390	مصارف طلبات مشکوک		500	
	طلبات			500
	به مبلغ 500 افغانی طلبات شرکت غیر قابل حصول شمرده میشود			

2) میتود غیر مستقیم:

میتود غیر مستقیم در ثبت طلبات مشکوک زمان مورد استفاده قرار می‌گیرد که تا فعلاً مبلغ غیر قابل حصول تشخیص نگردیده باشد و همچنان مبلغ که در جمع آوری آن تردید وجود دارد مبلغ بزرگ باشد. در این صورت شرکت یا کمپنی مبلغ مشکوک را نظر به تجارب گذشته خویش و همچنان اعداد و ارقام دوره کنونی تخمین نموده و بصورت غیر مستقیم (با استفاده از حساب «تخصیصه طلبات مشکوک») ثبت حسابات می‌نماید. مبلغ باقیمانده که کمپنی توقع بدست آوردن آنرا دارد ارزش طلبات خالص (Net Realizable Value) را نشان میدهد. ارزش خالص طلبات با تفریق نمودن مبلغ طلبات مشکوک (حساب تخصیصه طلبات مشکوک) که کمپنی انرا تخمین نموده، از حساب طلبات بدست می‌آید. طور مثال از جمله طلبات مجموعی شرکت که بالغ به 10000 افغانی می‌باشد، مبلغ 500 افغانی ان مشکوک شمرده می‌شود. در اینصورت ارزش خالص طلبات عبارت از 9500 افغانی (500 - 10000) بوده که در ارزش گذاری مجموعی شرکت یا کمپنی مورد استفاده قرار می‌گیرد. زمانی که کمپنی ارزش تمام دارایی های خویش را دریافت می‌نماید، ارزش خالص طلبات را در نظر می‌گیرد نه طلبات مجموعی غیر خالص را.

مثلاً یک کمپنی که خدمات ترینگ را عرضه می‌نماید در ماه حمل سال 1391

معاملات ذیل را انجام داده است:

- عواید خدمات کمپنی بالغ به 30000 افغانی بوده که با لای مشتری طلب می‌باشد.
- از جمله عواید خدمات که بالای مشتری طلب بود به مبلغ 17000 افغانی ان نقداً بدست می‌آید.

- کمپنی تشخیص می‌نماید که به مبلغ 3000 افغانی طلبات مشکوک می‌باشد.

کمپنی این معاملات را طور ذیل در ژورنال ثبت می‌نماید:

ژورنال

تاریخ		توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
حمل 1391	1	طلبات		30000	
		عواید خدمات			30000
		انجام خدمت برای یک مشتری به قرض انجام می یابد			
	10	نقد		17000	
		طلبات			17000
		یک قسمت از عواید خدمات نقداً به دست می آید			
	16	مصارف طلبات مشکوک		3000	
		تخصیصه طلبات مشکوک			3000
		مبلغ 3000 افغانی مشکوک پنداشته میشود			

معاملات فوق طور ذیل در حسابات مربوطه شان به ثبت میرسد:

Dr	طلبات	Cr	Dr	عواید خدمات	Cr
1)	30000	17000	(10)	30000	(1)
	Bal. 13000			Bal. 30000	
Dr	پول نقد	Cr	Dr	مصارف طلبات مشکوک	Cr
10)	17000		16)	3000	
	Bal. 17000			Bal. 3000	Cl. 3000
				تخصیصه طلبات	
			Dr	مشکوک	Cr
				3000	(16)
				Bal. 3000	

فوقاً به مبلغ 3000 افغانی طلبات کمپنی مشکوک شمرده شده است که به حیث مصرف ثبت گردیده و در اخیر دوره بسته می‌شود و به حساب مفاد و ضرر کمپنی انتقال می‌گردد. حساب تخصیصه طلبات مشکوک بیلانس کزیدت داشته که به بیلانس شیت اختتامیه دوره انتقال می‌شود. در دوره بعدی (ماه ثور) اگر از جمله طلبات مشکوک 1200 افغانی آن غیرقابل حصول گردد، یعنی یا مشتری از پرداخت آن ابا ورزیده و یا هم به ورشکست و افلاس مواجه شود. در این صورت مبلغ غیر قابل حصول از حسابات (حساب طلبات و حساب تخصیصه طلبات مشکوک) خارج می‌شود، که در انگلیسی به آن کلمه Write off استفاده می‌گردد. معامله مربوطه آن طور ذیل در ژورنال و بعداً در حسابات T مربوطه ثبت می‌گردد:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
1391/02/15	تخصیصه طلبات مشکوک		1200	
	طلبات			1200
	به مبلغ 1200 افغانی طلبات شرکت غیر قابل حصول شمرده میشود			

معاملات از ژورنال به حسابات مربوطه طور ذیل انتقال می‌شود

تخصیصه طلبات							
Dr	طلبات		Cr	Dr	مشکوک		Cr
OB:	13000	1200	(15)	15)	1200	3000	(OB
	Bal:11800				Bal: 1800		

پروسه کشیدن مبلغ طلبات غیر قابل حصول (Write off) هیچ نوع تاثیربالای ارزش طلبات خالص یا قابل حصول (Net Realizable Value) ندارد، یعنی ارزش خالص طلبات بدون تغییر باقی میماند. تاثیر پروسه کشیدن طلبات غیر قابل حصول ذیلاً ارایه گردیده است:

	قبل از پروسه کشیدن از حسابات	بعد از پروسه کشیدن از حسابات
طلبات	13000	11800
منفی: تخصیصه طلبات مشکوک	(3000)	(1800)
ارزش خالص طلبات	10000	10000

در سنجش فوق دیده می شود که مبلغ طلبات خالص قبل از تعدیل 10000 افغانی و بعد از تعدیل نیز بالغ به 10000 افغانی می باشد.

بعضی اوقات شرایط به وجود می آید که به نفع کمپنی می باشد، مثلاً مشتری مقروض که طلب آن از جمله طلبات غیرقابل حصول شمرده شده و از حسابات کمپنی نیز کشیده شده بود حاضر به پرداخت یک مقدار آن می گردد. در این صورت کمپنی دوباره حسابات مربوطه طلبات غیرقابل حصول را ترتیب نموده و بعداً حصول طلبات را نیز ثبت می نماید. طور مثال از مبلغ 1200 افغانی که غیرقابل حصول شمرده شده بود یک قسمت آن که بالغ به 500 افغانی بوده نقداً به تاریخ 30 ثور دریافت می گردد. ابتدا حساب مربوطه طلبات غیرقابل حصول ترتیب و مبلغ به دست آمده دوباره در آن درج می گردد:

تخصیصه طلبات						
Dr	طلبات		Cr	Dr	مشکوک	
OB:	11800	500	(30ب)	15)	1800	(OB
	500 (الف 30				500	الف 30)
	Bal:11800				Bal: 2300	

در قدم دوم چون طلبات نقدا حاصل شده بناً آن را از حساب طلبات کشیده و به حساب پول نقد انتقال می دهیم، یعنی حصول طلبات را ثبت می نماییم:

پول نقد	
Dr	Cr
	OB:17000
	500 (30 ب)

سوال مطرح می‌شود که چطور کمپنی مبلغ طلبات مشکوک را در عمل تخمین می‌نماید؟ معمولاً محاسب ارقام و معلومات دوره‌های گذشته را اساس قرار داده و آنرا برای دوره فعلی تعدیل می‌نماید. مثلاً طلبات مشکوک فوق در ماه حمل 10 فیصد طلبات مجموعی را تشکیل می‌دهد، که یک اساس را برای تخمین طلبات مشکوک دوره آینده تشکیل می‌دهد. علاوه بر آن مثلاً منجمنت کمپنی متذکره در دوره کنونی (ماه ثور) به این نتیجه می‌رسد که مبلغ بیشتر از طلبات شاید مشکوک باشد، زیرا که اکثر خریداری توسط مشتریان صورت گرفته است که تا ریخچه پرداخت خوب ندارند، که این یک تعدیل برای دوره کنونی می‌باشد. معلومات دوره گذشته و تصمیم مدیریت کمپنی برای تخمین بیشتر طلبات مشکوک منتج به این می‌شود که فیصدی طلبات مشکوک دوره فعلی (ماه جوزا) 20 فیصد طلبات تخمین گردد. در مثال فوق بیلانس (باقیمانده) حساب طلبات در اخیر دوره (ماه ثور) بالغ به 11800 افغانی بوده بنابر بیلانس تخصیصه طلبات مشکوک بالغ به 2360 افغانی می‌گردد (20٪ * 11800). چون بیلانس (باقیمانده) حساب تخصیصه طلبات مشکوک در اخیر ثور 2300 افغانی است بنابر خاطر اینکه مبلغ طلبات مشکوک دوره فعلی بدست بیاید 60 افغانی در آن کریدت می‌گردد. از طرف دیگر چون تخمین طلبات مشکوک به مبلغ 60 افغانی اضافه از موجود تخصیصه طلبات مشکوک می‌باشد بنابر مصارف طلبات مشکوک به اندازه مبلغ اضافی (60 افغانی) دبت می‌شود. یعنی این معامله باعث افزایش هر دو حساب (حساب مصارف طلبات مشکوک و حساب تخصیصه طلبات مشکوک) می‌گردد.

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
1391/03/01	مصارف طلبات مشکوک		60	
	تخصیصه طلبات مشکوک			60
	به مبلغ 60 افغانی طلبات مشکوک ثبت گردید			

تمرینات مربوط فصل سوم:

- سوال اول: معاملات تعدیلی به چند کتگوری عمده تقسیم گردیده است نام بگیرد.
- سوال دوم: مفهوم پیش پرداختها و تحقق یافته‌ها را ذریعه یک مثال واضح سازید.
- سوال سوم: مصارف پیش پرداخت شده و عواید تحصیل ناشده را تعریف نمایید.

سوال چهارم: عواید تحقق یافته و مصارف تحقق یافته را تعریف نمائید.
سوال پنجم: یک کمپنی در ماه ثور سال 1391 تاسیس شده و معاملات ذیل را در همین ماه انجام داده است:

- 1- آغاز فعالیت یک کمپنی با سرمایه شخصی 2000000 افغانی صورت میگیرد.
- 2- کمپنی مذکور جهت پیش برد فعالیت خویش یک تعمیر را به کرایه گرفته و کرایه دو ساله آنرا که بالغ به 24000 افغانی میشود بطور پیشکی نقداً میپردازد.
- 3- حساب بانکی افتتاح مینماید و به مبلغ 500000 افغانی را نقداً به آن انتقال میدهد.
- 4- قرطاسیه برای دفتر خریداری میکند به ارزش 1200 افغانی نقداً.
- 5- کمپنی مذکور با یک شرکت بیمه قرارداد یکساله را امضاء نموده و حق بیمه شش ماهه را که بالغ به 3000 افغانی میشود از طریق حساب بانکی خویش میپردازد.
- 6- با یک مشتری خویش قرارداد «انجام خدمت در آینده» را امضاء نموده و 40٪ پول آنرا که بالغ به 9000 افغانی میشود نقداً بطور پیشکی دریافت مینماید.
- 7- برای کارمندان خویش مزد 15 روزه را که بالغ به 10000 افغانی میشود از حساب بانکی خویش تادیه مینماید.
- 8- به ارزش 100000 افغانی قرض بانکی را برای 6 سال اخذ مینماید.
- 9- مصارف برق نقداً تادیه میگردد بالغ به 1100 افغانی.
- 10 مصارف انترنت نقداً تادیه میگردد بالغ به 600 افغانی.
- 11- مصارف تیلیفون نقداً تادیه میگردد بالغ به 400 افغانی.
- 12- برای دفتر تجهیزات جدید خریداری مینماید به ارزش 80000 افغانی ، 20000 افغانی آنرا نقداً، 40000 افغانی از طریق حساب بانکی و متباقی را در دوره آینده تعهد مینماید.
- 13- مبلغ 300 افغانی را بخاطر ترمیم 3 پایه کمپیوتر از حساب بانکی تادیه مینماید.
- 14- یک قطعه زمین به ارزش 30000 افغانی خریداری مینماید و پول آنرا نقداً تادیه میکند.
- 15- کمپنی مذکور از طریق عرضه خدمات مبلغ 11000 افغانی نقداً دریافت مینماید.
- 16- ربح قرضه بانکی یکماهه را که مبلغ سالانه آن بالغ به 6000 افغانی میشود نقداً تادیه مینماید.

الف- معاملات ذیل را درج حسابات (T) نموده و بیلانس آزمایشی قبل از تعدیلات را ترتیب نمائید.

ب- تعدیلات که لازم است انجام دهید و سپس بیلانس آزمایشی تعدیل شده (بعد از تعدیلات) و حساب مفاد و ضرر کمپنی را ترتیب نمائید.

تعدیلات لازم:

- 1- موجودی فرطاسیه در اخیر ماه بالغ به 700 افغانی میباشد.
- 2- خدمت را که در معامله ششم قرارداد نموده بود 60٪ کار آن تکمیل گردیده است.
- 3- مزد 15 روز باقیمانده از طرف کمپنی تادیه نگردیده است.
- 4- فرسایش تجهیزات 6٪ از قیمت تهیه آن در نظر گرفته شود.
- 5- حق بیمه و کرایه یکماهه باید سنجش گردد.

سوال ششم: هرگاه یک کمپنی با یک مشتری خویش قرار داد انجام یک فعالیت را در سه ماه آینده عقد نماید و مشتری برطبق این قرارداد 50٪ پول مجموع قرارداد را که بالغ به 45000 افغانی میگردد نقداً بطور پیشکی به کمپنی تادیه نماید:

الف) پول تبادله شده در این قرار داد را در حسابات مربوط کمپنی (انجام دهنده خدمت) ثبت نمائید. همچنان بگوئید که پول دریافت شده از طرف کمپنی شامل کدام کتگوری از حسابات کمپنی می شود.

ب) پول تبادله شده در این قرار داد را در حساب مشتری (گیرنده خدمت) ثبت نمائید. و نیز بگوئید که پول پرداخت شده توسط مشتری شامل کدام کتگوری از حسابات محاسبوی مشتری می گردد.

سوال هفتم: معاملات ذیلرا ثبت حسابات مربوطه نموده و توضیح دهید که مربوط کدام کتگوری از معاملات تعدیلی میباشد: موجود اول پول نقد در کمپنی بالغ به 50000 افغانی است.

- 1- کمپنی با یک مشتری خویش قرار داد اعمار یک تعمیر با قیمت مجموعی 24000 افغانی امضا می نماید، مشتری که مالک تعمیر است به طور پیشکی مبلغ 10000 افغانی را نقداً به کمپنی می پردازد.

2- تولیدات کمپنی به مبلغ 4000 افغانی به قرض به فروش میرسد.

- 3- کمپنی برای یک مشتری خویش خدمات اشتهاراتی را انجام داده است، مشتری از جمله مجموع پول خدمات اشتهاراتی که بالغ به 8000 افغانی میشود، صرف 20٪ آنرا به کمپنی نقداً تادیه نموده و متباقی را در ماه آینده تعهد می نماید.

- 4- کمپنی معاش بیست روزه کارمندان خویش را که بالغ به 9000 افغانی میشود به تاریخ 20 ماه پرداخت می نماید و معاش ده روز باقیمانده همین ماه را که بالغ به 4500 افغانی میشود قرار است که به تاریخ 10 ماه آینده پردازد.

سوال هشتم:- بیلانس یک شرکت قرار ذیل در اول ماه آور داده شده است:

شرکت سهامی گلاب

بیلابنس شیت افتتاحیه

01.02.1391

Assets	دارایی ها		
Current Assets:	دارایی سیار		
Cash	نقد (کسه)		80,000
Accounts Receivable	طلبات	14,000	
Reserve for	منفی: تخصیصه طلبات		
Less: BadDebts	مشکوک	300	13,700
Inventory	ذخایر		10,000
Bank	بانک		20,000
Prepaid insurance	بیمه پیشکی (شش ماهه)		1,800
Prepaid Rent	کرایه پیشکی (سه ماهه)		12,000
Total Current Assets	مجموع دارایی سیار		137,500
Fixed Assets:	دارایی ثابت		
Vehicles	عراده جات (موتور)	18,000	18,000
Equipment	تجهیزات	15,000	15,000
Buildings	تعمیرات	34,000	34,000
Land	زمین		9,000
Total Fixed Assets	مجموع دارایی ثابت		76,000
Other Assets:	سایر دارایی		0
Total Other Assets	مجموع سایر دارایی		0
Total Assets	دارایی مجموعی		213,500
Liabilities and Capital	دیون و سرمایه شرکت		
Current Liabilities:	قروض جاری		

Account Payable	حساب قابل تادیه	5,000
Interest payable	ریج قابل برداشت مزد و معاش قابل	1,100
Accrued Wages Payable	پرداخت	4,000
Unearned Revenues	عواید تحصیل نشده قرضه کوتاه مدت	8,000
Short-Term Notes Payable	داری سند	6,400
Short-Term Bank Loan Payable	قرضه کوتاه مدت بانکی	11,000
Total Current Liabilities	مجموع قروض جاری	<u>35,500</u>
Long-Term Liabilities:	دیون (قروض) طویل المدت	
Long-Term Notes Payable	قرض طویل المدت دارای سند	13,000 0
Total Long-Term Liabilities	مجموع قروض طویل المدت	<u>13,000</u>
Total Liabilities	قروض مجموعی شرکت	48,500
Capital:	سرمایه	
Shareholder's Equity	سرمایه شخصی (سرمایه شرکا)	135,000
Retained Earning	مفاد توزیع نا شده	<u>30,000</u>
Total Capital	سرمایه مجموعی شرکت	<u>165,000</u>
Total Liabilities and Capital	مجموع دیون (قروض) و سرما یه شرکت	<u>213,500</u>

معاملات ذیل در جریان ماه ثور در شرکت مذکور انجام یافته است:

- 1- به مبلغ 15000 افغانی را نقداً به حساب بانکی خویش انتقال می‌نماید.
  - 2- به مبلغ 8000 افغانی قرض کوتاه مدت بانکی نقداً تادیه می‌گردد.
  - 3- به مبلغ 20000 افغانی بالای شرکاء نقداً منحيث مفاد توزیع می‌گردد.
  - 4- قرض طویل‌المدت شرکت به مبلغ 5000 افغانی از حساب بانکی شرکت تادیه می‌گردد.
  - 5- تمام قرض کوتاه مدت دارای سند شرکت تادیه می‌گردد، 50٪ از حساب بانکی شرکت و 50٪ به نقد.
  - 6- به مبلغ 1100 افغانی ربح باقیمانده بالای شرکت از حساب بانکی شرکت تادیه می‌گردد.
  - 7- از جمله 300 افغانی طلبات مشکوک، 120 افغانی آن غیرقابل حصول محسوب می‌گردد.
  - 8- بایک مشتری قرارداد اعمار یک دیوار به مبلغ مجموعی 10000 افغانی امضاء می‌شود، برطبق این قرارداد مشتری 20٪ پول مجموع قرار داد را نقداً به طور پیشکی به شرکت می‌پردازد.
  - 9- معاش بیست روزه کارمندان که بالغ به 12000 افغانی می‌شود از حساب بانکی شرکت تادیه می‌گردد.
  - 10- مصارف برق شرکت به مبلغ 1000 افغانی نقداً تادیه می‌گردد.
  - 11- عواید فروش شرکت که بالغ به 13000 افغانی می‌شود از طریق حساب بانکی شرکت به دست می‌آید.
  - 12- مصارف تلفون و انترنت شرکت بالترتیب به مبلغ 800 افغانی و 1200 افغانی می‌باشد نقداً تادیه می‌گردد.
- الف) بیلانس شیت افتتاحیه شرکت گلاب را به حسابات مربوطه تجزیه نمائید.
- ب) معاملات فوق را درج حسابات مربوطه نموده و بیلانس آزمایش قبل از تعدیلات را ترتیب نمائید.
- ج) حسابات که ضرورت به تعدیل دارند، تعدیل نموده بیلانس آزمایشی بعد از تعدیل را ترتیب نمائید.

د) صورت حسابات مفاد و ضرر، و بیلانس شیت اختتامیه ماه ثور را سنجش و ترتیب نمائید.

تعدیلات ضروری:

- حق بیمه ماه ثور سنجش نشده است.
- کرایه ماه ثور وضع نگردیده است.
- فرسایش اعراده جات به طریقه خطی سنجش گردد، در صورتیکه عمر استفاده‌ی آن 6 سال تخمین شده باشد.
- فرسایش تجهیزات به طریقه خطی سنجش گردد، در صورتیکه مدت استفاده آن 5 سال تخمین شده باشد.
- فرسایش تعمیریه طریقه خطی سنجش گردد، در صورتیکه مدت استفاده آن ده سال و قیمت داغمه آن 4000 افغانی تخمین شده باشد.
- از جمله 8000 افغانی موجود اول عواید تحصیل نشده 6000 افغانی آن مربوط شرکت می‌گردد، همچنان قرارداد که در معامله هشتم امضاء شده بود 25٪ کار آن در همین ماه ثور انجام یافته است.
- معاش ده روز باقیمانده ماه ثور سنجش گردد.

سوال نهم:- هر گاه یک کمپنی معاش کارمندان خویش را به تاریخ 26 ماه حمل که بالغ به 52000 افغانی میشود نقداً تادیه نماید، معاش 4 روز کاری دیگر (از تاریخ 27 الی تاریخ 30 حمل) را قرار است در دهم ماه ثور همراه با معاش ده روز ماه ثور یکجا پرداخت نماید. مصارف مجموعی معاشات کمپنی را در ماه حمل سنجش کنید. همچنان بگوئید که معاش 4 روز باقیمانده ماه حمل در کمپنی به نام چی یاد می‌گردد، و مبلغ آن چند است.

سوال دهم:- یک کمپنی از یک مشتری خویش فرمایش تولید 24 پایه میز خطابه را دریافت می‌نماید. اگر قیمت فروش فی پایه میزبالغ به 500 افغانی باشد و مشتری 50 فیصد مجموع پول را به طور پیشکی به کمپنی تادیه نماید:

الف) عواید مجموعی کمپنی را از مدرک فروش میز خطابه دریافت نمائید، در صورتیکه صرف 8 پایه میز تکمیل شده باشد.

ب) عواید تحصیل نشده کمپنی را بعد از تکمیل 8 پایه میز سنجش کنید.

ج) فرمایش فوق برای کمپنی جز کدام کتگوری تعدیلات می‌شود (تحقق یافته‌ها یا پیش پرداخت‌ها) چرا؟

سوال یازده هم:

الف) اگر موجود اول یک پایه ماشین به تاریخ اول ماه حمل سال 1391 بالغ به 24000 افغانی بوده باشد، فرسایش سالانه آنرا سنجش نمائید در صورتیکه عمر استفادوی آن 12 سال تخمین شده باشد.

ب) فرسایش جمع شده و ارزش دفتری ماشین مذکور را در سال پنجم دریافت نمائید.

ج) اگر کمپنی همین ماشین را در اخیر سال دهم به قیمت 3500 افغانی نقداً به فروش برساند، معامله آن را درج ژورنال نمائید.

د) اگر کمپنی ماشین را در اخیر سال یازده هم به قیمت 2800 افغانی به فروش برساند، معامله آن را درج ژورنال نمائید.

سوال دوازده هم: در اول ماه حمل سال 1391 موجود اول پول نقد یک کمپنی بالغ به 18000 افغانی میباشد. در همین تاریخ کمپنی یک پایه ماشین را به قیمت 6000 افغانی خریداری نموده که عمر استفادوی آن 12 سال تخمین شده است و برای سنجش فرسایش سالانه آن از طریقه خطی استفاده مینماید:

الف) اگر کمپنی در شروع سال هفتم یک پرزه بسیار عمده ماشین را که در اثر آن عمر استفادوی ماشین طولانی تر می گردد تعویض نماید. معامله را چگونه ثبت ژورنال نماید، در صورتیکه قیمت پرزه جدید 1000 افغانی باشد.

ب) ارزش دفتری ماشین مذکور را بعد از ثبت معامله جز الف سنجش نمائید.

ج) فرسایش جمع شده ماشین مذکور را بعد از تعویض پرزه آن در سال هشتم دریافت نمائید.

د) اگر کمپنی همین ماشین را در آغاز سال چهاردهم به قیمت 600 افغانی نقداً به فروش برساند، معامله آن چگونه ثبت ژورنال میگردد.

ح) و اگر ماشین در آغاز سال سیزده هم به قیمت 800 افغانی نقداً به فروش برسد، کمپنی چگونه معامله آن را ثبت ژورنال خویش نماید.

فصل چهارم

محاسبه اموال تجارتي (ذخاير) Merchandize Accounting

در پهلوی شرکت‌ها و یا تصدی‌های خدماتی کمپنی‌های دیگری نیز وجود دارند که اشیا و اجناس را تولید نموده و در بازارها بفروش می‌رساند و بنام شرکت‌ها و یا کمپنی‌های تولیدی نامیده می‌شوند و هم تصدی‌های وجود دارند که اشیا و اجناس کار تمام را به مقصد فروش خریداری می‌نمایند که بنام تصدی‌های تجارتي نامیده می‌شوند. این نوع تصدی‌ها بخاطر در نظر گرفتن نوسانات تقاضا در بازار، اشیا و اجناس را ذخیره نموده تا بتوانند در اسره وقت جوابگوی کاهش و یا افزایش تقاضا مشتریان باشند. ذخایر از نگاه محاسبه مالی مربوط دارایی سیار یا دورانی بوده که شامل اشیا و اجناس کار تمام، نیم‌کاره یا مواد خام می‌باشد. مصارف که به ارتباط اشیا و اجناس ذخیره شده در ذخایر سنجش می‌گردد از نگاه تقسیم مصارف بالای حامل مصرف (تولیدات) دو نوع می‌باشد: (1) مصارف تولید (انفرادی) عبارت از مصارف است که اشیا و اجناس را برای فروش آماده ساخته و مستقیماً بالای حامل مصرف (تولیدات) تقسیم می‌گردد، مثلاً مواد که یک جنس از آن ساخته شده است و یا مزد به اساس فی‌واحد تولید و غیره. (2) مصارف مشترک (دوره‌یی) عبارت از مصارف است که در تولید اشیا و اجناس سهم داشته در یک دوره مشخص به میان می‌آید و بصورت غیر مستقیم (از طریق مواضع مصرف) بالای حامل مصرف توزیع می‌گردد، مثلاً مصارف اشتهاارات، مصارف اداری و غیره. ارزش اشیا و اجناس ذخیره شده که بنام «مصارف اجناس آماده فروش» (Cost of Goods Available for Sale) نیز یاد می‌گردد، از دویخش تشکیل گردیده است. یک بخش آن عبارت از مصارف اشیا و اجناس است که در دوره فعلی، تولید و یا خریداری می‌گردد، بخش دیگر آن مصارف موجود اول (اشیا و اجناس که در شروع دوره در ذخایر موجود است) می‌باشد. اشیا و اجناس ذخیره شده یا به فروش می‌رسند و مصارف آن تحت نام «مصارف اجناس به فروش رسیده Cost of Goods Sold» در محاسبه ثبت می‌گردد؛ و یا در ذخیره باقی می‌ماند و تحت نام «موجود اخیر ذخایر Ending Inventory» منحیث یک قلم دارای در حساب ذخایر ثبت می‌گردد. موجود اخیر ذخایر یک قلم دارایی سیار (ذخایر) بوده که در بیلانس شیت دوره ثبت گردیده و اشیا و اجناس که بفروش می‌رسد منحیث یک قلم مصرف (مصرف اشیا و

اجناس بفروش رسیده) در حساب مفاد و ضرردوره ثبت می‌گردد. ناگفته نباید گذاشت که در حساب مفاد و ضرر که محاسبه اموال تجارتي یا ذخاير مورد استفاده قرار می‌گیرد دونوع مفاد را باید از هم تفکیک نمود:

مفاد غیر خالص:

عبارت از تفاوت میان عواید فروش و مصارف اشیا و اجناس بفروش رسیده می‌باشد، یعنی این نوع مفاد صرف مصارف انفرادی اشیا و اجناس بفروش رسیده را پوشش نموده درحالیکه مصارف مشترک مانند مصارف اداری، مصارف فروش، اشتهاارات و امثال آن تا به حال جبران نگردیده است.

مفاد خالص عملیاتی:

عبارت از تفاوت میان مفاد غیر خالص و مصارف مشترک مانند مصارف اداری، مصارف اشتهاارات، مصارف فروش و غیره می‌باشد، بدین معنی که اگر از مفاد غیر خالص مصارف دوره تفریق گردد مفاد خالص عملیاتی دوره بدست می‌آید. طور مثال:

فروشات یا عواید فروش	Sales
مصارف اجناس بفروش رسیده: منفی	Less: Cost of Goods Sold
مفاد غیر خالص	Gross Margin
(مصارف اداری و فروش): منفی	Less: selling and Administrative Expenses
مفاد خالص عملیاتی	Operating Income

سیستم‌های ثبت ذخاير در محاسبه

بنخا طر ثبت ذخاير در محاسبه دو سیستم وجود دارد:

(1) سیستم ثبت دوره‌یی ذخاير Periodic Inventory: - تحت این سیستم ثبت، حساب ذخاير با هر معامله خرید و یا فروش امتعه تغییر ننموده، بلکه در اخير هر دوره محاسبوی تعدیل و تصفیه می‌گردد.

(2) سیستم ثبت متمادی یا بی‌وقفه ذخاير Perpetual Inventory: - در این سیستم، ثبت معاملات مربوط ذخاير بصورت متمادی یعنی بدون وقفه ثبت حساب ذخاير شده، یعنی حساب ذخاير در اثر هر معامله خرید و یا فروش امتعه تعدیل می‌گردد.

1. ميتود دوره‌يي ثبت ذخاير Periodic Inventory

در اين ميتود ثبت ذخاير، زمانيکه معامله خريد و يا فروش اشيا و اجناس صورت مي‌گيرد مستقيماً در حساب ذخاير ثبت نگرديده، بلکه حسابات ديگر مانند حساب فروش اشيا (فروش‌ات) و حساب خريد اشيا (خريداري) مورد استفا ده قرار مي‌گيرد. زمانيکه کمپني اموال تجارتي خريداري مي‌نمايد، مبلغ آن را در حساب خريد اموال يا اشيا ثبت نموده و هرگاه اموال تجارتي را به فروش برساند قيمت آن را در حساب جداگانه به نام «فروش اموال» ثبت مي‌نمايد. حساب ذخاير در اخير دوره زمانيکه حساب نفع و ضرر ترتيب مي‌گردد تصفيه و تعديل مي‌شود. همچنان در ميتود دوره‌يي ثبت ذخاير «مصارف (ارزش) اجناس به فروش رسيده» در اخير دوره زمانيکه از ارزش مجموعي ذخاير (ارزش اموال که آماده فروش است) موجود اخير ذخاير تفریق گردد مشخص مي‌شود. موجود اخير ذخاير در اين صورت توسط موجودي فزيکي در اخير دوره به دست مي‌آيد. ذيلاً حساب خريد و حساب فروش اموال مورد بحث قرار گرفته است:

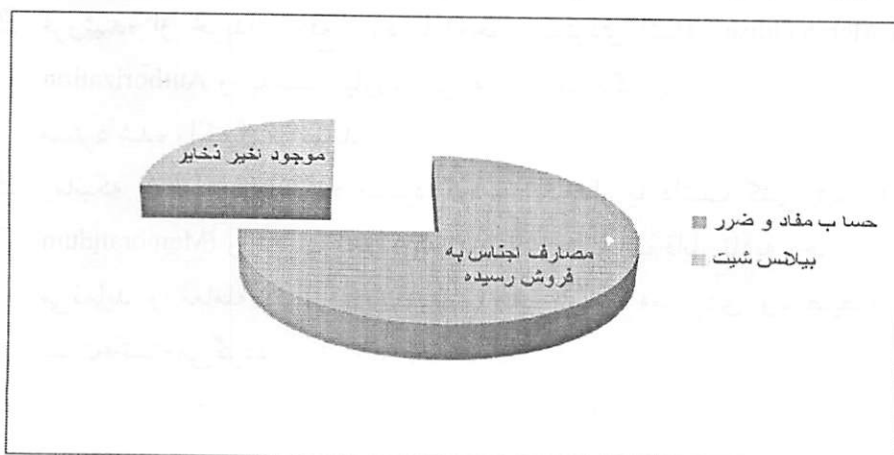
حساب خريد اشيا (خريداري) Purchase Account :

اين حساب مخصوص ميتود ثبت دوره‌يي ذخاير بوده که بيلانس (تفاوت) آن خريد مجموعي اشيا را در يک دوره نشان مي‌دهد. اين حساب بذات خود حساب دارايي يا مصارف نمي‌باشد، بلکه مبلغ که در اين حساب درج مي‌گردد ارزش مجموعي خريد اموال را در يک دوره نشان مي‌دهد. اين حساب در اخير به دو بخش تقسيم مي‌گردد: (1) مصارف اجناس بفروش رسيده که در حساب نفع و ضرر دوره انتقال مي‌گردد و (2) موجود باقيمانده ذخاير که در بيلانس شيت اختتاميه انتقال مي‌گردد. تقسيم نمودن حساب خريد اموال به دو بخش متذکره به اساس اين صورت مي‌گيرد که چه مقدار از اشيا خريداري شده دوباره بفروش رسيده و چه مقدار منحيث موجود ذخاير در اخير دوره باقيمانده است. اين مطلب در شکل ذيل واضح گرديده است:

اگر مجموع خريداري را به شكل يك دايره مكمل نشان بدهيم ميتوان آنرا قرار ذيل ذريعه يك گراف نشان داد:

حساب خريد اشيا يا اموال به دويخش تقسيم مي گردد: يك بخش آن در همين دوره به فروش مي رسد كه تحت نام «مصارف اموال يا اجناس به فروش رسيده» كه يك حساب مصارف است ثبت گرديده و در اخير دوره به حساب مفاد و ضرر انتقال مي گردد. بخش ديگر آن ارزش اموال يا اجناس است كه در ذخاير باقي مي ماند و در حساب ذخاير كه يك حساب مربوط دارايي است ثبت مي گردد. شكل ذيل اين مطلب را واضح مي نمايد:

معامله خريد اشيا و اجناس طور ذيل در ژورنال به ثبت مي رسد:
- كمپني به ارزش 5000 افغانی اشيا و اجناس به قرض خريداري مي نمايد.

تاريخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کريدت
139.. / .. / ..	خریداری (خرید اموال)		5000	
	حساب قابل تادیه از مدرک خرید اموال			5000
	اشیا به قرض خریداری میگردد			

مستردی و تخصیصه کاهش قیمت - خرید اموال (مستردی خرید)
 مستردی خرید عبارت از برگشت اشیا خریداری شده بفروشنده است. اگر اشیا خریداری شده توسط کمپنی، دارای نواقص زیاد باشد و مورد استفا ده قرار گرفته نتواند، کمپنی آنرا دوباره به فروشنده اشیا مذکور مسترد مینماید که در محاسبه تحت نام مستردی اشیا ثبت می گردد. تخصیصه کاهش قیمتی زمانی بوجود می آید که مشتری جنس خریداری شده را می خواهد نگهداری کند در صورتیکه کمپنی فروشنده قیمت جنس را کاهش دهد، این در صورت است که جنس فروخته شده دارای نواقص کمتر است. مستردی و تخصیصه کاهش قیمت هر دو در یک حساب ثبت می گردد.

در صورت مستردی و یا کاهش قیمت اجناس خریداری شده، کمپنی مرا حل ذیل را طی می نماید:

1. در قدم اول خریدار باید قبل از مستردی اجناس، با فروشنده در تماس گردد.
2. فروشنده از خریدار توقع دارد تا (مجوز مستردی اشیا) Return Merchandise Authorization را بدست بیاورد. این مجوز نمایانگر این است که فروشنده، اشیا مسترد شده را قبول می نماید.
3. زمانی که اشیا به فروشنده مسترد گردید، خریدار یا داشت کتبی دبت (Debit Memorandum) را ترتیب نموده که ذریعه آن حساب قابل تادیه خویش را دبت می نماید و معامله مقابل آن (کريدت) در حساب «مستردی و تخصیصه کاهش قیمت» ثبت می گردد.

طور مثال کمپنی از اجناس که خریداری نموده بود، به ارزش 1000 افغانی آن را به فروشنده مسترد می نماید. این معامله در ژورنال قرار ذیل ثبت می گردد:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
139../../..	حساب قابل تا دیه		1000	
	مستردی خرید و تخصیصه کاهش قیمت			1000
اشیا دارای نواقص به فروشنده مسترد گردید				

مستردی خرید و تخصیصه کاهش قیمت از حساب خریداری اشیا تفریق می گردد تا اینکه خریداری خالص سنجش گردد. سنجش خریداری خالص در دروس بعدی بحث گردیده است، ولی قبل از آن بعضی مفاهیم مهم دیگر که مربوط خریداری اشیا می شود، مورد بحث قرار می گیرد.

تنزیل نقده Cash Discount

تنزیل نقده که بنام تنزیل خرید (برای کمپنی خریدار) نیز یاد می گردد برای خریدار از اهمیت خاص و مهم برخوردار است. این تنزیل از طرف فروشنده بخاطر تشویق خریدار برای تادیه هر چه زودتر پول خریداری صورت می گیرد. بعضی اصطلاحات مهم که در تبادل بل (Bill) به ارتباط تنزیل بین فروشنده و خریدار استفاده می گردد قرارذیل توضیح داده شده است:

- $n / 30$ ، $1 / 15$ این اصطلاح به معنی اینست که: اگر خریداری پول خرید را در ظرف 15 روز پرداخت نماید مستحق 1٪ تنزیل شناخته می شود، مدت حتمی تادیه تمام پول خرید 30 روز می باشد.

- اخر ماه $n / 10$ ، $1 / 10$ این اصطلاح بل خرید به این معنی است که: اگر خریدار پول خرید را در ظرف 10 روز تادیه نماید مستحق 1٪ تنزیل شناخته می شود، مدت حتمی تادیه تمام پول خرید یک ماه می باشد.

- $n / 60$ ، $0.5 / 10$ این اصطلاح بل خرید به این معنی است که: اگر خریدار پول خرید را در ظرف 10 روز تادیه نماید مستحق 0.5٪ تنزیل شناخته می شود و مدت حتمی تادیه تمام پول خرید 60 روز می باشد.

مثلاً کمپنی اجناس را بتاریخ اول یکدوره خریداری می نماید، اصطلاح که در بل خرید به ارتباط تادیه پول ذکر می گردد عبارت از: $(n / 30)$ ، $(2 / 10)$ می باشد. حال اگر کمپنی خریدار پول خرید را الی تاریخ دهم همین دوره تادیه نماید مستحق 2 فیصد تنزیل شناخته

می‌شود. تادیه پول خرید بعد از تاريخ دهم دوره شامل تنزیل نمی‌گردد و تاريخ اخير که کمپنی در ان مکلف به تادیه پول خرید است عبارت از تاريخ 30 همين دوره است. در صورتیکه کمپنی خریدار پول خرید خویش را 20 روز پيشتر از تاريخ حتمی پرداخت (تاريخ 30 دوره) تادیه نماید 2 فیصد تنزیل خرید را بدست می‌آورد. و اگر این حاصل تنزیل در یکسال در نظر گرفته شود معادل 36٪ ربح سالانه می‌گردد که یک نرخ بسیار بلند است. (در یک سال انتروال 20 روز تقریباً هجده (18) بار تکرار می‌شود، یعنی $(365/20)$ و 2٪ برای هر 20 روز مساوی به 36٪ حاصل سالانه می‌گردد). معامله خرید اشیا و اجناس زمانیکه تنزیل در میان باشد ذریعه دو میتود در محاسبه ثبت می‌گردد:

1. میتود غیرخالص: تحت این میتود معامله خرید به مبلغ غیر خالص یا مجموعی ثبت می‌گردد. طور مثال کمپنی به ارزش 5000 افغانی جنس را بتاریخ دهم حمل به قرض خریداری می‌نماید. معامله حسب ذیل در ژورنال ثبت می‌گردد:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
1390/01/10	خرید اشیا (خریداری)		5000	
	حساب قابل تادیه			5000
	اشیا و اجناس به قرض خریداری گردید، شرط پرداخت عبارت از: $n/30$ ، $2/10$			

اگر کمپنی خریدار، پول خرید خویش را در دوره تنزیل تادیه نماید، حاصل تنزیل در یک حساب جداگانه تحت نام «تنزیل خرید» ثبت می‌گردد. حساب تنزیل خرید مشابه به حساب مستردی و تخصیصه کاهش قیمت می‌باشد، یعنی باید از خریداری مجموعی تفریق شود تا خریداری خالص سنجش گردد. در اینصورت کمپنی پرداخت پول خرید را طور ذیل ثبت می‌نماید:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
1390/01/18	حساب قابل تادیه		5000	
	تنزیل خرید			100
	نقده			4900
	حساب قابل تادیه از مدرک خرید اشیا نقداً در دوره تنزیل پرداخت می‌گردد			

اگر کمپنی پول خرید اشیا را بعد از دوره تنزیل (بعد از تاریخ دهم ماه حمل) تادیه نماید، در این صورت کمپنی مستحق تنزیل شناخته نشده و مکلف به تادیه تمام مبلغ می باشد و معامله را طور آتی ثبت می نماید:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
1390/01/24	حساب قابل تادیه		5000	
	نقده			5000
پول خرید اشیا بعد از دوره تنزیل نقداً تادیه می گردد				

2. میتود خالص: به اساس این میتود معامله خرید در حساب خریداری دبت و در حساب قابل تادیه کریدت می گردد. البته ذریعه این ثبت، مبلغ خریداری به قیمت که دریل خرید درج است منفی تنزیل در نظر گرفته شده در حسابات ثبت می گردد. مثلاً معامله قبلی خرید با در نظر گرفتن میتود خالص به مبلغ 4900 افغانی قرار ذیل ثبت می گردد:

تاریخ	تفصیلات	مرجع	دبت	کریدت
1390 / 01 / 10	حساب خرید اشیا		4900	
	حساب قابل تادیه			4900
	اشیا و اجناس به مبلغ 5000 دالر خریداری می گردد، با شرط پرداخت $n/30$ ، $2/10$			

اگر پول خریداری از طرف خریدار در دوره تنزیل تادیه گردد، ثبت معامله بسیار ساده بوده زیرا که حساب قابل تادیه در موقع خرید به مبلغ خالص ثبت گردیده بود. طور مثال کمپنی پول خرید را به تاریخ 16 حمل که شامل دوره تنزیل است تادیه می کند، فلذاً مستحق تنزیل می گردد و معامله را طور ذیل در ژورنال به ثبت می رساند:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
01 / 16 / 1390	حساب قابل تادیه		4900	
	نقده			4900
قرض کمپنی از مدرک خرید اشیا در دوره تنزیل پرداخت میگردد، و 2٪ تنزیل بدست میآید				

ولی اگر پول خرید اشیا خارج از دوره تنزیل تادیه گردد، در اینصورت مبلغ تنزیل که هنگام خرید اشیا از مبلغ مجموعی تفریق شده بود دوباره در یک حساب جداگانه بنام «تنزیل از دست رفته» یا Lost Purchase Discount دبت می‌گردد. این حساب بشکل مصارف، مبلغ تنزیل را نشان می‌دهد که کمپنی آن را از دست داده است. ثبت معامله طوری صورت می‌گیرد:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
1390 / 01 / 23	حساب قابل تادیه		4900	
	تنزیل خرید از دست رفته		100	
	نقده			5000
	پول خرید اشیا نقداً خارج از دوره تنزیل پرداخت می‌گردد.			

مقایسه میتودهای خالص و غیرخالص

در ارزیابی میتودهای خالص و غیرخالص مشاهده می‌گردد که حساب «تنزیل از دست رفته» صرف در میتود خالص مورد استفاده قرار گرفته و نشان دهنده مبلغ تنزیل است که خریدار می‌توانست آنرا بدست بیاورد، ولی فعلاً آنرا از دست داده است. این حساب (حساب تنزیل از دست رفته) منحصراً یک حساب مصرف ثبت گردیده که مانند سایر مصارف از مفاد غیرخالص تفریق می‌گردد. حساب تنزیل خرید که صرف در میتود غیرخالص مورد استفاده قرار می‌گیرد نشان دهنده مبلغ تنزیل است که خریدار آنرا بدست آورده است و بخاطر سنجش خریداری خالص، این حساب (حساب تنزیل خرید) از حساب خرید اشیا تفریق می‌گردد.

مثال و شكل ذيل تفاوت ميتودهاي خالص و غير خالص ثبت خريد اشيا و تنزير را در دو حالت بصورت واضح بيان مي نمايد: فرض نمايد كه معامله خريد به مبلغ 5000 افغانی صورت گرفته و در اين معامله به مبلغ 100 افغانی تنزير و جود دارد.

(1) حالت اول: در صورتيكه خريدار تنزير را بدست بياورد-

ميتود غير خالص	
خرید	5000
اشيا	
منفی: تنزير خريد	100
	4900

ميتود خالص	
خرید اشيا	4900
مثبت: تنزير از دست رفته	0
	4900

(2) حالت دوم: در صورتيكه خريدار تنزير را از دست دهد -

ميتود غير خالص	
خرید اشيا	5000
منفی: تنزير خريد	0
	5000

ميتود خالص	
خرید اشيا	4900
مثبت: تنزير از دست رفته	100
	5000

حساب فروش اشيا Sales Account

حساب فروش اشيا يك حساب عوايد بوده كه براي ثبت فروش امتعه و اجناس مورد استفاده قرار مي گيرد. فروشات به دو شكل مي تواند وجود داشته باشد: (1) فروش به نقد و (2) فروش به قرض.

(1) معامله ژورنال فروش كه به نقد صورت گرفته باشد طور ذيل به ثبت مي رسد:

مثلاً به مبلغ 4000 افغانی فروشات نقداً صورت مي گيرد.

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
02 / 22 1390	نقده		4000	
	فروش (عواید فروش)			4000
اموال تجارتي نقداً به فروش می رسد				

2) معامله فروش که به قرض صورت گیرد طور ذیل در ژورنال به ثبت می رسد:
مثلاً به مبلغ 6000 افغانی فروشات به قرض صورت می گیرد.

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
1390/ 02 /22	طلبات		6000	
	فروش (عواید فروش)			6000
اموال تجارتي به قرض بفروش می رسد				

مستردی فروش و تخصیصه کاهش قیمت - فروش اموال تجارتي معمولاً زمانیکه اموال تجارتي به خریدار تسلیم داده می شود، توسط خریدار آزمایش می گردد و در صورت که اموال نواقص داشته باشد به کمپنی فروشنده دوباره مسترد می گردد. این مستردی اموال در کمپنی فروشنده تحت نام «مستردی فروش» ثبت می گردد. معامله ژورنال آن قرار ذیل ثبت می گردد: مثلاً به ارزش 1000 افغانی اموال تجارتي که به قرض به فروش رسیده بود دوباره از طرف خریدار مسترد می گردد.

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
02/10 1390	مستردی فروش و تخصیصه کاهش قیمت		1000	
	طلبات			1000
خریدار یک بخش اموال تجارتي را که به قرض خریداری نموده بود دوباره مسترد می نماید				

در ثبت مستردی اموال تجارتي حساب «مستردی فروش و تخصیصه کاهش قیمت» مورد استفاده قرار گرفته و مبلغ اموال تجارتي مسترد شده در آن دبت می گردد. حساب «مستردی اموال و تخصیصه کاهش قیمت» یک حساب مخالف عواید بوده که بخاطر سنجش فروشات خالص یا (عواید خالص فروش) از حساب عواید فروش تفریق می گردد. این حساب وسیله خوب برای تشخیص مستردی اموال و درجه رضایت مشتریان برای

کمپنی پنداشته می‌شود. مستردی اموال که به قرض خریداری شده باشد توسط یک یادداشت تحریري (Credit Memorandum) ثبت می‌گردد، این یادداشت تحریري نمایانگر این مطلب است که حساب طلبات مشتری کريدت گردیده است و کمپنی باید توقع دریا فت چنین طلبات راندا شته باشد. و اگر معامله فروش اموال تجارتي به نقد صورت گرفته باشد، در این صورت معادل به ارزش اموال مسترد شده پول نقد برای مشتری تادیه گردیده و حساب نقده کمپنی به عین مبلغ کريدت می‌گردد. در هر دو صورت متذکره (فروش اموال به قرض و یا به نقد) مستردی فروش از فروشات غیرخالص تفریق می‌گردد.

تنزیل فروش Sales Discount

کمپنی فروشنده معمولاً بخاطر تشویق خریدار یا مشتری برای تادیه فوری پول فروش اموال تجارتي، به خریدار یا مشتری خویش تنزیل نقده می‌دهد که بنام تنزیل فروش یاد می‌گردد. حساب تنزیل فروش یک حساب مخالف فروش (عواید فروش) بوده که در حساب خود دبت می‌گردد و در صورت سنجش فروشات خالص از عواید فروش تفریق می‌گردد.

مثلاً کمپنی به ارزش 1000 افغانی اموال تجارتي را بالای یکی از مشتریان خویش به قرض بفروش می‌رساند. همچنان کمپنی بخاطر تشویق تادیه فوری توسط خریدار، 2٪ تنزیل را در نظر می‌گیرد و بل را که به خریدار می‌دهد حاوی شرط ذیل به ارتباط تنزیل است: (2/10, n/30). این معامله طور ذیل در ژورنال به ثبت می‌رسد:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کريدت
/02 /12 1390	طلبات		1000	
	عواید فروش			1000
فروشات کمپنی به قرض صورت می‌گیرد، شرط تنزیل (2/10, n/30) می‌باشد				

در این صورت دو حالت وجود دارد:

(1) اگر خریدار پول خرید را در ظرف 10 روز به کمپنی تادیه نماید، در این صورت مستحق 2٪ تنزیل گردیده و معامله را کمپنی طور ذیل در ژورنال ثبت می‌نماید:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
1390 / 02 / 20	نقده		980	
	تنزیل فروش		20	
	طلبات			1000
	پول فروش در دوره تنزیل بدست آمده و برای مشتری 2/2 تنزیل داده میشود			

2) اگر خریدار پول خرید اموال را در دوره تنزیل تا ديه ننماید، مستحق تنزیل نشده و مجبور است تمام مبلغ را در ظرف 30 روز تا ديه کند. در این صورت معامله را کمپنی فروشنده در ژورنال خویش طور ذیل ثبت می نماید:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
1390 / 02 / 25	نقده		1000	
	طلبات			1000
	پول فروشات خارج از دوره تنزیل نقداً بدست می آید			

مصارف انتقال اموال Freight Charges

یکی از اقلام عمده مصارف به ارتباط ذخایر، مصارف حمل و نقل اموال تجارتي می باشد که در محاسبه باید بصورت دقیق سنجش و در نظر گرفته شود. انتقال اموال به اسره وقت مستلزم مصارف گزاف است که مخصوصاً به شرکت های ترانسپورتي تادیه می گردد. یک کمپنی در پهلوی اینکه مصارف تولیدی (در کمپنی های تولیدی) و یا مصارف خریداری اموال تجارتي (کمپنی های تجارتي) خود را در نظر گرفته، مصارف، مشخصات و نحوه حمل و نقل را نیز باید فراموش ننماید. موافقه حمل و نقل اموال تجارتي معمولاً ذریعه مخففات در بل خرید اموال توضیح می گردد. این مخففات از یکطرف نشان دهنده محل تسلیم دهی اموال تجارتي از فروشنده به خریدار می باشد و از جانب دیگر توضیح می نماید که کدام طرف (فروشنده یا خریدار) مسولیت تادیه مصارف حمل و نقل را به عهده دارد. یکی از معمول ترین مخفف که به این ارتباط مورد استفاده قرار می گیرد عبارت از (F.O.B) می باشد که مفهوم اصطلاح (Free On Board) را می رساند. منشا تاریخی این اصطلاح از عبارت

«وظیفه فروشنده است که تمام اموال تجارتي را در کشتي بار کند، بدون اینکه مصارف آنرا بالای خریدار علاوه نماید» گرفته شده است. اصطلاحات دیگر به ارتباط تجارتي بين المللی از طرف اطاق‌های تجارتي بين المللی انکشاف داده شده است که بنام (incoterms) یا International Commercial Terms به معنی «اصطلاحات بين المللی تجارتي» می‌باشد. مهم اینست که در زمان عقد موافقه حمل و نقل بين فروشنده و خریدار این اصطلاحات بصورت جدی مورد توجه قرار داده شود.

اصطلاح یا مخفف F.O.B محلی رانشان می‌دهد که در آن محل، مالکیت اموال تجارتي از فروشنده به خریدار انتقال می‌یابد؛ یعنی تمام مسولیت (سرقت، مفقودی، مصارف حمل و نقل و غیره) بعد از این محل به دوش خریدار می‌باشد. F.O.B به اشکال مختلف می‌تواند موافقه گردد:

• **F.O.B. Destination** یا انتقال مسولیت اموال تجارتي از فروشنده به خریدار در محل خریدار:

اگر این اصطلاح میان فروشنده و خریدار موافقه شود، در اینصورت تمام مسولیت انتقال اموال تجارتي الی محل خریدار را فروشنده به دوش گرفته، اموال تجارتي در محل خریدار به خریدار تسلیم می‌گردد.

• **F.O.B. Shipping Point** یا انتقال مسولیت اموال تجارتي از فروشنده به خریداری در محل فروشنده:

اگر این اصطلاح میان فروشنده و خریدار موافقه گردد، در اینصورت تمام مسولیت به شمول مصارف حمل و نقل از نقطه مبدأ (محل فروشنده) به دوش خریدار می‌باشد. یعنی مالکیت اموال تجارتي در محل فروشنده به خریدار انتقال می‌یابد.

• **F.O.B. Shipping Point Freight prepaid** انتقال اموال تجارتي از فروشنده به خریدار در محل فروشنده و تادیه پیشکی مصارف حمل و نقل توسط فروشنده:

در صورت این موافقه بين خریدار و فروشنده، مصارف حمل و نقل از محل فروشنده (از نقطه خرید) به دوش خریدار است ولی فروشنده بخاطر روابط دوستانه و حفظ مشتری این مصارف را به کمپنی انتقال دهنده اموال تجارتي پیش پرداخت می‌نماید. در اینصورت خریدار زمانی که اموال را به محل خویش انتقال داد باید پول پیش پرداخت شده برای حمل نقل توسط فروشنده را تادیه و ارسال نماید:

و يا اشكال ديگر F.O.B که در آن می تواند نام محل، بندر، ولايت و يا کشور ذکر گردد و منحيث نقطه تسليم دهی اموال تجارتي از فروشنده به خريدار قرار گیرد نیز وجود دارد. مثلاً کمپنی افغانی با یک کمپنی چينایی موافقه می نماید که محل تسليم دهی اموال تجارتي، بندر کراچی کشور پاکستان است، در اينصورت اصطلاح F.O.B. Karachi مورد استفاده قرار می گیرد و مصارف حمل و نقل الی شهر کراچی به دوش کمپنی چينایی بوده و بعد از آن به دوش کمپنی افغانی می باشد.

ثبت مصارف حمل و نقل در ژورنال نظر به موافقه که میان فروشنده و خريدار صورت می گیرد به اشكال متفاوت ذيل صورت می گیرد:

1. اگر در فروش و انتقال اموال تجارتي موافقه F.O.B. destination میان فروشنده و خريدار صورت گرفته باشد، در اينصورت فروشنده مصارف انتقال اموال تجارتي را به محل خريدار به دوش گرفته و در حسابات فروشنده منحيث مصارف فروش تحت نام (مصارف انتقال اموال الی محل مشتري) و يا Freight - Out ثبت گردیده و برای سنجش مفاد خالص از مفاد غيرخالص (Gross Profit) تفریق می گردد. مثلاً کمپنی فروشنده، اموال تجارتي را به مبلغ 7000 افغانی بفروش می رساند، موافقه انتقال اموال F.O.B. destination است و فروشنده برای انتقال اموال الی محل خريدار (مشتري) مبلغ 400 افغانی را نقداً می پردازد. ثبت اين معامله در ژورنال فروشنده طور ذيل صورت می گیرد:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
10 1390/01	طلبات		7000	
	مصارف انتقال اموال الی محل خريدار		400	
	نقده			400
	(فروشات) عواید فروش			7000
کمپنی اموال را به قرض بفروش می رساند، مصارف انتقال اموال الی محل خريدار نقداً تادیه می گردد				

این معامله را خريدار در حساب خویش (ژورنال) طور ذيل ثبت می نماید:

تاريخ	توضيحات	مرجع	دبت	خریدار
1390/01/10	حساب خرید اشيا		7000	
	حساب قابل تا ديه			7000
	اموال به قرض خریداری می گردد، موافقه انتقال اموال F.O.B.destination می باشد			

2. اگر در فروش اموال تجارتي موافقه F.O.B. shipping point میان فروشنده و خریدار صورت گرفته باشد، در اینصورت باید خریدار مصارف انتقال اموال را از محل بارگیری (محل فروشنده) الی کمپنی بپردازد. این مصارف برای خریدار جز از ذخاير بوده و به خاطر سنجش خریداری خالص بالای مبلغ خریداری علاوه می گردد. مثلاً اگر فروشنده به مبلغ 8000 افغانی اموال را به قرض بفروش برساند، و موافقه انتقال اموال F.O.B. shipping point باشد، مصارف انتقال الی محل خریدار بالغ به 1500 افغانی باشد، در اینصورت فروشنده معامله را طور ذیل در ژورنال به ثبت می رساند.

تاريخ	توضيحات	مرجع	دبت	کريدت
1390/01/15	طلبات		8000	
	فروشات (عواید فروش)			8000
	اموال به قرض به فروش می رسد، موافقه انتقال اموال F.O.B. shipping point می باشد.			

این معامله را خریدار در ژورنال خویش طور ذیل به ثبت می رساند:

تاريخ	توضيحات	مرجع	دبت	کريدت
1390/01/15	حساب خرید اشيا		8000	
	مصارف انتقال اموال الی کمپنی Freight-in		1500	
	نقده			1500
	حساب قابل تا ديه			8000
	خرید اشيا به قرض صورت گرفته و شرط مصارف انتقال F.O.B. shipping point بوده و نقداً تا ديه می گردد.			

3. اگر میان فروشنده و خریدار موافقه F.O.B. Shipping Point , Freight prepaid انتقال اموال صورت گرفته باشد، در اینصورت مصارف حمل و نقل به دوش خریدار بوده ولی فروشنده به خاطر روابط حسنه با خریدار، این مصارف را به کمپنی ترا نسپورتی پیش پرداخت می نماید که مبلغ طلباتش بالای خریدار افزایش می نماید. زمانیکه خریدار اموال را به کمپنی خویش آورد، مصارف حمل و نقل را همراه با پول خرید اشیا و اجناس به فروشنده تادیه و ارسال می نماید. مثلاً یک کمپنی به مبلغ 10000 افغانی اموال را بالای یک مشتری خویش به قرض بفروش می رساند، مصارف حمل و نقل را برای انتقال دهنده اموال بطور پیشکی تادیه می نماید، یعنی موافقه حمل و نقل F.O.B. Shipping Point Freight Prepaid می باشد. در این صورت معامله را فروشنده طور ذیل در ژورنال ثبت می نماید:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
/ 01 / 15 1390	طلبات		10400	
	نقده			400
	فروش (عواید فروش)			10000
	اموال به قرض بفروش میرسد ، و موافقه حمل و نقل اموال F.O.B. Shipping Point و 400 افغانی Freight Prepaid می باشد.			

خریدار این معامله را طور ذیل در ژورنال به ثبت میرساند:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
/ 01/15 1390	حساب خرید اشیا		10000	
	مصارف انتقال اموال الی کمپنی		400	
	حساب قابل تادیه			10400
	خرید اموال به قرض به مبلغ 10000 افغانی ، F.O.B. Shipping Point Freight Prepaid			

تنزيل خريد براي تاديه فوري براي مصارف حمل ونقل سنجش نمي گردد، مثلاً اگر در
 معامله فوق 2٪ تنزيل وجود مي داشت مبلغ آن عبارت بود از 200 افغاني (2٪ *
 10000) نه 208 افغاني (2٪ * 10400).

Calculation of Net Purchase **سنجش خريداري خالص**

در بحث هاي قبلي راجع به موضوعات مختلف صحبت گرديد، مانند خريداري
 (خريداشيا)، مستردي اموال خريداري شده، تنزيل خريد و مصارف ترانسپورت (بارچالاني).
 از اينكه همه اين حسابات بالاي ارزش خريداري تاثير دارد بناً بايد در سنجش خريداري
 خالص دريك دوره در نظر گرفته شود.

سنجش خريداري خالص طوري صورت مي گيرد كه بامبلغ خريد اشيا و اجناس،
 مصارف ترانسپورت علاوه گرديده و ارزش آنرا بلند مي برد، حساب تنزيل خريد و حساب
 مستردي اموال خريد از آن تفريق مي گردد. حساب خريداري خالص مصارف حقيقي اشيا و
 اجناس را نشان مي دهد كه خريدار آنرا بخاطر انتقال اين اشيا خريداري شده الي كمپني
 متقبل مي شود. مصارف گدام، بيمه، ربح و مصارف مشابه ديگر مربوط به مصارف دوره
 بوده كه مستقيماً بالاي توليدات و يا اشيا و اجناس خريداري شده تقسيم نگرديده بلكه
 منحيث مصارف عملياتي تصدي يا شركت محسوب مي گردد.

مثال:- يك كمپني در يك دوره به مبلغ 400000 افغاني اشيا و اجناس خريداري
 مي نمايد. مصارف حمل ونقل الي كمپني بالغ به 40000 افغاني، تنزيل خريد بالغ به 6000
 افغاني و مستردي اموال خريداري شده بالغ به 14000 افغاني مي باشد. در اينصورت
 خريداري خالص طور ذيل سنجش مي گردد:

خريداري در جريان دوره	400000
مثبت: مصارف ترانسپورت	+40000
	440000
منفي: تنزيل خريد	- 6000
و مستردي اموال	- 14000
	<u>20000</u>
خريداري خالص	\$420000

مصارف اجناس بفروش رسیده Cost of Goods Sold

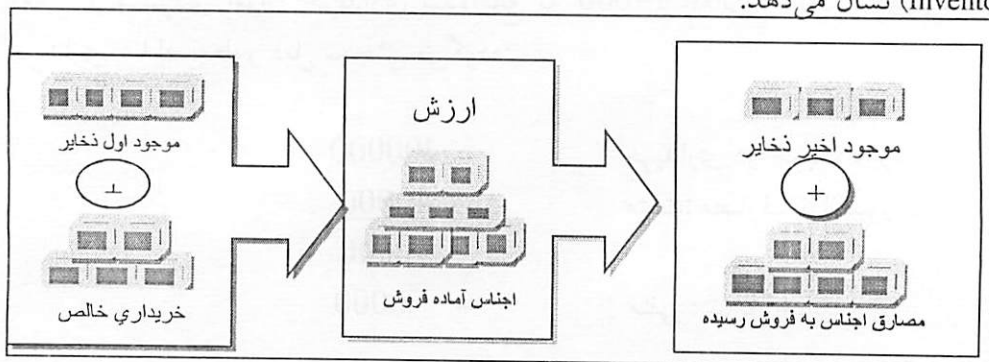
طوريكه قبلاً تذكر يافت كه مصارف خريداري (مصارف اشيا و اجناس آماده فروش) بلاخره بايد بين مصارف اجناس بفروش رسیده (Cost of Goods Sold) و حساب ذخاير (Inventory) تقسيم گردد. از جمله اشيا و اجناس خريداري شده، يك قسمت آن دو باره بفروش مي رسد كه منحيث «مصارف اجناس بفروش رسیده» در حساب مفاد و ضرر معامله مي گردد و قسمت ديگراشيا و اجناس خريداري شده بدون فروش باقي مي ماند كه منحيث «حساب ذخاير» در بيلانس شيت ارايه مي گردد.

مثال :

موجود اول ذخاير در شروع سال	115000	←	اخير سال قبلي جديد
جمع : خريداري خالص درجريان دوره	420000	←	خريداري خالص دوره

مصارف اجناس كه آماده فروش است	535000		
منفي: موجود اخير (حساب ذخاير) در اخير سال	91000	←	موجودي در اخير سال
مصارف اجناس بفروش رسیده	444000		

شكل ذيل طريقه تخصيص يا تقسيم مصارف اشيا و اجناس خريداري شده را به مصارف اجناس بفروش رسیده (Cost of Goods Sold) و موجود اخير ذخاير (Ending Inventory) نشان مي دهد.

موجود اول ذخاير در شروع سال مساوي به موجود اخير سال قبلي بوده كه از بيلانس شيت سال گذشته بدست آمده مي تواند. خريداري خالص از حسابات يا ليجرهاي چون حساب خريد اشيا، حساب مصارف حمل و نقل الي كمپني (Transportation - In)، حساب تنزيل خريد (Purchase discount) و حساب مستردی اموال (Purchase Return and)

Allowances) بدست می آید. مصارف اجناس که آماده فروش است از مجموع موجود اول ذخاير در شروع دوره و خريداري خالص سنجش می گردد. مصارف اجناس که آماده فروش است (Cost of Goods Available for Sale) به دو قسمت تقسيم می شود:

1) اجناس که بفروش نرسیده و منحيث موجود اخير (Ending Inventory) باقی می ماند و تحت نام ذخاير در بيلانس شيت اخير سال درج می گردد.

2) اجناس که در همين دوره بفروش می رسد منحيث «مصارف اجناس بفروش رسیده» در حساب مفاد و ضرر دوره منحيث مصارف معامله می گردد.

حساب مفاد و ضرر مفصل Detailed Income Statement

در ارتباط با سنجش نتیجه کمپنی و مقایسه عوايد و مصارف دوره بعضی مسایل مهم باید مورد غور و بررسی قرار بگیرد. این مسایل عبارتند از: فروشات خالص، خريداري خالص، مصارف فروشات، مفاد غيرخالص و غيره. همچنان در یک کمپنی ممکن معاملات فرعی که مربوط فعالیت اساسی یا روزانه کمپنی نباشد صورت گیرد و در نتیجه کمپنی تاثیرگذار باشد. مثلاً مفاد که از فروش دارایی های ثابت بدست می آید، یا ضرر که ناشی از حریق یا تخریب به کمپنی وارد می گردد. این مفاد و یا ضرر باید منحيث یک کتگوری جدا از مفاد و یا ضرر فعالیت های روزمره راپور داده شود. حساب مفاد و ضرر مفصل راجع به این مسایل معلومات کافی را بخاطر سنجش دقیق نتیجه کمپنی ارایه می کند. ذیلاً حساب مفاد و ضرر مفصل (مفاد و ضرر چند مرحله یی) یک شرکت (شرکت افغان) داده شده است:

شرکت سهامی افغان			
حساب مفاد و ضرر مفصل			
30 حوت سال 1390			
عوايد			
فروشات (عوايد فروش)			750000
منفی: - تنزیل فروش		7000	
مستردی و تخصیصه کاهش قیمت فروش		3000	10000
فروشات (عوايد فروش) خالص			740000
مصارف اجناس بفروش رسیده Cost of Goods Sold			
موجود اول ذخاير (اول حمل 1389)		115000	
مثبت: - خریداری ها	400000		
- مصارف انتقال اموال الی کمپنی	40000		
	440000		
منفی: تنزیل خرید	6000		
مستردی خرید و تخصیصه کاهش قیمت	14000	20000	
خریداری خالص		420000	
اموال که آماده فروش است		535000	
منفی: موجود اخیر ذخاير 30 حوت سال 1389		91000	
مصارف اجناس بفروش رسیده			444000
مفاد غیر خالص	296000		
مصارف اداری و فروش			
مصارف اشتها رات		60000	
مصارف انتقال اموال الی محل مشتری Freight - Out		32000	
فرسایشات		18000	
مصارف برق، آب، صفایی		29000	

معاشات			134000	
مصروف كرايه			12000	
مجموع مصروف اداري و فروش				285000
مفاد خالص	11000			

بايد متذكر شد كه حتمي نيست كه صورت حساب مفاد و ضرر تمام كمپني‌هاي تجارتي ارقام مندرجه صورت حساب مفاد و ضرر فوق را دارا باشد، بلكه اشكال متفاوت را نظر به موجوديت حسابات مختلف مي‌داشته باشد.

پروسه بستن معاملات Closing Process

در محاسبه كه براي خريد و فروش اشيا و اجناس مورد استفاده قرار مي‌گيرد مخصوصاً زمانيكه ميتود دوره‌يي ثبت ذخاير استفاده شود پروسه بستن حسابات موقتي نظر به پروسه بستن كه قبلاً انجام شد متفاوت مي‌باشد. و تفاوت آن در اين است كه در اين پروسه حساب ذخاير نيز بسته مي‌گردد، و آن به خاطر كه بيلانس جديد يا تصفيه شده ذخاير براي دوره بعدي آماده گردد. با استفاده از پروسه بستن تمام آن حسابات كه بيلانس (باقيمانده) كريدت دارند به طرف دبت حساب مربوطه بسته شده، برعكس حسابات كه داراي بيلانس (باقيمانده) دبت بوده به طرف كريدت حسابات مربوطه بسته ميشود. حساب ذخاير نيز توسط مبلغ موجود اول (Beginning Inventory) و موجود اخير (Ending Inventory) بسته گرديده و آماده انتقال به دوره بعدي محاسبوي ميشود. پروسه بستن حسابات موقتي و حساب ذخاير شركت افغان كه فوقاً صورت حساب مفاد و ضرر آن ترتيب شده است در شكل ذيل ارايه گرديده است:

12-31-90	فروشات	750,000	
	تنزيل خريد	6,000	
	خريد اموال و تحصيله کاهش قيمت مستردى	14,000	
	ذخاير	91,000	
	حساب خلاصه درآمد		861,000
	بستن حسابات مربوط حساب مفاد و ضرر که داراي بيلانس کريدت ميشنند، و احيا بيلانس (باقيمانده) حساب ذخاير		
12-31-90	حساب خلاصه درآمد	850,000	
	فروش تنزيل		7,000
	قيمت فروش و تخصيصه کاهش مستردى		3,000
	اموال خريد		400,000
	انتقال اموال الی کمپنى مصارف		40,000
	اشتهارات مصارف		60,000
	انتقال اموال الی محل مشتری مصارف		32,000
	فرسايشات مصارف		18,000
	برق، آب، و صفایى مصارف		29,000
	معاشات مصارف		134,000
	کرایه مصارف		12,000
	حساب ذخاير		115,000
	بستن حسابات موقتي که داراي بيلانس (باقيمانده) دبت ميشنند، و کشيدن موجود اول حساب ذخاير		
12-31-90	حساب خلاصه درآمد	11,000	
	مفاد (مفاد توزيع ناشده) ذخاير		11,000
	بستن حساب خلاصه درآمد و انتقال آن به حساب مفاد توزيع ناشده		

اگر پروسه بستن فوق ملاحظه گردد دیده میشود که حساب ذخاير که یک حساب واقعى (بيلانسى) است نیز بسته گردیده است. دليل آن اينست که با استفاده از ميتود دورهيى ذخاير اموال که خريدارى ميشود در حساب خريد اموال دبت شده است نه در حساب ذخاير، همچنان زمانیکه اموال به فروش ميرسد از حساب ذخاير کريدت نميگردد.

بنأ حساب ذخاير الی اخير دوره موجود اول اموال و اجناس را نشان ميدهد. فلهدا به خاطر اينکه حساب ذخاير در اخير دوره تصفيه شود و ارزش اموال و اشيا را نشان بدهد که در اخير دوره در ذخاير باقی مانده است بايد در پروسه بستن حسابات موقتي شامل گردد. بستن حساب ذخاير به طرف کريدت به معنی برطرف نمودن موجود اول ذخاير بوده ، در حالیکه بستن اين حساب به طرف دبت برای نشان دادن موجود اخير ذخاير صورت ميگيرد.

2. سيستم ثبت ذخاير بشکل متمادی يا بدون وقفه Perpetual Inventory

در اين سيستم ثبت ذخاير، خريد و فروش اموال و اجناس مستقيماً در حساب ذخاير ثبت گرديده و به حسابات ديگر مانند حساب خريد اشيا يا اموال و حساب فروش اشيا يا اموال ضرورت احساس نميگردد. طور مثال يک تاجر معاملات ذيل را در يک دروه حسابی انجام داده است.

- تاجر يک فعاليت تجارتي را به ارزش 30000 افغانی امتعه تجارتي و به مبلغ 50000 افغانی نقد آغاز مينمايد.

تفسير معامله: تاجر متذکره به فعاليت که جديداً آغاز نموده مبلغ 50000 افغانی را نقداً و به ارزش 30000 افغانی اشيا و اجناس را سرمايه گذاری نموده است. در اين معامله دارایی ذريعه سرمايه شخصی افزايش مينمايد.

- به ارزش 5000 افغانی ذخاير اضافی تهيه مينمايد.

تفسير معامله: ذريعه اين معامله حساب ذخاير به ارزش 5000 افغانی افزايش مينمايد و حساب پول نقد به عين ارزش کاهش مينمايد.

- تاجر مبلغ 400 افغانی را به خاطر انتقال اشيا و اجناس خريداري شده الی گدام نقداً پرداخت مينمايد.

تفسير معامله: مصارف ترانسپورت امتعه الی گدام تاجر (انتقال اشيا و اجناس الی کمپنی Transportation-In) در مصارف تهيه ذخاير شامل ميشود، بناً به ارزش ذخاير (اشيا و اجناس) خريداري شده افزود گرديده و يک بخش از ذخاير ميگردد. اين مصارف باعث افزايش حساب ذخاير و کاهش حساب پول نقد ميگردد.

- اموال تجارتي که ارزش (مصارف) آن 10000 افغانی بود به قيمت 18000 افغانی نقداً به فروش ميرسد.

تفسير معامله: اين معامله متشكل از دو بخش ميباشد: (الف) تشخيص عوايد فروش: حساب عوايد فروش و حساب پول نقد هر يك به ارزش 18000 افغانى افزايش مينمايد. (ب) تشخيص مصارف اجناس كه بفروش رسيده است: در ميتود ثبت ذخاير بشكل متمادى يا بيوقفه، مصارف بصورت مداوم و متمادى (هرگاه معامله صورت ميگيرد) ثبت ميگردد. بناً حساب ذخاير بايد به ارزش 10000 افغانى كم گردد و همين مبلغ در حساب مصارف تحت نام (مصارف اجناس بفروش رسيده Cost of Goods Sold) ثبت گردد.

- تاجر مصارف ترانسپورت يا انتقال اشيا و اجناس بفروش رسيده را الى محل معين مشتري كه بالغ به 300 افغانى ميگردد، نقداً تاديه مينمايد.

تفسير معامله: در اين معامله آن مصارف شامل است كه تاجر آنرا بخاطر انتقال اشيا بفروش رسيده الى محل مشتري ميپردازد. كمپنى اين مصارف را منحيث مصارف عملياتى يا به عباره ديگر منحيث مصارف دوره محسوب مينمايد.

- تاجر مصارف فروش را كه بالغ به 350 افغانى ميباشد نقداً تاديه مينمايد. تفسير معامله: مصارف فروش هم از جمله مصارف عملياتى بوده كه باعث افزايش حساب مصارف فروش و كاهش حساب پول نقد ميگردد.

معاملات فوق به ترتيب ذيل در ژورنال ثبت ميگردد:

نام کمپني (.....)

ژورنال

سال (1390)

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
حاصل 1390	1	نقده	50000	
		ذخاير	30000	
		سرمایه		80000
	شخص مبلغ 50000 افغانی و به ارزش 30000 افغانی ذخاير را سرمایه گذاری مینماید			
2	ذخاير		5000	
	نقده			5000
	به ارزش 5000 افغانی ذخاير (اشیا و اجناس) خریداری میگردد			
3	ذخاير (مصارف انتقال ذخاير الی کمپني)		400	
	نقده			400
	مصارف ترانسپورت ذخاير الی کمپني نقداً تا دیه گردید			
4الف	نقده		18000	
	عواید فروش			18000
	ذخاير به قیمت 18000 افغانی نقداً بفروش رسید			
4ب	مصارف اجناس بفروش رسیده		10000	
	ذخاير			10000
	ارزش ذخاير که بفروش رسید بالغ به 10000 افغانی میباشد			
5	مصارف ترانسپورت (انتقال اشیا الی محل مشتری)		300	
	نقده			300
	کمپني بنا طر انتقال اشیا بفروش رسیده الی محل مشتری مبلغ 300 افغانی را نقداً میپردازد			
6	مصارف فروش		350	
	نقده			350
	مصارف فروش بالغ به 350 افغانی نقداً تا دیه میگردد			

تمرین: معاملات فوق که در ژورنال ثبت گردیده است به لیجر و یا حسابات (تی) انتقال داده شود و مفاد و ضرر کمپنی شنجش گردد.

مثال: یک کمپنی در ماه سرطان سال 1391 شروع به فعالیت نموده و در جریان این ماه معاملات ذیل را انجام داده است:

- 1- آغاز یک فعالیت تجارتي توسط مالک کمپنی به 60000 افغانی نقداً.
- 2- خریداری یک مقدار امتعه تجارتي به قرض به مبلغ 7000 افغانی صورت میگیرد. شرط تادیه بل خرید عبارت از $n/25$ ، $3/10$ میباشد.
- 3- "مصارف انتقال امتعه تجارتي از محل خرید الی گدام کمپنی به مبلغ 2500 افغانی نقداً تادیه میگردد.
- 4- به ارزش 500 افغانی امتعه خریداری شده بنا بر داشتن نواقص دوباره مسترد میگردد.
- 5- کمپنی پول خرید امتعه تجارتي را در دوره تنزیل تادیه مینماید، بنابر آن مستحق 3٪ تنزیل میشود.
- 6- به ارزش 2000 افغانی اموال تجارتي به قیمت 5000 افغانی به قرض به فروش میرسد.
- 7- مصارف انتقال اموال تجارتي فروخته شده به مبلغ 670 افغانی نقداً از طرف کمپنی تادیه میگردد.
- 8- کمپنی به مشتری که در معامله ششم اموال تجارتي را خریداری نموده است کاهش قیمت را در نظر می گیرد به مبلغ 300 افغانی. این کاهش قیمت به خاطر است که کمپنی توقع دارد که شخص خریدار مشتری دائمی کمپنی شود.
- 9- خریدار یک مقدار اموال فروخته شده را که قیمت فروش آن 500 افغانی بود بنابر داشتن نواقص دوباره مسترد مینماید، مصارف (ارزش) این اموال مسترد شده بالغ به 200 افغانی میباشد.
- 10- کمپنی تمام مبلغ طلبات باقیمانده خویش را نقداً جمع آوری مینماید.
- 11- کمپنی بیلانس باقیمانده حساب قابل تادیه را نقداً میپردازد.

الف) معاملات فوق را درج ژورنال نمائید.

ب) معاملات را از ژورنال به حسابات تی (T) انتقال دهید.

حل جز الف) معاملات فوق ذیلاً در ژورنال ثبت گردیده است:

ژورنال

صفحه (1)

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
1	پول نقد		60000	
	سرمایه شخصی			60000
	سرمایه گذار نقدا" توسط سرمایه شخصی سرمایه گذاری می نماید			
2	ذخاير		7000	
	حساب قابل تادیه از مدرک خرید اموال			7000
	خرید اموال به قرض به مبلغ 7000 افغانی ، با شرط تادیه $n/25$ ، $3/10$			
3	ذخاير (مصارف انتقال اموال الی کمپنی)		2500	
	پول نقد			2500
	مصارف انتقال اموال الی کمپنی نقدا" تادیه گردید			
4	حساب قابل تادیه از مدرک خرید اموال		500	
	ذخاير			500
	اموال فروخته شده بنابر داشتن نواقص دوباره مسترد می گردد به ارزش 500 افغانی			
5	حساب قابل تادیه از مدرک خرید اموال		75	
	ذخاير			75
	پول خرید اموال در دوره تنزیل تادیه شده و 3 فیصد تنزیل بدست میآید			
6 الف	طلبات		5000	
	عواید فروش			5000
	اموال به مبلغ 5000 افغانی به قرض به فروش میرسد			
6 ب	مصارف اموال فروخته شده		2000	
	ذخاير			2000
	ارزش اموال فروخته شده بالغ به 2000 افغانی میباشد			

ژورنال

صفحه (2)

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریبت
7	مصارف انتقال اموال الی محل مشتری (T- Out)		670	
	پول نقد			670
	مصارف انتقال اموال الی محل مشتری نقداً تادیه میگردد			
8	عواید فروش		300	
	طلبات			300
	کاهش قیمت برای مشتری در نظر گرفته می شود			
9 الف	عواید فروش		500	
	طلبات			500
	اموال فروخته شده دارای نواقص دوباره مسترد می گردد			
9 ب	ذخاير		200	
	مصارف اموال فروخته شده			200
	ارزش اموال مسترد شده بالغ به 200 افغانی می باشد			
10	پول نقد		4200	
	طلبات			4200
	طلبات باقیمانده نقداً جمع آوری میگردد			
11	حساب قابل تادیه از مدرک خرید اموال		6425	
	پول نقد			6425
	باقیمانده حساب قابل تادیه از مدرک خرید اموال نقداً تادیه میگردد			

حل جز ب) انتقال معاملات از ژورنال به حسابات (T) مربوطه ذيلاً صورت گرفته است:

<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dr</th> <th colspan="2">نقده</th> <th>Cr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1)</td> <td>60000</td> <td>2500</td> <td>(3)</td> </tr> <tr> <td>10)</td> <td>4200</td> <td>670</td> <td>(7)</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>6425</td> <td>(11)</td> </tr> <tr> <td>(باقیمانده)</td> <td>54605</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>64200</td> <td>9595</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Dr	نقده		Cr	1)	60000	2500	(3)	10)	4200	670	(7)			6425	(11)	(باقیمانده)	54605				64200	9595		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dr</th> <th colspan="2">ذخاير</th> <th>Cr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2)</td> <td>7000</td> <td>500</td> <td>(4)</td> </tr> <tr> <td>3)</td> <td>2500</td> <td>75</td> <td>(5)</td> </tr> <tr> <td>9ب)</td> <td>200</td> <td>2000</td> <td>(6ب)</td> </tr> <tr> <td>(باقیمانده)</td> <td>7125</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>9700</td> <td>2575</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Dr	ذخاير		Cr	2)	7000	500	(4)	3)	2500	75	(5)	9ب)	200	2000	(6ب)	(باقیمانده)	7125				9700	2575	
Dr	نقده		Cr																																																				
1)	60000	2500	(3)																																																				
10)	4200	670	(7)																																																				
		6425	(11)																																																				
(باقیمانده)	54605																																																						
	64200	9595																																																					
Dr	ذخاير		Cr																																																				
2)	7000	500	(4)																																																				
3)	2500	75	(5)																																																				
9ب)	200	2000	(6ب)																																																				
(باقیمانده)	7125																																																						
	9700	2575																																																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dr</th> <th colspan="2">طلبات</th> <th>Cr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>6 الف)</td> <td>5000</td> <td>300</td> <td>(8)</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>500</td> <td>(9 الف)</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>4200</td> <td>(10)</td> </tr> <tr> <td>(باقیمانده)</td> <td>0</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>5000</td> <td>5000</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Dr	طلبات		Cr	6 الف)	5000	300	(8)			500	(9 الف)			4200	(10)	(باقیمانده)	0				5000	5000		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dr</th> <th colspan="2">حساب قابل تاديه از مدرک خرید اموال</th> <th>Cr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4)</td> <td>500</td> <td>7000</td> <td>(2)</td> </tr> <tr> <td>5)</td> <td>75</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>11)</td> <td>6425</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>(باقیمانده)</td> <td>0</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>7000</td> <td>7000</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Dr	حساب قابل تاديه از مدرک خرید اموال		Cr	4)	500	7000	(2)	5)	75			11)	6425			(باقیمانده)	0				7000	7000	
Dr	طلبات		Cr																																																				
6 الف)	5000	300	(8)																																																				
		500	(9 الف)																																																				
		4200	(10)																																																				
(باقیمانده)	0																																																						
	5000	5000																																																					
Dr	حساب قابل تاديه از مدرک خرید اموال		Cr																																																				
4)	500	7000	(2)																																																				
5)	75																																																						
11)	6425																																																						
(باقیمانده)	0																																																						
	7000	7000																																																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dr</th> <th colspan="2">سرمایه شخصی</th> <th>Cr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td>60000</td> <td>(1)</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>60000</td> <td>(باقیمانده)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>0</td> <td>60000</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Dr	سرمایه شخصی		Cr			60000	(1)			60000	(باقیمانده)		0	60000		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dr</th> <th colspan="2">عواید فروش</th> <th>Cr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>8)</td> <td>300</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>9 الف)</td> <td>500</td> <td>5000</td> <td>(6 الف)</td> </tr> <tr> <td>(باقیمانده)</td> <td>4200</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>800</td> <td>5000</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Dr	عواید فروش		Cr	8)	300			9 الف)	500	5000	(6 الف)	(باقیمانده)	4200				800	5000													
Dr	سرمایه شخصی		Cr																																																				
		60000	(1)																																																				
		60000	(باقیمانده)																																																				
	0	60000																																																					
Dr	عواید فروش		Cr																																																				
8)	300																																																						
9 الف)	500	5000	(6 الف)																																																				
(باقیمانده)	4200																																																						
	800	5000																																																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dr</th> <th colspan="2">مصارف اموال به فروش رسیده</th> <th>Cr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>6ب)</td> <td>2000</td> <td>200</td> <td>(9ب)</td> </tr> <tr> <td>(باقیمانده)</td> <td>1800</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>2000</td> <td>200</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Dr	مصارف اموال به فروش رسیده		Cr	6ب)	2000	200	(9ب)	(باقیمانده)	1800				2000	200		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dr</th> <th colspan="2">T- Out</th> <th>Cr</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>7)</td> <td>670</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>(باقیمانده)</td> <td>670</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>670</td> <td>0</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				Dr	T- Out		Cr	7)	670			(باقیمانده)	670				670	0																	
Dr	مصارف اموال به فروش رسیده		Cr																																																				
6ب)	2000	200	(9ب)																																																				
(باقیمانده)	1800																																																						
	2000	200																																																					
Dr	T- Out		Cr																																																				
7)	670																																																						
(باقیمانده)	670																																																						
	670	0																																																					

در معامله (9 ب) مصارف تمام شد يا ارزش اموال تجارتي كه دوباره به كمپني مسترد شده ثبت گرديده است. چون اموال مسترد شده دوباره به ذخاير برگشت نموده بناً ارزش آن بايد در ذخاير دبت گردد، و از طرف ديگر مصارف اجناس به فروش رسيده به اندازه مصارف تمام شد اجناس كه دوباره مسترد شده است كريدت ميگردد.

مصارف ورتني يا تضمين (Warranty Cost)

تضمين در مورد اجناس فروخته شده جز از ديون احتمالي است كه از طرف كمپني در موارد مشخص تخمين ميگردد. زمانيكه يك جنس از طرف يك كمپني به ضمانت به فروش ميرسد احتمال اينكه اين جنس از نگاه صحت و كيفيت داراي نواقص باشد باعث بوجود آمدن مصارف احتمالي در كمپني مذكور ميگردد. كمپني براي اين مصارف احتمالي يك حساب مصارف كه مبلغ احتمالي در آن دبت و يك حساب ديون (دين از مدرك ضمانت يا دين ورتني) كه مبلغ احتمالي در آن كريدت ميگردد را ترتيب مينمايد. در صورت كه اين احتمال به واقعيت تبديل شد يعني جنس فروخته شده از طرف كمپني فروشنده ترميم و يا تعويض شد، حساب «دين ورتني» كاهش يافته يعني دبت ميگردد و حساب پول نقد و يا هر منبع ديگر كه در ترميم و يا تعويض جنس به مصرف ميرسد كريدت ميشود. ذيلاً نمونه از معامله مصارف احتمالي ورتني يا تضمين ثبت ژورنال گرديده است:

معامله: كمپني به مبلغ يك مليون افغاني فروشات داشته كه از آن جمله 3% را كمپني منحيث مصارف احتمالي كه به ارتباط تضمين صورت خواهد گرفت تخمين نموده است.

تاريخ	توضيحات	مرجع	دبت	كريدت
/ 01/10 1390	پول نقد		100000 0	
	فروشات			100000 0
فروشات كمپني به نقد به مبلغ يك مليون افغاني صورت گرفت				
/ 01/10 1390	مصارف ورتني يا تضمين		30000	
	ديون ورتني يا تضمين			30000
	3% فروشات منحيث مصارف احتمالي تضمين ثبت گرديد.			

اگر از مصارف احتمالي تضمين صرف 5000 افغاني منحيث مصارف واقعي به

ظهور برسد طور ذيل در ژورنال ثبت مي گردد:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبت	کریدت
1390 / 01/15	دیون ورتتی یا تضمین		5000	
	پول نقد			5000
	ترمیم رایگان اجناس فروخته شده دارای نواقص از طرف کمپنی صورت گرفت			

یک حساب T را در نظر میگیریم که بیلانس یا موجود شروع دوره دیون ورتتی یا تضمین را و هم مبلغ مصارف احتمالی تضمین دوره جاری و بیلانس یا باقیمانده (موجود اخیر) حساب مربوطه را نشان میدهد.

Dr	دیون ورتتی یا تضمین		Cr
تضمین اجرا شده	80000	25000	:OB
		70000	تخمین ورتتی دوره کنونی:
	80000	95000	
		15000	بیلانس اخیر (Bal):

موجود اول حساب فوق عبارت از 25000 افغانی بوده که مربوط دوره قبلی است، در دوره جاری فروشات کمپنی بالغ به 3500000 افغانی میباشد که به اندازه 2٪ آن که بالغ به 70000 افغانی میشود منحیث مصارف تضمین پیش بینی گردیده است. همچنان مصارف که واقعاً به ارتباط تضمین یا ورتتی در دوره فعلی صورت گرفته است بالغ به 80000 افغانی میباشد که به طرف دبت حساب «دین ورتتی» ثبت گردیده است. و بلاخره مبلغ باقیمانده منحیث موجود اخیر حساب که بالغ به 15000 افغانی میشود سنجش گردیده است که دین باقیمانده کمپنی را به ارتباط تضمین نشان میدهد.

تمرین فصل چهارم:

سوال اول: ثبت ذخاير در محاسبه با استفاده از کدام طريقه ها صورت می گيرد صرف نام بگيريد.

سوال دوم: تفاوت میان میتود خالص و غير خالص ثبت تنزیل را ذریعه یک مثال واضح سازید.

سوال سوم: مستردی خرید یعنی چه؟ بیان نمائید.

سوال چهارم: راجع به ثبت ذخاير به طريقه دوره یی معلومات مختصر ارایه نمائید.

سوال پنجم: معاملات ذیل را با استفاده از میتود دوره یی ثبت ذخاير درج ژورنال نمائید:

1- آغاز یک فعالیت تجارتي با سرمایه شخصی به مبلغ 1000000 افغانی نقداً و اموال تجارتي به ارزش 50000 افغانی.

2- خرید یک مقدار امتعه تجارتي به منظور فروش دوباره به مبلغ مجموعی 18000 افغانی به قرض.

3- مصارف انتقال امتعه خریداری شده بالغ به 1000 افغانی میباشد که نقداً تادیه میگردد.

4- مبلغ 2600 افغانی توسط مالک کمپنی به منظور مصارف شخصی از پول نقد کمپنی برداشت میگردد.

5- فروش یک مقدار امتعه تجارتي به قرض به مبلغ 12000 افغانی.

6- مصارف انتقال امتعه تجارتي به فروش رسیده از طرف کمپنی نقداً تادیه میگردد بالغ به 500 افغانی.

7- تادیه پول امتعه تجارتي از طرف کمپنی به مبلغ 18000 افغانی.

8- افتتاح یک حساب بانکی توسط کمپنی و انتقال پول نقد به آن به مبلغ 240000 افغانی.

9- دریافت پول فروش امتعه تجارتي از مشتری (خریدار) مبلغ 8000 افغانی نقداً و 4000 افغانی از طریق حساب بانکی.

10- یک مقدار قرطاسیه به مبلغ 2200 افغانی خریداری می گردد و پول آن نقداً تادیه میگردد.

سوال ششم: هرگاه دریک کمپنی موجود ذخاير در شروع دوره 10000 افغانی، خرید اموال تجارتي در جریان همین دوره بالغ به 4000 افغانی، مصارف انتقال اموال خریداری

شده الی کمپنی بالغ به 400 افغانی، مستردی خرید 100 افغانی، تنزیل خرید 50 افغانی باشد خریداری خالص و ارزش مجموعی ذخاير (ارزش اجناس آماده فروش) را در کمپنی مذکور سنجش نمائید.

سوال هفتم: هرگاه ذخاير در شروع دوره بالغ به 1000 افغانی، خریداری خالص دوره بالغ به 4000 افغانی و موجود اخير ذخاير بالغ به 3200 افغانی باشد. مصارف (ارزش) اجناس به فروش رسیده چند خواهد بود سنجش کنید.

سوال هشتم: هرگاه فروشات غیرخالص یک کمپنی 12000 افغانی، تنزیل فروش 200 افغانی، مستردی فروش 800 افغانی و مصارف اجناس به فروش رسیده 5000 افغانی باشد مفاد غیر خالص کمپنی را سنجش کنید.

سوال نهم: اگر یک کمپنی به مبلغ 4000 افغانی اموال تجارتي را با حصول 3٪ تنزیل خریداری نماید و به ارزش 1000 افغانی اموال را بنابر داشتن نواقص دوباره مسترد نماید. مبلغ پول را که کمپنی برای خرید این اموال میپردازد و مبلغ تنزیل خرید را سنجش کنید.

سوال دهم: فرق بین مستردی خرید و مستردی فروش را مختصراً بیان کنید.

سوال یازدهم: هرگاه یک کمپنی به مبلغ 6800 افغانی اموال را با اعطا 2٪ تنزیل به مشتری به فروش برساند و مشتری به مبلغ 900 افغانی اموال دارای نواقص را دوباره به کمپنی مسترد نماید. مبلغ پول که کمپنی از این خریدار بدست میآورد و مبلغ تنزیل که به این خریدار اعطا می گردد را سنجش کنید.

سوال دوازدهم: معاملات ذیل را با در نظر گرفتن میتود متمادی یا پیوست ثبت ذخاير درج ژورنال نمائید:

- 1- آغاز یک تجارت با سرمایه شخصی 500000 افغانی نقداً و اموال تجارتي به ارزش 100000 افغانی.
- 2- خریداری یک مقدار اموال تجارتي به مبلغ 40000 افغانی به قرض.
- 3- مسترد نمودن اموال تجارتي دارای نواقص به مبلغ 20000 افغانی.
- 4- بدست آوردن 2٪ تنزیل در معامله خرید اموال تجارتي.
- 5- افتتاح یک حساب بانکی و انتقال 120000 افغانی نقداً به آن.
- 6- تادیه پول خرید اموال تجارتي 50٪ به نقد و 50٪ از طریق حساب بانکی.
- 7- به ارزش 10000 افغانی اموال تجارتي به قیمت 16000 افغانی به قرض به فروش میرسد.

8- خريدار به ارزش 1000 افغانی اموال دارای نواقص را که قيمت فروش آن 1600 افغانی بود مسترد مينمايد.

9- خريدار پول خريد اموال تجارتي را در دوره تنزيل پرداخته بناً کمپنی برای آن 2٪ تنزيل ميدهد.

10- اخذ قرضه از بانک به مبلغ 25000 افغانی نقداً.

سوال سيزده هم: ذيلاً معلومات حساب مفاد و ضرر يك کمپنی در ماه سرطان سال 1391 داده شده است. شما با استفاده از اين معلومات صورت حساب مفاد و ضرر کمپنی مذکور را با در نظر داشت شکل چند مرحله يی مفاد و يا ضرر آن سنجش و ترتيب نمايد:

مصارف کرایه 1000 افغانی، مصارف برق 400 افغانی، مصارف انترنت 220 افغانی، مصارف انتقال اموال تجارتي الی کمپنی 500 افغانی، مصارف ترميم ماشين 900 افغانی، تنزيل خريد اموال 100 افغانی، تنزيل فروش اموال 80 افغانی، خريد اموال تجارتي 4000 افغانی، فروش اموال تجارتي 9000 افغانی، مستردی فروش 200 افغانی، مستردی خريد 500 افغانی، موجود اول ذخاير 2000 افغانی، موجود اخير ذخاير 4800 افغانی، مصارف انتقال اموال فروخته شده الی محل مشتری 300 افغانی، فرسايشات 200 افغانی، ضرر از مدرک فروش يك پایه ماشين 320 افغانی، مفاد از طريق فروش زمين 400 افغانی.

سوال چهاردهم: راجع به اصطلاحات ذيل معلومات دهيد:

1- F.O.B shipping point

2- F.O.B Destination

3- F.O.B Shipping point freight prepaid

4- 1 / 15 , n / 45

5- 2 / 10 , n / eom

سوال پانزدهم: معاملات ذيل در يك شرکت در يك دوره صورت گرفته است، اين معاملات را درج حسابات T نموده مفاد يا ضرر شرکت را با استفاده از حساب مفاد و ضرر چند مرحله يی سنجش کنيد:

1 - يك شرکت توليدي با سرمايه 200000 دالر به فعاليت آغاز مينمايد.

2- شرکت مذکور برای پيشبرد فعاليت خویش به ارزش 30000 دالر يك تعمير تهييه مينمايد.

- 3- شرکت بخاطر اجرای معاملات بصورت سريع حساب بانکی افتتاح نموده که به مبلغ 40000 دالر را نقداً به ان انتقال ميدهد.
- 4- شرکت به تعداد 40 نفر کارگر استخدام مينمايد، معاش ماهانه فی کارگر 160 دالر موافقه گردیده است.
- 5- همچنان شرکت به تعداد 5 عراده موتر نیز تهیه مينمايد، که قيمت تهیه آنها بالغ به 10000 دالر ميشود، 6000 دالر ان از طريق حساب بانکی شرکت تاديه گردیده و 4000 دالر ان بالای شرکت قرض باقی مينماند.
- 6- شرکت به ارزش 30000 دالر امتعه و اجناس به قرض خريداري می کند. نوع بل (سند پرداخت) را که شرکت دریافت مينمايد دارای شرايط ذيل است: $2/15, n/45$ و FOB shipping point مصارف ترانسپورت بالغ به 1200 دالر ميشود.
- 7- مصارف برق را نقداً تاديه مينمايد بالغ به 200 دالر.
- 8- مصارف اشتهاارات را نقداً تاديه مينمايد بالغ به 800 دالر.
- 9- شرکت به منظور فروش بهتر یک تعمیر را منحيث گدام در داخل شهر به کرایه گرفته، کرایه ماهانه تعمیر بالغ به 700 دالر میباشد. شرکت کرایه 6 ماه رابطور پیشکی از حساب بانکی خویش تاديه مينمايد.
- 10- همچنان شرکت حق بیمه یکساله را بطور پیشکی نقداً ميپردازد، حق بیمه یک ماهه بالغ به 400 دالر میباشد.
- 11- شرکت پول خريد امتعه و اجناس را که قبلاً خريداري نموده بود در ظرف 12 روز ميپردازد.
- 12- شرکت یک بخش خدمات اشتهااراتی را تاسيس نموده که از طريق ان خدمات اشتهااراتی را به ساير کمپنیا انجام ميدهد. در همین ماه بخش خدمات اشتهااراتی شرکت مبلغ 8000 دالر را از کمپنی تولید موتر جهت ارايه خدمات درماه اينده نقداً بصورت پیشکی دریافت مينمايد. همچنان یک کمپنی ديگر خدمات اشتهااراتی را دریافت نموده و ليکن پول انرا که بالغ به 500 دالر ميشود نپرداخته است.
- 13- فروشات شرکت در اين ماه بالغ به 50000 می باشد. نوع بل (سند پرداخت) که شرکت برای مشتریان خویش ميدهد دارای مشخصات ذيل میباشد: $2/10, n/20$

14- مشتريان شركت پول امتعه و اجناس را كه خريداري نموده بودند در ظرف 10 روز ميپردازند، بناً مستحق تنزِيل شمرده ميشوند. مبلغ 20000 دالر از طريق فروشات به حساب بانكي شركت و متبقي نقداً بدست ميآيد.

15 مصارف اداري بالغ به 3000 دالر ميشاشد.

16- شركت 50٪ مزد و معاش كارگران را در اين ماه ميپردازد، و 50٪ ديگر مزد و معاش قرار است در نيمه اول ماه اينده تاديه گردد.

ياداشت: - فرسايش تعمير 2٪ قيمت تهيه آن و فرسايش عراده جات بالغ به 400 دالر تخمين گرديده است.

سوال شانزده هم: - يك كمپني به مبلغ 6000 افغانِي امتعه تجارتي را خريداري مينمايد، بل را كه از فروشنده بدست ميآورد حاوي شرط تاديه ($n/30$ ، $2/10$) ميشاشد. اگر كمپني مذكور پول خريد را در ظرف شش روز تاديه نمايد:

الف) معامله را با در نظر گرفتن متود ثبت خالص تنزِيل خريد، ثبت حسابات مربوطه نمايد.

ب) با در نظر گرفتن ميتود غير خالص تنزِيل خريد، معامله چگونه ثبت حسابات مربوطه ميگردد

فصل پنجم

پول نقد

نظر به اهمیت که پول نقد در فعالیتها و تشبثات اقتصادی دارد، بناً لازم است تا این قلم دارایی به صورت جداگانه و مفصلتر مورد مطالعه قرار گیرد. پول یک عنصر مهم فعالیتهای تجارتي بوده که تقریباً تمام معاملات داد و ستد تجارتي با استفاده از آن انجام میشود. انجام معاملات داد و ستد توسط پول نقد در کمپنیهای مختلف از هم متفاوت میباشد. در کمپنیها و فعالیتهای کوچک داد و ستد توسط پول نقد (بانک نوتها) صورت میگیرد، در حالیکه در کمپنیها و فعالیتهای بزرگ داد و ستد ذریعه چک انجام داده میشود. برای ثبت معاملات توسط پول نقد دو میتود عمده ذیل وجود دارد:

(a) دفتر (کتاب) نقد Cash Book که توسط کمپنیها و فعالیتهای خورد و کوچک مورد استفاده قرار میگیرد.

(b) ژورنال پول نقد Cash Journal که توسط کمپنیها و فعالیتهای بزرگ استفاده میگردد.

(a) دفتر (کتاب) پول نقد Cash Book

در فعالیتهای خورد و کوچک اقتصادی که معمولاً حجم معاملات پول نقد بسیار محدود میباشد یک دفتر یا کتاب برای ثبت آن مورد استفاد قرار گرفته و تنها یک نفر میتواند داد و ستد پول نقد را ثبت این کتاب یا دفتر نماید. این دفتر به نام دفتر پول نقد Cash Book یاد میشود که معمولاً به دو قسمت عمده تقسیم گردیده میشود. طرف چپ دفتر که به نام دبت یاد میگردد برای ستد یا دریافت پول نقد تخصیص داده شده و طرف راست آن که به نام کريدت یاد میگردد برای داد یا تادیه پول نقد تخصیص داده شده است. زمانیکه دفتر یا کتاب پول نقد ترتیب گردید ضرورت به حساب جداگانه ویا لیجر پول نقد نمی باشد، یعنی دفتر یا کتاب پول نقد هم وظیفه ژورنال پول نقد و هم لیجر پول نقد را انجام میدهد. اشکال دفتر یا کتاب پول نقد ممکن نظربه موضوعات و تشبثات مختلف متفاوت باشد ولی بازهم سه شکل آن بیشتر معمول میباشد. (1) دفتر ساده پول

نقد، (2) دفتر پول نقد دارای دو ستون، (3) دفتر پول نقد دارای سه ستون.

1. دفتر ساده پول نقد:

این شکل دفتر پول نقد یک شکل بسیار ساده بوده که صرف دارای یک ستون برای دریافت یا ستد پول نقد و یک ستون برای تادیه یا داد پول نقد میباشد، که توسط تشبثات کوچک مورد استفاده قرار می‌گیرد. شکل ذیل دفتر ساده پول نقد را نشان می‌دهد.

داد پول نقد (کریدت)					دبت) ستد پول نقد				
مبلغ	مرجع	توضیحات	نمبر رسید (بل)	تاریخ	مبلغ	مرجع	توضیحات	نمبر رسید (بل)	تاریخ

میتود ثبت داد وستد پول در دفتر پول نقد

زمانیکه پول نقد دریافت گردد در سمت دبت دفتر پول نقد به شکل ثبت می‌گردد که تاریخ دریافت پول نقد در ستون «تاریخ»، «نمبر رسید یا بل در ستون «نمبر بل یا رسید» و بعضی مشخصات به ارتباط دریافت پول نقد در ستون «توضیحات» دفتر ثبت می‌شود. بلاخره مبلغ پول نقد که دریافت گردیده است در ستون «مبلغ» به ثبت می‌رسد. هرگاه داد پول نقد از طرف شرکت یا کمپنی صورت گیرد، معامله آن مانند دریافت پول نقد به طرف داد پول نقد (کریدت) دفتر پول نقد ثبت می‌گردد.

در صورتیکه دفتر نقد در یک کمپنی مورد استفاده قرار می‌گیرد، ضرورت به ترتیب حساب T نقده و لیجر نقده احساس نمی‌گردد. دفتر نقد مانند سایر لیجرها متوازن شده (یعنی بیلانس یا باقیمانده آن دریافت شده) و به بیلانس آزمایشی انتقال می‌شود. تمام حسابات که به طرف دفتر نقد ثبت گردیده است به طرف کریدت حسابات (لیجرهای) مربوطه شان نیز ثبت می‌گردد. همچنان حسابات که به طرف کریدت دفتر نقد ثبت شده است به طرف دبت حساب مربوطه شان نیز ثبت می‌شود.

مثلاً داد ستد پول نقد ماه حمل سال 1390 که در شرکت افغان صورت گرفته است ذیلاً داده شده است:

- 01 حمل: پول نقد که در دست است (بیلانس باقیمانده از دوره قبلی) 15000 افغانی می‌باشد.
- 06 حمل: مواد خام نقداً خریداری گردیده است به مبلغ 2000 افغانی.
- 10 حمل: یک مشتری (علی) طلب شرکت را نقداً می‌پردازد به مبلغ 3000 افغانی.
- 18 حمل: شرکت که از مدرک قرطاسیه از احمد قرضدار بود نقداً آنرا می‌پردازد به مبلغ 1000 افغانی.
- 20 حمل: فروشات شرکت نقداً به مبلغ 4000 افغانی صورت گرفته است.
- 25 حمل: قرطاسیه به مبلغ 60 افغانی نقداً خریداری می‌کند.
- 27 حمل: معاشات نقداً تادیه می‌گردد به مبلغ 1000 افغانی.
- 30 حمل: تجهیزات دفتر به نقد خریداری شده است به مبلغ 2000 افغانی.

معاملات را درج دفتر نقد (Cash Book) و حسابات مربوطه شان نمائید:

داد پول نقد (کریدت)				دبت) سند پول نقد			
مبلغ به افغانی	توضیحات	نمبر رسید (بل)	تاریخ	مبلغ به افغانی	توضیحات	نمبر رسید (بل)	تاریخ
2000	مواد خام		13900 6 حمل	15000	بیلانس حساب (موجود اول)		01 حمل 1390
1000	حساب قابل تادیه احمد		18	3000	طلبات بالای علی		10
60	خرید قرطاسیه		25	4000	فروشات		20
1000	معاشات		27				
2000	تجهیزات		30				
15940	C / d		31				
<u>22000</u>				<u>22000</u>			
				15940	بیلانس (باقیمانده) یا موجود اخیر b/d		

دفتر نقد دارای دو ستون Two- Column- Cash Book

در بسیاری موارد یک کمپنی می‌خواهد پول فروشات خویش را که به قرض انجام یافته است در زمان کوتاه بدست بیاورد، فلذا برای اینکه مشتری خویش را وادار بسازد تا پول فروشات را هرچه زودتر تادیه کند برایش تنزیل می‌دهد. مثلاً کمپنی به یک مشتری خویش که بالایش 10000 افغانی طلب دارد، یعنی (Debtor) کمپنی می‌باشد برایش 10٪ تنزیل می‌دهد، در این صورت مشتری مذکور مکلف به تادیه صرف 9000 افغانی (10٪ - 10000) می‌باشد. این نوع تنزیل از جمله مصارف کمپنی بوده که در دفتر نقده به طرف دبت ثبت می‌گردد. همچنان در بعضی موارد کمپنی در صورت خرید امتعه از فروشنده تنزیل بدست می‌آورد. مثلاً یک مشتری برای کمپنی خدمت را انجام داده که به اساس آن کمپنی در مقابل دریافت این خدمت مکلف به تادیه 50000 افغانی می‌باشد. مشتری که خدمت را به کمپنی انجام داده است بنام (Creditor) کمپنی نیز یاد می‌گردد. در صورتیکه مشتری مذکور برای کمپنی 20٪ تنزیل بدهد، کمپنی باید 40000 افغانی (20٪ - 50000) را برای مشتری تادیه کند. این نوع تنزیل برای کمپنی یک نوع عاید محسوب شده و در دفتر نقده آنرا به سمت کریدت ثبت می‌کند. برای ثبت تنزیل در هر دو صورت یک ستون جداگانه در دفتر نقده در نظر گرفته می‌شود. یعنی یک ستون تنزیل به طرف دبت دفتر نقده که مبلغ پرداخت تنزیل از طرف کمپنی در آن درج می‌شود، و یک ستون تنزیل به طرف کریدت دفتر نقده که مبلغ تنزیل که کمپنی بدست می‌آورد در آن ثبت می‌گردد. در این صورت یک سمت دفتر نقده بر علاوه ستون که در آن پول نقد ثبت می‌شود ستون تنزیل را نیز می‌داشته باشد و به نام دفتر نقده دو ستونه یاد می‌گردد. مجموع ستون تنزیل که به طرف دبت دفتر نقده ثبت گردیده است مبلغ مجموعی تنزیل را نشان می‌دهد که کمپنی برای مشتریان خویش پرداخته است و به حساب (لیجر) مصارف تنزیل انتقال می‌گردد. همچنان مجموع ستون تنزیل که به طرف کریدت دفتر نقده ثبت گردیده است مبلغ مجموعی تنزیل را نشان می‌دهد که کمپنی آنرا بدست آورده است و به حساب (لیجر) حاصل تنزیل انتقال می‌گردد. نمونه از دفتر نقده دارای دو ستون ذیلاً داده شده است:

دبت) ستد پول نقد					داد پول نقد (کریدت)				
تاریخ	نمبر رسید (بیل)	توضیحات	مبلغ به افغانی	پول	تاریخ	نمبر رسید (بیل)	توضیحات	مبلغ به افغانی	پول
1390 13 01		بیلاتس حساب (موجود اول)	15000		1390 09		مواد خام	2000	
10		طلبات بالای علی	3000		18		حساب قابل تادیه احمد	1000	
20		فروشات	4000		25		خرید قرطاسیه	60	
					27		معاشات	1000	
					30		تجهیزات	2000	
					31		C/d	15940	
			<u>22000</u>					<u>22000</u>	
		بیلاتس (باقیمانده) یا موجود اخیر b/d	15940						

باید متذکر شد که ستون تنزیل در هر دو طرف متوازن نگردیده ، بلکه صرف مجموع آن دریافت می شود. مثلاً معاملات تجارتي در یک کمپنی قرار ذیل صورت گرفته است: موجود اول پول نقد بالغ به 15000 افغانی می باشد:

- پنجم حمل: کمپنی از یک ارسال کننده مواد خام به مبلغ 3000 افغانی قرضدار بود، فعلاً آنرا بعد از وضع 100 افغانی تنزیل نقداً تادیه می کند.
- هشتم حمل: قرطاسیه به مبلغ 4000 افغانی نقداً خریداری می گردد.
- دهم حمل: کمپنی طلب خویش را بعد از اعطای تنزیل 200 افغانی از احمد نقداً به مبلغ 9800 افغانی بدست می آورد.
- چهاردهم حمل: فروشات کمپنی به نقد به مبلغ 4000 افغانی صورت می گیرد.
- هژده هم حمل: کمپنی یک دین خویش را به مبلغ 3000 افغانی بود بعد از بدست آوردن 50 افغانی تنزیل می پردازد.
- بیست و پنجم حمل: مزد یک کارگر را نقداً به مبلغ 500 افغانی می پردازد.

- بیست و هشتم حمل: کمپنی از یک ارسال کننده مواد به مبلغ 4000 افغانی قرضدار بود، فعلاً قرض خویش را بعد از بدست آوردن 100 افغانی تنزیل نقداً می پردازد.

داد پول نقد (کریدت)					دبت) ستد پول نقد				
مبلغ به افغانی	مبلغ حاصل تنزیل	توضیحات	تاریخ	مبلغ به افغانی	مبلغ مصرف تنزیل	توضیحات	تاریخ	مبلغ به افغانی	مبلغ مصرف تنزیل
2900	100	ارسال کننده موادخام	05 حمل	15000		موجود اول	01 حمل		
4000		خرید قرطاسیه	08 حمل	9800	200	احمد	10 حمل		
2950	50	تادیه دین	18 حمل	4000	0	فروشات	14 حمل		
500		مزد کارگر	25 حمل						
3900	100	ارسال کننده مواد	28 حمل						
14550		بیلانس اخیر c/d	31 حمل						
28800	250			28800	200				

دفتر نقده دارای سه ستون Three- Column- Cash Book

دفتر نقده دارای سه ستون حاوی ستون نقد، تنزیل نقده و یک ستون حساب بانکی می باشد. اکثر کمپنی ها وجوه قابل ملاحظه خویش را در بانک (در حساب جاری) نگهداری نموده و در انجام معاملات تجارتي خویش در مواقع مختلف از آن استفاده می نمایند. حساب پول نقد کمپنی با پول که در حساب بانکی کمپنی وجود دارد متفاوت می باشد، از اینرو داشتن یک ستون جداگانه برای حساب بانکی در دفتر نقده عاری از اهمیت نمی باشد. در حساب بانکی مقدار پول که از بانک برداشت می شود و پولیکه در آن به امانت گذاشته می شود ثبت می گردد. نمونه از دفتر (کتاب) نقده دارای سه ستون ذیلاً داده شده است:

دبت) ستد پول نقد							داد پول نقد (کریدت)						
مبلغ مصرف تنزیل	حساب بانکی	مبلغ به افغانی	پول نقد	مبلغ مصرف تنزیل	حساب بانکی به افغانی	مبلغ مصرف تنزیل	حساب بانکی به افغانی	مبلغ مصرف تنزیل	حساب بانکی به افغانی	مبلغ مصرف تنزیل	حساب بانکی به افغانی	مبلغ مصرف تنزیل	حساب بانکی به افغانی

ستون حاصل تنزیل و مصارف تنزیل صرف جمع شده و متوازن نمی‌گردد، درحالی‌که ستون پول نقد و ستون حساب بانکی هر دو متوازن می‌گردد. بعضی اوقات امکان دارد که کمپنی بیشتر از آنچه که در حساب جاری در بانک دارد برداشت نماید، که به نام اضافه برداشت (Overdraft) یاد می‌شود. در صورت اضافه برداشت ستون کریدت حساب بانکی نظریه ستون دبت آن بزرگتر می‌باشد، که تفاوت آن (بیالانس c/d) به طرف دبت درج می‌گردد. اما در حالت نورمال پول به امانت گذاشته شده در حساب بانکی نظریه پول برداشت شده از آن بیشتر می‌باشد، که در این صورت حساب بانکی مانند حساب پول نقد متوازن گردیده و بیالانس آن به ستون کریدت آن درج می‌شود.

مثال: معاملات تجارتي ذیل را در دفتر نقده سه ستونه درج نمائید: در- ابتدا دریافت

چک منحيث پول نقد معامله می‌گردد.

- اول حمل: موجود اول پول نقد در کمپنی بالغ به 20000 افغانی می‌باشد.
  - چهارم حمل: مبلغ 19000 افغانی نقداً به حساب بانکی کمپنی انتقال می‌گردد.
  - هشتم حمل: از شرکت افغان یک چک به ارزش 600 افغانی دریافت می‌کند.
  - دهم حمل: چک شرکت افغان را کمپنی به بانک تحویل میدارد.
- پانزده هم حمل: کمپنی حساب قابل تادیه خویش را از مدرک تهیه مواد که بالغ به 330 افغانی می‌گردید بعد از دریافت 20 افغانی تنزیل ذریعه چک می‌پردازد، یعنی صرف 310 افغانی را می‌پردازد (330 - 20).

داد پول نقد (کریدت)				دبت (ستد پول نقد)			
تاریخ	توضیحات	مبلغ مصرف تنزیل	حساب بانکی به افغانی	تاریخ	توضیحات	مبلغ حاصل تنزیل	حساب بانکی به افغانی
01 حمل	موجود اول			05 حمل	از نقد		19000
05 حمل	به حساب بانک		19000	10 حمل	از نقد		600
08 حمل	به نقد از حساب شرکت افغان		600	15 حمل	از حساب بانکی، 20 افغانی تنزیل	20	310
10 حمل	به حساب بانکی		600		بیانس C/d		<u>1000</u> <u>19290</u>
			19600			20	20600
اول ثور	بیانس b/d		<u>19290</u>				<u>1000</u>

زمانیکه پول نقد به حساب بانکی انتقال می‌یابد، معامله به طرف دبت حساب بانکی (افزایش بیانس حساب بانکی) و به طرف کریدت حساب پول نقد (کاهش بیانس پول نقد) ثبت می‌گردد. در صورت دریافت چک از مشتری، حساب پول نقد دبت و حساب طلبات مربوطه کریدت می‌گردد، و در صورت به ودیعه گذاشتن یا سپردن چک به بانک، حساب بانکی کمپنی دبت و حساب پول نقد کریدت می‌شود.

مثال: معاملات ذیل در ماه سرطان 1391 در یک کمپنی صورت گرفته است که باید در دفتر پول نقد سه ستونه به ثبت برسد.

اول سرطان- مبلغ 50000 افغانی توسط مالک کمپنی نقداً برای آغاز فعالیت به کمپنی آورده شد.

دوم سرطان- یک حساب بانکی افتتاح نموده و مبلغ 15000 افغانی را نقداً به آن انتقال می دهد.

چهارم سرطان- به ارزش 1000 افغانی مواد خام به نقد خریداری نمود.

ششم سرطان- قرض احمد بالای کمپنی از مدرک تهیه خرید 1000 افغانی بود، ذریعه چک تادیه گردید.

نهم سرطان - پول نقد از بانک به خاطر استفاده دفتر برداشت می گردد به مبلغ 800 افغانی. دوازده هم سرطان - فرنیچر توسط چک (از طریق حساب بانکی) به مبلغ 4000 افغانی خریداری گردید.

چهارده هم سرطان - سرور ذریعه چک مبلغ 2000 افغانی را میپردازد، چک به حساب بانکی کمپنی سپرده می شود.

پانزدهم سرطان - فروشات کمپنی به مبلغ 1400 افغانی میباشد، به نقد 200 افغانی، به حساب بانکی 1200 افغانی.

هفده هم سرطان - قاهر به مبلغ 500 افغانی قرض کمپنی را ذریعه چک به کمپنی میپردازد.

هژده هم سرطان - چک قاهر به حساب بانکی کمپنی سپرده می شود.

بیستم سرطان - برای حاجی عارف توسط چک مبلغ 1450 افغانی تادیه می گردد.

بیست و سوم سرطان - کرایه دفتر ذریعه چک به مبلغ 300 افغانی تادیه می گردد.

بیست و پنجم سرطان - بانک به کمپنی راپور برگشت بل قاهر را می دهد.

بیست و هشتم سرطان - مالک کمپنی نقداً مبلغ 120 افغانی را برای مصرف شخصی خویش برداشت مینماید.

بیست و نهم سرطان- معاشات به مبلغ 500 افغانی تادیه می شود.

سی و یکم سرطان - نقداً مبلغ 1485 افغانی به حساب بانکی انتقال می گردد.

معاملات فوق ذیلاً در دفتر پول نقد دارای سه ستون ثبت گردیده است:

نام کمیته										
دفتر پول نقد دارای سه ستون										
سند پول (دیت)					تاریخ: سرطان ۱۳۹۱					
تاریخ	سند	توضیحات	مبلغ	تتزیل	پول نقد	بانک	تاریخ	سند	توضیحات	مبلغ
اول سرطان ۱۳۹۱		سرمایه	۵۰۰۰۰				دوم سرطان ۱۳۹۱		بانک	۱۵۰۰۰
۰۲		پول نقد			۱۵۰۰۰		۰۴		خرید مواد خام	۱۰۰۰۰
۰۹		بانک	۸۰۰				۰۶		خریداری	۱۰۰۰
۱۴		سرور			۲۰۰۰		۰۹		نقد	۸۰۰
۱۵		فروشات	۲۰۰		۱۲۰۰		۱۲		خرید فرنیچر	۴۰۰۰
۱۷		قاهر	۵۰۰				۱۸		بانک	۵۰۰
۱۸		نقد			۵۰۰		۲۰		ساجی عارف	۱۴۵۰
۳۱		نقد			۱۴۸۰		۲۳		کرایه قاهر	۲۰۰
							۲۵			۵۰۰

داد پول (کریبت)

تاریخ: سرطان ۱۳۹۱

سند پول (دیت)

دفتر پول نقد برای تادیات کوچک Petty Cash Book

در فعالیت‌های اقتصادی اکثراً در موارد مختلف از مبالغ بسیار کوچک پول نقد استفاده صورت می‌گیرد، مانند تادیات برای تلگرام، پاکت‌های خط، کرایه تکسی، چای برای دفتر، بعضی منسوجات و غیره. اگر این مبالغ کوچک پول در دفتر نقده ثبت گردد مبالغ بسیار زیاد وارد دفتر نقده شده که کار محاسب و خزانه دار را مغلط می‌سازد. از طرف دیگر این تادیات باید فوری صورت گیرد، از این رو اکثر کمپنی‌ها و تشبثات یک خزانه دار جداگانه را برای انجام معاملات چنین مبالغ کوچک تعیین نموده تا تمام ارقام مبالغ کوچک پول را در دفتر علیحده که به نام دفتر مبالغ کوچک پول نقد (Petty Cash Book) یاد می‌گردد ثبت نماید.

سیستم تخصیصه ثابت وجوه مبالغ کوچک:

خزانه دار که برای ثبت مصرف مبالغ کوچک پول نقد استخدام شده یک مبلغ مجموعی پول نقد را در شروع دوره منحیث وجوه نقده برای مصارف آنی وفوری دریافت می‌نماید. مثلاً مبلغ 1000 افغانی از حساب بانکی کمپنی به بکس مبالغ کوچک انتقال می‌گردد که معامله آن طور ذیل در ژورنال به ثبت می‌رسد:

تاریخ	توضیحات	مرجع	دبیت	کریدیت
1390/01/1	مبالغ کوچک پول نقد Petty Cash		1000	
	حساب بانکی Bank Account			1000
	مبلغ 1000 افغانی برای مصارف کوچک دفتر به بکس مبالغ کوچک از حساب بانکی برداشت گردید			

خزانه دار متذکره در جریان دوره این مبلغ پول را در موارد مختلف به مصرف می‌رساند و در اخیر دوره کمپنی دوباره مبلغ را که توسط تحویلدار (خزانه دار) به مصرف رسیده است به بکس مبالغ کوچک پول نقد می‌پردازد. فلذا بیلانس (باقیمانده) پول نقد در اخیر دوره نزد خزانه دار همیشه معادل بیلانس شروع دوره (موجود اول پول) می‌باشد. این روش به نام «سیستم تخصیصه ثابت وجوه مبالغ کوچک» یاد می‌گردد. برای وجوه مبالغ کوچک پروسه ذیل ثبت صورت می‌گیرد:

- یک مبلغ ثابت پول برای مصارف جاری و معمول یک دوره (یک ماه) در نظر گرفته شده و برای محاسب که برای ثبت همین وجوه کوچک استخدام شده سپرده می‌شود.
- پول که ذریعه چک از بانک به خاطر مصارف جاری و فوری برداشت می‌گردد در ژورنال پرداخت پول نقد (Cash Payment Journal) در ستون متفرقه ثبت می‌شود.
- مصارف جاری که ذریعه پول خورد صورت می‌گیرد در دفتر مبالغ کوچک در ستونهای که برای مصارف معمول کمپنی در نظر گرفته میشود ثبت می‌گردد.
- در اخیر دوره (ماه) مبالغ به مصرف رسیده جمع شده و تفاوت دفتر پول نقد دریافت می‌گردد و دوباره مبلغ ثابت متوازن ساخته شده و به مصارف فوری دوره آینده آماده می‌شود.

معاملات ذیل را در دفتر مبالغ کوچک ثبت نمائید:

- اول حمل: موجود اول پول نقد نزد تحویلدار مبالغ کوچک بالغ به 1000 افغانی میباشد.
- دوم حمل: پرداخت کرایه برای انتقال اموال (کرایه کراچی یا امثال این) بالغ به 10 افغانی.
- سوم حمل: پرداخت کرایه تکسی به مبلغ 25 افغانی.
- چهارم حمل: مصارف پست و تلگرام تادیه گردید به مبلغ 50 افغانی.
- پنجم حمل: قرطاسیه به مبلغ 40 افغانی خریده شد.
- ششم حمل: مصارف متفرقه به مبلغ 90 افغانی.

دفتر مبالغ پول خورد

رستید پول	تاریخ	نمبر یا رسید	مشخصات	مجموع	کرایه انتقال اموال (تهیه به مقدار کم داخل شهر)	کرایه تکسی	قرطاسیه	مصرف پست	متفرقه
1000	01 حمل	1	موجود اول					-	-
	02 حمل	2	کرایه انتقال	10	10	-	-	-	-
	03 حمل	3	کرایه تکسی	25	-	25	-	5	-
	04 حمل	4	مصرف پست	50	-	-	-	0	-
	05 حمل	5	قرطاسیه	40	-	-	40	-	-
	06 حمل	6	مصرف متفرقه	90	-	-	-	-	90
1000	31 حمل		تفاوت C/d	215 785	10	25	40	50	90
785 215	01 ثور		بیانسی b/d از نقد						

مزایای دفتر مبالغ کوچک پول نقد:

عمده ترین مزایای دفتر مبالغ کوچک پول نقد چهار مورد ذیل است:

- صرف جویی وقت: محاسب برای ثبت معاملات عمده و اساسی به وقت ضرورت دارد.
- صرفه جویی در کار: کار ثبت دفتر نقده به ارتباط معاملات عمده کوتاه و آسانتر میگردد.
- امکان کنترل مبالغ کوچک پول نقد به صورت بهتر.
- سهولت در ترتیب مبالغ لیجر.

بیانسی حساب بانکی

در صورت استفاده از دفتر پول نقد، یک ستون جداگانه برای حساب بانکی کمپنی در نظر گرفته شده است. بیانسی که در این ستون سنجش می گردد بیانسی حساب بانکی کمپنی را که نشان دهنده پول کمپنی در بانک است ارایه می کند. در صورتی که کمپنی در بانک پول داشته باشد بیانسی به طرف دبت حساب بانکی و در صورتیکه کمپنی اضافه برداشت داشته باشد بیانسی به طرف کریدت حساب بانکی ثبت میگردد. در صورت استفاده از ژورنال تادیه پول نقد و ژورنال دریافت پول نقد، تمام مبالغ به لیجر بانک انتقال داده شده و بیانسی را که لیجر بانک نشان می دهد عبارت از پول است که کمپنی آنرا در بانک دارد.

بانک مربوطه کمپنی معمولاً راجع به تمام معاملات که کمپنی آنرا از طریق حساب بانکی خویش انجام یافته است معلومات ارایه میکند. این ارایه معلومات معمولاً به دوشکل ذیل صورت می گیرد:

الف - کاپی حساب بانکی کمپنی Pass Book

کاپی حساب بانکی معمولاً توسط بانک برای مشتری (شخص یا ارگانیکه در بانک حساب افتتاح می نماید) ترتیب می گردد. این حساب تقریباً کاپی از حساب بانکی کمپنی یا مشتری بوده که بانک برای معلومات مشتری خویش آنرا تهیه می نماید. وظیفه مشتری است که همیشه از کاپی حساب بانکی خویش که بانک برایش تهیه نموده و همچنان حساب بانکی داخل کمپنی نظارت نموده و در صورت اشتباه؛ بانک مربوطه را در جریان قرار دهد. تمام مبالغ پول نقد و چک های که مشتری آنرا به بانک می سپارد در این کاپی حساب بانکی کریدت شده و تمام مبالغ که از حساب بانکی برداشت می شود در آن دبت میگردد. اگر یک مشتری پول و چک های بیشتر به حساب بانکی خویش نظر به برداشت پول از حساب بانکی تادیه نموده باشد، کاپی حساب بانکی مشتری مذکور که بانک آنرا تهیه نموده است بیانسی کریدت را نشان میدهد. برعکس اگر همین مشتری پول بیشتر از آنچه که به بانک سپرده است برداشت نموده باشد (در صورت اضافه برداشت) کاپی حساب بانکی آن بیانسی دبت را نشان می دهد.

ب - صورت حساب بانکی (آویز)

بانک دوره به دوره نتیجه تغییرات حساب بانکی کمپنی را به کمپنی ذریعه صورت حساب بانکی می فرستد. این صورت حساب در ابتدا بیانسی شروع دوره را نشان داده، بعداً مقدار

پول و یا چک که به بانک سپرده شده بالای آن علاوه گردیده، و مقدار پول که توسط کمپنی برداشت شده است از آن وضع می‌شود. علاوه از این تکتانه بانک، کمیشن بانک و سود که در صورت اضافه برداشت از کمپنی اخذ می‌گردد نیز از آن وضع می‌گردد. بلاخره اگر کمپنی در بانک پول داشته باشد بیلانس یا باقیمانده به طرف کریدت صورت حساب بانکی و اگر پول بیشتر را برداشت نموده باشد باقیمانده به طرف دبت صورت حساب بانکی منحیث اضافه برداشت ثبت می‌گردد.

صورت حساب تطبیق و تلفیق حساب کمپنی در بانک با حساب بانکی کمپنی در دفتر پول نقد **Bank Reconciliation**:

طوری‌که متذکر شدیم دفتر پول نقد (دارای سه ستون) دارای یک ستون برای حساب بانکی کمپنی می‌باشد، که در آن تمام معاملات که از طریق حساب بانکی کمپنی انجام می‌شود ثبت می‌گردد. از طرف دیگر حساب بانکی کمپنی در بانک نیز معاملات را نشان می‌دهد که کمپنی مذکور از طریق حساب بانکی خویش انجام داده است. از آنجائیکه هر دو حساب مربوط یک شخص و یا یک کمپنی است و یک گروه مشخص از معاملات در هر دو آنها درج می‌گردد، فلذا هر دو حساب باید بیلانس (باقیمانده) مساوی را در یک دوره نشان دهند. بدین معنی که بیلانس حساب بانکی در بانک باید با بیلانس حساب بانکی دفتر پول نقد کمپنی مطابقت داشته باشد. در بعضی اوقات ممکن که این هر دو حساب بیلانسهای متفاوت داشته باشند، لذا باید آنها را بررسی نموده و ذریعه یک حساب که بنام (صورت حساب تطبیق و تلفیق حسابات بانکی) یاد می‌گردد باهم متعادل و برابر ساخت. صورت حساب تطبیق و تلفیق حساب بانکی عبارت از حساب است که تفاوت و عدم سازگاری میان حساب بانکی کمپنی در دفتر پول نقد و حساب بانک کمپنی در بانک را نشان داده و برای مطابقت و تلفیق آنها از طرف کمپنی ترتیب می‌گردد.

علل تفاوت و عدم سازگاری هر دو حساب فوق:

در یک کمپنی زمانیکه به ارتباط بانک معامله صورت می‌گیرد باید در هر دو حساب (حساب بانکی دفتر پول نقد و حساب بانکی کمپنی در بانک) ثبت گردد. لیکن بعضی اوقات امکان دارد معامله در یکی از این حسابات به ثبت رسیده و همزمان در دیگر آن ثبت نشود. این عدم ثبت همزمان در هر دو حساب باعث بروز تفاوت و عدم سازگاری میان آنها می‌شود. دلایل عدم سازگاری و مطابقت هر دو حساب ذیلاً واضح شده است:

حساب جاری بانک	دفتر پول نقد (دارای سه ستون)	دلایل	
ثبت صورت نمی گیرد ، الی زمانیکه چک بخاطر دریافت پول به بانک پیشکش نه شود. (بیانسی تغییر نمی کند)	ثبت گردیده است (بیانسی کاهش مییابد)	چکها از طرف کمپنی صادر شده ، لیکن تا هنوز به بانک جهت دریافت پول ارایه نشده است.	1
ثبت صورت نمی گیرد ، الی زمانیکه تصفیه چکها صورت نه گرفته است. (بیانسی تغییر نمی نماید)	ثبت صورت گرفته است. (بیانسی افزایش مییابد)	چکهای که از طرف مشتریان به کمپنی داد شده بود به بانک سپرده شده ، لیکن بانک این چکها را تصفیه نه کرده است.	2
ثبت صورت گرفته است. (بیانسی حساب افزایش مینماید)	ثبت صورت نه گرفته است ، زیراکه حساب بانکی از طرف کمپنی چک نه شده است. (بیانسی حساب تغییر نمی نماید)	تکتانه یا سود از طرف بانک منظور گردیده است.	3
ثبت صورت گرفته است. (بیانسی حساب کاهش مینماید)	ثبت صورت نه گرفته است ، زیراکه حساب بانکی از طرف کمپنی چک نه شده است. (بیانسی حساب تغییر نمی نماید)	ریج و مصارف از طرف بانک چارج شده است.	4
ثبت صورت گرفته است. (بیانسی حساب افزایش مینماید)	ثبت صورت نه گرفته ، زیراکه حساب بانکی کمپنی در بانک توسط کمپنی چک نه شده است. (بیانسی تغییر نمی نماید)	ریج و مفاد توسط بانک جمع آوری شده است.	5
ثبت صورت گرفته است. (بیانسی حساب افزایش نموده است)	ثبت صورت نه گرفته است ، زیراکه حساب بانکی کمپنی در بانک از طرف کمپنی چک نه شده است. (بیانسی حساب تغییر نمی نماید)	تادیه مستقیم توسط بانک صورت گرفته است.	6

ثبت صورت گرفته است. (بیانسان حساب افزایش نموده است)	ثبت صورت نه گرفته است ، زیراکه حساب بانکی کمپنی در بانک از طرف کمپنی چک نه شده است. (بیانسان حساب تغیر نمی نماید)	تادیه مستقیم توسط مشتری به حساب بانک کمپنی صورت گرفته است.	7
ثبت صورت گرفته است. (بیانسان حساب کاهش یافته است)	ثبت صورت نه گرفته است، زیراکه حساب بانکی کمپنی در بانک توسط کمپنی چک نه شده است. (بیانسان حساب تغیر نمی نماید)	برگشت صورت حساب (بل) که توسط بانک تنزیل داده شده بود.	8
ثبت صورت گرفته است. (بیانسان حساب افزایش یافته است)	ثبت صورت نه گرفته است، زیراکه حساب بانک کمپنی در بانک توسط کمپنی چک نه شده است. (بیانسان حساب تغیر نمی نماید)	صورت حسابات (بل ها) که توسط بانک به نماینده گی از کمپنی (مشتری) جمع آوری شده است.	9
		اشتباهات در دفتر پول نقد کمپنی و یا در حساب جاری بانک صورت گرفته است.	10

ضرورت و اهمیت صورت حساب تطبیق و تلفیق حساب بانکی:

- ذریعه صورت حساب تطبیقی بانکی اشتباهات که در دفتر پول نقد و یاد حساب بانکی کمپنی در بانک صورت گرفته است تشخیص می گردد.
- صورت حساب تطبیقی بانکی تغافل و کوتاهی را که در تصفیه چکها صورت می گیرد نشان می دهد.
- بعضی اوقات ممکن تحویلدار پول تمایل به فریب دادن داشته باشد، که در اینصورت معامله را صرف در دفتر پول نقد کمپنی ثبت نموده (پول نقد را از دفتر پول نقد کمپنی کشیده است) لیکن آنرا به بانک نسپرده است.

این نوع فریب کاری و جعل کاری توسط پرسونل بانک و یا کمپنی با استفاده از ملاحظه صورت حساب تطبیقی بانکی کشف شده میتواند. بنابراین صورت حساب تطبیقی بانکی از طرف کمپنی منحیث یک وسیله یا تخنیک کنترل استفاده می‌گردد.

روند ترتیب صورت حساب تطبیقی بانکی:

صورت حساب تلفیقی و تطبیقی بانکی به منظور متعادل ساختن یا تلفیق بیلانس حسابات دفتر نقده و حساب بانکی کمپنی در بانک ترتیب می‌گردد. بنابراین پروسه ترتیب این صورت حساب از اصلاح و تصحیح بیلانس یک حساب آغاز یافته و بلاخره به بیلانس حساب دومی می‌انجامد و در اخیر بیلانس‌های هر دو حساب متعادل ساخته می‌شود. شکل ذیل پروسه اصلاحات را نشان می‌دهد:

بیلانس حساب بانکی در دفتر پول نقد:

جمع:

- چک‌های که صادر شده، لیکن تا فعلاً به بانک جهت دریافت پول سپرده نشده است.
- ربح که از طرف بانک منظور گردیده است.
- ربح و مفاد که ذریعه بانک جمع آوری شده است.
- تادیه مستقیم مشتری به حساب بانکی
- صورت حسابها (بل‌ها) که از طرف بانک به نمایندگی از شرکت جمع آوری شده است.

منفی:

- چک‌های که به بانک سپرده شده، اما مبالغ آن از طرف بانک جمع آوری نگردیده است.
- ربح و مصارف که از طرف بانک چارج شده است.
- تادیه مستقیم توسط بانک.

- رد کردن صورت حساب (بل) توسط شخصیکه که مکلف به تادیه آن بود، همچنان قبلاً در حساب بانک معامله شده بود.

= بیلانس حساب جاری در بانک

مثال اول:- از ارقام داده شده ذیل صورت حساب تطبیقی بانکی را برای 31 حمل 1391 ترتیب نمائید:

- بیلانس حساب بانکی در دفتر پول نقد بالغ به 180000 افغانی می باشد.
- چک به مبلغ 1300 افغانی به اسدالله صادر شده ، لیکن این چک برای بانک به خاطر تادیه پول سپرده نشده است.
- چک به مبلغ 1800 افغانی به بانک سپرده شده، لیکن از طرف بانک ثبت کزیدت نشده است.
- به مبلغ 2500 افغانی سود توسط بانک تادیه گردیده است.
- به مبلغ 500 افغانی سود از طرف بانک چارج شده است.

حل مثال:

مبالغ	توضیحات
Dr. 18000 2500 -500	بیلانس حساب بانکی در دفتر پول نقد جمع: سود که توسط بانک به مبلغ سپرده شده تادیه گردیده است. منفی: سود که توسط بانک چارج شده است.
Dr. 20000	بیلانس تعدیل شده دبت:
Cr. 19500 1800 -1300	بیلانس حساب بانکی در بانک جمع: مبلغ چک که به بانک سپرده شده، لیکن توسط بانک تصفیه نگردیده است. منفی: چک که صادر شده لیکن به بانک به خاطر تادیه برده نشده است
Cr. 20000	بیلانس حساب جاری در بانک:

مثال دوم:- ارقام ذیل به ارتباط حسابات شرکت سهامی افغان در 31 ثور سال 1391 داده شده است:

- بیلانس حساب بانکی شرکت در دفتر پول نقد شرکت بالغ به 6000 افغانی می باشد.
  - چکهای که از طرف شرکت به مشتریان صادر شده، لیکن از طرف مشتریان به بانک جهت حصول پول برده نشده اند، بالغ به 1500 افغانی می باشد.
  - چکهای که از طرف مشتریان به شرکت مواصلت نموده و به حساب بانکی شرکت انتقال داده شده، لیکن از طرف بانک در حساب شرکت کزیدت نه گردیده است؛ بالغ به 2400 افغانی می باشد.
  - تکتانه بانک که در حساب بانکی شرکت نشان داده شده است بالغ به 85 افغانی می باشد.
  - ربح بالای اضافه برداشت Overdraft شرکت از طرف بانک به مبلغ 215 افغانی می باشد.
  - مبالغ که توسط مشتریان مستقیماً به حساب بانکی شرکت تادیه گردیده، لیکن توسط شرکت در ستون حساب بانکی دفتر پول نقد ثبت نه گردیده است، بالغ به 480 افغانی می باشد.
  - یک چک به مبلغ 235 افغانی که به بانک سپرده شده بود برگشت نموده (یعنی از طرف بانک مورد قبول قرار نه گرفته است)، لیکن این مبلغ در ستون حساب بانکی دفتر پول نقد شرکت ثبت نگردیده است.
  - چک که توسط شرکت در شام روز 31 ثور به بانک سپرده شده، لیکن توسط بانک در حساب شرکت ثبت (کزیدت) نگردیده است.
  - بیلانس حساب بانکی شرکت در بانک بالغ به 4175 افغانی می باشد.
- با در نظر داشت معلومات فوق صورت حساب تلفیقی بانک را ترتیب نموده و بیلانس تعدیل شده یا اصلاح شده بانک را دریابید:

Dr. 6000	الف) بیلانس حساب بانکی در دفتر پول نقد شرکت
Dr. 480	جمع: مبلغ که مستقیماً توسط مشتریان به حساب بانکی شرکت سپرده شده است
85 215 235	منفی: - تکتانه بانک - ربح بالای اضافه برداشت شرکت - چک برگشت شده
Dr. 5945	بیلانس تعدیل شده یا اصلاح شده
Cr. 4175	بیلانس حساب بانکی شرکت در بانک
2400	جمع: چکهای که به بانک سپرده شده لیکن در حساب شرکت کریدت نشده است
780	چک شام روز 31 ثور ناوقت به بانک سپرده شده که در حساب شرکت کریدت نگردیده است.
7445	
1500	منفی: چک که از طرف شرکت صادر شده لیکن به بانک جهت حصول پول برده نشده است.
Cr. 5945	بیلانس تعدیل شده یا اصلاح شده

تمرینات فصل پنجم

سوال اول: صورت حساب بانکی یک کمپنی در اخیر ماه عقرب سال 1391 بیلانس به مبلغ 5000 افغانی را نشان می‌دهد. در حالیکه بیلانس ستون حساب بانکی در دفتر پول نقد در همین تاریخ بالغ به 3850 افغانی میباشد. بعد از مقایسه هر دو حساب معلومات ذیل سبب عدم تساوی هر دو حساب گردیده است:

- مبلغ 400 افغانی که به تاریخ 31 عقرب به بانک سپرده شده در صورت حساب بانکی (آویز) ثبت نمی‌باشد.

- چک‌های که از طرف کمپنی صادر شده، لیکن جهت حصول به بانک سپرده نشده است بالغ به 900 افغانی می‌باشد.

- بانک مبلغ 600 افغانی طلبات دارای سند شرکت را جمع آوری نموده است.

- بانک مبلغ چک سپرده شده را که بالغ به 240 افغانی بود در حساب کمپنی به مبلغ 220 افغانی کریدت نموده است.

- کمیشن جمع آوری طلبات دارای سند شرکت توسط بانک بالغ به 50 افغانی می‌باشد.

- بانک چک صادر شده کمپنی را که بالغ به 860 افغانی میشود اجرا نموده (یعنی چک مذکور برای حصول پول به بانک سپرده شده است) ولی در حساب کمپنی صرف 820 افغانی دبت شده است.

- مبلغ که توسط کمپنی به بانک سپرده شده عبارت از 320 افغانی میباشد، لیکن کمپنی آنرا در ستون حساب بانکی دفتر پول نقد 300 افغانی ثبت نموده است.

- چک که کمپنی برای خرید قرطاسیه صادر نموده بود بالغ به 550 افغانی بوده، ولی کمپنی آنرا در حساب بانکی دفتر پول نقد خوش 500 افغانی ثبت نموده است.

با در نظر داشت بیلانس حساب بانکی در بانک و حساب بانکی دفتر پول نقد کمپنی و معلومات فوق صورت حساب تطبیقی حساب بانکی را برای کمپنی مذکور ترتیب نمائید.

سوال دوم: - بیلانس حساب بانکی یک کمپنی در دفتر پول نقد در اخیر حمل 1391 بالغ به 4200 افغانی بوده، در حالیکه در همین تاریخ بیلانس که در صورت حساب بانکی کمپنی مذکور توسط بانک برایش تهیه شده مبلغ 5600 افغانی را نشان می‌دهد. علل عدم تساوی هر دو حساب شامل موارد ذیل می‌باشد:

- به تاریخ 31 حمل کمپنی مبلغ 1200 افغانی را به حساب بانکی خویش انتقال داده که در صورت حساب بانکی تذکره نیافته است.
  - کمیشن بانکی به مبلغ 50 افغانی بالای کمپنی چارج شده است.
  - چکهای صادر شده کمپنی برای حصول پول به بانک سپرده نشده است.
  - جمع آوری طلبات دارای سند کمپنی توسط بانک به مبلغ 405 افغانی بوده که بانک از آن 5 افغانی کمیشن اخذ نموده است.
- به اساس معلومات فوق صورت حساب تطبیقی بانک را به دو شکل ذیل ترتیب نمائید.
- الف) آغاز تصحیح از بیلانس حساب بانکی دفتر پول نقد.
- ب) آغاز تصحیح از بیلانس حساب بانکی کمپنی در بانک.

1. Deines, Ainsworth. , Plumlee. & Larson (2000): *Introduction to Accounting*. Printed by Von Hoffmann Press Inc. Second Edition, ISBN: 0-07-03067-1.
  2. Dirricle, Hans. Professor of Financial and Management Accounting at Ruhr University, Bochum-Germany (2004): *Financial And Management Accounting*. Ruhr University Bochum- Germany.
- مترجم: پوهیالی ذبیح الله مدثر استاد پوهنځی اقتصاد پوهنتون کابل
3. Edmonds, Thomas P. university of Alabama-Birmingham, Mcnair, France M. university of Mississipi State, Old, Edward E. university of Virigina: *Financial Accounting: Concepts*. McGraw-Hill Von Hoffmann Inc. Third Edition. ISBN: 0-07-229903-7
  4. Garrison, Ray H. professor of Brigham Young university. , Noreen, Eric W. university of Washington (1997): *Management Accounting*. Printed by Von Hoffmann press Inc. Eight Edition, ISBN: 0-256-16917-9 USA.
  5. Kaplan Publishing (2010): *Recording Financial Transactions, Paper – one*. Kaplan Publishing UK Unit 2 The business Centre Molly Millas Lane Wokingham RG41 2QZ. www.kaplanconnect.com . ISBN 978-0-8573-074-2
  6. Hoyle, Joe B. , Schaefer, Thomas F. & Doupnik, Timothy S. (2001): *Advanced Accounting*. Printed by Von Hoffmann press Inc. Sixth Edition. ISBN: 0-072-32116-4
  7. Malik, Gul Amir (2009): *Financial Accounting, Part-1*. Naveed Alam Publication, Lahore Pakistan.
  8. Meigs, William, Haka & Bettner (2001): *Financial Accounting*. Published by Shelstand, Jeffrey J. ISBN: 0-07-118055-9. Tenth Edition.

9. Porter, Gary A. & Norton, Curtis L. (1996) *Financial Accounting: the impact of Decision making*. The Dryden press Harcourt Brace Collage, USA. ISBN: 0-03-018204-2
10. Spiceland, David J. university of Memphis, Sepe, James F. university of Santa clara & Tomassini, Lawrence A. university of Ohio state (2001): *Intermediate Accounting*. McGraw-Hill Von Hoffmann Inc. Second Edition.
11. Smith, King Lembke (2002): *Financial Accounting: A decision making approach*. Printed by Von Hoffmann press Inc. ISBN: 0-471-32823-5 USA
12. William, Jan R. , Haka, Susan F. & Better, Mark S. (2000): *Financial Accounting*. Boston Burr Ridge, IL NewYork- USA
13. Warren, Carl S. , Reeve, James M. & Fess, Philip E. (2002): *Financial and Managerial Accounting*. Prented by Quebecor World. Seventh Edition, ISBN: 0-324-02540-8

ضمائم

Classification of Accounts

طبقه بندی یا تصنیف حسابات

شماره	نام حسابات	طبقه بندی حسابات (کنگوری مربوطه)	بیانسن نورمال	صورت حساب مالی مربوطه
1	Accounts Payable حساب قابل تادیه	Current Liability دیون جاری	Credit کریدت	Balance sheet بیانسن شیت
2	Accounts receivable طلبات	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیانسن شیت
3	Accumulated Depreciation فرسایش جمع شده	Fixed Asset دارایی ثابت	Credit کریدت	Balance sheet بیانسن شیت
4	Accumulated Depletion کاهش ارزش جمع شده ذخایر زیرزمینی	Fixed Asset دارایی ثابت	Credit کریدت	Balance sheet بیانسن شیت
5	Advertising Expense مصارف اشتهارات	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
6	Allowance for Doubtful Accounts تخصیصه طلبات مشکوک	Current Asset دارایی جاری	Credit کریدت	Balance sheet بیانسن شیت
7	Amortization Expense کاهش ارزش دارایی های غیر مادی	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Balance sheet بیانسن شیت
8	Bonds Payable استاد قرضه قابل تادیه	Long-term Liability دیون طویل المدت	Credit کریدت	Balance sheet بیانسن شیت
9	Building تعمیر	Fixed Asset دارایی ثابت	Debit دبت	Balance sheet بیانسن شیت
10	Capital Stock اسهام	Stockholder's Equity سرمایه سهامداران	Credit کریدت	Balance sheet بیانسن شیت
11	Cash پول نقد	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیانسن شیت
12	Cash Dividends	Stockholder's Equity سرمایه سهامداران	Debit	Retained Earnings Statement

	توزیع مفاد به شکل نقد		دبت	حساب مفاد توزیع ناشده
13	Cash Dividends Payable مفاد نقده قابل تادیه	Current Liability قروض یا دیون جاری	Credit کریدت	Balance sheet بیاننس شیت
14	Common Stock اسهام عادی	Stockholder's Equity سرمایه سهامداران	Credit کریدت	Balance sheet بیاننس شیت
15	Cost of Goods Sold مصارف اجناس فروخته شده	Cost of Goods Sold مصارف اجناس فروخته شده	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
16	Deferred Income Tax Payable مالیه به تعویق انداخته شده قابل تادیه	Current Liability قروض جاری	Credit کریدت	Balance بیاننس شیت
17	Depletion Expense مصارف استخراج	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
18	Discount on Bonds Payable تنزیل اسناد قرضه قابل تادیه	Long-term Liability دیون طویل المدت	Debit دبت	Balance sheet بیاننس شیت
19	Dividend Revenue عواید از مدرک توزیع مفاد اسهام	Other Income سایر در آمد (مفاد)	Credit کریدت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
20	Dividends توزیع مفاد	Stockholder's Equity سرمایه سهامداران	Debit دبت	Retained Earnings Statement حساب مفاد توزیع ناشده
21	Donated Capital سرمایه اهدا شده	Stockholder's Equity سرمایه سهامداران	Credit کریدت	Balance sheet بیاننس شیت
22	Equipment تجهیزات	Fixed Asset دارایی ثابت	Debit دبت	Balance sheet بیاننس شیت
23	Exchange Gain نفع از مدرک تبادل اسعار	Other Income سایر در آمد (مفاد)	Credit کریدت	Income Statement

				حساب مفاد و ضرر
24	Exchange Loss ضرر از مدرک تبادلہ اسعار	Other Expense سایر مصارف	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
25	Income Tax Payable مالیہ بر درآمد قابل تادیہ	Current Liability قروض جاری	Credit کریڈت	Balance sheet بیلائس شیٹ
26	Gain on Disposal of Fixed Asset نفع از مدرک فروش دارایی ثابت	Other Income سایر درآمد (مفاد)	Credit کریڈت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
27	Gain on Sales of Investment نفع از مدرک فروش سرمایہ گذاری	Other Income سایر درآمد (مفاد)	Credit کریڈت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
28	Goodwill سرقفلی	Intangible Asset دارایی غیر مادی	Debit دبت	Balance sheet بیلائس شیٹ
29	Income Tax Expense مصارف مالیات بر عایدات	Income Tax مالیات بر عایدات	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
30	Income Tax Payable مالیہ بر درآمد قابل تادیہ	Current Liability قروض جاری	Credit کریڈت	Balance sheet بیلائس شیٹ
31	Insurance Expense مصارف بیمہ	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
32	Interest Expense مصارف ربح	Other Expense سایر مصارف	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
33	Interest Receivable ربح قابل دریافت یا طلبات ربح	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیلائس شیٹ
34	Interest Revenue حاصل ربح	Other Income سایر درآمد (عواید)	Credit کریڈت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
35	Investment in Bonds	Investment	Debit	Balance sheet

	سرمایه گذاری در اوراق قرضه	سرمایه گذاری	دبت	بیانسن شیت
36	Investment in Stocks سرمایه گذاری در اسهام	Investment سرمایه گذاری	Debit دبت	Balance sheet بیانسن شیت
37	Loss on Disposal of Fixed Asset نقص از مدرک فروش دارایی ثابت	Other Expense سایر مصارف	Debit دبت	Income Statement حساب مفادو ضرر
38	Loss on Sale of Investment نقص از مدرک فروش سرمایه گذاری	Other Expense سایر مصارف	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
39	Marketable Securities اوراق بها دار	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیانسن شیت
40	Materials مواد خام	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیانسن شیت
41	Medicare Tax Payable مالیه بیمه صحی قابل تادیه	Current Liability دیون جاری	Credit کریدت	Balance sheet بیانسن شیت
42	Merchandise Inventory ذخایر اموال تجارتنی	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیانسن شیت
43	Note Payable قرض دارای سند قابل تادیه (سفته)	Current Liability/ Long-term Liability دارایی جاری / دارایی ثابت	Credit کریدت	Balance sheet بیانسن شیت
44	Notes Receivable طلبات دارای سند	Current Asset /Investment دارایی جاری / سرمایه گذاری	Debit دبت	Balance sheet بیانسن شیت
45	Patent حق الاختراع	Intangible Asset دارایی غیر مادی	Debit دبت	Balance sheet بیانسن شیت

46	Paid-in Capital in excess of Par سرمایه اضافه تر از ارزش رویتی سهم	Stockholder's Equity سرمایه سهمداران	Credit کریدت	Balance sheet بیاننس شیت
47	Payroll Tax Expense مصارف مالیه دستمزد	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
48	Pension Expense مصارف تقاعد	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
49	Petty Cash مبالغ کوچک پول نقد	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیاننس شیت
50	Premium on Bonds Payable پاداش اوراق قرضه قابل تادیه	Long-term Liability دیون طویل المدت	Credit کریدت	Balance sheet بیاننس شیت
51	Prepaid Insurance بیمه پیشکی	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیاننس شیت
52	Prepaid Rent کرایه پیشکی	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیاننس شیت
53	Preferred Stock اسهام ممتاز (دارای رجحان)	Stockholder's Equity سرمایه سهمداران	Credit کریدت	Balance sheet بیاننس شیت
54	Purchases خریداریها	Cost of Goods Sold مصارف اجناس بفروش رسیده	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
55	Purchases Discount تنزیل خرید	Cost of Goods Sold مصارف اجناس بفروش رسیده	Credit کریدت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
56	Purchases Return & Allowance مستردی خرید و تخصیصه کاهش قیمت	Cost of Goods Sold مصارف اجناس بفروش رسیده	Credit کریدت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
57	Rent Expense	Operating Expense	Debit	Income Statement

	مصارف کرایه	مصارف عملیاتی	دبت	حساب مفاد و ضرر
58	Rent Revenue عواید کرایه	Other Income سایر درآمد (عواید)	Credit کریدت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
59	Retained Earnings ذخایر مفاد (مفاد توزیع نشده)	Stockholder's Equity سرمایه سهامداران	Credit کریدت	Balance sheet / Retained Earnings Statement بیاننس شیت یا حساب ذخایر مفاد
60	Salaries Expense مصارف معاشات	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
61	Salaries Payable معاشات قابل تادیه	Current Liability دیون جاری	Credit کریدت	Balance sheet بیاننس شیت
62	Sales فروشات	Revenue from Sales عواید فروش	Credit کریدت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
63	Sales Discount تزیل فروش	Revenue from Sales عواید فروش	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
64	Sales Return & Allowances مستردی فروش و تخصیصه کاهش قیمت	Revenue from Sales عواید فروش	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
65	Sales Tax Payable مالیه بر فروش قابل تادیه	Current Liability دیون جاری	Credit کریدت	Balance sheet بیاننس شیت
66	Stock Dividends توزیع مفاد به شکل سهم	Stockholder's Equity سرمایه سهامداران	Debit دبت	Retained Earnings Statement ذخایر مفاد (مفاد توزیع نشده)
67	Supplies لوازم دفتر	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیاننس شیت
68	Supplies Expense مصارف لوازم دفتر	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر

69	Transportation In مصارف انتقال اموال الی کمپنی	Cost of Goods Sold مصارف اجناس بفروش رسیده	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
70	Transportation Out مصارف انتقال اموال الی محل مشتری	Cost of Goods Sold مصارف اجناس بفروش رسیده	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
71	Uncollectable Accounts Expense مصارف طلبات مشکوک	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
72	Unearned Rent کرایه تحصیل ناشده	Current Liability دین یا قرض جاری	Credit کریڈت	Balance sheet بیاننس شیت
73	Utilities Expense مصارف برق، آب، صفایی	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
74	Vacation Pay Expense مصارف پرداخت (مزد) رخصتی	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
75	Vacation Pay Payable پرداخت (مزد) رخصتی قابل تادیه	Current Liability / Long-term Liability قرض جاری / قرض طویل المدت	Credit کریڈت	Balance sheet بیاننس شیت
76	Work in Process تولیدات نیمکاره	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance sheet بیاننس شیت
77	Service Revenue عواید خدمات	Revenue عواید	Credit کریڈت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
78	Electricity Expense مصارف برق	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر

79	Telephone Expense مصارف تلفون	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
80	Depreciation Expense مصارف فرسایش	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
81	Machinery ماشین آلات	Fixed Asset دارایی ثابت	Debit دبت	Balance sheet بیاننس شیت
82	Land زمین	Fixed Asset دارایی ثابت	Debit دبت	Balance sheet بیاننس شیت
83	Withdrawal برداشت (برداشت شخصی)	Withdrawal برداشت شخصی	Debit دبت	Owner's Equity سرمایه شخصی (مالک)
84	Repair Expense مصارف ترمیم	Operating Expense مصارف عملیاتی	Debit دبت	Income Statement حساب مفاد و ضرر
85	Stationary قرطاسیه	Current Asset دارایی جاری	Debit دبت	Balance Sheet بیاننس شیت
86	Vehicle عراده جات (موتر)	Fixed Asset دارایی ثابت	Debit دبت	Balance Sheet بیاننس شیت

Glossary

فهرست معانی

شماره	Expressions اصطلاحات	Meaning and Definition معنی و تعریف
1	Accelerated Depreciation	فرسایش سریع: سنجش فرسایش با یک نرخ بلند.
2	Account	حساب: حساب ثبت خلاصه معاملات مربوط به یک شخص یا یک شی می باشد.
3	Accounting	محاسبه: عبارت از فن ثبت، تفسیر، طبقه بندی، خلاصه سازی و ابلاغ نتایج فعالیت های اقتصادی (معاملات) می باشد.
4	Accounting Cycle	دوران محاسبی: دوران که یک معامله تجارتي آنرا در یک سیستم محاسبی طی می نماید.
5	Accrual	تحقق یافته: در محاسبه زمانی که کار صورت گرفته باشد، یا یک خدمت انجام یافته باشد، لیکن پول آن بدست نیامده باشد از جمله تحقق یافته شمرده می شود.
6	Accumulated Depreciation	فرسایش جمع شده: مبلغ تجمع یافته فرسایشات چندین دوره یک دارایی قابل فرسایش.
7	Adjusted Balance	بیلانس اصلاح شده (تعدیل شده): بیلانس که بعد از وارد نمودن بعضی تعدیلات در حساب مربوطه سنجش می گردد.
8	Adjustment	تعدیلات (اصلاحات): تغیر آوردن لازم در بعضی حسابات که ضرورت به اصلاح دارند.
9	Advance Payment	پرداخت پیشکی: پرداختی که قبل از دریافت خدمت، تولید و یا جنس صورت می گیرد.
10	Advertisement	اعلانات، اشتهاوات معرفی نمودن تولیدات یا خدمات یک کمپنی به مستهلكین و علاقه مندان.
11	Agency	نماینده گی، اداره دولتی: عبارت از کمپنی یا نهاد است که برای کمپنی دیگر خدمت میکند. و یا کمپنی است که توسط

		شخص غیر از سهامداران یا مالکین رهبری می گردد ، مالکین یا سهم داران بنام Principals و شخص که کمپنی را رهبری میکند بنام Agent یاد میشود. تیوری که این موضع را مطالعه میکند بنام Agency theory یاد می گردد.
12	Allowance	سهمیه، تخصیصه: پول اضافی بابت چیزی، کاستن نرخ یک امتعه.
13	Amortization	استهلاک (برای دارایی های غیر مادی): کاهش ارزش دوره یی دارایی های غیرمادی که منحنیث مصارف ثبت می گردد.
14	Annuity	پرداخت مساوی سالانه: قسط السنین عبارت از پرداختها یک سرمایه گذاری بوده که در طول عمر سرمایه گذاری در هر دوره به صورت مساویانه پرداخت می گردد.
15	Assets	دارایی ها: منابع اقتصادی که مالک آن از آن توقع مفاد دارد.
16	Audit	بررسی دقیق ، حسابرسی: بررسی عبارت از یک تحقیق و واریسی مستقل از حساب یا گروه از حسابات توسط یک مرجع مستقل بررسی می باشد. مثلاً حسابات مالی توسط محاسبین مسلکی و مجرب از خاطر بررسی می گردد تا تائید و تثبیت نماید که آیا این حسابات مالی با وضع موجوده کمپنی مطابقت دارند ویا خیر؟
17	Bad Debt	قرض بد، قرض حاصل نشدنی: قروض که در حصول آن اطمینان وجود نداشته باشد.
18	Bad Debt expense	مصارف طلبات مشکوک: عبارت از مصارف است که درصورت مشکوک شدن طلبات یک کمپنی دریک دوره به وجود میآید.
19	Balance	بیانسی (باقیمانده): باقیمانده یک حساب که از تفاوت سمت دبت و کزیدت بدست میآید.

20	Balance Sheet	بیلانس شیت، ترازنامه: صورت حساب است که وضع مالی یک کمپنی را با ارایه معلومات در مورد دارایی، دیون و سرمایه کمپنی نشان میدهد.
21	Bank Reconciliation	اصلاح حساب بانکی، تلفیق حساب بانکی: تطبیق و تلفیق حساب بانکی و حساب دفترنقده در کمپنی.
22	Beginning Balance	بیلانس شروع دوره: مبلغ یا رقم در آغاز یک دوره محاسبوی در یک حساب وجود دارد، این مبلغ یا رقم از ماه قبلی انتقال مییابد.
23	Bill	سند مالی، بیچک: سند رسمی که بین فروشنده و خریدار در موقع خرید جنس تبادله می گردد.
24	Bond	سند قرضه: اسناد که از طرف بعضی نهادها به منظور بدست آوردن پول نشر و به فروش میرسد، سرمایه اصلی، نرخ ربح، و موعد پرداخت آن معین می باشد.
25	Bond indenture	قرار داد سند قرضه: قرار داد که میان شرکت نشر کننده سند قرضه و خریدار سند قرضه عقد می گردد.
26	Book Value	ارزش دفتری: عبارت از مبلغ است که یک دارایی یا یک دین (قرض) به اساس آن در بیلانس شیت راپور داده می شود.
27	Book Value of the asset	ارزش دفتری یک دارایی: تفاوت میان موجود دارایی و فرسایش جمع شده آن.
28	Breakeven point	آستانه مفاد: سطح فعالیت یک کمپنی که در آن عواید و مصارف انجام یافته باهم مساوی باشد.
29	Brought down	منتقل به صفحه جلو: مبلغ یا رقم که در یک حساب از تفاوت دبت و کریدت بدست آمده و به دوره بعدی انتقال می گردد.
30	Brought forward	منتقل از صفحه قبل: مبلغ یا رقم که در حساب ماه قبلی از تفاوت دبت و کریدت بدست آمده و به ماه فعلی منعیث موجود اول حساب انتقال داده شده است.

31	Budget	بودجه : پلان مالی که که برای فعالیت آینده یک کمپنی به اساس اعداد و ارقام ترتیب می‌گردد.
32	Business	کسب و کار ، تشبث: عبارت از یک سیستم اجتماعی به خاطر خلق ارزشها می‌باشد.
33	Business entity concept	مفهوم نهاد یا موجودیت یک تشبث: مفهوم است که در محاسبه استفاده گردیده و بیان کننده این مطلب است که کمپنی از مالک آن یا کسیکه دارایی کمپنی متعلق به او است جدا می‌باشد. یعنی حسابات کمپنی به خود کمپنی تعلق دارد نه به مالک آن.
34	Business stakeholder	علاقه‌مند تشبث: شخص یا ارگان که به فعالیت اقتصادی یک کمپنی علاقه داشته باشد. بدین معنی که فعالیت کمپنی به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم بالای این شخص یا ارگان تاثیر وارد میکند.
35	Business Transaction	معامله تجارتی: عبارت از واقعه یا یک رویداد اقتصادی است که باید در محاسبه ثبت گردد.
36	Capital	سرمایه ، راس المال: مفهوم محاسبوی: پول که ذریعه آن یک فعالیت اقتصادی آغاز می‌گردد. پول مورد نیاز یک تجارت. مفهوم اقتصادی سرمایه: سرمایه عبارت از نتیجه فعالیت گذشته انسان است که امروز مورد استفاده قرار می‌گیرد.
37	Capital expenditure	مصارف سرمایوی: مصارف است که به خاطر دوام بیشتر از یک دوره مفیدیت یا سودمندی یک دارایی صورت می‌گیرد.
38	Carried down	منتقل به صفحه جلو: مبلغ یا رقم که در یک حساب از تفاوت دبت و کریدت بدست آمده و به دوره بعدی انتقال می‌گردد.
39	Carried forward	منتقل از صفحه قبل: مبلغ یا رقم که در حساب ماه قبلی از تفاوت دبت و کریدت بدست آمده و به ماه فعلی منحنیث

		موجود اول حساب انتقال داده شده است.
40	Cash	نقد: سکه‌ها، بانکنوت‌ها، چک و تمام سپرده‌های بانکی که بدون کدام محدودیت قابل برداشت باشد.
41	Cash based Accounting	محاسبه مبنی بر پول نقد: محاسبه که به اساس نقد استوار باشد، یعنی در آن معاملات به ثبت میرسد که در آن صرف پول نقد تبادل شده باشد.
42	Cash basis	اساس نقده: اساس محاسبوی است که برطبق آن عواید زمانی به ثبت میرسد که پول بدست بیاید، و مصارف زمانی به ثبت میرسد که پول تادیه گردد.
43	Cash Book	دفتر نقد دفتر است که در آن معاملات پول نقد یک نهاد ثبت می‌گردد.
44	Cash Budget	بودجه نقده: یک بخش مهم و حیاتی بیلانس شیت پلان شده است که تمام پرداختهای پول نقد را به خارج از کمپنی و تمام پرداختهای پول نقد را به داخل کمپنی برای یک دوره خاص در آینده نشان می‌دهد.
45	Cash Discount	تزیل نقده: کاستن قیمت یک شی در صورت تادیه فوری (تادیه در دوره تزیل).
46	Cash Dividend	توزیع نقده مفاد: پول نقد که از درآمد شرکت با لای سهامداران توزیع می‌گردد.
47	Cash equivalents	معادل نقد سرمایه گذاری‌های که دارای نقدینگی بالا است و معمولاً یکجا با پول نقد در بیلانس شیت کمپنی نشان داده می‌شود.
48	Cash Flow	جریان نقده: دخول و خروج پول نقد به یک کمپنی یا یک شرکت.
49	Cash flows from financing activity	جریان نقده از فعالیت‌های تمویلی: تمام پرداختهای را در صورت حساب جریان نقده نشان میدهد که در اثر معاملات سرمایه و دیون در یک دوره به وجود می‌آید.

50	Cash flows from investing activity	جریان نقده از فعالیت های سرمایه گذاری: تمام پرداخت های را صورت حساب جریان نقده نشان میدهد که در اثر معاملات سرمایه گذاری در یک دوره به وجود میآید.
51	Cash flows from operating activity	جریان نقده از فعالیتهای عملیاتی: تمام پرداخت های را در صورت حساب جریان نقده نشان میدهد که در اثر معاملات عملیاتی (معاملات که باعث به وجود آمدن درآمد خالص می گردد) در یک دوره به وجود میآید.
52	Cash inflow	جریان نقده به داخل: تمام پرداختهای پول نقد که در یک دوره به داخل یک کمپنی صورت میگیرد.
53	Cash outflow	جریان نقده به خارج: تمام پرداختهای پول نقد به خارج از کمپنی.
54	Cash flow Statement	صورت حساب جریان نقده: صورت حساب مالی است که دخول و خروج پول نقد را در یک دوره در یک کمپنی نشان میدهد.
55	Chart of account	جدول یا تابلو حسابات سیستم است که برطبق آن تمام حسابات مربوطه یک کمپنی مشخص گردیده و بخاطر ثبت در لیجر آماده میشود.
56	Closing Entries	ثبت نهایی: عبارت از ثبت است که برای بستن وبه خاطر حذف بیلانس (باقیمانده) حسابات موقتی استفاده می گردد، و به اساس آن حسابات برای مراحل بعدی آماده می شود.
57	Collateral	وثیقه، ضمانت: جنس یا جایداد در مسایل گرونی به شکل ضمانت استفاده می گردد.
58	Commerce	تجارت، بازرگانی: خرید و فروش اشیا و اجناس، سوداگری.
59	Consumer	مستهلك، مصرف کننده شخص که پول خویش را برای بدست آوردن اشیا و اجناس به مصرف میرساند.
60	Consumption	مصرف
61	Contingent Liability	دیون یا قروض احتمالی: قروض است که در اثر معاملات که وقوع آن احتمالی باشد بوجود میآید.
62	Contra account	حساب مخالف: عبارت از حساب است که درمقابل حساب دیگر

		واقع باشد.
63	Contra asset account	حساب مخالف دارایی: حساب است که بالای دارایی تاثیر منفی دارد. مانند: فرسایش جمع شده یک دارایی.
64	Contribution Margin	سهمیه پوشش: تفاوت بین قیمت خالص فروش و مصارف متحول میباشد.
65	Cost	ارزش، قیمت، مصرف، پرداخت پول یا تعهد پرداخت پول در آینده به هدف بدست آوردن عواید.
66	Cost Accounting	محاسبه مصارف، سنجش مصارف: محاسبه داخلی کمپنی بوده که برای هدف اقتصادی (کنترل مصارف) از آن استفاده می گردد.
67	Cost Of Goods Available for Sale	ارزش اجناس که آماده فروش است: ارزش مجموعی ذخایر اموال، یعنی تمام اجناس کارتمام که برای فروش در گدام کمپنی آماده می باشد.
68	Cost Of Goods Sold	ارزش اجناس که به فروش رسیده: ارزش اجناس که در دوره فعلی به فروش رسیده است.
69	Credit	کریبت، اعتبار، سمت راست حساب (T): در محاسبه سمت راست یک حساب را که بدت گویند.
70	Creditors	دائین: اشخاص و یا ارگانهای که به یک شخص یا یک کمپنی قرض داده باشد. مثلاً دائین یک کمپنی اشخاص و موسسات است که برای کمپنی پول قرض داده باشد و یا در بعضی موارد دیگر به آنها مکلفیت قانونی داشته باشد.
71	Currency	ارز، سحر: پول خارجی در یک کشور
72	Current Asset	دارایی جاری: پول نقد یا دارایی های دیگر که در عملیات نورمال کمپنی در ظرف یک سال یا کمتر از آن به پول نقد تبدیل گردد، یا به فروش برسد، و یا استفاده شده و از بین برود.
73	Current Liability	قروض جاری: قروض که در کوتاه مدت قابل تادیه می باشد، معمولاً با استفاده از دارایی جاری پرداخت می گردد.
74	Customer	مشتری: افراد که اجناس یک کمپنی را خریداری میکند

75	Debenture	استاد قرضه بدون تضمین: سند قرضه که بدون ضمانت به فروش میرسد.
76	Debit	دبت ، بدهی ، سمت چپ حساب (T): در محاسبه به سمت چپ حساب گفته می شود.
77	Declining-balance depreciation method	میتود نزولی فرسایش: عبارت از میتود است که برطبق آن کاهش ارزش یک دارایی با در نظر گرفتن عمر استفادوی (عمر موثر) به شکل نزولی سنجش می گردد.
78	Deferred expenses (prepaid expense)	مصارف به تعویق انداخته شده: مصارف پیش پرداخت شده است در ابتدا منحیث دارایی ثبت می شود، ولی با گذشت زمان و یا هم در اثر استفاده به مصارف تبدیل می گردد.
79	Debtors	مقروض ، مدیون: کسیکه قرضدار باشد، در محاسبه از دیدگاه یک کمپنی، مقروض شخص یا ارگان است که قرضدار کمپنی باشد، یعنی کمپنی بالای آن طلب داشته باشد. هدف از طلبات یک کمپنی مدیونین آن میباشد.
80	Deferred revenues (Unearned revenues)	عواید به تعویق انداخته شده: عواید تحصیل نشده است که منحیث دیون (قروض) ثبت شده ، لیکن با گذشت زمان و یا هم در اثر انجام فعالیت به عواید تبدیل می گردد.
81	Depletion	استخراج ، تقلیل ، تهی سازی منابع زیرزمینی
82	Depreciation	فرسایش: کاهش ارزش یک دارایی که در اثر استفاده و یا با گذشت زمان بوجود می آید.
83	Description	توضیح ، تشریح: ارایه تفصیلات در مورد یک شی یا یک موضوع.
84	Direct write-off method	میتود حذف مستقیم: عبارت از میتود است که در محاسبه برای حذف طلبات مشکوک از حساب طلبات و تشخیص آن منحیث مصارف استفاده می گردد.
85	Disburse	پرداختن، خرج کردن: پرداختن مبالغ از یک فند (وجوه)
86	Disbursement	پرداخت ، خرج: پرداخت پول از یک فند (وجوه)
87	Discount	تنزیل: کاهش قیمت یک شی یا یک جنس

88	Dividend	مفاد توزیع شده مفاد که در شرکتهای سهامی به سهامداران شرکت در یک دوره پرداخت می گردد.
89	Double Entry accounting	محاسبه مضاعف: محاسبه که در آن هر دو بعد یک معامله در نظر گرفته شده و ثبت حسابات می گردد. یعنی کاهش و افزایش که در اثر یک معامله در حسابات یک کمپنی به وجود میآید ثبت می شود. در این سیستم همیشه دبت مساوی به کزیدت است
90	Doubtful Account	حسابات مشکوک: طلبات کمپنی که در حصول آن شک و تردید وجود داشته باشد.
01	Earn	درآمد داشتن ، به دست آوردن
92	Economies of Scale	اقتصاد (صرفه جویی) مقیاس: این پرنسیپ بیان میکند که: مصارف تولید یا خرید یک جنس با ازدیاد حجم تولید و یا خرید کاهش مینماید. مثلاً ازدیاد حجم تولید باعث کاهش مصارف ثابت فی واحد می گردد.
93	Ending Balance	بیلانس اخیر (باقیمانده): مبلغ باقیمانده که در اثر مقایسه سمت دبت و کزیدت یک حساب بدست میآید.
94	Entity	نهاد ، وجود
95	Entrepreneur	متشبث ، کارگشا: کسی که با قبول مخاطرات احتمالی سرمایه ی خود را در کارهای تولید به کار می اندازد و کار ایجاد میکند.
96	Enterprise	تصدی، کارگاه: محل که در آن در اثر عوامل تولید امتعه و اجناس تولید می گردد.
97	Entry	ثبت ، دخول: در محاسبه به ثبت ویا درج معاملات در حسابات گفته میشود، خصوصاً ثبت معامله در ژورنال.
98	Equity	سرمایه: سهم مالک، تعهد مالک به ارتباط فعالیت خویش. پول که از طرف مالک یک کمپنی بخاطر پیشبرد فعالیت به کار انداخته می شود.
99	Estimation	تخمین: پیش بینی کردن موضوعات و مسایل مربوط آینده
100	Expenditure	مصارف: صرف مبلغ پول به خاطر انجام دادن یک فعالیت یا

		بدست آوردن یک شی.
101	Expense	مصرف: خرج یا هزینه پول که برای یک فعالیت که باعث بوجود آمدن عواید می شود صورت می گیرد.
102	Factors of Production	عوامل تولید: عوامل که با استفاده از آن تولید صورت می گیرد. مانند نیروی کار، مواد کار، وسایل کار، و منجمت.
103	Finance	تمویل، مالیه: برابر ساختن یا تهیه کردن پول برای یک فعالیت.
104	Financial	مالی: مسایل که در آن موضع پول دخیل باشد.
105	Financial Accounting	محاسبه مالی: عبارت از یک شاخه از محاسبه بوده که تمام معاملات یک کمپنی را که قابلیت سنجش به پول را داشته باشد با استفاده از اصول قبول شده عمومی محاسبه ثبت نموده و با استفاده از آن صورت حسابات مالی کمپنی را در یک دوره ترتیب می نماید.
106	Financial Accounting Standards Board (FASB)	کمیسیون ستندرد محاسبه مالی: یک نهاد قابل اطمینان بوده که اصول محاسبه مالی را انکشاف داده است.
107	Financial Statement	صورت حساب مالی: راپورهای یا حسابات رسمی محاسبه که وضع مالی، نتیجه، و قدرت تادیاتی یک کمپنی یا شرکت را به صورت مفصل نشان میدهد.
108	Finished goods inventory	ذخار اجناس (تولیدات) کارتمام: عبارت از مصارف اجناس است که برای فروش آماده بوده، لیکن تا هنوز به فروش نرسیده است.
109	Firm	کارخانه، شرکت: محل که در آن عوامل تولید به کار انداخته می شود و باعث خلق تولید می گردد.
110	Fixed Asset	دارای ثابت: منابع فزینگی است که به هدف طویل المدت در یک کمپنی مورد استفاده قرار می گیرد، مانند ماشین، تعمیر و غیره.
111	Fixed Cost	مصارف ثابت: مصارف است که با تحول و تغییر فعالیت یا تولید ثابت باقی میماند.
112	FOB (Free on board) destination	موافقتنامه میان فروشنده و خریدار که برطبق آن مالکیت اموال تجارتنی از فروشنده به خریدار زمانی انتقال می گردد که خریدار

		اموال را دریافت نماید و فروشنده تمام مصارف ترانسپورت را بپردازد.
113	FOB (Free on board) shipping point	موافقتنامه میان فروشنده و خریدار که برطبق آن مالکیت اموال تجارتي زمانی از فروشنده به خریدارانتقال می گردد که اموال به کمپنی ترانسپورتي تسليم شود و مصارف ترانسپورت به دوش خریدار میباشد.
114	Freight	کرایه کشتی، باربری: حمل و نقل اموال و اجناس از یک محل به محل دیگر.
115	Gain	حاصل، بهره: کسب کردن منفعت
116	Generally Accepted Accounting Principle (GAAP)	اصول قبول شده عمومی محاسبه: عبارت از یک سلسله رهنمایی ها به ارتباط ترتیب و تنظیم صورت حسابات مالی در محاسبه میباشد.
117	Gross Profit	مفاد غیرخالص: مفاد که تا هنوز قسمت از مصارف از آن وضع نشده است.
118	Income	درآمد: مبلغ پول که یک شخص یا یک ارگان در یک دوره بدست میآورد.
119	Income after tax	درآمد بعد از مالیه: در آمد که از آن مالیات تفریق گردیده است.
120	Income before Interest and Tax	درآمد قبل از وضع ربح و مالیه: درآمد که از آن ربح سرمایه غیر و مالیات وضع نشده است.
121	Income Statement	صورت حساب مفاد و ضرر: صورت حساب است که عواید و مصارف یک دوره کمپنی ذریعه آن مقایسه شده نتیجه فعالیت کمپنی را نشان میدهد.
122	Insurance	بیمه: ضمانت کردن
123	Intangible Asset	دارایی غیر مادی: دارایی که موجودیت فزیکي نداشته ولی باعث خلق عواید می گردد. مانند پتنت و غیره.
124	Interest	ربح: مبلغ که کمپنی آنرا درمقابل قرض خویش به مالک پول که آنرا قرض گرفته است میپردازد.

125	Internal control	کنترل داخلی: تمام فعالیت ها و پروسه های که به خاطر دقیق بودن راپورها و معلومات به ارتباط روند فعالیت یک کمپنی مورد استفاده قرار می گیرد.
126	Inventory	ذخایر: اموال کارتمام یا نیمکاره که در یک دوره در گدام یک کمپنی وجود داشته و آماده فروش میباشد.
127	Investment	سرمایه گذاری: سرمایه گذاری عبارت از بکار انداختن منابع در چوکات یک کمپنی یا یک پروژه به خاطر بدست آوردن مفاد آینده می باشد.
128	Invoice	صورت حساب ، بیچک : سند که از طرف فروشنده امتعه تهیه شده و به خریدار داده میشود. فروشنده آنرا به نام سند فروش (بل فروش) یاد میکند ، و خریدار آنرا بنام سند خرید (بل خرید) یاد میکند.
129	Journal	ژورنال، یومیه، روزنامهچه: ژورنال عبارت از جدول است که تمام معاملات مربوط یک کمپنی در آن به صورت تاریخوار ثبت می گردد.
130	Ledger	لیجر، دفتر کل: دفتر است که معاملات یک حساب خاص از ژورنال به آن منتقل می گردد.
131	Liability	دیون، مکلفیت: قروض کمپنی از اشخاص ، افراد و ارگانهای خارج از کمپنی. یا به عباره دیگر عبارت از مکلفیت های مالی که ارزش خالص یک کمپنی را کاهش میدهد.
132	Liquidity	نقد ینگی: قدرت تبدیل شدن اقلام دارایی یک کمپنی به پول نقد.
133	Long term Loan	قرض طویل المدت: قرض طویل المدت که برای تمویل دارایی های یک کمپنی استفاده می گردد. قروض که در کوتاه مدت قابل تادیه نباشد (معمولا "بیشتر از یکسال).
134	Loss	خساره ، زیان
135	Maintenance	نگهداشت، حفظ و مراقبت
136	Market	مارکیت: مارکیت عبارت از یک سیستم اقتصادی است که شامل

		انواع مختلف تصامیم و فعالیتهای افراد، اشخاص و ارگانها میباشد. تاثیرمجموعی این تصامیم و فعالیتهای اشخاص و ارگانها اشکال مختلف مارکیت را سامان می بخشد.
137	Marketable Security	اوراق بها دار: اوراق که در بازار برس خرید و فروش می گردد. مانند اوراق قرضه، سهام و غیره.
138	Memorandum	یادداشت، نامه غیررسمی: در محاسبه معمولاً به یادداشت گفته میشود که کمپنی آنرا برای اثبات یک معامله ترتیب مینماید.
139	Merchandise	اموال تجارتي، مال التجاره: کالاها، اجناس و اشیای کارتمام که کمپنی های تجارتي آنرا بنخاطر فروش دوباره خریداری می نمایند.
140	Mortgage	گرو، رهن
141	Net Profit	مفاد خالص: مبلغ که بعد از وضع تمام مصارف کمپنی، ربح سرمایه غیر(قروض) و مالیه در کمپنی باقی میماند.
142	Net Realizable Value	ارزش خالص: این اصطلاح برای ارزش خالص طلبات کمپنی استفاده می شود، یعنی زمانیکه از طلبات مجموعی یک کمپنی آن طلبات که مشکوک است تفریق گردد طلبات خالص بدست میآید.
143	Operating Cost	مصارف عملیاتی: مصارف که برای فعالیت روزمره یک کمپنی در یک دوره لازم باشد.
144	Operating Profit	مفاد عملیاتی: افزایش عواید عملیاتی یک کمپنی نظربه مصارف عملیاتی آن عبارت از مفاد خالص میباشد.
145	Operation	عملیات: فعالیت روزمره یک کمپنی بنخاطر کسب مفاد.
146	Outsourcing	تهیه امته و اجناس از منابع خارج کمپنی، خرید امته از خارج کمپنی، انجام بعضی از وظایف خارج از کمپنی: این اصطلاح به حالت گفته میشود که بعضی وظایف یک کمپنی توسط اشخاص و ارگانهای بیرونی (خارج از کمپنی) اجرا گردد.

147	Overdraft	اضافه برداشت: برداشت پول توسط یک کمپنی از حساب بانکی خود بیشتر از پول که در حساب بانکی آن وجود دارد.
148	Owner's Equity	سرمایه مالک: تعهد مالک به ارتباط فعالیت خویش، یعنی پول که مالک یک کمپنی آنرا برای پیشبرد فعالیت کمپنی خویش بکار می‌اندازد.
149	Pass Book	دفتر حساب جاری: (سند بانکی) صورت حساب که بانک آنرا بنخاطر وضاحت در مورد حسابات بانکی یک کمپنی در یک دوره آنرا برای کمپنی ترتیب مینماید.
150	Petty Cash	پول خورد: مبالغ کوچک پول که معمولاً برای مصارف خورد و کوچک روزمره کمپنی استفاده می‌گردد.
151	Plant	دستگاه: ماشین آلات، تجهیزات و یا وسایل که برای پرورش فعالیت یک کمپنی به کار انداخته میشود.
153	Prepayment	پیش پرداخت: پرداخت پول قبل از دریافت خدمت یا تولید.
153	Producer	تولیده کننده، مولد: شخص یا کمپنی که امتعه و اجناس را تولید میکند.
154	Profit	مفاد: مبلغ که بعد از وضع تمام مصارف از عواید کمپنی در یک دوره بدست می‌آید.
155	Profit margin	سهمیه مفاد: یک جز از نرخ بازدهی سرمایه گذاری بوده که از نسبت مفاد عملیاتی و فروشات دوره سنجش می‌گردد.
156	Profit Volume chart	دیاگرام یا چارت مفاد و حجم تولید: عبارت از دیاگرام یا تابلو است که منجمت یک کمپنی را در دانستن ارتباط میان حجم تولید و مفاد کمک میکند.
157	Profitability	قابلیت سود دهی، نفع آوری: قدرت و توانایی یک کمپنی به ارتباط بدست آوردن مفاد را نشان میدهد.
158	Property	ملکیت، جایداد
159	Proprietor	متصرف، مالک: شخص که صاحب یک کارخانه یا تجارت است.
160	Proprietorship	مالکیت: امتیاز که یک شخص در مقابل کارخانه یا فعالیتگاه دارد. به عباره دیگر صاحب بودن یک کارخانه.

161	Purchase	خریداری کردن، کسب کردن: به دست آوردن کنترل یک دارایی یا یک شی در مقابل پول نقد، قرض، همکاری و غیره.
162	Purchase discount	تزیل خرید: عبارت از تزیل یا کاهش نرخ است که خریدار آنرا در صورت تادیه فوری (تادیه در دوره تزیل) بدست میآورد.
163	Purchase return and allowances	مستردی خرید و تخصیص کاهش قیمت: هرگاه خریدار اموال فروخته شده را بنابر داشتن نواقص به فروشنده آن مسترد نماید، به نام مستردی خرید یاد میگردد. و هرگاه اموال فروخته شده دارای نواقص باشد که برای خریدار در صورت کاهش قیمت آن از جانب فروشنده قابل قبول باشد، به نام تخصیص کاهش قیمت یاد می گردد.
164	Quick assets	دارایی های سریع (دارای نقدینگی بالا): عبارت از مجموع پول نقد، طلبات و اوراق بها دار کوتاه مدت میباشد.
165	Quick ratio	نسبت سریع: عبارت از یک نسبت مالی است که توانایی کمپنی را در مورد تادیه قروض کوتاه مدت آن در زمان کوتاه نشان میدهد.
166	Ratios	نسبت ها
167	Real accounts	حسابات واقعی: عبارت از حسابات شامل بیلانس شیت میباشد که بعضاً به نام حسابات بیلانسی نیز یاد می شوند.
168	Receivables	طلبات (مبالغ قابل دریافت): عبارت از تمام مطالبه های است که کمپنی بالای اشخاص، موسسات و ارگانها میداشته باشد.
169	Reconciliation	تلفیق، آشتی: در محاسبه به تساوی ساختن دو حساب (معمولاً حساب بانکی و دفتر پول نقد یک کمپنی) گفته می شود.
170	Remedy	علاج، چاره، جبران کردن
171	Report form of Balance sheet	شکل راپوردهی بیلانس شیت: عبارت از آن شکل بیلانس شیت یک کمپنی میباشد که در آن دیون و سرمایه در پائین دارایی ها لست می گردد.
172	Residual value	ارزش باقیمانده (ارزش داغمه): عبارت از قیمت تخمین شده است

		که کمپنی آنرا برای دارایی های قابل فرسایش خویش در ختم عمر استفادوی آن تخمین مینماید.
173	Result	نتیجه: انجام ونتیجه یک کار و یا یک عمل.
174	Retailer	پرچون فروش: افراد یک کمپنی های که اموال را به مقادیر کمتر به مستهلکین به فروش میرساند.
175	Retained Earning	مفاد توزیع نشده (ذخایر مفاد): مفاد که در شرکت سهامی در چندین دوره بدست آمده ، لیکن بالای سهامداران شرکت توزیع نگردیده بلکه نگهداری شده است.
176	Return	مستردی، برگشت: در محاسبه مسترد کردن اموال و اجناس فروخته شده یا خریداری شده را گویند.
177	Return And Allowance	مستردی و سهمیه کاهش قیمت
178	Return on Investment	بازدهی سرمایه گذاری: عبارت از سنجش مولدیت سرمایه میباشد.
179	Revenue	عواید: پول که کمپنی آنرا درمقابل فروش تولیدات ویا انجام خدمات به مشتریان خویش بدست میآورد.
180	Risk	خطر، مخاطره: تجارت و در عموم تمام فعالیت های اقتصادی با معاملات مخاطره آمیز (داد و ستد خطر آمیز) مواجه میباشند، بنا باید سعی کنند تا پاداش، یا دستاورد که از چنین معاملات یا داد ستد خطر آمیز بدست میآورند با خطرات آن مقایسه گردند. معاملات که دارای خطر بیشتر باشد باید دستاورد یا پاداش بیشتر باید داشته باشد.
181	Sales	فروشات: عبارت از سپردن تولیدات و خدمات در مقابل پول میباشد. در محاسبه فروشات به معنی عواید فروش نیز استفاده می گردد.
182	Sales discount	تزیل فروش: عبارت از کاهش قیمت است که فروشنده آنرا در صورت تادیه فوری برای خریدار در نظر می گیرد.

183	Sales return and allowances	مستردی فروش و تخصیصه کاهش قیمت: هرگاه جنس فروخته شده کمپنی فروشنده دوباره مسترد گردد، کمپنی فروشنده آنرا مستردی فروش می نامد. و هرگاه اموال فروخته شده مسترد نگردیده بلکه کمپنی فروشنده قیمت آنرا کاهش دهد به نام تخصیصه کاهش قیمت نامیده میشود.
184	Selling expenses	مصارف فروش: عبارت از مصارف است که مستقماً در پروسه فروش به وجود میآید.
185	Services Business	کمپنی خدماتی (تثبثات خدماتی): آنعده کمپنی های که تولیدات فیزیکی را تولید نه نموده، بلکه خدمات را عرضه مینمایند به نام کمپنی های خدماتی یاد میگردند. مانند بانک، بیمه و غیره.
186	Share	سهم، بخش، حصه
187	Shareholder	سهمدار: شخص یا ارگان که مالک اسهام یک شرکت باشد.
188	Shareholder's Equity	سرمایه سهمداران: پول که در شرکت های سهامی از فروش اسهام بدست میآید، و مربوط سهمداران میباشد.
189	Sin qua non	جز لا ینفک، جز لا یتجزا
190	Single step Income statement	صورت حساب مفادو ضرر یک مرحله یی: عبارت از صورت حساب است که مجموع مصارف به صورت یک دفعه یی از مجموع عواید تفریق گردیده و نتیجه کمپنی (مفاد و یا ضرر) بدست میآید.
191	Solvency	سیالیت: به حالت گفته می شود که یک کمپنی از یک طرف قروض قابل تادیه خویش را به موقع معین تادیه نماید، و از طرف دیگر پروسه فعالیت خویش را بدون کدام مشکل مالی ادامه داده بتواند.
192	Stakeholder	ذیدخل، علاقمند: فرد، شخص و یا اجتماع که به ارتباط یک موضوع مثلاً "یک سیستم یا یک پروژه دلگرمی و علاقه داشته و از نتایج آن متاثر گردد.

193	Statement of Cash flows	صورت حساب جریان نقده: عبارت از حساب است که تمام رسیدات و تادیات پول نقد یک کمپنی را در یک دوره معین نشان میدهد.
194	Stock	سهم: ورق است که از طرف شرکت های سهامی نشر شده و در بازاراسهم آزادانه بین افراد، اشخاص، و نهادها خرید فروش می گردد.
195	Stock dividend	توزیع سهام: توزیع سهام یک شرکت به سهامدارانش در یک دوره معین. بعضی اوقات شرکت عوض مفاد نقده، سهام نشر نموده و به سهامداران توزیع مینماید.
196	Stock split	انشقاق سهام: زمانیکه شرکت سهام نشر شده خویش را به نسبت های مختلف شق یا تجزیه نماید و ارزش رویتی آنرا کاهش دهد انشقاق سهام گفته میشود. البته عکس قضیه نیز وجود دارد که در اثر آن ارزش رویتی سهام بلند میروند.
197	Stockholders	سهمداران: اشخاص که سهام یک شرکت سهامی را میخرند، مالکین یک شرکت سهامی.
198	Straight-line depreciation method	میتود خطی فرسایش: میتود است که ذریعه آن در طول عمر استفادوی دارایی های قابل فرسایش مبالغ مساوی منجیث مصارف فرسایش سنجش می گردد.
199	Subsidiary Company	کمپنی فرعی (کمپنی متعلق به کمپنی دیگر): عبارت از کمپنی است یا بخش از کمپنی است که توسط کمپنی مادر یا کمپنی اصلی کنترل و حمایه می گردد.
200	T-Account	حساب (T): شکل هندسی مشابه به حرف (T) انگلیسی بوده که به خاطر فهم خویتر و بهتر ثبت دبت و کردت در محاسبه استفاده می گردد.
201	Tangible Asset	دارایی قابل لمس: دارایی که موجودیت فزیکتی ندارند. مانند پتنت یا حق الاختراع و غیره.
202	Tax	مالیه: مبالغ که از طرف افراد و موسسات به دولت پرداخته

		میشود.
203	Tax Accounting	محا سبه مالیاتی: روش است در مورد تاثیر مالیاتی فعالیت یک کمپنی معلومات ارزشمند را به منجمنت کمپنی تهیه میدارد.
204	Taxable Income	درآمد قابل مالی: عبارت از اساس مالیه دهی می باشد، یعنی مبلغ که مالیات برعایدات از آن سنجش می گردد.
205	Temporary Accounts	حسابات موقتی: حسابات است که دوره به دوره بسته می گردد. مانند مصارف، عواید و برداشت. این حسابات بعضاً به نام حسابات اسمی نیز یاد میشوند.
206	Theory	نظریه ، عقیده ، نگرش، بینش: عبارت از یک سیستم باورها ونظریات پیرامون موضوعات مختلف می باشد.
207	Trade	تجارت، خرید و فروش امتعه و کالاها
208	Trade discount	تنزیل تجارتي: عبارت از کاهش قیمت است که در لست کمپنی فروشنده وجود دارد و برای یک گروپ خاص از خریداران تادیه می گردد.
209	Trade mark	علامه تجارتي: عبارت از نام، کلمه یا عبارت، و یا سمبول (علامت) است که یک کمپنی یا تاجر آنرا برای تشخیص کمپنی یا تجارت خویش و یاهم تولیدات خویش استفاده مینماید.
210	Transaction	معامله، داد و ستد: موافقت میان خریدار و فروشنده برای تبادل امتعه یا هرچیز دیگر که ارزش اقتصادی داشته وقابلیت تبدیل به پول را دارا باشد.
211	Transposition	پس و پیش گذاری: عبارت از اشتباه یا غلطی در جابجایی رقم های یک عدد میباشد. مثلاً عوض 542 افغانی، 524 افغانی ثبت گردد.
212	Treasury stock	سهام موجود درخزانه شرکت: سهام نشر شده خود یک شرکت است که از طرف شرکت دوباره بدست آورده میشوند.
213	Trial Balance	بیانس آزمایشی: حساب غیررسمی است که کمپنی آنرا برای دقت ثبت معاملات خویش استفاده مینماید.

214	Uncollectable	غیر قابل حصول: در محاسبه معمولاً به قروض گفته میشود که قابلیت حصول را نداشته باشد.
215	Unit	واحد ، دانه ، یک
216	Value	ارزش
217	Value added activities	فعالیت های افزایشی ارزش: عبارت از مصارف فعالیت های است که برای برآورده ساختن خواستها و مقتضیات مشتری توسط یک کمپنی یا فعالیتگاه صورت می گیرد.
218	Variable cost	مصارف متحول: عبارت از مصارف است که در اثر تحول فعالیت کمپنی یا در صورت تغییر تولید تحول و تغییر می نماید.
219	Vertical Analysis	تحلیل عمودی: عبارت از تحلیل یک صورت حساب مالی (معمولاً بیلانس شیت و یا مفاد و ضرر) است که هر عنصر صورت حساب مالی با مجموع همین صورت حساب مالی مقایسه می گردد.
220	Viability	مداومت ، قابل زیستن: مفهوم اقتصادی این اصطلاح عبارت از توانایی بقا یک کمپنی میباشد که بیشتر تعلق می گیرد به بعضی عوامل چون: بدست آوردن مفاد مناسب، سود مندی، سیالیت و غیره.
221	Volatility	ناپایداری: نوسانات غیر منظم در ارزش بعضی متحولین. مانند قیمت امتعه ، نرخ تبادل و غیره.
222	Voucher	رسید ، مدرک: عبارت از یک سند است که منعیث شواهد در معاملات خرید و فروش استفاده می گردد.
223	Whole Seller	عمده فروش: فروشنده که اجناس و امتعه تجارتي را به مقادیر زیاد به فروش میرساند.
224	Withdraw	برداشت کردن: گرفتن پول نقد یا منابع دیگر از یک نهاد توسط مالک آن برای استفاده شخصی.
225	Withdrawal	برداشت: برداشت پول نقد یا منابع دیگر که از یک نهاد توسط

		مالک آن برای استفاده شخصی شان منحصیث قسمت از سهم مفاد کشیده میشود
226	Work sheet	ورق کاری: عبارت از ورق است که در آن بیلانس آزمایشی قبل از تعدیل، تمام معاملات تعدیلی، بیلانس آزمایشی بعد از تعدیل، صورت حساب مفاد و ضرر، و نیز بیلانس شیت کمپنی وجود میداشته باشد.
227	working capital	سرمایه کاری: عبارت از تفاوت میان دارایی جاری و قروض جاری یک کمپنی می باشد، که کمپنی در فعالیت روزمره خویش از آن استفاده مینماید.
228	Write off	از حساب کشیدن: اصطلاح است که برای طلبات غیر قابل حصول اطلاق میگردد. یعنی زمانیکه یک قسمت طلبات کمپنی غیر قابل حصول گردد آنرا از حسابات محاسبوی خویش خارج می سازد.

	Work sheet	
	Working capital	
	Write up	

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**